

L. C. Glav

1880 - 30. DECEMBER - 1930

L. C. GLAD & CO.

ET MINDESKRIFT

UDARBEJDET AF

A. M. DUVANTIER

DEN PERSONALHISTORISKE DEL

MED BISTAND AF

TH. HAUCH-FAUSBØLL

KØBENHAVN

1930

Trykt hos Akts. Axelholm, København. - Perssons Clichéanstalt

Slægten Glad.

Oprindelsen til Navnet Glad gaar helt tilbage til Oldnordisk, da Ordet »glad« betød glinsende, blank. Valhal laa i Landet Gladhheimr (Gladhjem), som ifølge Professor Vilh. Andersen sikkert maa forstaas som Breidablik, Balders Bolig, den vidt og bredt lysende. I anden Forbindelse forekommer »gladen« i Betydning den skarpe, og det er først en senere Tid, som har givet Ordet »glad« Borgerret i Sproget i dets nuværende Betydning. Den hyppige Latinisering af Slægtsnavnet Glad til Lætus i det sextende Aarhundrede viser dog, at Ordet allerede dengang havde mistet sin oprindelige Urkraft og faaet den samme, mere jævne Betydning, som det har nu om Dage.

Slægten Glad kendes allerede i det 15. Aarhundrede paa Mols, hvor Navnet Gladsmølle i Agri Sogn endnu minder om den. Her nævnes 1487 Jens Glad i Lyngsbæk, der 1500 er Tingholder paa Ebeltoft Byting, og som er Fader til Kannik i Aarhus Andreas Glad, der nævnes 1515 og 1557, til Herredsfoged i Knebel Morten Glad, der nævnes 1533 og 1539, til Birkefoged Niels Glad til Lyngsbækgaard, nævnt 1535 og 1544, samt til en Datter, der var gift med Herredsskriver i Sønder Herred Michel Ingvordsen, hvem hun i 1526 paa Gaarden Ingvordstrup i Vejlby Sogn ved Grenaa fødte en Søn, den senere saa bekendte Digter Rasmus Glad, som fik 5 Brødre, hvoraf flere skal være blevne Krigere.

Vi kender af Brødrene kun Ingvord Glad, der færdedes meget i fremmede Lande og var bleven vel forfaren i Sprog, hvorfor han før 1578 blev Slotsfoged paa Københavns Slot, og Søren Glad, der var Enspænder (Kurér) 24. December 1570—17. Februar 1571, forlenet med

Nygaard paa Sjælland og 1574 med Valsøgaard samt tillige var Skovrider ved Valsø og Ringsted Skove til sin Død 1585.

Efter Moderens Slægt antog alle Michel Ingvordsens 6 Sønner Navnet Glad, og Rasmus Glad, der blev en af Tidens største Humanister her til Lands, gav sit Navn en endnu bedre Klang ved at kalde sig Cimbrus Erasmus Michaëlius Lætus, muligvis med Tanken paa en anden berømt Humanist, Pomponius Lætus. Aar 1533 kom han i Aarhus Skole, som i disse Aar havde dygtige Rektorer, og hvor han havde en god Støtte i sin Morbroder Andreas Glad, der var Kannik ved Domkirken. I 1542 blev Rasmus Glad indskreven som Student ved Københavns Universitet, hvor han gik hurtig frem. I 1544 tog han den filosofiske Bakkalavrgrad og 1546 Magistergraden. Under sine Studeringer understøttedes han af Domkapitlet i Aarhus i den Hensigt, at han med Tiden skulde gøre Gavn i Kirken eller Skolen dør. Men da Professorerne bemærkede hans ypperlige Evner, ønskede de, at han skulde ofre sig for Retsvidenskaben, vistnok for at han med Tiden kunde blive Professor i dette Fag. Man frigjorde ham derfor for den Forpligtelse, som han stod i til Kapitlet i Aarhus, og skaffede ham Understøttelse til at studere i Udlandet. Han blev immatrikuleret i Rostock 1548.

Det blev imidlertid ikke Romerrettens »Institutiones«, men Digternes og Historieskrivernes Værker, hvori Rasmus Glad fordybede sig, og da han selv fremtraadte i Literaturen, var det som fuldblods Humanist, for hvem poetisk Fremstilling laa nærmere end prosaisk. Hans første Skrift efter Hjemkomsten fra Udlandet var et stort latinsk Velkomstdigt til Kong Christian III ved dennes Tilbagekomst fra en Rejse (1551). Tillige indeholder Skriftet Karakteristiker i Lovtalertone over alle de daværende Medlemmer af Rigsraadet. Det var det første Skridt paa den Vej, som Rasmus Glad siden fulgte, og som bragte ham mere Yndest hos de højtstaaende i Samfundet end Anerkendelse af hans Ligemænd. Efter en temmelig lang Ventetid blev han 1554 pædagogisk Professor ved Universitetet, hvilket for saa vidt passede meget godt for ham, da det var denne Professors Opgave at gøre Studenterne fortrolige med de latinske Digtere; men Lønnen i denne Begyndelsesstilling var kun lav, og nogen Indflydelse paa de akademiske Sagers Styrelse gav Stillingen ikke. Men Rasmus Glad var en ærgerrig og fremadstræbende Mand. Efter paa forskellig Maade at have søgt at bringe sig i Erindring paa højere Steder blev han 1558 Professor

i Dialektik, hvorved han kom betydelig højere op paa den akademiske Rangstige, og da han havde hendraget Kong Frederik II's Opmærksomhed paa sig, navnlig ved en smuk latinsk Mindetale, han holdt over Kongens Fader, Christian III, ved Begravelseshøjtideligheden i St. Knuds Kirke i Odense, hvor Sjællands Biskop, Dr. Peder Palladius, var forhindret ved Sygdom i at tale, saa fik han god Udsigt til at naa op i det højeste Fakultet, det teologiske. Da han imidlertid næppe særlig havde lagt sig efter Teologien og ingen Grad havde i denne Videnskab, maatte han først en Tid til Wittenberg for at faa det fornødne Lærdomsstempel. Men Kongen forsynede ham med Rejsepenge til et længere Ophold dør, og Teologerne i Wittenberg, som skyldte de danske Konger megen Taknemmelighed, var ingenlunde tilbøjelige til Vanskeligheder overfor en Mand, om hvem de vidste, at Kongen ønskede ham gradueret. Allerede 7. December 1559 blev Rasmus Glad da kreeret til Doktor i Teologien, efter at han havde disputeret under Philip Melanchthons Præsidium. Der blev i det hele gjort megen Stads af ham, og man ønskede, at han maatte blive en anden Erasmus. En vis Adkomst havde han jo virkelig i saa Henseende, for saa vidt som han benyttede det latinske Sprog med overordentlig Lethed, omend han maaske ikke altid filede nok paa sine Vers, til at de ganske kunde gælde som klassiske. Inden sin Bortrejse fra Wittenberg udgav han en Samling latinske Vers, kaldet »Bucolica«, som Melanchthon forsynede med en Tilsegnelse til Kong Frederik II, hvori han bl. a. bemærkede, at Digtenes Forfatter havde erklæret, at han vilde anvende al Flid paa at blive en Prydelse for den danske Kirke samt arbejde paa at bevare Trosenheden. Sligt maatte naturligvis gøre et godt Indtryk paa Kongen, og efter sin Hjemkomst blev Rasmus Glad da i Juni 1560 beskikket til Professor i Teologien og fik flere Beviser paa den kongelige Yndest. Han havde allerede faaet et Kanonikat i Roskilde, og nu fik han ogsaa Indtægterne af Rødovre Præstekald. 1561 blev han Universitetets Rektor. Men nu viste det sig, at han, der overfor Hoffets Herrer var den fine og omgængelige Mand, som Styrende ingenlunde var let at komme ud af det med. Der indkom Klager til Kansler Joh. Friis fra hans Embedsbrødre over, at han som Rektor optraadte paa en saa bydende og uomgængelig Maade, at det ikke var til at udholde. Og Enden paa Sagen blev, at Kansleren maatte bruge sin Myndighed og befale ham at nedlægge Rektoratet inden den sædvanlige Funktionstid var udløben.

Paa Universitetets Anliggender vedblev han dog fremdeles som Professor i det øverste Fakultet at øve megen Indflydelse, og blandt Rigets Stormænd og ved Hove var han som før vel antagen. Vistnok har det befæstet hans Anseelse, at han beskrev Sejren ved Svarteraa i et længere dansk Digt, det eneste af den Art, der haves fra hans Haand. Endelig opnaaede han det for en lærd Mand aldeles usædvanlige, at han i April 1569 blev optaget i den danske Adelstand »paa Grund af de Tjenester, han havde vist Kongen og Riget«,¹ og ved sin Indflydelse hos Kongen skal han samme Aar have bidraget væsentlig til, at Kommunitetet for 100 fattige Studenter oprettedes ved en storartet Donation af Statsmidler.

Det fortælles, at Kongen ærede Glad saa meget, inden han var bleven adlet, at han satte ham øverst ved Taflet, men efter Ophøjelsen nederst ved Bordet, idet han sagde, at før havde han æret ham som en lærd Mand, men nu maatte han behandle ham som Adelig, og nu vidste han for sikkert, at hans yngste Søn var ældre Adelsmand, thi han var født Natten før Erasmus Lætus havde faaet sit Adelsbrev.

Lætus Ophøjelse i Adelsstanden forbedrede imidlertid ikke Forholdet til hans Kolleger. Allerede tidligere havde det ikke været det bedste. Ved en given Lejlighed havde han ytret i Konsistorium, at man havde afgjort alt, før Sagen kom til ham, hvilket viser, at man helst var fri for ham. Og der har maaske været mere af den Slags, der i Forbindelse med Sundhedshensyn og Trangen til en større Skueplads for sine literære Bedrifter bevægede ham til et Skridt, der for stedse skilte ham fra Universitetet. Han udbad sig nemlig og fik i Februar 1572 Tilladelse af Kongen til for et Aars Tid at være fritaget for sine Embedsforretninger for at begive sig ud af Riget, »nogen hans Hverv og Ærende at udrette«.

Nu begyndte Rasmus Glad et forunderligt Vandreliv, der er betegnet ved en forbavsende Frugtbarhed paa latinske Vers. I Februar 1573 fuldendte han saaledes i Basel et stort Digtværk om Søvæsenet (»De re nautica«), hvori han fortæller den venetianske Republik og dens Doge om nordiske Forhold. Samtidig udgav han en anden stor

¹ Vaabnet var i blaåt Felt et rødt Nellige hoved imellem to hvide Svanehalse og derunder en hvid Svanehals imellem to røde Nellige hoveder. Paa Hjelmen en rød Nellige med Stilk og Blade imellem to hvide Vinger. (Lexicon over Adelige Familier i Danmark, Kbh. 1787).

latinsk Digtcyclus »Moralske Samtaler« (»Colloquia moralia«) mellem Planter, Dyr og Fugle, tilegnet Hertug Carl af Lothringen, Christian II's Dattersøn. Det sidste Afsnit af Bogen er en Samtale mellem Tiberfloden og Gudena, der hver priser sit Lands Herligheder. I Frankfurt udgav Lætus samme Aar et Par omfangsrige Arbejder i latinske Vers. Det ene var en Fremstilling af Dronning Margrethes Historie (»Margaretica«), som han ikke upassende tilegnede Dronning Elisabeth af England. Det andet var en Beretning om danske Forhold (»Res Danicæ«), der først havde været bestemt til Festdigt i Anledning af Kong Frederik II's Bryllup 1572, men senere var bleven udvidet betydeligt af Forfatteren. Det er en versificeret Danmarkshistorie og Beskrivelse, som indeholder mangt et Træk, som endnu kan benyttes, særlig fra Forfatterens Samtid. I Fortalen omtaler han sit »møjsommelige og ulykkelige Vandreliv«, og at han havde forfattet noget af Skriftet i København, noget i Hamborg, noget i Köln, en Del i Basel og Padua, men det meste i Frankfurt, næsten uden literære Hjælpemidler, under mange Bekymringer og Besværligheder, nedbøjet af Sorg over Tabet af sin skønne og elskelige Hustru, Marie Stemp, Datter af Raadmand Jørgen Stemp i København (hun døde i Frankfurt 3. April 1573). Det havde været hans Bestræbelse ikke at krænke nogen ved sit Skrift, men at yde selv dem, der havde været hans Fædrelands Fjender, fuld Retfærdighed. Med stor Berømmelse omtaler han den danske Adel, der var baade lærd og tapper, og han lover nøjere at udvikle de Danskes Fortjenester af Videnskaberne i Fortalen til en Udgave af Anders Sune-sens »Hexaëmeron«, som han havde under Hænder. Endnu et Værk fik Erasmus Lætus færdigt fra Pressen i Efteraaret 1573 under sit Ophold i Frankfurt, nemlig et Digt om Fristaten Nürnberg (»De republica Noribergensium«), som han allerede havde udarbejdet i København. Fortalen til Skriftet er det mærkeligste, da den bl. a. indeholder en udførlig og meget smuk Karakteristik af Kong Christian III.

Ved Betragtning af dette og andre af Lætus' Værker, som han helt eller delvis havde fuldendt, inden han forlod København, ledes man til den Antagelse, at de »Hverv og Ærender«, han havde at udrette i Udlandet, og hvorfor han havde forlangt Rejsetilladelse, væsentlig bestod i, at han vilde se at faa sine Værker udgivne, hvortil der ikke var Lejlighed herhjemme. Foruden de 5 nævnte Værker, der udkom 1573, var han i Februar 1574 bleven færdig med et nyt Digterværk,

en romersk Kejserkrønike fra Julius Cæsar til Diocletian («Romanorum Cæsares Italicæ»), hvori han anstiller moralske Betragtninger over disse Herskeres Liv og Regering. Værket er tilegnet Kejser Maximilian II, med hvis Tiaars-Privilegium mod Eftertryk de fleste af Lætus' Værker er udgivne.

I København var man imidlertid ikke tilfreds med Forfatterens lange Udeblivelse, skønt han ved sine Skrifter ærlig havde søgt at udbrede sit Fædrelands Ære, og paa Forestillinger fra Universitetets Side blev han derfor 11. Maj 1574 afskediget fra sit Embede som teologisk Professor. Han var dog ikke derved falden i Unaade hos Kongen; thi skønt denne havde maattet give efter for Forestillingerne om, at den studerende Ungdom forsømtes og Universitetets Tarv tilsidesattes, forsørgede han dog Digteren med ret anselige gejstlige Forleninger (et Kanonikat i Roskilde og et i Oslo) og skænkede ham en betydelig Pengesum for hans Hovedværk «Res Danicæ», der var tilegnet Kongen. For denne Sum købte Lætus sig en Gaard paa Hjørnet af Studiestræde, lige overfor Frue Kirke. Her boede han, naar han ikke om Sommeren gjorde Rejser om i Landet eller opholdt sig i Rødovre Præstegaard, som han endnu var forlenet med, og hvor en Kapellan besørgede Embedets Forretninger.

Sine sidste Aar tilbragte Lætus saaledes i et «otium cum dignitate» i Omgang med lærde Venner og endnu sysselsat med literære Arbejder, skønt han ikke udgav noget, efter at han var kommen tilbage fra Udlandet. Hans Hovedarbejde fra disse Aar er et historisk Skrift, foranlediget ved Festlighederne i Anledning af Christian IV's Fødsel og Daab, hvori han meddeler mange Træk af Samtidens Liv og Færd. Skønt dette Arbejde, som Forfatteren efterlod i Haandskrift, tidligere er benyttet af enkelte Historikere, er det dog først i vore Dage kommet for Lyset (i H. Rørdams Histor. Kildeskrifter II). Aaret efter, at det var fuldendt, døde Professor Rasmus Glad 9. November 1582 i København. Han efterlod et berømt Navn som en god latinsk Poet og en Mand af megen Lærdom og Veltalenhed. Hans nærmeste Venner var Tycho Brahe og Anders Sørensen Vedel, det danske Skriftprogs Fader. — Havde Rasmus Glad skrevet alle sine Bøger i Prosa i Stedet for paa Vers, da havde han visselig gavnet Eftertiden mere, end Tilfældet nu er, da man med Møje maa udsondre den historiske Kærne fra den ordrige, poetiske Iklædning. Det skal dog siges til hans Ros,

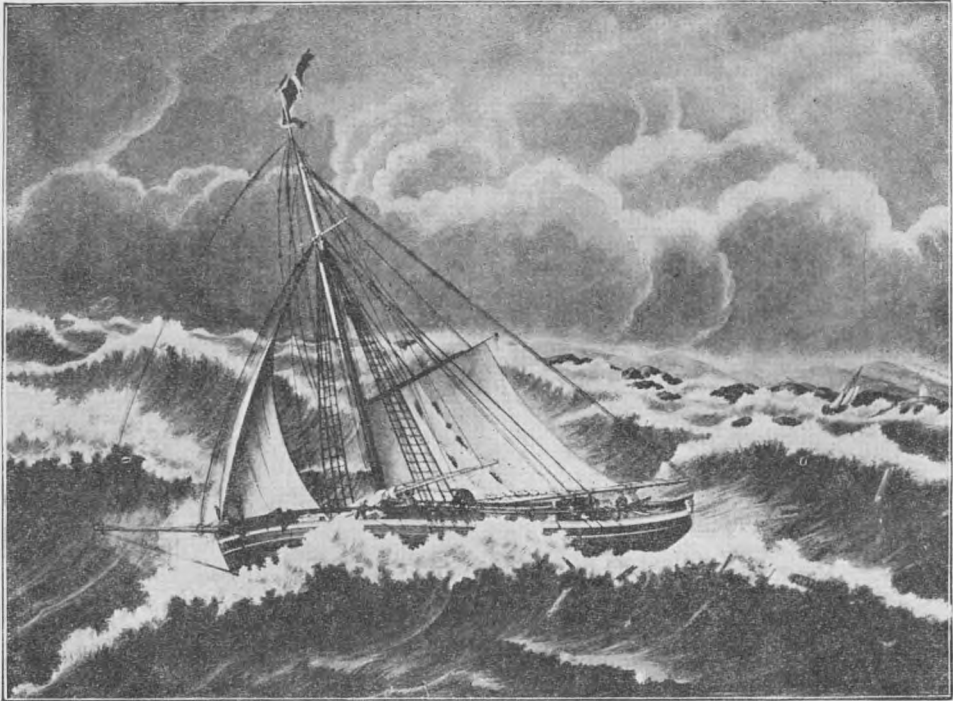
at han efter Evne søgte at udbrede sit Fædrelands Ære og at gøre dets Natur og Historie bekendt baade hjemme og ude.

Paa Lætus' Tid var der livlig Forbindelse mellem København og Oslo. Norge betragtedes som en dansk Provins, og det var meget almindeligt, at danske Embedsmænd, Præster og Militære fik Stillinger i Norge, og mange blev i Landet. Som vi har set, tillagde Kongen Lætus Indtægterne af et Kanonikat i Oslo.

Om det er Rasmus Glads Frænder, der allerede fra det 16. Aarhundrede træffes i Norge, kan nu ikke mere paavises paa Grund af manglende Kilder, men der har i hvert Fald været en stærk Tradition om, at den nulevende danske Familie og den norske hørte til samme Slægt, og Forbindelsen holdtes vedlige langt ind i det 19. Aarhundrede. Saaledes ved vi, at Kaptajn Jacob Glad, født i Troense 1802, naar han laa med sit Skib i Kristiania omkring 1840, altid blev inviteret til at gæste den derboende Generalmajor Christian Glad. Ogsaa i Norge brugtes den latinske Form Lætus, f. Eks. underskriver Sognepræsten til Vaage i Gudbrandsdalen sig 1597 Læt (ϝ: Lætus).

Allerede 23. Juni 1553 nævnes Oluf Glad som Foged paa Follo, og 11. September 1561 fik Skipper Hans Glad Pas til at rejse til Norge for at hugge Master. Fogden Oluf Glad finder vi paany i 1578 som Borgmester i Oslo sammen med Christen Mule, og denne Stilling havde han uden Tvivl til sin Død i Aarene mellem 1593 og 1595. Han havde sin Bolig paa Oslo Bispegaard, og hans Datter, Anna Glad, født i Oslo 28. Marts 1570, blev gift med den bekendte Biskop i Oslo, Magister Jens Nilsson. Sønnen, Hans Glad, født paa Asdal paa Nedenes 16. Juli 1567, blev 1610 Lagmand i Bergen, hvor han døde 1630.

Hos Borgmester Oluf Glad paa Bispegaarden i Oslo boede ifølge Traditionen Prinsesse Anna af Danmark, Frederik II's næstældste Datter (født 12. December 1574), indtil der kunde blive indrettet standsmæssige Appartements for hende paa Akershus Slot. Hun var 20. August 1589 paa Kronborg blevet viet til Earl George Keith som Sted-

Sluppen Meta ført af Kaptain Jacob Chr. Glad paa en Læger¹ under Norge ved Brekkestø 28. November 1832.

Efter Akvarel af Andres Appel. Billedet findes i Færøstuen paa Frilandsmusæet i Lyngby.

fortræder for Jacob VI af Skotland. En dansk Flaade under Anførsel af Rigsadmiral Peder Munk skulde føre Prinsessen, hendes Udstyr og det fremmede Gesandtskab til Skotland, men Skibene kom bort fra hinanden i en Storm. Prinsessen led alle Søsygens Kvaler, og da hendes Skib var slaaet langt ud af sin Kurs, op mod den norske Kyst, nægtede hun at fortsætte Rejsen, gik i Land i Flækkerø og fortsatte til Oslo, hvor hun tog ind hos Borgmester Glad.

Da hendes kongelige Brudgom erfor, hvorledes det var gaaet Prinsessen, blev han betaget af saa stor en Længsel, at han halvvejs sneg sig ud af sit Kongerige, gik ombord i et Skib og landede i Flækkerø en Uge senere. Ved Mødet med Prinsesse Anna omfavnede og kys-

¹ En Læger er efter Videnskabernes Ordbog 1820 en farlig Stilling for et Skib i Nærheden af Kyst eller Grund med Paalandsvind. (Prof. Vilh. Andersen).

sede han mod Sædvane straks sin Brud, og 23. November 1589 stod det virkelige Bryllup paa Akershus Slot. Senere paa Vinteren rejste Brudeparret paa Slæder ned til Danmark, hvor Kong Jacob opholdt sig næsten et helt Aar og bl. a. besøgte Tycho Brahe paa Uranienborg. Som bekendt blev Jacob senere ogsaa Konge i England, og Prinsesse Anna blev Moder til Karl I.

Hvorledes Slægten Glad iøvrigt har forgrenet sig til Norge i den ældste Tid henligger i Mørke, men begge Slægtens Navne, baade det danske og det latinske, blev i hvert Fald baaret af Christopher Eriksøn Lætus Glad, som i Aaret 1585 var Sognepræst til Øier, og som døde Aar 1619 som Sognepræst i Vaage. Han var gift med Aaste Torstensdatter (død 13. August 1630) og havde med hende 3 Sønner, hvoraf de to blev Præster, den ældste Erik Christophersen (f. 1590, d. 1627) i Vaage efter sin Fader, og den yngste Knud Christophersen Glad (f. 16. Maj 1595) i Vik, hvor han døde 28. Oktober 1657.

Vik-Præsten var gift to Gange, første Gang med Karen Nielsdatter Kolding, som sikkert er en ung, dansk Pige, han har lært at kende under sit Studieophold i København. Hun døde barnløs i deres Ægteskabs andet Aar, 21. Februar 1628, og Præsten giftede sig derefter med Maria Berthelsdatter Mule (norsk), med hvem han til Gengæld fik ni Børn. De tre af disse døde ganske vist som smaa, men af Resten blev i hvert Fald Døtrene vel forsørget. To af dem blev gift med to Brødre Nagel i Solværn og en tredje med Sognepræst til Sogndal Peder Pedersen Hanning. Den ældste Søn Berthel nævnes 1655 som Student fra Bergens lærde Skole, men saa taber vi hans Spor. Derimod naar Nummer fem i Børneflokket, Hans Knudssøn Glad, frem til betydelige Stilling, og for anden Gang bliver en Mand af Slægten Glad Borgmester i Kristiania, en den Gang som nu meget betydelig og indflydelsesrig Stilling.

Vik-Præstens anden Hustru overlevede sin Mand i adskillige Aar, og som det den Gang var Skik, giftede hun sig med Efterfølgeren i Embedet, Sognepræst Iver Erikssøn Leganger, hvem det paahvilede at udrede Enkepensionen. Der var i de Tider intet anstødeligt i, at den nye Præst friede sig for den haarde Pensionsbyrde ved at gifte sig med Enken. Nu om Stunder vilde man jo nok finde et saadant Fornuftgiftermaal mellem en ung Præst og en gammel Præsteenke med 9 Børn i høj Grad forkasteligt.

Mærkeligt nok er det saare lidet, vi ved om Borgmester Hans Knudssøn Glad, endskønt han dog har levet i en forholdsvis nær Tid og været saa højt paa Straa, at hans Data nok kunde fortjene at antegnes. Hans Fødselsdatum er ukendt, men antagelig er han født ca. 1645 i Vik, hvor Faderen var Sognepræst. Da den ældre Broder Bertel blev Student fra Bergens Skole, ligger det nær at antage, at ogsaa Hans Glad har besøgt denne Skole. Hele hans Ungdomsliv ligger imidlertid i Mørke, kun ved man, at han oprindeligt var Toldskriver i Christiania, og at han 12. December 1696 blev udnævnt til Raadmand. Under 6. Marts 1697 fik han sammen med Raadmand Madz Truelsen Bevilling at være fri »for hvad før deres betienings tid er passeret«. Det var en Forsigtighedsforanstaltning, som fritog dem for Ansvar for, hvad deres Forgængere i Embedet havde bedrevet.

27. September 1701 blev Hans Glad udnævnt til Borgmester i Christiania, og kort Tid efter, 14. Februar 1702, fik han tillige Embedet som Assessor i Overhofretten. Han virkede nu i disse to Stillinger i 9 Aar og døde 31. Maj 1710. Kort før sin Død søgte han om at blive Præsident i Kristiania og vilde sikkert have faaet dette høje Embede, om ikke Døden havde afbrudt hans Løbebane. Vicestatholderen Johan Wibe skrev i sin Indberetning til Kongen, at han til kgl. Majestæts Tjeneste og Christiania Bys Tarv ikke kunde forbigaa at tale allerunderdanigst i Supplikantens Favør, et værdigt Subjekt til at fyldestgøre den vakante Præsidentplads, saasom han er en Mand af probité og Retsindighed.

Hans Knudssøn Glad var to Gange gift, første Gang med Anna Maria Tønder (f. 1667, d. 1691), en Datter af Sognepræst til Vor Frue Kirke i Trondhjem, Magister Ole Christopherssøn Tønder, og Maren Jørgensdatter Schjelderup, en Sønnedatter af Biskop Peder Schjelderup. I dette Ægteskab fødtes 4 Børn. Anden Gang med Maren Grüner, født i Christiania 28. Maj 1672, Datter af Myntmester Frederik Grüner og Margrethe Frederiksdatter Boyesen. Vielsen fandt Sted 7. Marts 1693 i Brudens Hjem paa Nedre Foss, dengang i Aker, uden Trolovelse og Lysning ifølge kgl. Bevilling af 24. Februar 1693. Hans anden Hustru fødte ham 6 Børn, og hele denne store Børneflokk, 10 ialt, blev vel opdragen. Sønnerne blev Studenter, Militære eller Præster, en enkelt, Frederik Glad (1694—1758), Etatsraad og Assessor i Overhofretten ligesom sin Fader. Døtrene blev gift med Mænd i gode Stil-

linger. Kort sagt, man har Indtryk af en regelret, højtstaaende Embeds-familie uden større Omskiftelser i Tilværelsen, men repræsenterende den fornemste og mest kultiverede Del af det norske Samfund.

Efter Borgmesterens Død trak Enken sig tilbage til sin Slægts Hjem paa Nedre Foss, hvor hun døde 28. August 1752, 80 Aar gammel, omgivet af sine Børn og Børnebørn.

Blandt Borgmester i Christiania Hans Knudssøn Glads Børn af første Ægteskab var der en Søn Knud, født 1689, der snart kaldtes Glad, snart Glade eller Glude. Han tjente først ved Militæret i Norge, men blev 1713 Fændrik ved Grenaderkorpset i København og forblev nu i Danmark. Han blev godt gift 20. August 1723 med en Datter Agnethe af Jonathan Hind, der var en af Københavns 32 Mænd. Senere flyttede de til Lolland, maaske først efter at han i 1741 havde taget sin Afsked. Vi finder nemlig, at Herr Major Glads Lig blev nedsat 1. August 1746 i en af Maribo Kirkes aabne Begravelser, ligesom vi af Indberetningerne til Klevenfeldt ved, at hans Enke 1746 levede i Rødby, og 12. Januar 1767 blev hun bisat i »Jomfrukoret« i Maribo Kirke.

Københavns Vor Frues Kirkebog oplyser: 4. Maj 1767 blev »Velædle Sl. Hr. Major Knud Glad, tilligemed hans ligeledes afdøde Frue Agnethe Hind, hidbragte fra Maribo i Lolland, hvor de begge forhen ved Døden var afgangne og nu her begravne udi Hendes Sl. Faders Jonathan Hind, Urtekræmmers tilkøbte arvelig Begravelse i Muld, i den smalle Qvindegang tæt udenfor de korte Stole Nr. 21, 22 og 23 etc.« Paa denne Begravelse havde Jonathan Hind 30. Juli 1696 faaet Skøde.

Hvis vi regner med Jens Glad i Lyngsbæk paa Mols (1487) som Slægtens Stamfader, er vi nu naaet til 7. Led i en Kæde, hvis lysende Punkter er Professor Rasmus Glad (Lætus) og de tvende Borgmestre i Christiania af Slægten Glad. Der kommer nu en Periode, hvor de overleverede Data bliver mere usikre, og hvor Slægten for en Tid mister sin sociale Position. Fra Lolland kan vi spore dens Vej over Rudkøbing til Troense, hvor nuværende Generalkonsul C. F. Glads Oldefader havde sit Hjem fra ca. 1800 til 1851, og fra nu af har vi atter fast Grund under Fødderne.

Nakskov Kirkebog udviser, at Andreas Jensen Glad 3. August 1768 viedes til Dorthea Hansdatter. Efter Aldersangivelsen ved hans Død var Andreas Glad født i Aaret 1736, men efter Aldersangivelsen ved Folketællingen 1787 maa han være født 1739, og det er sandsynligvis det rette. Da han senere i sit Liv virkede som Konsumtionsbetjent, maa han have haft nogen boglig Dannelse. Hvilke Forhold der har bevirket, at han forlod Studierne, kender vi ikke. En Maanedes Tid efter Brylluppet rejste de Nygifte imidlertid til Rudkøbing, hvor Andreas Glad nedsatte sig som Parykmager, men denne Begivenhed fik ikke Lov til at løbe stille af. Der var nemlig i Forvejen en Parykmager Christian Oldenburg i Byen, og som det ofte var Tilfældet i Lavstiden, søgte Borgerne med Hænder og Fødder at sætte sig imod, at den nyankomne blev optaget i Borgerskabet eller gjorde ham Indpas i hans Forretning. Christian Oldenburg havde 10. September 1768 skrevet til Stiftamtet og jamret over, at der havde indfundet sig en Person i Rudkøbing, »som efter at han i lang Tid haver opholdt sig i en Landsby og omstrejft Landet med Parykmager=Arbejde mig til største Skade og Fornærmelse, nu ankommer her til Byen at nedsætte sig paa Professionen«. Den gamle Oldenburg kan ikke løbe Landet rundt, saaledes som den anden har gjort, baade i den Tid, han har opholdt sig her paa Landet, som og da han var i Lolland, »hvorfra han hertil ankom«.

Protesten hjalp imidlertid ikke. Andreas Glad fik Lov til at virke i Rudkøbing. Han møder 14. Marts 1769 paa Rudkøbing Raadstue og erhverver Borgerskab som Parykmager; men med Fortjenesten var det smaat nok, og der blev mange Munde at mætte, da 5 Børn voksede op i Hjemmet. Allerede før 1801 havde han derfor taget Ansættelse som Konsumtionsbetjent, og i denne Stilling døde han 1806 og blev

begravet 22. Maj. Ved Skiftet efter ham 21. Juni 1806 angives hans Børn saaledes:

- 1) Jens, 37 Aar, døbt 29. April 1770, Degn paa Strynø.
- 2) Hans, 32 Aar, født 1774, Smed i Brandsby.
- 3) Ane Kirstine, begravet 10. Marts 1776, 4 Mdr. gl. i Rudkøbing.
- 4) Christian, 28 Aar, f. 1777, døbt 19. Januar s. A., Indsidder og Skræbder i Troense, gift med Ane Margrethe Hansdatter, født 1774 i Hesselager.
- 5) Andreas, 25 Aar, f. 1781, døbt 5. August 1781, Skomagermester i Rudkøbing [død før 1845], gift 14. November 1806 med Johanne Dorothea Henrichsdatter Larsen, f. 1787.
- 6) Usseline (Aaseline), 23 Aar, f. 23. Januar 1784, ugift.

Efter Overenskomst mellem Børnene blev Moderen siddende i uskiftet Bo. Hun fik Ophold hos Sønnen Andreas, men døde 1813 »meget hastig« under et Besøg paa Landet, og hendes Død er ikke indført i Rudkøbing Kirkebog. Skiftet blev paabegyndt 1. Marts 1813. Børnernes Stilling var den samme som ved Mandens Død, kun var Datteren Aaseline nu i Kerteminde.

*

*

*

Christian Glad.

Troense.

1777-1851.

Af alle de fagre Egne i Danmarks Riger og Lande er vel nok Taasinge den frodigste og skønneste Idyl. Sejler man en Sommermorgen gennem Thurø Sund og ser Taasinges Kyst stige op fra det spejlende Bælt med græsgrønne Brinker, Skove og Haver, betages man af Landets Rigdom og Naturens Yppighed. Paa denne skønne Kyst ligger Troense, skuende fra sin Skrænt ud over Sundet med dets Skibe og Baade over til Thurø og til Christiansmindes høje Skovvold paa Fyens Kyst.

I Troense levede Christian Glad, Andreas Jensen Glads tredje Søn, saa godt som hele sit Liv. Den ældste Broder Jens blev holdt til Bogen og blev, som vi har set, Degn paa Strynø, men de yngre Børn maatte lære et Haandværk. Hans, den næstældste, blev Smed, Christian Skræder og Andreas Skomager. Medens de to andre forblev paa Lange-land, førte Skæbnen Christian til Valdemar Slot paa Taasinge, hvor han antagelig har arbejdet i Professionen. I hvert Fald er det sikkert, at han i Aaret 1800 havde Ansættelse paa Slottet. Stamhuset Thorseng

ejedes dengang af Generalløjtnant, Baron Frederik Juel, f. 29. Januar 1761. Allerede i 1767, da han kun var 6 Aar gammel, havde han nominelt overtaget Godset, som i hans Mindreaarighed styredes af hans kloge og myndige Stedmoder. Han gik ind i Hæren, men ved Moderens Død 1795 traadte han ud for at hellige sig Styrelsen af sit Gods. Han var en fremragende og fremskridtsvenlig Jorddrot, der ejede hver Plet Jord paa Taasinge. Helt op til omkring Aar 1900 kunde Jord paa Taasinge kun faas som Fæstegods. Det er først i de sidste ca. 30 Aar, at Grunde har kunnet købes til Selveje.

At Christian Glad vandt Slotsherrens Bevaagenhed, kan ses deraf, at han fik et Hus i Fæste, kunde gifte sig og nedsætte sig som Skræder i Troense. Brylluppet stod 23. Oktober 1801 i Bregninge Kirke, og i Kirkebogen angives Brudgommen at være fra Rudkøbing. Hustruen, Ane Margrethe Hansdatter, opholdt sig derimod i Troense, men hun var født ca. 1774 i Hesselager paa Fyen. Deres Børn var følgende:

- 1) Jacob Christiansen Glad, Søkaptajn, f. 21. Marts 1802, d. 5. Januar 1887, Skipper-Borgerskab i København 23. Maj 1832.
- 2) Carl Frederik Glad, Søkaptajn, f. 18. Juli 1803, d. 2. Septbr. 1862.
- 3) Dorthea Glad, Handlende i Troense, f. 2. September 1805.
- 4) Andreas Glad, Søkaptajn, f. 8. September 1807.
- 5) Gottlieb Glad (Krøbling), Skræder, f. 19. Januar 1810.

Disse fem Børn er alle konfirmerede i Bregninge Kirke, hvorimod følgende døde som smaa:

- 6) Mette Marie, f. 12. April 1812, d. 7. April 1819.
- 7) Ane Marie, f. 28. Juni 1815, d. 7. Marts 1817.

Alle Børnene er døbt i Bregninge Kirke.

Christian Glad fik altsaa tre stoute Sønner, som alle gjorde deres Land og deres Navn Ære, og af dem skal vi navnlig høre om Carl Frederik Glad, som fik Danmarks største Handelsfartøj, Fregatskibet »Frederik VI«, at føre, og som hele sit Liv var en Pryd for sin Stand. Han var Fader til Lars Christian Andreas Glad, som stiftede Firmaet L. C. Glad & Co.

Forinden vil det dog maaske interessere at faa et lille Indblik i de Forhold, hvorunder Skræder Christian Glad og hans Hustru levede, da Kaptajn Carl Frederik Glad besøgte dem med sine to ældste Børn Julius (7 Aar) og Anna (6 Aar) i Efteraaret 1849. Der er næppe Tvivl

om, at det Hus, som her skildres, er det samme, som Glad fik i Fæste, da han giftede sig, med de samme hyggelige Stuer, hvori Børneflokken var vokset op.

Med sit Skib, Galeasen »Agnethe«, skulde Kaptajn Glad bringe en Ladning Korn til Flensborg. Det var i Krigens Tid; der laa fuldt af Saarede paa Valdemar Slot, men til Søs havde vi Overmagten. Derfor turde Kaptajn Glad nok vove at tage sine to Børn med og glæde sine gamle Forældre ved at sætte dem i Pleje hos dem, indtil han selv kom tilbage fra Flensborg. Datteren Anna, senere gift med Brandinspektør Møller i Hillerød, har mange Aar efter nedskrevet en Beretning om Rejsen, hvoraf det følgende er et Uddrag. Efter en levende Skildring af Forberedelserne og af Sørejsens Besværligheder, ser man i Erin- dringens Perspektiv det lille Hus paa Taasinge, hvor Bedsteforældrene boede, dets Indretning og dets daglige Liv, saa stilfærdigt og hyggeligt, som Folk levede for 80 Aar siden, og saaledes som den lille 6aarige Pige opfattede det. Bedstefaderen var den Gang 72 Aar og Bedste- moderen 75 Aar gammel.

For mine Tanker ser jeg en lille Karavane bestaaende af Fader med Julius ved Haanden. Bagefter kom saa Henrik Letmatros, en blond Krøltop, med mig paa Ryggen som et andet Fedtlam, og tilsidst nogle Skibsdrenge med Bagagen. Fremad gik det i Mulm og Mørke og opblødt Dynd, men endelig øjnede vi nogle Rækker Smaahuse med venligt blin- kende, oplyste Vinduer, blandt hvilke mit lille Hoved for- gæves foregøglede sig Herlighederne hos Bedstefar og Bedste- mor. Videre og videre maatte vi, alle de smaa Huse for- svandt, og jeg fattede intet mere uden Stormen, som hylede, og Regnen, der pjaskede paa Vejen. Holdt! Nu endelig drejer vi ind mod noget lavt og mørkt ved Siden af Vejen; det viser sig at være et straatækt Hus, en Længe med et eneste lille, oplyst Vindue med smaa bitte Ruder. Fader giver et lille Slag paa Ruden, og Matrosen lader mig kigge derind. En lille, graahaaret, korsklædeklædt Bondekone sidder ved Rokken og spinder. I Baggrunden en indbydende, hvid Him- melseng. Ved Slaget paa Ruden farer den lille Mor forfærdet sammen og raaber: »Det er da aldrig Carl Frederik med

Børnene i det Herrens Vejr?» — Jo, det var Carl Frederik, som løftede Klinken for sig og sine drivvaade Smaa. Nu kom Bedstefar og Onkel Gottlieb frem fra Storstuen bagved, og der var varmt og lyst hos de Gamle. Forskrækkelsen satte sig snart, da de saa, at de havde os hele og holdne. Bedstemor havde siddet og bedt til Gud for os, mens hun spandt sin Traad.

Nu fik Bedstemor travlt med at sætte paa Bordet og koge Mælk og The. Fader gik med djærve Skridt op og ned i Stuen og talte alvorligt med gamle Bedstefar, mens jeg bukkede mig ned og klappede Missekatten og forsøgte at fatte mig lidt.

Min smukke, talentfulde, alfeagtige Mor i vort yppige Barndomshjem havde nok fortalt os om den skinnende hvide Himmelseng, hun havde sovet i hos de Gamle, da hun sejlede derover med Far, og om hvor rar gamle Bedstemor var, men jeg havde ikke forstaaet, at hun ikke sad i Fruerstuen og spandt paa Guldtén som mine smaa Legekammeraters Bedstemor, der boede i det store, gamle Dyvekehus i Køge.

Bedstemor bragte os nu tilsengs i den store, hvide Himmelseng, hvor Broder Julius og jeg stredes om Pladserne, saa at jeg trillede ned i Midten. Bedstemor skændte, men det er ogsaa den eneste Gang i alle de 14 Dage, vi var der, at jeg kan mindes, der var nogen Utilfredshed med os. Ellers staaer alt i det skønneste Lys for mig fra Opholdet hos de Gamle. Det lille, mørke Hus, vi om Aftenen havde kæmpet os frem til i Regn og Mulm, viste sig i Dagens Lys at ligge lidt udenfor Troense By, tæt op til en yndig Skov, og med en lille Have bagved. Der var gode, store Stuer og et gammeldags, stort Køkken med Stengulv. Julius og jeg laa i det første mindre Værelse, vi kom ind i, Bedstefar og Bedstemor i en stor Himmelseng med blaa Gardiner i den største Stue, og dér stod et stort Skræderbord, som Onkel Gottlieb brugte. Bedstefar, som ogsaa havde været Skræder, hjalp ham med at sy. Tante Dorthea boede oppe i Troense, ugift, ernærende sig ved en lille Handel og en Syskole for Piger. Jeg

var snart ret i mit Es og færdedes med min lille, vævre Bedstemor fra om Morgen tidlig ved alt hendes Arbejde. Vi hentede Vand ved Kilden i to Messingspande, der skinnede som Solen selv. Bedstemor maa have været meget proper og dygtig, thi alt om hende og Bedstefar var saa blankt og hyggeligt og bestemt, at det indtog mit Barnehjerte i høj Grad, og Bedstemors Grynsuppe med tørret Frugt smagte herlig. Om Eftermiddagen gik jeg op til Tante Dorthea, gjorde smaa Visitter med hende hos Venner af Familien og fik alle Steder Syltetøj og Kringler. Om Aftenen, naar jeg kom hjem, fortalte Onkel Gottlieb Æventyr, til jeg skulde i Seng.

Broder Julius færdedes sammen med Bedstefar; de var med Skovfogden ude at sætte Doner for Fuglene, eller Julius pjaskede i en nærliggende Dam med nogle Legetøjsskibe eller byggede Skanser i Haven, hvor alt var indhøstet, det var jo i Oktober Maaned.

Snart nærmede Afrejsen sig, og saa smaa vi var, forstod vi fuldt vel al den Godhed, som vistes os fra alle Sider, og det gribende for de Gamle ved vor Afrejse. Den smukkeste, største Kurv Frugt pakkede de til os, Æbler saa store som Barnehoveder. Jeg fik en lille, grøn Stol, et lille, grønt Sjal og et Par lange Albuehandsker og vist meget mere, som nu er glemt, men eet staar uudsletteligt for mig, de klare, skønne Efteraarsdage paa den frodige Ø Taasinge, blandt de saa nære Slægtninge, hvor alt dog var os saa nyt og fremmed.

I Mellemtiden havde Kaptajn Glad været i Flensborg og losset sin Kornladning. Nu kom han tilbage og hentede Børnene ombord igen til Hjemrejsen. Alt gik godt, til Skibet naaede Køge Bugt, hvor de om Natten fik en stærk Storm, som tvang dem til at kaste Anker for Natten. Det ene Anker mistede de, men næste Morgen kom de dog velbeholdne ind til Køge, hvor Kapt. Glad havde sit Hjem, og hvor hans Hustru med Ængstelse havde ventet deres Hjemkomst.

Den gamle Bedstefader paa Taasinge døde to Aar efter Børnenes Besøg, den 7. Oktober 1851, og var da 74 Aar gammel. Hans Hustru blev imidlertid meget ældre. Hun døde først 28. Januar 1865, over

90 Aar gammel. Bestemt kan Alderen ikke opgives, da Hesselager Kirkebog først begynder 1813, men at regne efter hendes Mands Alder var hun næppe mere end 91 Aar, og Sandheden er nok den, at hun var bleven saa gammel, at ingen, ikke en Gang hun selv, havde Rede paa hendes Alder.

*

*

*

Efter Maleri af Johs. Jensen.

Fregatkaptajn Carl Frederik Glad.

1803-1862.

Det er forstaaeligt nok, at alle Christian Glads tre raske Sønner blev Søkaptajner. I de smule, snævre Farvande mellem Fyen og de sydlige Øer er det en Leg at øve sig i Sømandsfærd. Det er i en saadan Natur, Menneskene lokkes ud paa Havet og bliver Sømænd for Livet. Man giver sig saa tryk og rolig Søen i Vold, hvor der til alle Sider er Kending af Land. Her stiger det højt og bredt i jævn Rejsning med grønne Marker og Hegn, hist flyder et enligt Hus paa Søens blanke Flade, der ligger en Græsholm helt mennesketom og øde, der en større, træspættet Ø med en Landsby, en Kirke og baskende Vejr- møllevinger. Holm ved Holm, Ø ved Ø, Land ved Land til noget dunkelt blaaligt — man ved ej hvad — i det fjerneste Fjerne. Skibet maa

sno sig og bugte sig, Rattet er aldrig i Ro, thi Øerne rækker deres Odder og »Hoveder« frem under Vandet, nær ind paa det snævre Løb, som vinder sig i rytmiske Vendinger som en Flod, der paa det faste Land baner sig Vej ud imod Havet.

Der er ganske vist ogsaa Hjemmeføddinger paa disse Øer, Folk som er bundne til Jorden og aldrig kommer udenfor de høje Volde, som Ærøs og Langelands Klinger rejser om det fyenske Ørige; men der er ogsaa dem, og det er Tusinder, som dette milde, smilende Hav opdrager til Sømænd, og de bliver ikke hjemme, de gaar paa de lange Rejser og toner det danske Flag paa fremmede Have. Nu maaske ikke saa meget som før i Tiden. Nu er Sejlskibenes Tid forbi, men i 1774 ejede Marstal, som dengang hverken havde Havn eller Mole, alene til Søfarten 38 store Jagter. Saa mange ejede ikke alle Kystbyerne paa Lolland. — Paa Værfterne i Svendborg blev fra 1807—1814 bygget 130 egetømrede Skonnerter og Galeaser med 1511 Læsters Drægtighed foruden 45 Kanonbaade, 3 Kanonjoller, 15 Kaperslupper samt endnu 10 andre kongelige Fartøjer og Orlogsbriggen »Bornholm« paa 20 Kanoner; den løb af Stabelen 28. August 1811 og var af Størrelse som en Fregat. Paa Thurø fandtes der fire Værfter og i Troense to. Overalt saa man de store Skibsskrog derinde paa den hældende Strand mellem Stivere og Stænger og Tømmer og Skov. Øret opfangede Hamrenes bløde, dæmpede Taktslag paa Egeplanker. De lød fra Thurø, og de lød fra Taasinge, fra begge Bredder af Thurø Sund; saadan er der bygget i umindelige Tider, stolte Skibe af de stærke Ege i Øernes Skove.

Carl Frederik Glad voksede op i de tunge Aar for Danmark, som fulgte paa Englændernes Overfald i 1807. Alle de stolte danske Svaner var ranede eller ødelagte. Men det var ikke alene Orlogsskibene, som gik tabt. Da Frederik VI i sin Harmes over Englændernes Voldsdaad forbandt sig med Napoleon og erklærede England Krig, blev Følgen heraf, at Danmark ogsaa mistede sin blomstrende Søhandel.

I ca. 15 Aar, 1792 til 1807 — vor glimrende Handelsperiode — havde danske Koffardiskibe i Ly af Neutraliteten hjemført umaadelige Rigdomme fra Ost- og Vestindien til de store københavnske Handelshuse, de Coninck, Duntzfelt, Blacks Enke m. fl. — En enkelt Ladning Aar 1800 til Asiatick Kompagni ex. »Kronprinsesse Marie« indbragte over 1 Mill. Rigsdaler. Af Auktionsfortegnelserne faar man et Indtryk af de mange forskellige Varer, der indkom fra Ostindien. Hovedartiklerne var Sukker, Kaffe, Bomuld og i de første Aar Salpeter. Men dertil kom diverse Kolonialvarer som Ris, Peber, Sago, Kardemomme, Nelliker, Borax, Muskat, Safran og Rabarber samt Kattuner og Silkevarer, dels i Maal og dels i forarbejdede Stykker, og endelig en Række andre indiske Artikler som Tobak, Indigo, Snørrottinger, Træsorter og Elefanttænder.

Naar der var indløbet Melding om, at en Ostindiefarer lykkelig var naaet til Kristianssand, spredtes Nyheden som en Løbeild fra Københavns Børs ud over Byen — og Landet med. Man kendte dem jo alle af Navn: »Christianus Septimus«, »Grev Bernstorff«, »Dronninggaard« o. s. v., de stolte Skuder med de klingende Navne, som flagklædt styrede ind i Havnen med deres kostbare Ladning, Mandskabet iført de brogede Silketøjer og med alle de mærkelige Rariteter, som det bragte hjem: Skildpadderne til Herskabet, Abekattene, Papegøjerne og de fyldte Skibskister med Silke og Kattuner og allehaande Snurrepiberier til Venner og Bekendte. Intet Under, at der var almindelig Jubel og Stolthed, naar Fregatskibet kom lykkeligt hjem efter Rejsens tusinde Farer og Besværligheder, og ligesaa stor var Harmen, naar det meldtes, at en af Folkets Yndlinge var kapret og indbragt i Prisehavn. Man havde nemlig til Stadighed været udsat for Kaperier baade fra fransk og engelsk Side, men Regeringen havde formaaet i det Store og Hele at hævde Respekten for det neutrale danske Flag.

Krigsforholdet til England medførte en saa godt som fuldkommen Standsning af den oversøiske Handel. Allerede den 22. Juli 1807, medens den engelske Regering forberedte Togtet til København, lagde den Embargo paa alle danske Skibe i engelske Havne for at afværge enhver Kommunikation om, hvad der forestod. Disse Skibe blev senere kondemnerede, saavel som de der blev opbragt til engelske Havne inden Englands Krigserklæring af 4. November og den derpaa følgende Uges Udgang. I Opgørelser medio November fra engelsk Side sættes

Antallet til 374 Skibe, hvis Værdi med tilhørende Ladninger udgjorde ca. 2 Mill. Pd. Sterling.

Med Hensyn til de efter Englands Krigserklæring opbragte Skibe, saa findes i Rigsarkivet en officiel engelsk Protokol, som omfatter Tidsrummet fra 1. December 1807 til 7. Juli 1815. Ikke mindre end 1560 Skibe blev i disse Aar kapret af Englænderne, og heraf blev 1381 prise-dømt og for Størstedelen solgt ved Auktioner i England.

Det var intet Under, at Landet sukkede under disse haarde Prøvelser. Ganske vist løftede der sig fra Handelens Side Stemmer for en Udsoning med England, men den kortsynede Politik, som Landsfaderen fulgte, havde altfor stærke Rødder i den brede Befolknings Harmen. Det blev en patriotisk Gerning at kapre, hvad enten det skete ved danske Orlogsbaade eller ved private Fartøjer, og det var jo forøvrigt ogsaa det eneste virksomme Middel, vi havde til at skade den overmægtige Fjende og hans Handel. Overalt i Landet byggedes Kapere, og disse Kaperskibes æventyrlige Bedrifter blev nu det brede Lags kæreste Læsning, og Kaptainerne Folkets Helte. Urtekræmmer C. F. Brock paa Højbroplads dirigerede fra sin Bod en Flaade paa 30 Kapere med en Besætning paa 400 Mand og 50 Kanoner. Den bekendte Kaperkaptain Amond Amondsens Skonnert »Frederiksværn«, som havde en Besætning paa 71 Mand og førte 10 Kanoner, opbragte det amerikanske Pinkslib »The Margareth« med en Ladning Kaffe og Sukker, der vurderedes til 4 Tdr. Guld, og gav 5000 Rdl. Udbytte pr. Aktie (à 500 Rdl.). Rekorden for alle danske Kaperkøb blev dog sat i 1810, da 5 danske Orlogsbrigger skar ikke mindre end 47 Fartøjer bort fra de konvojerende engelske Krigsskibe og slæbte dem ind til Kristianssand, hvor de med deres Ladninger udbragtes til 7,6 Mill. Rdl.

Saaledes var Tiderne, hvori Carl Frederik Glad voksede op i Troense. Han færdedes til daglig ved Havnen og paa Skibsværftet og indaandede fra Barnsben Luften fra de store Have, hørte Fortællingerne om fjerne Landes æventyrlige Rigdomme, om Indien og Kina, om Kap og Vestindien. Hans Fantasi næredes af alle de voldsomme Begivenheder, baade onde og gode, som Napoleonstiden førte med sig, og hvis Dønninger følte stærkt nok inde i det fredelige Thurø Sund, baaret hjem af de stolte Snekker, som hørte hjemme i Svendborg, i Rudkøbing, Marstal og ikke mindst paa Thurø og Taasinge.

Han har hørt om Styrmand P. Riber og flere andre Folk fra Svend-

borg, som var med Korvetten »Diana«, der afgik fra København 1807, men maatte stryge Flaget for Englænderne i Cartagena i Spanien 26. September 1809. Mandskabet maatte forblive som Fanger i Cartagena til 1814. Han har set den mægtige Flaade af danske Handelsskibe, som søgte Ly i Svendborg og Thurø Sunde efter Krigens Udbrud 1807, der laa over 200 Skibe i Sundet. Og han har hørt om Kapernes Bedrifter, om det raske Vovemod og de flinke Gutter, som bød den overmægtige Fjende Trods. Men først og fremmest har han indsuget Længslen mod de store Have og de fjerne Lande, den laa ham og hans Brødre i Blodet, og de blev Sømænd.

For Carl Frederiks Vedkommende blev Skridtet dog taget i to Tempi. Han blev først sat i Lære paa det ene af Værfterne i Troense. Hans ældre Broder Jacob var den Gang allerede gaaet til Søs, men hans Mor vilde ikke give slip paa flere af sine Sønner. To Aar efter, i 1819, kom Jacob Glad imidlertid paa Besøg i Hjemmet med Lommerne struttende af Mærkværdigheder, og nu blev det Carl Frederik for trangt derhjemme. Han fik Lov til at forlade sin Lære, og 16 Aar gammel forlod han Troense for at sejle til København og tage Hyre med et af de store Fregatskibe, som fór paa Kinakysten. Det var tidligt paa Foraaret 1820. Baade han selv og hans Forældre har vel nok regnet med en aarelang Adskillelse, da de bevæget tog Afsked med hinanden, men ingen af dem anede, at det skulde vare 12 lange Aar, før de fik hinanden at se igen.

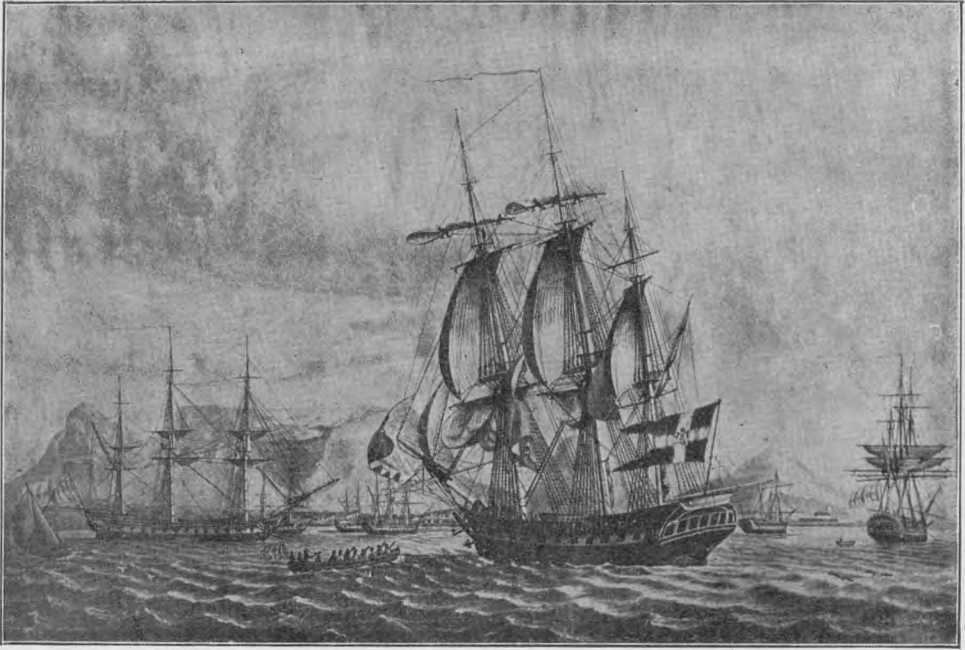
Hvad der har bevirket, at Carl Frederik Glad kom ombord i engelske Skibe, ved vi ikke. Maaske er han bleven syg ude i Østen, og hans Skib er sejlet fra ham, saa at han har været tvunget til at tage Hyre paa et af Arvefjendens Skibe. Maaske har han været saa længe ude i den store Verden, at Synspunkterne er bleven mildnede. I hvert Fald maa der have været godt Tømmer i ham, thi da han kommer hjem til Danmark igen i 1831, har han Patent som Koffardikaptain. Naturligvis har en saa retlinjet Karakter som han ikke forsømt at under-

rette sine Forældre om sin Færd i den store Verden, men desværre er ingen Breve eller Optegnelser levnet os fra denne Periode, kun mundtlig Tradition om den lille fattige Skræderdreng, der havde Lykken med sig, og hvem det gik æventyrlig godt. Han var kæk, modig og flittig, og blev hurtig en dygtig Sømand, der sejlede Verden rundt og saa mange af dens Herligheder i de varme Lande, »hvor man gaar klædt i Silke og har Lommerne fulde af det røde Guld«. (Anna Møller).

Blandt Asiatisk Kompagnis stolte Kinafarere var Fregatskibet »Christianshavn« det største og stateligste. Det var den tidligere kgl. Orlogsfregat »Store Belt«, konstrueret af den bekendte Fabriksmester og Direktør Henrik Gerner og sat i Vandet paa Nyholm 1782. Skibet var 130 Fod langt, 35 Fod bredt og 15 Fod dybtgaaende, havde 36 Kanoner og var oprindelig opmaalt til $467\frac{3}{4}$ Læster. Det blev af Regeringen solgt til Kompagniet ved Skøde af 15. og 21. Februar 1800 og blev nu opmaalt til 372 Commerce Læster, medens disse Skibe sædvanligvis kun var paa 150 til 250 C.L. — Selv Duntzfelts berømte Fregat »Kaninholmen«, som han købte af de Coninck i 1797 for 60.000 Rdl., var kun 274 C.L. — Der er ingen Tvivl om, at »Christianshavn« med fuld Udrustning har staaet Kompagniet i mindst 100.000 Rdl., i hine Tider en æventyrlig Sum.

Man har et gammelt Stik, som viser »Christianshavn« for fulde Sejl og med Kompagniets Splitflag i Agterstavnen, stævrende ind mod Kap med Tafelberg i Baggrunden. Stolt og mægtigt kløver det store Skib Bølgerne og bringer Bud om Danmarks Hæder og Storhed i de gyldne Aar. Adskillige gode Rejser har »Christianshavn« sikkert gjort for Kompagniet fra 1800—1807, men dermed hører dets Virksomhed op for en lang Aarrække.

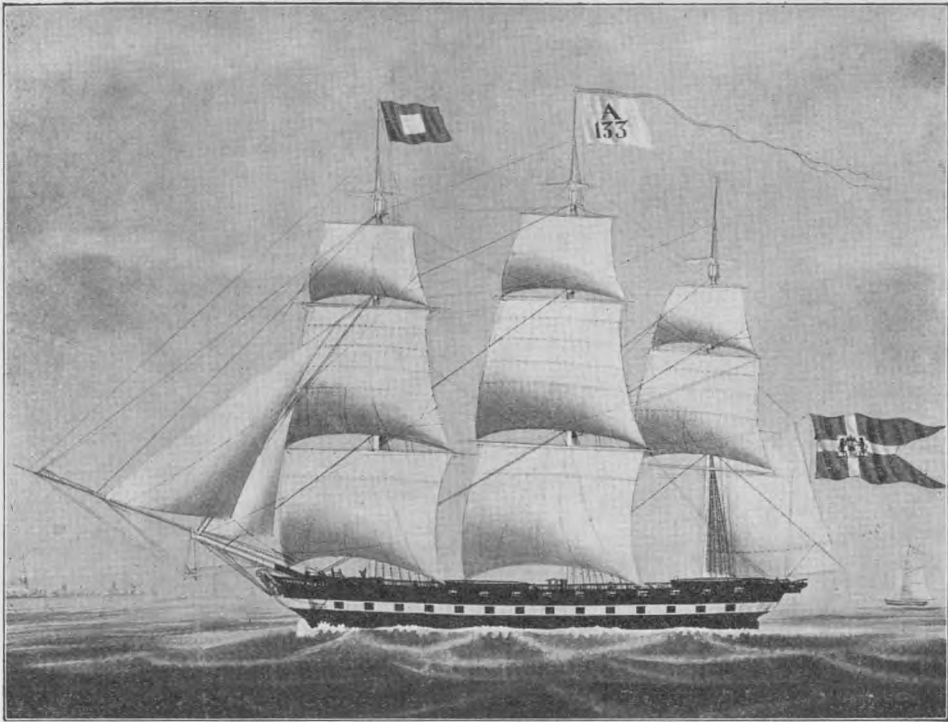
Ved Krigens Begyndelse havde Kompagniet 9 store Ostindie- og Kinafarere. Tre af disse, »Prinsen af Augustenborg«, »Holsteen« og »København«, med Ladninger til et Kostbeløb af ca. 1.150.000 Rdl. blev i Januar 1808 opbragt af Englænderne i Frederiksnagor, samtidig med

Asiatisk Kompagnis »Christianshavn« anløber Kap.

at disse konderede Kompagniets andre Ejendele i Frederiksnagor og Trankebar. »Norge« med en Ladning til 288.000 Rdl. blev taget ved Kap den 31. Januar 1808. Derimod lykkedes det at bjerge Fregatten »Kronprinsen«, som ved Krigens Udbrud laa i Batavia, og desuden havde Kompagniet fire Fregatskibe liggende i København, nemlig »Danmark«, »Louise Augusta«, »Arveprinsen« og det største af dem alle, »Christianshavn«. Intet af disse Skibe led væsentlig Skade under Bombardementet.

I de følgende Krigsaar standsede Kompagniets Virksomhed imidlertid ganske, og det førte herefter en ret hensygnende Tilværelse. Alt Initiativ var lammet efter Statsbankerotten, og det blev sørgelige Aar for den københavnske Handelsstand. Et efter et maatte de store Handelshuse indstille deres Betalinger. Rybergs Firma og Meyer & Trier gik fallit i Sommeren 1820, og i Januar 1821 maatte selve det glørværdige de Coninck & Co. opgive sit Bo til Skiftebehandling. Asiatisk Kompagni holdt dog Stillingen; men den ostindiske Forretnings Æra var forbi; Kompagniet gav i Aarene 1810—1823 intet Udbytte, i Aarene

Fregatskibet »Frederik Den Sjette« af København. Drægtig 569 D. Commerce Læster. Ført af Capt. C. F. Glad 1839.

1824—39 4 %, og ved Likvidationen, som sluttede 1845, fik Aktionærerne i det forhen saa rige Selskab kun 143 Rdl. for deres Aktier à 500 Rdl.

Fregatskibet »Christianshavn« laa i 12 Aar uvirksomt i Københavns Havn, fra 1807 til 1819, da det paany udrustedes til en Rejse til Kanton under Kaptain G. G. Stage. Ifølge Skibsregistreringskontorets Journal var Skibet borte hele Aaret 1820 og det meste af 1821, men dengang maatte man anse det for en særlig lykkelig Rejse, om et veludrustet, kobberforhudet Skib kunde tilbagelægge Rejsen frem og tilbage i 18—20 Maaneder. Antagelig har Rejsen dog ikke svaret Regning, thi Skibet ligger paany stille i Havnen i 6 Aar, indtil 1827—28, da det atter gør en Rejse til Kina under samme Fører. Efter dets Hjemkomst til København i 1828 fik Kompagniet efter allerunderdanigst Indstilling kongelig Approbation paa, at Skibets Navn forandredes til »Frederik

VI«, en Hyldest til Landsfaderen, som havde vist Interesse for det stolte Skib.

I 1830—31 gjorde »Frederik VI« den sidste Rejse for Asiatisk Kompagni med Kaptain C. E. Tronier som Fører, men derefter henlaa det atter uvirksomt i Havnen i 7 Aar, indtil det af Asiatisk Kompagni ved Skøde af 29. November 1838 blev solgt til Rederne C. E. Petersen og A. G. Iversen, som antog Koffardikaptajn Carl Frederik Glad til dets Fører. Første Rejse gik til Svelvigen ved Drammen, hvorfra Skibet skulde tage en Trælast til Amsterdam. Skibet anløb paany Københavns Red 23. Juli 1839 paa Rejse til Narva, hvor det skulde indtage en ny Trælast til Antwerpen.

Naar Kaptajn C. F. Glad fik betroet dette store Skib at føre, saa maa han have været en af sin Tids dygtigste Sømænd og tillige haft Myndighed og Erfaring fra sin Færd ude i den store Verden. Han var kun 35 Aar gammel, men besad sin Nations allerbedste Egenskaber. At han har kendt Fregatskibet »Frederik VI« gennem mange Aar, er udenfor al Tvivl. Maaske var det med dette Skib, han gjorde sin første Rejse til Kina i 1820, derom ved vi intet, kun at han var Genstand for megen Hyldest og Beundring som Kaptajn paa Danmarks største Handelsskib, en Afglans fra den store, gyldne Tid, som endnu levede i Befolkningens Bevidsthed, og som man stadig drømte om at opleve paany.

Under et Ophold i København, medens Fregatskibet »Frederik VI« indtog sin Tømmerladning i Svelvigen, blev Kaptajn Carl Frederik Glad den 4. Maj 1839 forlovet med Jomfru Julie Albertine Nathalia Kannevorff, f. 28. November 1820 og ældste Datter af Hosekræmmer Lars Kannevorff og Hustru Cathrine Magdalene Scheitel, Datter af Hofhattemager Scheitel. Familien Kannevorff boede paa dette Tidspunkt i den kendte Ejendom paa Kongens Nytorv, Hjørnet af Bredgade, som Lars Kannevorff havde købt allerede i 1836, men Indflytningen fandt først Sted 12. November 1837. Der var 8 Børn, hvoraf

den yngste Søn Thorvald Frederik Nicolaj Kannevorff, f. 13. Juni 1835, senere fortsatte Firmaet. Det er den samme Forretning, som i vore Dage ejedes af Teaterdirektør Ivar Schmidt, før han overtog Det ny Teater. Ivar Schmidts Moder var født Kannevorff, en Søster til Kaptajn C. F. Glads Hustru.

Jomfru Kannevorff var altsaa kun 18 Aar gammel, stod i sit Livs skønneste Vaar, var musikalsk, dygtig i Sprog, fin og yndefuld af Væsen, indtagende i al sin ungdommelige Skønhed. Kaptajn Glad var 36 Aar, Kaptajn paa Danmarks største Handelsskib, en stout Sømandsskikkelse med Præget af den store Verdens Alvor og Erfaringer. Bryllupet stod 21. September s. A. i Garnisons Kirke, men fejredes i Stilhed, da Fru Kannevorff var død kort forinden. Kaptajn Glad var kommen med sit Skib fra Rusland og laa paa Kø-

Julie Albertine Nathalia Kannevorff.
Efter Maleri af Johs. Jensen.

benhavns Red. Han havde Bryllupsgaverne med, en vægtig Sølvpotageske med indgraveret Aarstal 1839, som endnu findes i Familiens Eje, et indlagt Mahogni-Syskrin med Tilbehør af Sølv, og en svær Guldkæde, som Fru Glad bar hele Resten af sit Liv, og hvormed hun er afbildet paa hosstaaende Billede. Om Aftenen gik de Nygifte ombord, og nogle Dage senere lettede Skibet og stod ud paa den store Rejse, som var deres Livs skønneste Æventyr, et Triumftog overalt hvor de kom frem.

Først gik Rejsen til Vliessingen. Skibet blev slæbt op ad Schelden

til Antwerpen, hvor der i Mands Minde ikke havde været saa stort og flot et Skib. Bryggen var sort af Mennesker, som vilde se det skønne Fregatskib. Kaptajn Glad og hans smukke, unge Frue var Genstand for megen Opmærksomhed og var bl. a. inviteret til Bryssel, hvor de besaa det kongelige Slot. Endelig var Skibet udlosset, Ballasten inde og alt klart til Afrejsen. Majestætisk gled »Frederik VI« ned ad Floden for at stævne mod St. Ybes i Portugal, hvor det skulde indtage en Ladning Salt til Bergen.

Hosekræmmer Lars Kannevorff.
1790—1859.

Naar man gennemlæser Skibets Logbog, faar man af de smaa og knappe Notitser fra Dag til Dag, fra Time til Time, naar Skibet var under Sejl, et levende Indtryk af, hvor besværligt Sejladsen dengang foregik, og hvor afhængig man var af Vejr og Vind. Paa Nedrejsen fra Antwerpen til St. Ybes i Ballast mødte Kaptajn Glad i Kanalen en orkanagtig Storm med Lynild og Haglbyger Julenat 1839. Kl. 9 skriver han i Logbogen: Høj og urolig Sø, hvori Skibet slingrede og satte meget haardt — og man kan forstaa, at det ikke har væ-

ret nogen absolut hyggelig Juleaften, hverken for Kaptajnen og hans unge Hustru eller for Mandskabet, som var i uafbrudt Arbejde med at rebe Sejl og gøre fast. Hele Natten var det stormende Vejr af vestlige Vinde, Regn og tyk Luft.

Julemorgen skriver han følgende: Resolverte til at søge Havn, da man befrygtede at drive ud i Nordsøen igen med denne vedholdende svære Storm af vestlige Vinde, og tillige begyndte en Del af Sejlene at skørne. Kl. 9½ fik Lods ombord fra Cowes, som Kl. 4 Eftermiddag bragte Skibet tilankers paa Mudderbank udenfor Eiland Wight for Bagbords Anker. Stak ud 50 Favne Toug, gjorde Sejlene fast og klarede op paa Dækket. Kl. 8 satte Vagten med 4 Mand. Læns Skib. — Skibet blev saa liggende en Uges Tid for at faa alle Skader udbedret. Kaptajn Glad og hans Hustru var i Land i Portsmouth, og 4. Januar i det nye Aar stod Skibet sydpaa mod St. Ybes, hvortil det ankom

16. Januar. Skibet havde i 3 Dage maattet holde det gaaende udenfor Barren med Lods ombord. Da endelig Forholdene tillod det at gaa ind, blev det hilst velkommen af en Mængde Baade med Mandskab fra danske saavel som fra andre Nationers Skibe, »som kom os paa Siden for at være os til Hjælp, om saadant skulde behøves«.

Nu begyndte det trælse Arbejde med at udkaste Ballasten, som antagelig har bestaaet af Sand. Det tog 8 Dage, og først da kunde Indladningen af Salt begynde. Alt Losse- og Lastearbejde udførtes af Skibets Folk. Der var 50 Mand ombord, og Fru Glad kunde nævne dem alle ved Navn og Hjemsted. Det var hendes Skyld, naar det ikke kom til aabent Mytteri ombord, thi den Tids Søfolk var haarde Halse, som ikke behøvede videre Anledning for at gøre Kvalm. Helt fredeligt gik det dog ikke af, endskønt Mandskabet blev godt behandlet. Logbogen noterer saaledes omhyggeligt hver Søndag, at Mandskabet bekom Forfriskninger af fersk Kød eller Flæsk og Grønt. Om Eftermiddagen holdtes Helligdag, hvilket vil sige, at alt Arbejde hvilede, og naturligvis havde en Del af Mandskabet Landlov. Dette blev dog ofte misbrugt, f. Eks. deserterede 2 Mand i Antwerpen, og hvorledes det gik i St. Ybes, kan man læse i Logbogen for Mandag den 3. Februar 1840.

Purret ud Kl. 5. Vinden N.W. Stiv Kuling. Blandet Luft. Den Søndag Aften kom Matros Henrik Blomqvist og Matros Niels Peter Poulsen beskænkede ombord og begyndte at gøre Oprør ombord i Skibet, hvorfor vi maatte tvinge dem til at gaa til Køjs. I Dag Mandag Morgen bemærkede man, at der var Tvist og Uenighed imellem Mandskabet, og tillige havde bemeldte Matroser undsagt Matros Wilhelm Sultan, hvorfor Skibsraadet blev sat og ovenbemeldte Matroser dømt til at sidde i Bøjen i 24 Timer paa Vand og Brød, hvilken Dom straks blev fuldført. Fik ombord 144 Mai Salt. Kl. 8 satte Vagten med 6 Mand. Læns Skib. Natten over Vinden N.N.W. Stiv Kuling. Skyet Luft.

Imidlertid havde Rederiet i København indledet Underhandlinger med den franske Regering om, at »Frederik VI« skulde overføre Tropper til Algier i Kampen mod Abd el Kader. Kaptajn Glad maatte i den Anledning foretage en lang og trættende Rejse til Marseille og overlade Kontrollen med Skibets Lastning til sine Officerer; men ved

hans Ankomst til Marseille var der sluttet Vaabenstilstand, og Certe-partiet blev annulleret. Kaptajn Glad maatte med uforrettet Sag rejse tilbage til St. Ybes, hvor hans Hustru i Mellemtiden havde boet som Gæst hos Konsul Augusto da Silva og havde haft et henrivende Ophold med Udflugter i Bjergene og mange andre skønne Oplevelser. Under Opholdet havde Fru Glad vundet alles Hjerter for sig. Blandt Gaverne, hun førte med ombord, var en Ged, 2 store Appelsintræer i Baljer og en spansk Hane, som Styrmanden ikke kunde sove for, saa at han i Raseri smed den i Søen. Kaptajn Glad blev meget vred og satte en Baad ud, men Hanen havde faaet for meget Søvand i sig og stod ikke til at redde. Med en svær Last af Salt stod »Frederik VI« Lørdag den 14. Marts 1840 ud fra St. Ybes hilst til Afsked med store Ovationer. Konsulen sejlede i sin Kutter tre Gange rundt om Skibet og strøg lige under Fregattens Bugspryd; det saa ud, som vilde han sejle den i Sænk, og det var dengang en udsøgt maritim Hyldest. — Det store Skib, som stak 23 Fod dybt, stødte 5 Gange paa Barren, men Pejlingen viste, at Skibet var tæt. Lugerne blev skalkede og Portene kalfatrede, og saa blev Kursen sat mod Nord.

Rejsen fra St. Ybes til Bergen varede i næsten fulde 2 Maaneder. Først 4. Maj kunde Kaptajn Glad kaste Anker paa Grønstad Vaag. Naar det store Skib havde Medbør og gik for fuldt Pres af Sejl, laa det naturligvis roligt i Søen, men Logbogen viser, at man ofte havde kontrær Vind og daarligt Vejr. Den spanske Sø har altid haft Ord for at være lunefuld og farlig, og den svarede paa denne Rejse ganske til sit Rygte. Følgende Notering er meget almindelig i Logbogens Rubrik »Mærkværdigt«: Høj og urolig Sø, hvori Skibet slingrede og satte meget haardt — eller frygtelig haardt el. lign. — »Frederik VI« var fuldlastet og stak 23 Fod dybt. Naar Skibet ikke desto mindre slingrede og huggede i Søen, saa kan man forstaa, at det næppe har været bygget med Henblik paa Komfort for Passagerer. Alligevel klarede Fru Glad Rejsens Besværligheder med Glans. Hun var den eneste Kvinde ombord, og selv om Kaptajnen i de Tider stod højt hævet over Besætningen, saa forstod dog hans unge, smukke Hustru at omgaas alle ombord med en saadan Venlighed og Anstand, at al Raahed og Opsætsighed holdtes borte; i hvert Fald saa længe Skibet var i rum Sø. Efter Ankomsten til Bergen, hvor det faste Land lokkede med Brændevin og Søfolks andre Fristelser, mistede hun sin Indflydelse paa Besætningen.

At en saadan Rejse maa have været meget ensformig, staar ganske klart for moderne Opfattelse. Blandt alle de mange Dage med »Intet passeret«, findes dog ogsaa registreret Begivenheder, som har optaget alles Interesse. Naturligvis først og fremmest Vejret, som virkelig ser ud til at have været usædvanlig daarligt, naar man tager Aarstiden i Betragtning. Dernæst Skibe man mødte, snart en Fiskerbaad fra Ostende, snart en Brig fra Portorico undervejs til København eller en Skonnert fra Svendborg. Kom man hinanden paa Prajehold, saa at man kunde udveksle Kaptajnernes Navne og Skibenes Bestemmelsessted, var det Dagens Begivenhed. Det hændte ogsaa, at en hollandsk Fiskerskøjte kom paa Siden af Fregatten og solgte fersk Fisk »hvorfor han bekom en Sæk Salt og noget salt Kød«. Den alvorligste Begivenhed indtraf Lørdag Morgen den 21. Marts i den Spanske Sø. Kaptajnen noterer først: Meget høj og urolig Sø fra N—O, Skibet satte frygtelig haardt i Søen — og fortsætter saaledes:

»Kl. 9 tog St. Bramraa til Dæks, hvorved Baadsmandsmat H. Agersøe faldt ned fra St. Stængevant og overbord. Ved Hjælp af Tovværk, som straks blev kastet overbord, blev han bjerget.«

Der kunde altsaa endnu den Gang ske Mirakler.

I Bergen kom det straks til Vanskeligheder. Folkene gik i Land uden Tilladelse, drak sig fulde, sov paa deres Vagter og nægtede at arbejde. Den tidligere nævnte Matros A. Sultan gik saaledes i Land midt paa sollyse Dagen. En anden Matros, Johan Peter, »fik nogle Slag af en Tamp formedelst han ej vilde gaa til sit Arbejde, og han var tillige beskænket«. Straks derpaa nægtede næsten hele det øvrige Mandskab at arbejde med Losningen, altsaa aabent Mytteri. Den danske Konsul maatte tilkaldes. Der blev holdt Forhør i Kahytten, og efter endeløse Forhandlinger enedes man om, at de af Mandskabet, som ønskede det, kunde afmønstres i Bergen, dog at Rederiet skulde billige Overenskomsten. Losningen af Saltlasten gik under disse Forhold meget trevent. Det kendte Bergenske Regnvejr sinkede ogsaa, men endelig indløb Rederiets Svar; det var et Afslag. Nu begyndte Bryderierne igen. Mandskabet deserterede, sloges og drak sig fulde, saa at man kan forstaa, at Kaptajn Glad har haft uendelige Vanskeligheder at kæmpe med, og saa vidt det kan skønnes, kun en daarlig Støtte i Konsulen

Men baade det onde og det gode faar en Ende her i Verden. Torsdagen den 16. Juli, altsaa efter 2½ Maanedes Forløb, var Skibet klar til at afsejle til København, hvortil det ankom uden yderligere Viderværdighed den 27. Juli, og som Styrmanden noterer paa Logbogens sidste Side »alt efter en løgelig Rejse, alt vel ombord«.

Fregatskibets Redere var langt fra tilfredse med Udbyttet af Rejsen. Omkostningerne i de forskellige Havne havde været altfor store, Opholdene for lange, og Udrustningen trængte paa mange Punkter til at fornyes. Under disse Omstændigheder kan det ikke undre, at Rederne slog til, da de fik et antageligt Bud paa Skibet. Det var den kendte Storkøbmand og Reder J. Owen, som havde faaet Interesse for det skønne, statelige Skib, som var bygget for Verdenshavene og ikke til Smaarejser i europæiske Farvande. Til Kaptajn Glads og Hustrus store Sorg gik Købet i Orden, og de maatte skilles fra de Planker, som i næsten et helt Aar havde baaret dem over Havet paa deres skønne og æventyrlige Bryllupsrejse.

Men det var ikke Skæbnens Vilje, at »Frederik VI« oftere skulde pløje de store Have under dansk Flag. Skibet laa uvirksomt i Københavns Havn i en Aarrække som saa ofte før. De store Planer, som Firmaet Owen havde med det, viste sig ikke at kunne realiseres. Ved Skøde af 8. November 1845 blev Skibet solgt til England, og dets senere Historie er ubekendt.

Allerede 26. Maj 1837 havde Kaptajn C. F. Glad i Stavanger købt og overtaget Galeasen »Agnethe« af Svendborg for en Pris af 380 norske Speciedalere. I Svendborg Toldkammers Skibsliste for Aaret 1837 staar opført under Nr. 98: Galeasen »Agnethe«, Hjemsted: Svendborg, Kaptajn: C. F. Glad, Mandskab: 1 Styrmand, 2 Matroser, 1 Dreng. Drægtighed: 29½ Commercelæster, Maalebrev: Helsingør 7. August 1832. Antagelig har Skibet lidt Havari paa den norske Kyst og er blevet kondemneret og solgt ved Auktion i Stavanger. Det fremgaar nemlig af Kaptajn Glads Regnskaber, at han betalte 61 Sp. Dalere og 89 Sk. for

at faa Skibet kølhalet, 24 Sp. Daler 64 Sk. for Tovværk, 23 Sp. Daler 22 Sk. for Spiger, Søm m. m. og endelig 28 Sp. Daler for Skøde og Tinglysning. Fuldt udrustet stod Skibet ham i 700 Norske Specie Daler, svarende til 1400 Rdl.

Kaptajn Glad gjorde nu en Del Fragtrejser med »Agnethe« i 1837—38, indtil han blev Fører af Fregatskibet »Frederik VI«. Hans Regnskabsbog, som er bevaret, begynder 1837 med Købet af Skibet i Stavanger og noterer omhyggeligt Omkostningerne og Udbyttet paa hver enkelt Rejse, men uheldigvis er der et Spring i Bogen fra 1838 til 1849. Vi ved kun, at han og hans Hustru efter Hjemkomsten fra den store Rejse bosatte sig i Køge, hvor de havde deres smukke, hyggelige Hjem, som Børnene altid mindedes, og at »Agnethe« blev overført fra Svendborg til Køge Skibsregister allerede i Aaret 1839. Skibet henlaa i Køge Havn under Kaptajn Glads Togt med Fregatskibet.

Med største Lethed kunde Kaptajn Glad have faaet et nyt, stort Skib at føre for fremmed Regning, men han længtes efter at være sin egen Reder, selv at bestemme over sit Skib og sin Ladning. Det var jo før Dampskibenes Tid. Skipperen kunde føre Last for Købmændene, men han kunde ogsaa selv tage Chancen, indkøbe Ladning, sælge den bedst muligt i et fremmed Land og gaa tilbage med saadanne Varer, som kunde sælges med størst Fortjeneste i Hjemlandet. I hine Tider var dette den højeste Form for Sømandsskab, og den stillede til Skibets Kaptajn store Fordringer baade i Henseende til Navigation og til Forretningsdygtighed.

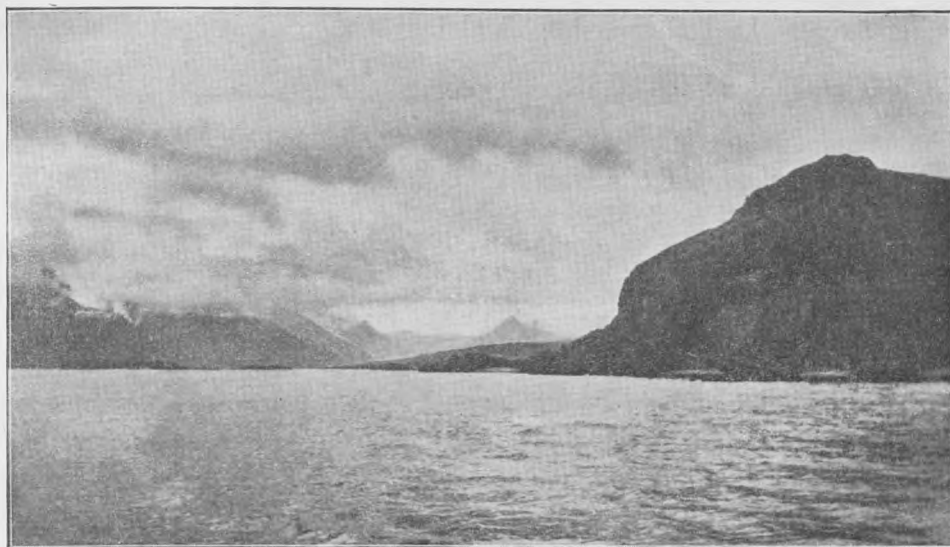
Først gjorde Kaptajn Glad dog nogle Fragtrejser med »Agnethe«, som fik helt ny Udrustning. Paa den første Rejse, som gik til Norge, var hans Hustru ombord, men det gentog hun aldrig senere. Forandringen fra det store, statelige Fregatskib med den smukke, komfortable Kahyt og det brede, rummelige Dæk til det lille Lukaf i Galeasen, var for stor. Her var ingen Livgarde paa 50 Mand, som forgudede Skibets

unge Frue, men kun et Par Matroser, som arbejdede haardt for det daglige Brød og for en ringe Hyre. Al den Hyldest, hun havde modtaget i det solrige Syden, var kun et Minde, Hvedebrødsdagene var forbi, Livets graa Hverdag begyndt. Men ingen havde haft en skønnere Bryllupsrejse end Kaptajn Glads unge Hustru, og aldrig glemte hun det vidunderlige Aar, da hun fo'r paa de store Have med det stolte Skib og med sin Kærlighedslykke ombord. Utallige Gange har hun fortalt Æventyret om sin Bryllupsrejse til Familiens Børn og Børnebørn, som alle kendte det gamle Billede af Fregatskibet »Frederik VI«, der nu hænger i Generalkonsul C. F. Glads Privatkontor. Dets stolte Rejsning, dets ædle Linier, det vajende Splitflag, hele den gammeltdags fornemme Aand, som hviler over det, er Romantiken i Familien Glads Historie.

I April 1842 begav Kaptajn Glad sig ud paa sin første Islandsfærd med »Agnethe«. Først gik Rejsen til København, hvor Lasten blev fyldt med Korn, Mel og Gryn, Kartoffler, Kaffe og Sukker, Kolonialvarer, Manufaktur og Isenkram m. m., indkøbt pr. Kommission af Grosserer H. P. Hansen, den senere Nationalbankdirektør og Etatsraad, med hvem Kaptajn Glad arbejdede à meta i ca. 20 Aar.

For fulde Sejl stod »Agnethe« Sundet ud. Al sin Ejendom havde Kaptajn Glad ombord. Det var hans Skib, for Halvparten ogsaa hans Varer, Fremtiden forekom ham lys og straalende. Hans unge Hustru, som nylig havde skænket ham en Søn, havde ikke kunnet følge ham til København for at tage Afsked, nu gjaldt det at arbejde for Hjem, Hustru og Barn.

Handelen paa Island besørgedes dengang udelukkende af danske Skibe. Statsmonopolet fra Islands »sorte Tid« var blevet ophævet i 1786, men endnu var det forbudt fremmede Nationer at handle paa Island. Først i 1854 blev Handelen frigivet, samtidig med at Islands gamle Al-

Reydarfjord, Island.

ting, som ikke havde været samlet siden Aar 1264, indkaldtes paany, og Pressefrihed indførtes.

Ved et mærkeligt Spil af Skæbnen har det nuværende Firma L. C. Glad & Co. en stor Kundekreds paa Island, hovedsagelig i Maskiner og Motorolier til Fiskerflaaden. Hvert Aar i Januar—Februar rejser en af Firmaets Repræsentanter Øen rundt pr. Damper, gaar i Land i de Timer, Skibet ligger ved de forskellige Pladser, taler med Købmændene og drager saa videre til næste Plads. Paa de store Pladser, Reykjavik, Isafjord og Akureyri, ligger han stille en Uges Tid, indtil næste Dampers kommer, og i Løbet af et Par Maaneder er han hjemme igen. Værerne betales gennem Bankerne, og takket være Islændernes energiske Udnyttelse af Havets Rigdomme, har Landet nu om Stunder et vel-funderet Pengevæsen.

Anderledes i 1842. Da fandtes ingen Havne, ingen Fyr for Skibene, daarlige Søkort, overhovedet ingen af de Hjælpemidler, som nu om Stunder letter Sømandens haarde Kaar i et stormfuldt og ugæstfrit Farvand. Byen Reykjavik havde kun ca. 2000 Indbyggere (nu 26.000); paa de andre Pladser boede ofte kun nogle faa Familier. Nærings-

vejene var Fiskeri, Faareavl og Fuglefangst, og de vigtigste Produkter Klipfisk, Tran og Faarekød. Til Gengæld havde den fattige Befolkning Brug for alle en civiliseret Verdens Frembringelser, først og fremmest Tømmer og Nagler til Baade, Jern og Salt, Korn og en lang Række andre Fornødenheder. Rede Penge fandtes sjældent. Derfor blev Forretningen paa Island en Byttehandel, hvortil man naturligvis brugte Rigsdaler og Skilling som Værdimaaler, men saare sjældent saa Kongens Mønt materialiseret.

Det vil blive for vidtløftigt at skildre Kaptajn Glads »Spekulationsrejser« til Island gennem de 20 Aar, han drev denne haarde og farefulde Haandtering. Men i hans Regnskabsbog finder vi mange interessante Enkeltheder noteret, baade om Skibet og om »Cargasionerne« (Lasterne). F. Eks. mødte »Agnethe« paa Hjemrejsen fra Island i September 1852 en stærk Storm, Skibet sprang læk, og kun ved Kaptajnens og Mandskabets forenede Anstrengelser naaede det ind til Mandal. I den Anledning bogfører Kaptajn Glad følgende:

1852. Sept. d. 14.

I Søen tilstod jeg Mandskabet 20 Sp. Daler til Opmuntring for at vedblive med Pumpningen og med den Betingelse, hvis de naaede at bringe Skib og Gods i sikker Havn og derved frelse det fra total Undergang. Pengene har jeg betalt

Sp. Daler 20.—.

Skibet maatte underkastes en Hovedreparation, som kostede ikke mindre end 1676 Sp. Daler og varede næsten 6 Maaneder. Den Gang var Tempoet ikke saa hurtigt.

Kaptajn Glad havde sin faste Station paa Isafjord. Naar han ankom, blev der rejst et Udsalgstelt paa Dækket, og Præster og Embedsmænd, Bønder og Fiskere kom langvejs fra for at handle. Han havde let ved at afsætte sine Varer, men ikke altid saa let ved at faa andre Varer i Stedet. I 1854 maatte han saaledes give Kredit til næste Aar for 998 Rdl., men han var nødt til at løbe denne Risiko overfor gamle Kunder. Ligesom i vore Dage afhænger paa Island alt af Fiskeriet. Slaar det fejl, er der hverken Varer eller Penge til at betale med. »Agnethe«

medførte dog alligevel paa Hjemreisen i 1854 ca. 50 Tønder Tran og 100 Baller Klipfisk til Værdi ca. 5000 Rdl., og ialt gav denne Rejse et Overskud paa næsten 3000 Rdl., som blev samvittighedsfuldt delt mellem Kaptajn Glad, som tog den haarde Tørn paa Søen, og Direktør H. P. Hansen, som financierede Foretagendet. Denne skildres som en stærktbygget Mand med en dyb og haard Stemme. Han var overordentlig velvillig, hvor han kunde yde Raad og Hjælp, men han kunde ogsaa til Tider vise den strenge Side frem og fare op med en Del Hidsighed. Samarbejdet med Kaptajn Glad var ikke uden Rivninger, men varede dog ved til H. P. Hansens Død i 1861. Det er en kendt Sag, hvorledes han under den store Pengekrise i 1857 holdt sit Hoved klart og viste Overlegenhed og Dygtighed i Ledelsen af vort Pengevæsen. Hvorledes en Mand dengang kunde faa Tid til baade at være ledende Direktør i Nationalbanken (indtil 1857 Københavns eneste Bankinstitut), Landstingsmand, Borgerrepræsentant, Medlem af en Mængde Kommissioner, og samtidig gøre Antegnelser til å meta Forretningerne med Kaptajn Glad, det er den Slags Ting, man nu om Stunder ikke forstaar; men at hans

H. P. Hansen,
Nationalbankdirektør.
1797—1861.

Havnefjord, Island. 1850.

Bogførsler ikke har været helt uskyldige, derom vidner talrige Protester i Regnskabsbøgerne og en Opgørelse paa 8 Punkter til ialt 411 Rdl. 5 Mk. 10 Sk., som Kaptajn Glad paa lægger sin Hustru, om noget skulde tilstøde ham, hvad Gud forbyde, at kræve Etatsraaden for. Traditionen beretter om et meget

Rejsende paa Island. 1850.

ophidset Møde mellem de to Partnere, antagelig angaaende omskrevne 8 Punkter, det maa have været i 1856, men Differencerne maa være blevet udjævnedes, thi Samarbejdet blev i hvert Fald fortsat.

Fra 1859 møder vi en ny, pertentlig og meget smuk Haandskrift

i Regnskabsbogen. Det er Kaptajn Glads ældste Søn Julius (f. 4. Marts 1842), som efter en 2 Aars Læretid hos sin Onkel, Th. Kannevorff, Uld- og Lærredshandler i København, nu kom med paa Rejserne som »Cargador«. Han førte Regnskaberne, naturligvis under sin Faders Ledelse, og han deltog ligeledes i Forretningerne i Land. Han var meget afholdt af Kunderne og tillige af Besætningerne paa de engelske Skibe, som sejlede Spekulationsrejser paa Island ligesom »Agnethe«.

At det ikke alene var Stapelvarer, som Kaptajn Glad og hans Søn bragte til Island, fremgaar af en Artikel af Redaktør Frederik Opffer i Østsjællandske Aarbøger »Smaatræk fra Køge. Handel og Vandel omkring 1850«:

Køge havde ogsaa sin »islandske Købmand«, Skibskaptajn Glad, der med sin ældste Søn som Superkargo drev Handel fra sin Skonnertgalease »Agnethe«. Dette Skib medførte alt, hvad der hørte til en velassorteret Kolonial- og Manufakturforretning samt en Marskandiserforretning, der forsynede de lokale Præster, Degne og landlige Øvrigheds personer med gamle Silkehatte, langskødede Frakker og broderede Veste. Fra Klipperne spejdede man ivrigt efter Handelskibet, og ved dets Ankomst modtog det straks Besøg af Egnens Honoratiores, der foretog et skønsomt Udvalg. Derpaa opsloges Boden, og nu foregik den egentlige Tuskehandel under Ledelse af Kaptajnen og Superkargoen. Den

lokale Befolkning mødte med Landets Produkter, islandske Nattrøjer og andre strikkede Varer, Fuglefjer, Edderdun, Tran, Klipfisk, Faareuld, røget Lammekød, Talg etc., og modtog i Bytte Kolonial- og Manufakturvarer o. s. v. — Hele Faareflokke blev drevet ned til Stranden og slagtet paa Pladsen, hvorefter Kødet nedsaltedes i Tønder, som Skibet medbragte. Den islandske Handel gjaldt for at være meget indbringende.

Julius Glad lærte Haandteringen saa godt i disse Aar, at han efter sin Faders Død kunde gøre endnu en Rejse til Island med godt Udbytte. Paa denne Rejse, hvor Skibet førtes af Kaptajn Rasch, viste han endog den Dristighed at leje en Hvalfangerbaad. Han havde Helledet med sig og hjembragte 2000 Rdl. som Udbytte af Hvalfangsten.

Hans Svogre Hellesen og Ritzau var dog betænkelige ved at lade ham fortsætte og fik overtalt Enkefru Glad til at sælge »Agnethe«. I Stedet etablerede hun en Købmandsforretning i Køge med Julius som Bestyrer.

I Kaptajn C. F. Glads Ægteskab fødtes følgende Børn:

1) Julius Paulin Glad, f. 4. Marts 1842.

17 Aar gammel sejlede han med »Agnethe« til Island som »Cargador«. Efter Faderens Død gjorde han i 1863 endnu en Rejse til Island med godt Udbytte. Senere fik han Ansættelse i Firmaet Jacob Holm & Sønner, med hvem Kaptajn Glad havde staaet i Forretningsforbindelse. Da Landbobanken i Køge 1874 blev stiftet af Procurator Ritzau, blev han Bogholder dør og døde ugift i denne Stilling 28. Juni 1897.

2) Anna Victoria Cathrina, f. 17. September 1843.

Forlovet 30. Juli 1862 med Christian Møller, som deltog i Krigen 1864 først som Underofficer, derefter som Løjtnant. Gift 16. April

1867. Møller var Brandinspektør og Tømmerhandler i Hillerød, hvor Ægteparret boede i ca. 36 Aar. Ingen Børn. Møller døde i Hillerød 28. Februar 1904. Anna Møller døde 4. April 1928 i København.

- 3) Suzette Johanna Axeline, f. 10. Oktober 1845.

Forlovet 4. November 1863 med Sekondløjtnant Fritz Glørfeldt, Søn af Sognepræst Glørfeldt, Køge, og Hustru, f. de Fisker. Han faldt 16. Marts 1864 ved Dybbøl.

Suzette Glad blev senere gift med Grosserer Wilh. Hellesen, men Ægteskabet blev opløst 1876. Ingen Børn. Fru Hellesen døde i København 10. Marts 1926. Hun boede fra 1904 sammen med Fru Anna Møller, efter at denne var blevet Enke. Grosserer Hellesen døde 23. December 1892.

- 4) Caroline Frederikke Hortenza, f. 2. Juni 1848. Døde 25. September 1853.

- 5) Eugenia Dorthea Nathalia, f. 4. Juni 1850.

Gift 12. Oktober 1866 i Køge Kirke med Kgl. udnævnt Procurator, Bankdirektør, Justitsraad Hans Cornelius Ritzau, senere R. af Dbg., f. 20. April 1835 paa Tjørnegaarden ved København. I Ægteskabet fødtes 9 Børn, hvoraf 4 døde tidligt, medens 5 endnu lever. Hun var den af de 3 Søstre, der stod Brødrene Lars Glad og Johs. Glad nærmest.

Fru Eugenia Ritzau døde 22. Maj 1905, og hendes Mand, med hvem hun havde levet et smukt og harmonisk Samliv, døde umiddelbart efter, 28. Juni 1905.

Børn: a. Helge Ritzau, f. 28. Juli 1868, Tobaksfabrikant i København, g. 1. Gang med Ellen Schytte, 2. Gang med Marie Schlegel.

b. Viggo Ritzau, f. 10. Maj 1873, Politimester i Køge, R. af Dbg., g. med Emmy Ritzau.

c. Hans Eugen Ritzau, f. 2. Juli 1876, Kontorassistent i Køge, g. med Marie Christiansen.

d. Julie Helene Agnete, f. 18. April 1878, g. med Johan Herman Frølich-Nielsen, Bankdirektør i Køge (d. 3. Oktober 1929).

e. Eva Elsebeth, f. 11. Maj 1881, g. med Dommer Wald. Bay, Maribo, R. af Dbg.

- 6) Herman Thorvald Carl Kanneworff, f. 12. Juli 1853.
Døde 19. November 1861. Fru Glad tog sig Drengens Død meget nær, og da hendes Mand Aaret efter døde paa Islandsfærden og senere blev begravet i Køge, skriver hun foran i sin Bibel: »Han hviler nu ved vore forudgangne kære smaa elskelige Børn Caroline, Carl og Herman, den søde kære, som nu alle har det godt hos dig, min Gud. Hold din skærmende Haand over os alle, som er her tilbage«.
- 7) Lars Christian Andreas, f. 20. November 1855, d. 22. Oktober 1918. Stiftede 30. December 1880 Firmaet L. C. Glad & Co. (Manufactory Copenhagen). Den 29. Oktober 1886 forlovet med Frk. Emilie Christine Marie Borella, Datter af Handelsbogholder Frantz Christian Borella og Hustru Hulda Caroline Emilie Knuthsen. Viet 14. Maj 1887 i St. Johannes Kirke paa Nørrebro.
- Børn: a. Julie Albertine Nathalia Glad, f. 7. Marts 1888, gift 1910 med Pianist Christian Kai v. Müllen, f. 26. Februar 1880.
b. Carl Frederik Overgaard Glad, f. 28. Juli 1890, gift 1. Gang 1914 med Nira Christensen, f. 24. April 1890, d. 25. Maj 1915, 2. Gang 1918 med Grethe Danielsen, f. Axelholm.
- 8) Johannes Erik, f. 1. September 1858. Medindehaver af Firmaet L. C. Glad & Co. Gift 1891 med Fru Minna William, f. Siedenburg, f. i Hamborg 18. Juni 1859. Johannes Glad døde 29. November 1924.
- Barn: Inger William (adopteret), f. 30. Juni 1882. Gift 1904 med Grosserer Peter Asmussen, f. i Flensborg 13. August 1878.
- 9) Carl Frederik, f. 21. Juni 1861, d. 4. Juli 1861.

Køge. Kapt. Glads Ejendom til højre.
Bemærk Lyseskiltet.

Fru Anna Møller, den ældste af Døtrene, giver følgende Skildring af Barndomshjemmet i Køge:

Da vi var smaa, havde vore Forældre et komfortabelt Hjem. Fader var Sømand og bragte dejlige Sager hjem til den rummelige, lyse Lejlighed, vi beboede; der var fine engelske Tæpper, moderne magelige, polstrede Møbler; vi havde saa smukt Porcelain og Kopper, som jeg sjældent senere har set. Vor unge, talentfulde Moder smykkede Væggene med Blomster, Fugle og Frugter af hendes nydelige Arbejde. Hvor var hun dog selv yndig og naturlig, saa slank og fin med barnligt Udtryk i de milde brune Øjne og et ualmindelig fagert Haar, hun efter den Tids Skik bar fæstet i lange Hængekrøller; det svære Nakkehaar sad højt i en tyk Fletning, det var altfor langt til at krølle, det naede næsten Gulvet, naar hun sad og redte det. Hvor bevægede

hun sig hjemligt i sine smaa bløde Silkeskrud og den svære gyldne Kæde, Far havde givet hende. Hun var vor Barndoms Eventyrprinsesse og udfyldte al sin Tid i vor Nærhed, forlod os aldrig, men var undertiden foruden os Børn omgivet af en Sværm af elskværdige unge Damer af Byens

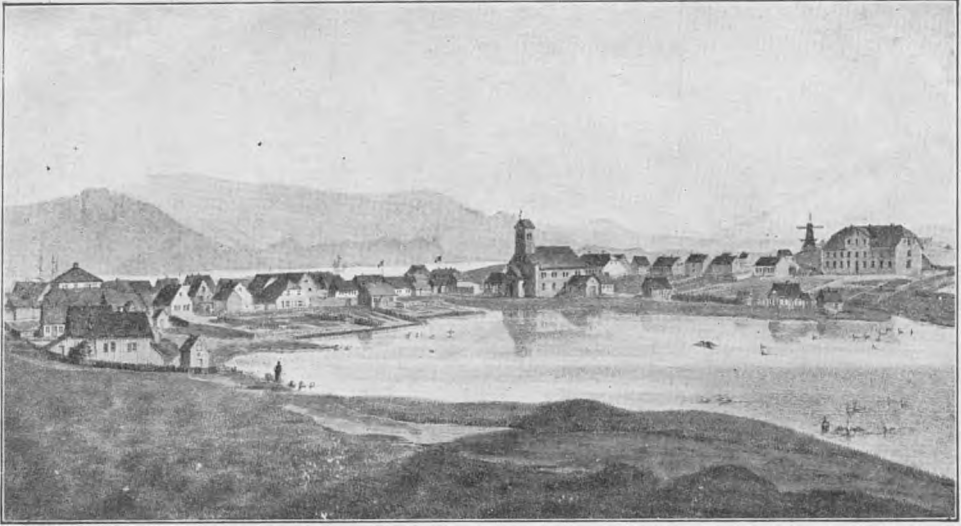
Suzette, Julius og Anna Glad.

bedste Familier, som lærte at male og spille af hende, og som i de frie Øjeblikke hjalp til at forgude de yngste af os Børn.

Fader saa vi sjældent; i over 20 Aar foer han i Islandsfart fra April til November og efter Hjemkomsten endda ofte en Østersørejse inden Jul, saa vi var lidt bange for ham. Jeg husker godt, hvor morsomt han legede med os og løb omkring med os paa Skuldrene, men vi forstod dog aabenbart ikke hinanden, vi var jo kun vant til at hænge i Moders Skørter; det har jo naturligvis mishaget eller smertet Fader, at vi ikke var rigtig frejdige i hans Nærhed. Efterhaanden som vi voksede op, fordrede Fader mere Udholdenhed og Alvor af os, end vi kunde præstere, saa det undertiden blev tungt for vore stakkels stræbsomme, retskafne Forældre, den korte Tid de var sammen. Faders næsten sibiriske Tilværelse gjorde hans Sind saa tungt, at det kastede Skygger over vort Barndomsliv, og dog aandede og levede han kun for Moder og os.

Vi faar her en dyb Forstaaelse af en Søkkaptajns haarde og triste Lod, halve Aar ad Gangen adskilt fra sin Familie, som han elskede, og knuget af Islands kolde og barske Fjelde.

Paa Islandsreisen i 1862 blev Kaptajn Glad syg, men haabede at kunne naa hjem med Skibet. Han døde ombord 2. September 1862 to Dagsrejser syd for Island. Hans Søn Julius vendte med Skibet til-

Reykjavik 1860.

bage til Reykjavik, hvor Kaptajn Glad blev begravet. Aaret efter, 26. Juni 1863, blev Kisten taget op og ført ombord i S/S »Arcturus«, som 9. Juli ankom til København, hvor Enke og Børn modtog Liget. Sent om Aftenen kørte Vognen med Kisten fulgt af to andre Vogne med Familiens Medlemmer ad Landevejen til Køge, og Kl. 5 næste Morgen blev Kisten nedsat i Familiegravstedet ved Køge Kirke. Et rigt og virksomt Liv var afsluttet, og Kaptajn Carl Frederik Glads Navn vil altid blive mindet af Slægten med Ærbødighed og Respekt.

I Numret af Østsjællands Avis for Fredag 26. September 1862, hvori Fru Julie Glad bekendtgjorde sin Mands Død, fandtes følgende Digt:

CARL FREDERIK GLAD,

død i Reykjavik, den 2den September 1862.

59 Aar gammel.

Med Børn og Hustru glad han Afsked tog,
Da Vaaren sidst jog Vinteren paa Flugten,
Og med sin Søn han nu fra Hjemmet drog
Og styred freidig Coursen gjennem Bugten.

Snart gynged Skibet ham paa vilden Hav —
Farvel han sagde da til vore Strande,
Men ahned ei, at det var til sin Grav
Han stævned hen, i Nordens kolde Lande.

Det var en Vej, som tidt han pløiet har;
Til Islands Kyster drog han hen hver Sommer,
Og atter her ved Vintertid han var;
Men nu han aldrig meer tilbage kommer.

Saa underfuldt det kan i Verden gaae —
Her i hans Hjem han blev med Længsel ventet,
Mens han paa Sotteseng i Island laae
Og der hans Sjæl af Døden saa blev hentet.

Her Stork og Svale kom og fløj igjen,
Og Sæden spired frem og kom i Lade,
Og saadan Tiden sagtelig gled hen,
Nu paa hans Hjemkomst ventede de saa glade.

Da aabnes Døren — ei med Liv, som naar
En munter Yngling hjem fra Reise kommer,
Men langsomt, nølende — der Sønnen staaer,
Men Faderen? — han stander for sin Dommer.

Han hviler nu i Fred i Islands Skød!
Didhen med Veemod de i Tanken vandre,
Som her med Savn begræde maae hans Død,
Man haabe, hist at samles med hverandre.

I dette Haab det være dem en Trøst —
Naar Herren kalder, hjælper ingen Klage,
Men han vil naadigt med sin milde Røst
Husvale dem, som blive her tilbage.

* *
*

Kapt. C. F. Glads Gravsten
ved Kirken i Køge.

Fabrikant og Grosserer

Lars Christian Andreas Glad.

R. af Dbg., M. f. D. R.

Lars Glad var knap syv Aar gammel, da hans Fader døde. Han skildres som en rask, opvakt Dreng med et dybt, tænksomt Udtryk i de mørke, næsten sorte Øjne. Han havde en rolig, fast og bestemt Væremaade, som gjorde ham skikket til Fører for Kammeraterne. Hans yngre Broder Johannes havde ikke Lars Glads stærke Sind, men han var Elskværdigheden selv og som den yngste i Børneflokkens Modrens erklærede Yndling. De Karakteregenskaber, som bevirkede, at Brødrene hele Livet igennem paa en saa fortræffelig Maade supplerede og støttede hinanden i deres Livsværk, var altsaa allerede tilstede i Barneaarene.

Begge Drengene blev sat i Køge Realskole (Tøxens Skole), men

Enkefru Glads økonomiske Forhold var desværre ikke saa gode, at hun kunde lade Drengene studere eller blot tage Præliminæreksamen. Efter sin Mand havde hun en Livrente paa 200 Rdl. aarlig, og lidt Penge havde Kaptajn Glad ogsaa lagt tilside i Aarenes Løb. Dertil kom saa, hvad der kom ind for Galeasen »Agnethe«, som blev solgt i 1864. En Del af Beløbet blev, da Krigen var forbi, anvendt til at etab-

Lars Glad. 1860

lere den ældste Søn, Julius Glad i en lille Købmandsforretning, som det var Meningen skulde være Basis for Familiens fremtidige Existens; men disse Forhaabninger gik ikke i Opfyldelse. Enkefru Glad maatte fremdeles give Undervisning i Maling, Musik og Brodering for at supplere sine Indtægter, men hun var almindelig afholdt af alle i Byen og havde derfor mange Elever. Taarnurfabrikant Bertram Larsen, som gik i Klasse med Lars Glad og stod i Venskabsforhold til ham lige til hans Død, skildrer Fru Glad som en lille fin og sirlig Dame, spinkel af Vækst, altid venlig og forekommende og altid smukt klædt. Fru Glad syede baade sine egne og Døtrenes Kjoler, selv deres Brudekjoler, og hun var almindelig beundret for sin Flid og Dygtighed

og for den noble og fine Maade, hvorpaa hun førte sit Hus og ledede sine Børns Opdragelse. Til Trods for at Familien ikke var velstaaende, hørte Fru Glad dog til det bedste Selskab i Byen og var respekteret af alle for sin retlinjede Karakter.

Allerede i 1859, da Julius kom hjem fra København, 17 Aar gammel, for at hjælpe sin Fader, dels paa Rejserne, dels ogsaa med Bogholderiet i Hjemmet, havde Kaptajn Glad aabnet en Forretning i Køge med islandske Produkter, Klipfisk, Tran, Uld m. m. Det var et

Fot. 1930.

Kapt. Glads Ejendom i Køge. Gaardinterior.
I Udbygningen til venstre fandtes Lysestøberiet.

Foretagende i mindre Stil, knyttet til Spekulationsrejserne, men det omfattede tillige Lysestøberi. Paa den Tid var det ret almindeligt, at Købmændene selv støbte de Talglys, som de forhandlede; men Kap-
tajn Glad havde sat Lysestøbningen i System, thi det fremgaar af hans Hovedbog, autoriseret i Køge 29. Januar 1859, at han har leveret Lys til en Mængde Købmænd baade i Køge og i de andre sydsjællandske Byer, f. Eks. Nandrup i Næstved, Ulrich i Haslev, Købmandsnavne som lever den Dag i Dag. Udenfor Butiken hang Lyseskiltet, som ses paa Billedet Pag. 48, og der knytter sig hertil en Anekdote om, at Datteren Eugenia, da hun skulde konfirmeres i 1864, saa mindelig bad sin Moder om at faa Skiltet taget ned den paagældende Søndag!

Lysestøberiet kastede dog godt af sig. Det fremgaar af et Regnskab for Oktober Kvartal 1863, at alene Lysene havde givet et Nettooverskud af 244 Rd. 2 Mk. 14 Sk. — Derimod gik den egentlige Købmandsforretning, som Familien etablerede i 1866, kun daarligt. Bertram Larsen, som var den første, der gav Julius Handsel i den nye Bu-

Julius Glad.

tik, fortæller, at han førte sin Forretning med den største Orden og Sirlighed, men at det kneb med at skaffe tilstrækkelig mange Kunder. Køge var paa Grund af sit store Opland overfyldt med Købmænd, først og fremmest Hasselbalchs og F. A. Hansens store blandede Købmandsforretninger, men ved Siden af dem en Sværm af mindre Købmænd. Der har antagelig ikke i den lille Provinsby været Plads for en yngre Medbejler. Julius, som trods sine unge Aar havde været ude i Verden og gjort Spekulationsrejse paa egen Haand, har maaske heller ikke haft den Smaaaborgerlighedens Aand, som i hine Tider holdt Købmanden i en lille Provinsby i intim Kontakt med

sine Kunder. I hvert Fald blev Forretningen lukket i 1869, og Julius kom paa Kontoret hos det kendte Firma Jacob Holm & Sønner, som netop havde sin Glansperiode i disse Aar.

I Enkefru Glads Hjem var Børneflokken stor. De unge Piger voksede op, blev forlovede og gifte. Først blev Anna 30. Juli 1862 forlovet med Christian Møller, som var ansat paa Papirfabriken i Køge, men hans Stilling var ikke saaledes, at de kunde gifte sig. Saa kom Krigen i 1864, hvor Møller var med som Sergent. Papirfabriken indstillede Driften, og Møller stod, da han kom hjem fra Felttoget, paa bar Bund. Først i 1867 fik han ved sin Families Hjælp en Tømmerhandel i Hillerød, hvor man i den nære Grib Skov har Brænde og Tømmer i Guds Velsignelse, saa det blev ikke nogen fed Forretning. Ægteparret levede her i 36 Aar til Møllers Død 28. Februar 1904, en stille, beskedne Tilværelse, som langt fra passede den livlige og energi-

Johs. og Lars Glad.

ske Anna Glad. Der var ingen Børn. Men al sin Higen mod den store Verdens Lys og Glæde, mod alt det, hun selv saa fuldkommen maatte mangle, omsattes i hendes Sind til en næsten afguderisk Beundring for de to Brødre Lars og Johannes, som ved deres Flid og Dygtighed atter førte Slægten over paa Livets Solside.

Den næste, som forlovede sig, var Suzette, som var mindre livlig end Anna, men til Gengæld smukkere og aandfuldere. Hendes Liv blev en sand Tragedie. Hun elskede Fritz Glørfeldt, og da Krigen med Tyskland stod for Døren, blev Forlovelsen deklareret 4. November 1863. Fritz afrejste til Armeen ved Dannevirke 31. December og var første Gang i Kamp ved Bøffelkobbøl 18. Februar 1864. Han faldt 16. Marts i Blokhuset i Dybbøl Skanse Nr. 1. Dog, Tiden læger alle Saar. 24. Juni 1865 blev Suzette gift med Grosserer Wilhelm Helleesen (af det senere saa kendte Firma Helleesens Enke & V. Ludvigsen), men Ægteskabet, som var barnløst, blev opløst i 1876. Fru Helleesen førte derefter en ensom og tilbagetrukket Tilværelse i 50 Aar. Da Fru Anna Møller blev Enke i 1904, flyttede de to Søstre sammen og boede i Samdrægtighed til Fru Helleesens Død 10. Marts 1926. Det var deres største Glæde, naar de kunde besøge Brødrene eller Familien Ritzau i Køge, og de fulgte alle Dage hver enkelt af Familiens Medlemmer, Børn og og Børnebørn, med den mest levende Kærlighed og Interesse.

Den yngste af Døtrene, Eugenia, fik den lykkeligste Lod i Livet. Hun blev 12. Oktober 1866 i Køge Kirke gift med Kgl. udnævnt Procurator, Bankdirektør, Justitsraad Hans Cornelius Ritzau, senere R. af Dbg., f. 20. April 1835 paa Tjørnegaarden ved København. Hun besad de typiske Gladske Egenskaber: Dygtighed, Intelligens, Humor og Charme. Hun gik ind til et stort og velhavende Hjem, hvor hun i ca. 40 Aar var en udmærket Hustru og Moder og gæstfri Husfrue. I Ægteskabets fødtes 9 Børn, hvoraf 4 døde tidligt, medens

Fru Eugenia Ritzau.

Julius Glad. 1894.

5 endnu lever. Hun var den af de 3 Søstre, der stod Brødrene Lars og Johs. Glad nærmest. I hendes Hjem i Køge har de to Brødre tilbragt mange lykkelige Dage, som de altid mindedes med de smukkeste Ord. Ogsaa den ældre Brøder Julius Paulin Glad stod hun meget nær, da han ogsaa havde sit Hjem i Køge. De tre Brødre beundrede hende. Hun gengældte disse Følelser dybt og viste dem stor Kærlighed og Beundring. Personlig var hun et betydeligt Menneske og yndig at se paa, klog og smuk og med et straalende kærligt Smil.

Fru Eugenia Ritzau døde 22. Maj 1905, og hendes Mand, med hvem hun havde levet et smukt og harmonisk Samliv, døde umiddelbart efter, 28. Juni 1905.

Det har ikke været let for Enkefru Glad at føre sit Hus paa standsmaessig Maade med de begrænsede Indtægter, hun havde af Butiksforretningen og kunde supplere ved Musik og anden Undervisning; men efterhaanden som Børnene kom ud, blev Stillingen noget bedre. Den sidste af Døtrene, som forlod Barndomshjemmet, var Anna, som 16. April 1867 blev gift med Møller, og derefter var kun de to Drengene Lars og Johannes tilbage i Hjemmet. Aaret efter hændte en Begivenhed, som stillede Lars Glads Mod og Beslutsomhed i stærk Belysning. Det var en varm Sommerdag, Søndag 12. Juli 1868, at en Del Drengene var taget ud at bade i Køge Aa. Blandt dem var ogsaa Jens Peter Jensen, Søn af Værtshusholder Jens Christiansen i Hasselbalchs

Fru Glad med Johannes.

Gaard. Drengen kom for langt ud, mistede pludselig Fodfæstet og sank tilbunds. Uden Betænkning sprang Lars Glad ud efter ham, og endskønt han kun var Begynder i Svømmekunsten, lykkedes det ham dog at faa fat i sin Kammerat og faa ham bjerget helt ude fra Midten af Aaen ind til Land, hvor den Druknende atter kom til sig selv. Lars Glads resolute og modige Handling vakte almindelig Beundring og var et staaende Samtaleemne i Byen. Det ansaas for aldeles utvivlsomt, at Jens Peter vilde være druknet, dersom ikke Lars med Fare for sit eget Liv var sprunget ud og havde bjerget ham.

Grosserer Hellesen skrev i den Anledning følgende Brev til Lars:

Min kjære Svoger.

Da det lader til, at Du ikke kan faa nogen Medaille, og jeg dog synes, det skal paaskønnes, at Du er saadan en rask og flink Dreng, sender jeg Dig i dette Brev en Femdalerseddel, som vist er noget, Du kan forstaa, og som jeg tænkte kunde falde i Din Smag.

Det andet er dog kun til at blive vigtig af, og vigtige Unger er jo noget væmmeligt Noget; ikke sandt Lars? — Brug nu Sedlen fornuftigt, saa at Du har nogen Glæde af den, og betænk Din ubemidlede, men hæderlige Broder Johannes, naar Du tager Hul paa den.

Siig Din Moder og Dine Søskende, at jeg har bedet Dig hilse dem rigtig venligt, og lad mig see, jeg altid har ligesaa gode Efterretninger om Dig som denne Gang. Du kan nu, da Du er blevet saa meget rost og saa godt omtalt, jo slet ikke være bekjendt at gjøre Noget, som ikke er som det skal være, husk paa det.

Suzette har ogsaa bedet mig sende de kjærligste Hilsener til Eder alle, hun var ganske stolt over, at Du havde opført Dig saa flinkt.

Din hengivne Svoger

W. Hellesen.

og dette Brev blev læst med Alvor af Modtageren, som selv understregede Ordene: Husk paa det! som en Rettesnor for sit fremtidige Liv.

For sin kække Daad fik Fabrikant L. C. Glad i 1906 tildelt Medaljen for Druknendes Redning paa Foranledning af hans gamle Skolekammerat Redaktør Fred. Opffer, Østsjællands Avis, som bragte Sagen frem fra Forglemmelsen.

Forøvrigt var Lars Glads Opofrelse ikke til større Nytte. Jens Peter Jensen var i den paafølgende Vinter saa dumdristig at vove sig ud paa den tynde Is paa Køge Bugt. Han faldt igennem og druknede, og denne Gang var der ingen modig Redningsmand ved Haanden.

Lars Glad blev konfirmeret i Køge Kirke 3. Oktober 1869, og hermed begyndte Livets Alvor. Ved Grosserer Hellesens Hjælp havde han faaet Plads som Lærling i det kendte Smørfirma Busck jun. & Co., men Forholdene tilfredsstillede ham ikke. Specielt var han fortørnet over den ringe Løn, som tvang ham til at modtage Understøttelse hjemmefra. — Han holdt dog ud i to Aar, saa brød han ud og rejste ned til sin Svoger i Hillerød, hvor han mente at kunne lære Handelen bedre ad praktisk Vej. Det blev imidlertid ogsaa en Skuffelse. Tømmerhandler Møller kunde daarligt nok selv existere, langt mindre forsørge sin unge Slægtning, og hvad det handelsmæssige angik, saa var det kun smaat bevendt. Men naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest. Hos en fælles Bekendt, en Tandlæge, havde den unge Lars Glad truffet cand. pharm. Fr. Meyer, som nylig sammen med Emil Henckel havde overtaget L. Tvedes kemiske Laboratorium og nu førte dette videre under Firmanavn Meyer & Henckels kemiske Fabrik. I denne Forretning søgte Lars Glad nu Plads og blev engageret ved følgende Skrivelse fra Fr. Meyer, som i al sin Smaalighed giver et godt Billede af Datidens nøjsomme Levemaade:

København, den 15. Septbr. 1872.

Hr. L. Glad.

Da De ifølge Brev af 11. dennes modtager den omtalte Plads hos mig, vil jeg meddele Dem, at jeg, foranlediget af Deres Moders Ønske, har bestemt mig til at have Dem fuld-

stændig i Huset, og vil De i den Anledning komme til at dele min Broder Conrads nuværende Værelse med en Pharmaceut, som jeg har engageret.

De vil altsaa foreløbig intet Vederlag i Penge faa, men jeg haaber, at De ved Flid og Paapasselighed snart vil avancere til en godt gageret Stilling. — Jeg vil nødig binde mig ved noget bestemt Løfte i denne Henseende, da jeg ønsker, at Gagen skal være et Udtryk for min Tilfredshed.

Med Hensyn til den Tid, hvor jeg vil faa Brug for Dem, da ved jeg endnu ikke bestemt Dagen, men antager at det bliver i Begyndelsen af Oktober Maaned, og jeg gør Regning paa, at De med kort Varsel tiltræder Pladsen.

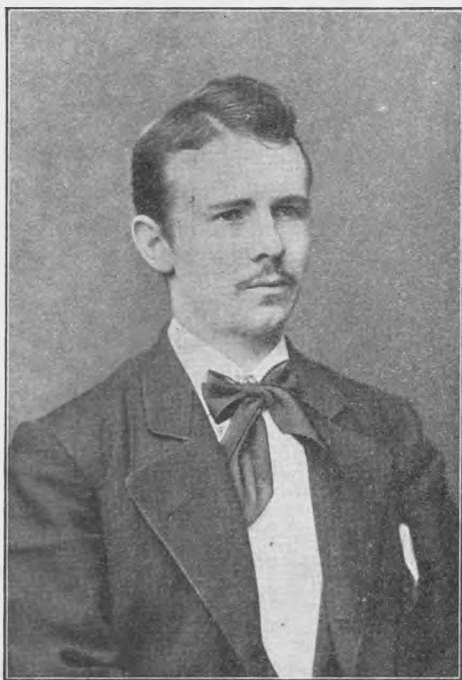
Deres
F. Meyer.

Det varede dog en god Maanedstid, inden der indløb et nyt Brev fra Fr. Meyer, hvori Glad anmodedes om at møde 1. November. Han har rimeligvis været ganske blottet for Penge, thi han begav sig tilfods paa Vandring mod Hovedstaden for at tiltræde den Stilling, som skulde blive afgørende for hele hans Liv og Arbejde. Lidet anede Fr. Meyer den Gang, at den unge Mand, som han engagerede, skulde grunde en dansk Fabriks- og Handelsvirksomhed, som ikke blot skulde blive mange Gange større end hans egen, men som ogsaa paa mangfoldige Maader skulde kaste Glans over dansk Handelsaand og Foretagelse.

Nu om Stunder findes der en Mængde »Laboratorier«, som dels praktisk udnytter de videnskabelige Resultater, og dels er Prøveanstalter for Varer og Materialer. Selv Staten har oprettet en saadan Anstalt, hvis Dom er afgørende i alle tekniske Anliggender. I Datidens København var den Slags Virksomheder derimod ganske ukendte. Da L. Tvede i 1862 oprettede sit kemiske Laboratorium »med det Formaal fabriksmæssigt at fremstille en Del af de i Videnskaben, Tekniken og Pharmacien mest anvendte Kemikalier og kemisk-tekniske Præparater«, saa var det noget ganske Nyt. Men Tvede nøjedes ikke med de her angivne Arbejdsmaal. Allerede i den første Tid optog han med Held Import fra Udlandet i større Stil og bidrog væsentlig til Landets Forsyning med rene Kemikalier. Det var altsaa slet

ikke nogen ringe Virksomhed, Fr. Meyer havde overtaget, og det var nu Meningen yderligere at udvide Forretningens Rammer.

Fabriken laa langt ude paa Vesterbrogade, i Nr. 252. Her residerede Emil Henckel, der var Tekniker og Experimentator, medens Fr. Meyer var den merkantile Leder og havde sit Kontor paa St. Købmagergade 52 i Lokalerne bag Butiken. Mange ældre Københavnerne vil endnu erindre den store Kælderbutik, hvor Firmaet helt op til vore Dage havde Udsalg baade af almindelige Kolonialvarer og af alle Slags Materialvarer, Kemikalier, Farver m. m. Forretningens Varemærke var en Afbildning af Runde Taarn, som jo laa umiddelbart derved, og dens Omfang og Renommé var i Datidens København absolut første Klasses.

Lars Glad. 1875.

Lars Glad kastede sig med Iver over Studiet af alt det Nye, han blev stillet overfor. Han var kun 17 Aar gammel, men han havde et opladt Sind for at tilegne sig baade Teknikens og Handelsvidenskabens Hemmeligheder. Han fulgte med stor Interesse Arbejdet paa Fabriken, saa vidt han kunde faa Tid dertil, og Fr. Meyer, som glædede sig over den unge Mands Videbegærlighed og Kundskabstørst, benyttede ham efterhaanden mere og mere som sin Sekretær, saaledes at Glad derigennem fik et intimt Indblik i Forretningens indre Balance. Nuværende Grosserer Adamsen (Firma Chr. Stausholm), som i 1874 indtraadte som Lærling i Firmaet, fortæller hvorledes Glad allerede

den Gang kun 19 Aar gammel var 1. Kommis og Bindeleddet mellem de to Chefer, mellem Kontoret og Fabriken. Dette gav selvsagt stor Erfaring, og Glad indsugede i disse Aar en dobbelt Sum af Kundskaber, som var det Grundlag, han senere byggede videre paa. Havde han været mere ensidig indstillet, enten som Tekniker eller som Han-

delsmand, er det ikke sikkert, at han var bleven den store Forretningsmand. Derimod fik han nu en Chance, som han med sin vaagne Intel ligens og medfødte Forretningsdygtighed udnyttede fuldtud. Heldet tilsmilede ham, det Held, som senere i Livet trofast fulgte ham. Han fik indgaaende Kendskab til sin Branche baade teknisk og forretningsmæssigt set, og han glemte aldrig, hvad han skyldte Fr. Meyer, men var efter hans Død en trofast Ven af hans Enke og Børn.

Set med vore Øjne var det ganske mærkelige Sager, Fabriken fremstillede. I en Annonce fra 1874 fremhæver Firmaet selv følgende af sine Præparater:

Aseptin	Glaubersalt
Citronsaft	Kryder Bitter
Chlorguld	Kulbrinte-Hydrat
Couleur	Malt-Extract
Cyankalium	Normal Osteløbe
Desinfektionsvædske	Ostefarve
Dextrin	Pakfarver
Eau de Cologne	Salpetersur Sølvilte
Engelsk Salt	Smørfarve
Foderkryderi for Malkekvæg	Sozodont
Gasolie	Svovlsyrlingvand.

Firmaets Omtale af sine Arbejdsmaal er ligeledes værd at notere, fordi den tydelig viser baade Programmets vide Horizont og dets store Begrænsning:

Vor Forretnings Omraade, der er meget stort, kan betegnes saaledes:

- 1) Forhandling af alle Kemikalier saavel af os selv fremstillede som ogsaa indforskrevne fra Udlandets største kemiske Fabriker til videnskabeligt, teknisk og økonomisk Brug, samt af Raavarer.
- 2) Tilberedning af Præparater til specielt Brug enten efter originale Recepter eller efter Analyser (foretaget af os selv).
- 3) Oparbejdelsen af værdifuldt Affald f. Eks. Sølv og Guld

fra Fotografer, Kviksølv fra Spejlskrabning, Tin fra Blikafklipping o. s. v.

4) Fuldstændig Materialhandel.

Vi arbejder ikke alene paa Indlandets Forsyning, men har ogsaa med Hensyn til meget væsentlige Præparater i den senere Tid arbejdet paa Export og forsyner saaledes foruden de fleste indenlandske store Mejerier med Smørfarve, Oste-farve og Normal Osteløbe, tillige en stor Del af andre Landes Mejerier og exporterer saaledes til Sverige, Rusland, Tyskland og Holland, hvor disse Præparater overalt er blevet erkendte som fortrinlige.

De Artikler, som her omtales, de saakaldte Mejeripræparater, var netop kommet frem i disse Aar, ikke som Resultat af en enkelt Mands Opfindelse, men som en naturlig Udvikling af Tidens Problemer. Tidligere brugte man ved Ostefabrikationen at lægge en Kalveløbe (Kalvens fjerde Mave) i Mælken, for at faa den til at løbe sammen til Ost. Dette var dog hverken rationelt eller hygiejnisk, og Ideen at udtrække Løbestoffet af Kalvemaven laa derfor lige for. Firmaet Meyer & Henckel havde paa denne Maade fremstillet flydende Osteløbe i flere Aar, og som det vil ses, allerede i nogen Tid exporteret Varen til Udlandet. Naar dette kunde lade sig gøre, saa laa det i, at dansk Landvæsen og dansk Mejeribrug allerede den Gang var verdenskendte og Forbilledet for Udviklingen i alle de store Kulturlande. Efter Krigen i 1864, hvor Danmark mistede et stort Landomraade, fandt der indenfor Landets egne Grænser et stort Genopbygningsarbejde Sted — »Hvad udad tabtes skal indad vindes« — og det Ry, som det danske Smør vandt ude i den store Verden, specielt i England, kom ogsaa de danske Fabrikanter af Mejeripræparater til Gode, saa at de med Held kunde exportere deres Produkter. Dette er saa meget mere værd at notere, som Raastofferne baade til Osteløbe og til Smørfarve maa indføres fra Udlandet, Kalvemaverne fra Polen og Rusland, Annattofrøene fra Jamaica og Indien. Derfor taler det ogsaa til Ære for dansk Industri og dansk Købmands-Dygtighed, at navnlig den danske Osteløbe trods al fremmed Konkurrence, som senere er kommet op, endnu den Dag i Dag anvendes overalt paa Jordkloden, hvor Mejeridrift findes, og foretrækkes som den bedste.

For Smørrets Vedkommende brugte man ogsaa tidligere et gam-

melt Husraad for at gøre Produktet saa tiltalende som muligt i Købernes Øjne. Man farvede det med Gulerodssaft for at give det den mest fristende naturlige Farve, men i 1867 havde L. Tvede fundet paa at opløse Annattofrøets røde Farvestof i vegetabilsk Olie. Denne Farve har den store Fordel at kunne fremstilles fabriksmæssigt i en ensartet Kvalitet, og den samme Fremgangsmaade bruges den Dag i Dag. Annattofrøet vokser vildt i Troperne og findes paa Antillerne, i Indien og paa Java, men hvert Land har sin særegne Farvenuance. De dyreste og bedste Frø kommer fra Jamaica og giver den fine, straagule Nuance, som de danske Mejerier foretrækker.

Medens Mejeripræparaterne i Tidens Løb har staaet deres Prøve som nødvendige og værdifulde Hjælpemidler i SamfundsØkonomien, saa har mange andre af Firmaets Varer mistet enhver Betydning og er gaaet helt ud af Sagaen. Det gælder f. Eks. Kulbrinte-Hydrat, som var et Udtræk af Mineralolie og ufejlbarligt mod Møl. Firmaet havde et stort Salg heri, og det var paa en Maade forud for sin Tid, thi »Flit«, og hvad de andre moderne Insektmidler hedder, er i Virkeligheden baseret paa samme Princip, nemlig fremstillet af Kulbrinter. Desinfektionsvædsken var ikke andet end Tjæreolie (Carbolineum) og brugtes til forskellige Formaal. Den ansaas paa Grund af sin stramme Lugt for stærkt desinficerende, og bl. a. var Københavns Sommertivoli en stor Aftager af denne Vare. Nu er Brugen heraf heldigvis afskaffet overalt. Men hvad der mest kalder paa Smilet er dog Foderkryderi for Malkekvæg, som virkelig dengang blev købt og brugt til Køer, som trængte til en Apéritif, ligesom Herrerne dengang altid skulde have en Kryder-Bitter (f. Eks. China Roborans eller Brama Livs-Elixir) til Maaltidet. Hvad Foderkryderiet bestod af, har det desværre ikke været muligt at efterspore.

Arbejdet i Forretningen var anstrengende nok. Personalet mødte om Sommeren Kl. 8, om Vinteren Kl. 8½, og holdt ud til Kl. 7 Aften. Frokosten blev sendt hver især fra Fr. Meyers Husholdning, og om Eftermiddagen gik man i to Hold hen i hans Hjem i Skindergade for at spise til Middag. Lørdag maatte en Del af Personalet blive til Kl. 10—11 Aften, og om Søndagen var Butiken aaben fra 4—8 Eftm. Det var strenge Vilkaar dengang, og megen Tid til Studier blev der ikke. Det var dog et Held for Lars Glad, at hans Søster Fru Hellesen boede i Nærheden og kunde hjælpe ham, navnlig med Tysk og En-

gelsk, som han efterhaanden tilegnede sig, omend han aldrig blev perfekt i Sprogene, men han assisterede dog Fr. Meyer med den udenlandske Korrespondance, saavel som med Expeditionen af de to danske Rejsende, som til Stadighed var paa Farten for at sælge Firmaets Produkter paa dansk Grund. Lars Glad var fuldt ud hjemme i sin Gerning, han forstod at omgaas Kunderne, og han havde en rolig, værdig og tænksoM Maade at være paa, som sikrede ham en god Position i Firmaet.

Imidlertid var der sket store Begivenheder i Køge. Kaptajn Glads Ejendom paa Hjørnet af Møllergade og Nørregade var allerede blevet solgt 21. Januar 1869 for 5200 Rdl. til Købmand Ole Olsen, medens den ifølge Udlægsskøde af 10. Juli 1855 kun havde kostet Kaptajn Glad 4000 Rdl. at erhverve. Fru Anna Møller har givet en levende Skildring af den Sorg, som greb Familiens Medlemmer ved at skulle opgive dette

Enkefru Julie Glad.

hyggelige gamle Hus, hvor de havde levet deres lykkelige Barndom og første Ungdom i Ly af Faderens Position og forholdsvis bemidlede Stilling. Nu skulde fremmede overtage Huset, som rummede saa mange Minder om Kaptajn C. F. Glad og om hans Liv paa Havet, der stod for Børnene i et halvvejs æventyrligt Skær. Men derved var intet at gøre. Fru Glad flyttede med sine Drenges til en mindre Lejlighed i Ejendommen Rosenlund, hvor hun boede de sidste 4 Aar, hun opholdt sig i Køge.

Efter Johannes Glads Konfirmation 1872 mente Fru Glad det nødvendigt at rejse til København. Hendes Forretning var forlængst opgivet. Hun havde kun meget smaa Indtægter, men i København kunde hun være sine Drenges til størst Nytte.

Johannes fik Plads som Lærling hos Manufakturfirmaet Schiellerup i St. Kongensgade. Familien boede først paa Thorvaldsensvej 8 paa Frederiksberg, men det var for langt fra Byen. Aaret efter flyttede Fru Glad til Toldbodgade 16 og i 1876 til en større Lejlighed i Havne-

gade 19, idet nu baade Fru Hellesen efter sit Ægteskabs Opløsning og Lars Glad, der hidtil havde beboet et Værelse i Fiolstræde 7 for Fr. Meyers Regning, flyttede hjem til Moderen. Der var paa ingen Maade Overflod i det lille Hjem, men Fru Glad var lykkelig over at have sine Børn hos sig, og for Lars og Johannes var det af stor Betydning, at Fru Hellesen, som var meget dygtig i Sprog, kunde tage sig af deres Undervisning. Den kultiverede Form, som prægede begge Brødrenes Færd senere hen i Livet til Trods for, at de begge maatte forlade Skolen i 14 Aars Alderen, kan føres tilbage til Paavirkning fra deres fine, intelligente Moder, til Barndomshjemmets noble Aand og Tone, til det kærlige Sammenhold mellem alle Familiens Medlemmer, men ikke mindst til det Fond af Kundskaber, som de ved ivrigt Selvstudium, vejledet af deres ældre, omsorgsfulde Søster, erhvervede sig i Ungdomsaarene.

I 1878 kom Johannes Glad efter endt Læretid til Moresco, hvor han efter eget Ønske arbejdede i Bogholderiet, som havde hans særlige Interesse. Samme Aar blev Handelsbetjent Lars Glad indkaldt ved 1. Bataillon fra 25. April til 28. Oktober, og med Liv og Lyst gik han op i Tjenesten. For hans sunde, stærke Konstitution var den en Udløsning for de bundne Kræfter, som til daglig ikke fandt Anvendelse paa Kontoret. Det muntre Samliv med Kammeraterne, Marschturene, Eksercitsen og navnlig Skydningen, hele Soldatens glade Liv uden civile Pligter og Bekymringer, var en Oplevelse, som han altid senere i Livet mindedes med Glæde. Han var Kompagniets dygtigste Skytte og stod i mange Aar senerehen som Medlem af Københavns Skytteforening, hvor han tog mange smukke Præmier. Ved 1. Bataillons 150 Aars Jubilæum 7. December 1913 var Menig 202 fra 1878, nu Fabrikant og Grosserer L. C. Glad, en af de mest interesserede Deltagere.

Lars Glad. 1878.

Da Lars Glad blev hjemmitteret i Efteraaret 1878, meldte Spørgsmaalet sig om Fremtiden. Stillingen hos Meyer & Henckel tilfredsstillede ham ikke længere. Han havde indsuget al den Lærdom, han der kunde erhverve sig. Heller ikke var det hans Mening altid at arbejde for andre, den unge Fugl følte Lysten i sig til selv at prøve sine Vinger, og det Felt, han maatte vælge, laa lige for, det var Mejeripræparaterne. Endnu blev han dog hos Meyer & Henckel en lille Tid, men i Stilhed lagde han sine Planer og forberedte et Fremstød for egen Regning.

Blandt de Personer, som Glad havde samarbejdet med hos Meyer & Henckel, var ogsaa Carl Sørensen, som var Værkfører paa Fabriken, men som ikke var tilfreds i sin Stilling. Han var en dygtig og flittig Mand, men uden Kundskaber udover sit specielle Felt. Han og Glad fandt hinanden; men ingen af dem havde Penge til at starte et nyt Foretagende for. Man maatte altsaa disponere med Forsigtighed, men der var store Penge at tjene paa Osteløbe og Smørfarve, som nu var i høj Grad efterspurgt fra hele Verden til det overalt opblomstrende Mejeribrug. Takket være Christian D. A. Hansen, som i 1874 havde grundlagt »Chr. Hansens Laboratorium«, var danske Mejeripræparater i forbavsende kort Tid blevet verdensberømte. I 1878 havde dette Firma endog startet en Fabrik i Amerika, og for »danish produce« stod alle Døre aabne. I Kapløbet om at benytte denne Chance var det, at Lars Glad og Carl Sørensen nu satte ind.

De lejede Lokaler i Lodsgaarden ved Gamle Køge Landevej — Lille Strandegaard — hvor de installerede to Kogekedler for Smørfarve, som det navnlig gjaldt om at fremstille. Osteløbe turde de foreløbig ikke binde an med. Hvad der bevirkede, at de valgte dette fjerne Sted, kan man kun gisne om, men det var i hvert Fald et Foretagende, som var forbundet med store Besværligheder. De havde et lille Køretøj, hvorpaa de hentede deres Raavarer og kørte den færdige Smørfarve til Damperen. Carl Sørensen var baade Kusk og Fabriksmester, men Glad hjalp ham trolig med det praktiske Arbejde og har senere fortalt, hvorledes han ofte sent om Natten vandrede hjem til København over Isen i den strenge Vinter 1879. Samtidig passede han Korrespondancen med de udenlandske Aftagere og det øvrige Kontorarbejde. Nogen Risiko ved Forretningen var der ikke, da al Smørfarven gik til Udlandet og blev betalt mod Konnossement af

Lille Strandegaard.
Efter Maleri af Fru Julie Albertine Glad.

en Veksellerer, som optog Dokumenterne. Kontoret kostede intet, det var i Glads Værelse, Nyhavn 20, hvor Familien i Mellemtiden var flyttet hen. Men trods alt gav Samarbejdet ikke tilstrækkeligt Overskud til, at de to Partnere kunde leve deraf. Maaske det ogsaa har bragt andre Skuffelser, f. Eks. Reklamationer med Hensyn til Smørfarvens Kvalitet. Muligvis har det ogsaa været medvirkende, at Glad paany blev indkaldt til Militærtjeneste fra 29. Juni—30. Juli 1879, og Samarbejdet har lidt derunder. I hvert Fald blev man enig om at skilles. Carl Sørensen gik i Tjeneste hos Charles Christensen, som senere blev italiensk Generalkonsul, og som ejede Firmaet Charles Christensen & Co., der havde Kontor Frederiksborggade 24 og Fabrik først paa Lille Frydsvej, senere i det gamle Frederiksberg Bryggeris Bygninger paa Lampevej, hvor nu Krystalisværket ligger.

Lodsen paa Lille Strandegaard, P. H. Jensen, som forlængst er pensioneret og nu gaar i sit 80. Aar, fortæller om det muntre Samvær

om Søndagen, naar Lars og Johannes Glad, undertiden ogsaa Fru Glad og Døtrene, kom paa Besøg. Carl Sørensen boede paa Gaarden med sin Familie, og Fru Sørensen spillede Mandolin. Der blev da arrangeret en lille Svingom, hvori Lodsens Sønner og Døtre deltog, og han morer sig endnu ved Tanken om den gamle Tid; da der var Liv og glade Dage paa Lille Strandegaard. Da han hørte, at der fandtes et Billede af Gaarden, malet af Fru Glad, udbrød han stærkt interesseret: Ja, jeg husker, at hun sad og malede det. Hvordan gik det? Fik hun Sivene med? Det gjorde Fru Glad. De kan ses paa omstaaende Billede. Men denne trofaste Erindring kaster ligesom et Solstrejf over en svunden Tid og gør, at den staar lyslevende for Tanken.

Lars Glad har rimeligvis tænkt, at hvad der ikke kunde lykkes for to, maatte kunne gaa for en, naar Omkostninger og Lønninger kun var det halve. I Tillid til sin egen Formaaen løste han 30. December 1880 Borgerskab som kemisk Fabrikant og anmeldte samme Dag sit eget Firma under Navn L. C. Glad & Co., kemisk Fabrikation, Indehaver Lars Christian Andreas Glad. Hvem Kompagnonen var, eller om der overhovedet var andre interesserede, lader sig ikke mere paa-vise. Antagelig har Firmanavnet kun været en Indrømmelse til handelsmæssig Kutyne eller maaske det Navn, hvorunder han og Carl Sørensen havde gjort deres Forretninger. Heller ikke dette vides med Bestemthed. Kun et er sikkert, at hermed var Firmaet stiftet under lovgyldige Former, og derfor regner vi den nævnte Datum som den virkelige Stiftelsesdag.

For Fuldstændigheds Skyld skal her blot tilføjes, at Lars Glad 18. Marts 1882 yderligere lod indregistrere »Manufactory Copenhagen«, som han i de følgende Aar anvendte som Undertitel for sit Firma.

Glad fortsatte med de samme udenlandske Kunder, som han hidtil havde haft. Kontoret var fremdeles i hans Hjem Nyhavn 20, og Smørfarven kogtes fremdeles paa Lille Strandegaard. Til Hjælp havde han en enkelt Arbejdsmand, og en Vognmand kørte Tønderne med Smørfarve ind til Byen for ham. Det hele var meget primitivt, men Glad kunde altid komme af med sine Varer, som blev fremstillet under hans direkte Tilsyn. Han tog selv Del i Arbejdet og var en Dag saa uheldig at brække Lillefingeren paa sin højre Haand ved at en Tønde Smørfarve trillede af Vognen. Af denne Grund fik han meddelt Udygtighedspas, da han mødte til sin sidste Indkaldelse 28. August 1881.

I dette Aar aftjente Johannes Glad sin Værnepligt ved Sundheds-
tropperne fra 30. April til 2. December. Han var oprindelig tildelt
22. Bataillon i Helsingør, men tilbyttede sig et højt Lodtræknings-
nummer for at blive i København. Hans Haab om at blive hurtig hjem-
sendt glippede dog. Han blev taget til Underkorporal og maatte ligge
inde hele Aaret 1881. Men i sin Fritid hjalp han Bror Lars med Smør-
farven. Brødrene fik købt en Vogn og et Par Heste og besøgede nu
selv Kørselen. Fremad gik det, men kun smaat. Det manglede ikke paa
Arbejdslyst eller Forretningsmuligheder, men paa Kapital.

Da lysnede det pludselig for det unge Firma. Lars Glad havde
gjort Bekendtskab med den unge Købmand Adolph William, som
var Halvbroder til Grosserer Charles Christensen og Medinde-
haver af hans Firma. Dette omfattede foruden Smørfarvefabri-
ken paa Lampevej Agentur og Commission og havde Kontor
Herluf Trollesgade 25. Adolph William boede selv i Ny Toldbodgade 7,
altsaa i Nærheden af Nyhavn, men det ligger vel nærmest at antage,
at Bekendtskabet er gjort gennem Carl Sørensen, som jo var ansat
paa Lampevej. De to Halvbrødre Charles Christensen og Adolph
William kom daarligt ud af det sammen. Et Skisma maatte før eller
senere komme, men heller ikke William disponerede over Pengemidler
af større Betydning. Han havde imidlertid noget, der var bedre, nemlig
et værdifuldt Bekendtskab til den rige Oliemøller Carl Petersen paa
Lyngbyvej, hos hvem begge Firmaer købte deres Rapsolie til Smør-
farve-Kogningen. William skaffede Tilsagn om et Driftslaan paa ikke
mindre end 70.000 Kr. fra Oliemøller Carl Petersen paa Betingelse af,
at dennes Søn skulde have en vis Andel i Firmaets Fortjeneste. Her-
med var der skabt Mulighed for en større Virksomhed, en virkelig
moderne Fabrik for Mejeripreparater, som begge Parter interesserede
sig for, og 19. September 1882 indtraadte da Adolph William som an-
svarlig Deltager i Firmaet L. C. Glad & Co.. Anmeldelsen til Firma-
registret er i høj Grad karakteristisk for Lars Glads Omtanke og For-
sigtighed, skønt som han allerede var i Modgang og Vanskeligheder,
og gengives derfor her i sin Helhed:

Efter at jeg undertegnede Lars Christian Andreas Glad
har overdraget mit Firma »Manufactory Copenhagen« (che-

misk Fabrik) til Herrer L. C. Glad & Co. anmelde vi under-
tegnede eneste Indehavere af bemeldte Firma L. C. Glad &
Co., nemlig Lars Christian Andreas Glad og Adolph William,
at vi vel ere begge berettigede til at underskrive Firmaets
Navn, men at der dog ikke kan paadrages Firmaet nogen
Gældsforpligtelse eller finde noget Salg eller Pantsætning
Sted af Boets faste Ejendomme eller Pantsætning af dets
Løsøre, medmindre vi begge i Forening have underskrevet
bemeldte Dokument. Derfor ere vi enige om, at den Andel,
enhver af os har i Firmaet, ikke kan belægges med Arrest,
Beslag eller deri gøres Eksekution for nogen af ham kontra-
heret, Fællesskabet uvedkommende Gæld.

København, 19. September 1882.

Ad. William. L. C. Glad.

Faa Dage senere, 28. September 1882, meddelte Firmaet Johannes
Glad, som forlod sin Stilling hos Moresco, Fuldmagt til at underskrive
pr. procura i Sager vedrørende Post- og Toldsager, samt for Indbeta-
linger — en Anmeldelse som nok saa tydeligt vidner om den ældre
Broders Forsigtighed.

Oliemøller Carl Petersens Indskud blev indbetalt successive, som
der blev Brug for Pengene. Hermed kom der nyt Liv i Foretagendet.
Man indskrænkede sig ikke til Mejeripræparaterne, men etablerede
en kemisk-teknisk en-gros Forretning efter Meyer & Henckels Møn-
ster. Lars Glad var den praktiske Leder af Virksomheden, Adolph
William passede Salget og Korrespondancen, og Johs. Glad var Bog-
holder og Kasserer. Den ny Æra var begyndt.

Arbejdets Tid var inde, Manddommens stærke Virkeaar. Det gjaldt
om at udnytte de Chancer, som det unge Firma havde faaet, og alle
tre Medarbejdere satte al deres Energi ind paa at naa dette Maal.
William var den, som havde den største merkantile Viden, erhvervet

i det Fremmede, Johannes Glad havde den gode, danske, solide Rutine i Kontorarbejdet, men det var Lars Glad, som var Sjælen i Foretagendet. Det var ham, som var Forretningens virkelige Leder, som angav Kursen og gennem sin Uddannelse hos Meyer & Henckel havde Forudsætningerne for at vælge de rette Veje for det unge Firma. Det gjaldt om at prøve og vælge, at forsere de Varer, som gav Fortjeneste, og udskyde dem, som kun gav Arbejde og Risiko. Al deres Tid, al deres Interesse ofrede de tre unge Mænd paa deres Opgaver, og hvis nogensinde en Forretning er blevet drevet med Iver og Lyst, saa er det Firmaet Glad i disse unge Aar, hvor det gjaldt om at komme opad og fremad, og navnlig at kunne tilbagebetale Oliemøller Carl Petersen hans Indskud saa hurtigt som muligt og dermed fri sig for den Byrde, som Afhængigheden medførte, dels i Ansvar og dels i direkte Salær til Carl A. N. Petersen, den passive Deltager.

Fru Emilie Glad,
f. Borella.

Men Tilværelsen er nu en Gang ikke udelukkende Arbejde. Der er ogsaa andre Værdier i Livet, som melder sig for enhver ung Mand. Lars Glad blev 29. Oktober 1886 forlovet med Frk. Emilie Christine Marie Borella, f. paa Frederiksberg 31. Maj 1861, Datter af Handelsbogholder Frantz Christian Borella og Hustru Hulda Caroline Emilie Knuthsen. Hun var døbt i Frederiksberg Kirke 1. September 1861 og konfirmeret i St. Johannes Kirke 10. Oktober 1875. Hun havde faaet en god Uddannelse og var fra 1882—1886 Lærerinde i en Privatskole paa Nørrebro, som ejedes af Løjtnant og Skolebestyrer Chr. Jørgensen, som 19. Maj 1886 gav hende følgende velmente, men i Slutningen ikke helt vellykkede Anbefaling:

»At Frøken Emilie Borella circa 4 Aar har undervist saa-

vel større som mindre Elever i de fleste Fag til min Tilfredshed meddeles herved. Hun har ved sit dannede Væsen vundet alles Bifald; jeg ønsker hende alt godt i Fremtiden og maa takke hende for den Tid, hun har været min Medhjælper samt for den Takt, hvormed hun stedse optraadte; jeg tvivler ikke paa, at der hvor hun nu kommer hen, vil man savne hendes stille Færden, lige saa meget som her paa Skolen.«

Da Forlovelseskortene var udsendt, telegraferede Lars Glads gode Ven i Gøteborg, Grosserer Hans Jensen: »Lycka til, gamla Hedersgossa! Helsa Fästmön«. — Glad var paa dette Tidspunkt 31 Aar gammel, saa Telegrammet er et godt Eksempel paa svensk Spøgefuldhed.

Brylluppet stod 14. Maj 1887 i St. Johannes Kirke med stor Højtidelighed, Orgelspil og fuld Belysning i Kirken. Ved Bryllupsmiddagen indløb Telegrammer fra alle Vennerne, men nogen Bryllupsrejse var der ikke Tid til. De nygifte boede først Nørrebrogade 102, men Aaret

efter flyttede de til Jagtvej 79 (nu 109, hvor Bähnecke & Co. har Kontor). Her fødtes 7. Marts 1888 Datteren Julie Albertine Nathalia Glad, opkaldt efter Farmoderen, gift 1910 med Pianist Kai v. Müllen, og 28. Juli 1890 Carl Frederik Overgaard Glad, den nuværende Indehaver af Firmaet L. C. Glad & Co.

Det blev ikke forundt Lars Glad at leve ret længe sammen med sin blide og elskværdige Hustru. Alle rede 20. November 1896 døde Fru Emilie Glad af en hæftig Blindtarmsbetændelse, og Sorgen over Tabet af sin elskede Hustru lammede i lang Tid Lars Glads Handlekraft. Men Tiden læger alle Saar. I Arbejdet, i Kærligheden til sine Børn, genvandt Lars Glad med Ti-

Fru Emilie Glad med Carl og Julie.

den sin Ligevægt og sin Arbejdskraft, omend hans Syn paa Livet senere ofte prægedes af en stærk Pessimisme. Dette var ganske ubegrundet, saavidt som de fleste af hans Foretagender lykkedes over Forventning; men Moderens økonomiske Trængsler i hans Barndom, hans egne Vanskeligheder i Ungdomsaarene, Fru Hellesens Skilsmisse og Tabet af Hustruen, alt medvirkede til, at de oprindelige muntre Kilder i hans Sind

L. C. Glad.
København—Baku.

Johs. Glad.
Dear Home—Wide World

Skydeskiver.

efterhaanden udtørredes, saa at han med Aarene blev en uforbederlig Sortseer. Han var allerede 17. Februar 1885 blevet optaget i Frimurerordenen og gik meget op i Logens Arbejde, saa at han ved sin Død ligesom Broderen Johannes var Indehaver af Ordenens 10. Grad. I Aarenes Løb beklædte begge Brødre forskellige Embedsstillinger og Hverv indenfor Ordenen. I 1900 blev baade Lars og Johannes Glad Medlemmer af Det Kgl. Københavnske Skydeselskab og Danske Brøderskab. Lars gav Sølv 12. Juni 1901 og Johannes 26. Juni s. A., og i Aarenes Løb var de ugentlige Sammenkomster paa Skydebanen Brødrenes største Glæder. Her traf de en Kreds af københavnske Borgere, med hvem de stod i nær venskabelig og forretningsmæssig Forbindelse. Den muntre Tone mellem Brødrene, det festlige Samvær, var for Lars Glad en Erstatning for det Hjemmeliv, han kun saa kort havde faaet Lykke til at nyde, og han deltog baade i Skydningen og i Selskabets

indre Liv med stor Interesse; han var saaledes i 12 Aar fra 1906—1918 Inspektør ved Selskabet.

Men Lars Glads Livsinteresse, hans Alfa og Omega, det hvorom hans Tanker kredsede Dag og Nat, og som med Rette var hans Stolt-
hed, det var hans Firmas Held og Fremgang.

*

*

*

Fabrikant og Grosserer Adolph William.

Nu om Stunder er Spritfabrikationen samlet i De Danske Spritfabriker, men tidligere fandtes der en Mængde smaa Brændevinsbrænderier, baade i København og i Provinserne. De tilhørte ofte Medlemmer af Slægten William eller Willian, og det var en Levevej, som altid gav gode Penge. Brændevinsbrænder C. E. F. William var i 1878 flyttet fra Thisted til København efter at have solgt sin Forretning. Han boede nu Nørrefarimagsgade 56 sammen med sin Søn, Adolph William, som kaldte sig Købmand, men som 22. Juli 1879 løste Borgerskab som Grosserer og 19. September 1882 tillige som kemisk Fabrikant, samtidig med at han indtraadte i Firmaet L. C. Glad & Co.

Adolp William havde faaet en god Uddannelse. Han var født 13. April 1853 i København, hvor Forældrene dengang boede, og havde været Elev i det v. Westenske Institut paa Nørregade. Allerede som ganske ung i 1868, da Faderen havde giftet sig paany, blev han sendt til Udlandet og besøgte i et Aar den franske Handelshøjskole i Antwerpen. Derefter var han nogle Aar Kontorist i det kendte Firma C. Broberg i København. Uddannedes videre i tre Aar i Firmaet Knøhr & Burchardt, Hamborg, i hvilken By han lærte sin tilkommende Hustru at kende. Derefter opholdt han sig et Aar i Marseille. Efter Hjemkomsten blev han ansat i Veksellererfirmaet Green, men indtraadte 1880 i sin Halvbroder Charles Christensens Agentur og Commissionsforretning. Aaret efter, 18. Juni 1881, viedes han i Hamborg til Frøken Minna Siebenburg, født samme Sted 18. Juni 1859. Brylluppet fejredes altsaa paa Brudens 22 Aars Fødselsdag.

Forholdet mellem de to Halvbrødre var som omtalt ikke godt. Da William i Begyndelsen af 1882 blev syg, ønskede Charles Christensen hans Udtræden af Firmaet og stillede sig i det hele ret illoyalt overfor ham. Det er sikkert dette, som har tilskyndet William til at finde bedre Udveje for sin Fremtid. Han selv skildres som en brav og hjertensgod Mand, som gjorde et vindende og tillidsvækkende Indtryk paa alle dem, han kom i Berøring med. Naar man betænker Pengenes Værdi i hine Dage, forstaar man ogsaa bedre, hvilket Bevis paa Tillid det var, naar Oliemøller Carl Petersen gik med til at laane de to unge Forretningsmænd Lars Glad og Adolph William den uhorste Sum af 70.000 Kr. paa et Bræt.

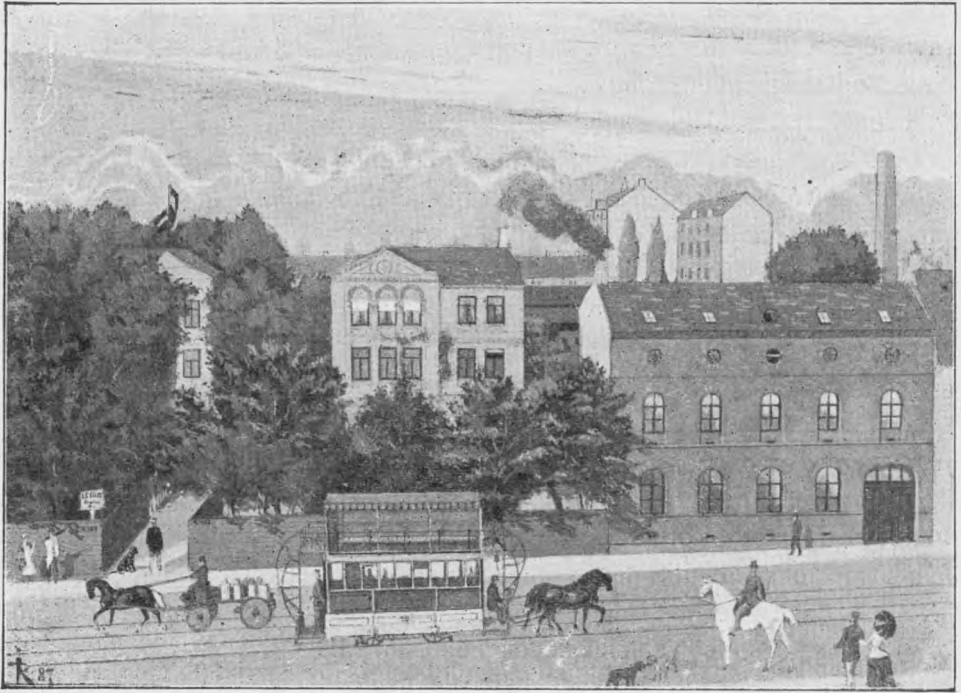
Mellem Parterne oprettedes Kontrakt dateret 16. September 1882, ifølge hvilken Oliemøller Carl Petersens Søn, Carl August Nicolai Petersen, indtraadte som passiv Medinteresseret i Firmaet L. C. Glad & Co. Denne Kontrakts Ordlyd kendes ikke mere, men er sikkert sammen med mange andre Papirer blevet tilintetgjort af Fabrikant L. C. Glad i hans sidste Leveaar. Nogle enkelte Paragraffer, nemlig de, som udelukker Arrest og Beslag for Firmaet uvedkommende Gæld,

og de, som giver Regler for Firmaets Ophør eller Fortsættelse i Tilfælde af Dødsfald, er dog bleven kongelig konfirmerede 11. December 1882 og tinglæst 8. Januar 1883, men derudover kender vi intet til de trufne Aftaler. Med Ledelsen af Firmaet havde Carl A. N. Petersen dog i hvert Fald intet at gøre, den laa helt i Hænderne paa Lars Glad, som havde det praktiske, og Adolph William, som havde det kontor-mæssige Arbejde.

Firmaets Kontor flyttedes nu fra Lars Glads Privatværelse i Moderens Lejlighed Nyhavn 20 til Herluf Trollesgade 25, Stuen. William havde Privatlejlighed i samme Ejendom paa 2. Sal. Der blev engageret en Lærling, den senere kendte Grosserer Emil V. Abrahamson, men flere var der heller ikke foreløbig paa Kontoret.

En af Firmaets første Rejsende var nuværende Grosserer Isidor Meyer, som paa Provisionsbasis skulde sælge Smørfarve i Jylland. Han var Glads Skolekammerat fra Køge og kan endnu i sin høje Alder, 75 Aar, fortælle mange muntre Træk fra deres Drengaar. Det lykkedes Meyer at interessere Konsul Aug. Worm i Aalborg for Smørfarvesalget, og det var slet ikke smaa Sendinger Glad & Co. expederede til denne Køber, 400—600 Flasker ad Gangen. Dengang blev Smørret jo for en stor Del køret paa Gaardene, medens Fremstillingen nu om Stunder næsten udelukkende sker paa Mejerierne.

Fabriken, om man kan anvende denne Betegnelse, var stadig paa Lille Strandegaard, men Glad søgte ivrigt efter større og bedre beliggende Lokaler og fandt dem endelig i en ledig Fabriksbygning paa Nørrebrogade 102, som man efter mange og lange Overvejelser lejede paa gunstige Vilkaar i 1883. Denne Bygning eksisterer ikke mere. Den har maattet vige Pladsen for en stor moderne Beboelsesejendom, men bag den finder man endnu de to smukke Villaer, som ses paa omstaaende Billede. I den første, Nr. 102 (Ejer C. H. Berlème-Nix), som var bedst indrettet, boede Fru Glad med begge sine Sønner paa 1. Sal, i Stuen Kaptajn H. F. Skeel. I den næste, Nr. 104, (Ejer Bogh. M. From), havde Firmaet Kontor i Stuen, og nu kunde man ikke længere nøjes med en Lærling. Foruden de to Chefer og Prokuristen Johs. Glad, var nu ansat i Firmaet Agent Søren Berg, som havde arbejdet sammen med Lars Glad hos Meyer & Henckel, samt Lagerforvalter Sundby og Abrahamson. Søren Berg havde sit eget indregistrerede Firma, Søren Berg & Co., som dog vistnok kun benyttedes i særlige Tilfælde, naar Glad

L. C. Glad & Co.s Fabrik paa Nørrebrogade. 1887.

& Co. ikke vilde optræde som Sælger. Baade Lars Glad og Sundby var Sejlsportsmænd og diskuterede altid ivrigt maritime Emner. Glad havde en Kutter paa 5—6 Tons, som han sejlede med om Søndagen, og undertiden var Firmaets samlede Personale, 6 Mand, med paa Turen.

Naar man kaster et Blik paa Prislisterne fra disse Firmaets første Aar, saa fremgaar det klart, at Glad vandrede i Meyer & Henckels Fodspor. Først og fremmest arbejdede man med Smørfarven, for hvilken det unge Firma allerede i 1883 havde opnaaet to betydelige Anerkendelser, nemlig Grand prix paa Industri-Udstillingen i Cork, Irland, og Sølvmedaille paa Udstillingen i Amsterdam. Disse to Udmærkelser bidrog meget til at hæve Firmaets Renommé, og Medaillerne blev naturligvis straks reproduceret paa Brevpapir, Etiketter m. m.

Under Udstillingen i Amsterdam indløb Ordre fra et hollandsk Firma paa 44 Kasser Smørfarve, ca. 2000 Flasker, hvilket var en stor Opmuntring.

Cork 1883.

Amsterdam 1883.

Malmo 1888.

Pavia 1890.

Casalmaggiore 1910.

Verviers 1889.

Et lille Udvalg af L. C. Glad & Co.s Udstillingsmedaljer.

Efter Flytningen til Nørrebrogade 102 var man tillige begyndt at fremstille Osteløbe, hvortil man nu havde tilstrækkelig store og velindrettede Lokaler. I store Kar blev Kalvemaverne, som man fik fra Opkøbere i Polen og Galizien, ophængt i Saltlage. Udtrækket var godt og ensartet, saaledes som det fordredes af Mejerierne, men det procentvise Udbytte af Maverne var for ringe. Lars Glad havde Opmærksomheden henvendt paa dette Spørgsmaal og søgte at løse det ved at udtrække Løbestoffet med Svovlsyre, hvilket var ganske forfejlet. Det var en senere Tid forbeholdt at indføre Cirkulationsdrift i Systemer af 10—12 Kar og Sønderdeling af Maverne, hvorved Overfladepaavirkningen i Saltlagen bliver mange Gange forhøjet.

Ad. William rejste i Frankrig, Belgien og Holland og indførte Glads Osteløbe, Smørfarve og Ostefarve i disse Lande. Mange af de udenlandske Firmaer, som den Gang blev vundne til Kunder, figurerer endnu den Dag i Dag i Firmaets Bøger til Trods for, at der i de allerfleste Lande er opstaaet nationale Fabriker. Williams glimrende Sprogkundskaber og hans elskværdige Karakter gjorde ham velegnet til dette Pionerarbejde.

Blandt Firmaets Arbejdsomraader fra disse første Aar maa ogsaa nævnes Rapsolien, hvoraf Glad & Co. f. Eks. 1885 exporterede ca. 300 Fade til U. S. A. Olien leveredes af Oliemøller Carl Petersen og afskibedes mod Remburs, saa det var en sikker Forretning, men ganske vist ikke nogen stor Fortjeneste. Det var ogsaa her William, som var den ledende Aand, og af ham lærte Johannes Glad meget af den Købmandsviden, som senere satte ham i Stand til at oparbejde Salget af Løbe og Smørfarve saa stærkt baade i den gamle og den nye Verden.

Andre Artikler var Gelatine, Grafit, Gummi, Karagenmos, Katechu, Kulør, Natron, Salmiak, Svovlsyre, Sæbe, The, Vanille og Voxpapir, saa der var lidt for enhver Smag. I det hjemlige Salg spillede Eddiken en stor Rolle, eller rettere Eddikesyren, thi det var i Virkeligheden Eddikesyre, som blev solgt baade under Navn af concentreret Kryddereddike 35 % og Conc. Taffeleddike 35 %. Af det øvrige Program kan nævnes Citronolie, som var meget dyr, 6—7 Kr. pr. Pund. Lars Glad, som ogsaa selv rejste i Provinsen, naar der var Lejlighed dertil, havde engang været i Faaborg og solgt Cancelliraad J. J. Jacobsen 3 Oxhofter Citronolie, hvilket altsaa virkelig var en smuk Ordre. I Diligencen havde han om Morgenen truffet Grosserer Vilh. Scheving, som drev en mindre

Alfred Schiwe-Hansen, Aarhus.

Vilhelm Scheving, Odense.

en-gros Forretning fra Odense, udelukkende paa Fyen. Glads muntre Stemning bevirkede, at han om Aftenen kom i Selskab med Scheving og nogle andre Gæster paa Hotellet, og fra dette tilfældige Bekendtskab stammer et mangeaarigt trofast Venskab. Da Scheving senere maatte opgive sin egen en-gros Forretning for fremtidig at arbejde som Agent, var L. C. Glad & Co. et af de første Firmaer, han fik overdraget, og han varetog i en Menneskealder dets Interesser paa Fyen med stor Flid og Dygtighed.

Vilhelm Carl Henry Scheving, f. 7. Maj 1857 i Kollerup ved Vejle, var en stor, svær Mand med et ukueligt Humør og en imponerende Bekendtskabskreds. Det er næppe for meget sagt, at han var gode Venner med hver eneste Købmand paa Fyens Land, baade i Byerne og ved de større Stationer. Naar Scheving kom, blev han modtaget med Hjertelighed af Købmanden og med Henrykkelse af Kommisser og Lærlinge, til hvem han altid havde en Spøg paa rede Haand. Mange af de Unge skaffede han i Tidens Løb gode Stillinger, eller de fik Raad og Vejledning af ham, naar de etablerede sig; derfor øgedes hans Vennekreds bestandig. 5. April 1914, da han havde arbejdet for L. C. Glad & Co. i 25 Aar, fik han overrakt en Pengesum til en Rekreatjonsrejse, som var planlagt til Høsten samme Aar, men blev forhindret af Krigen.

Efterhaanden som Scheving blev ældre, maatte han opgive det anstrengende Rejseliv, som ikke blot gav ham Salgsarbejde Dagen igen-

nem, men ofte Kontorarbejde til ud paa Natten med Indsendelse af Ordre og Afregning af Incasso til alle de 12 en-gros Firmaer, han repræsenterede. Han havde giftet sig sent, 15. Februar 1905, med Frk. Inger Larsen, f. 18. Maj 1869, og hans Hustru var ham en kærlig og opofrende Støtte. Da hun døde i Sommeren 1922, var det ligesom Grundten svandt bort under hans Tilværelse, saa meget mere som Ægteskabet var barnløst. Han var mærket af Savnet, og 15. Januar 1926 fulgte han sin elskede Hustru i Graven.

En anden af Firmaets Repræsentanter, som igennem mange Aar hørte til dets bedste Støtter og trofaste Medarbejdere, var Alfred Wilhelm Schiwe-Hansen, f. 20. Januar 1850, som havde aftjent sin Værnepligt sammen med Lars Glad. Han etablerede sig som Smørgrosserer i København, men reusserede ikke, og Forretningen maatte likvidere i 1891. Det var netop i de Aar, da Forretninglivet antog mere moderne Former, og de københavnske en-gros Firmaer begyndte at arbejde med faste Pladsagenter i de større Provinsbyer. Schiwe-Hansen var inkarneret Københavner, og det var ikke med sin gode Vilje, at han forlod Hovedstaden, men der var intet Valg. Ved gode Venners Hjælp etablerede han sig som Agent i Aarhus i 1892 og virkede her i en lang Aarrække som fast Repræsentant for L. C. Glad & Co. og en Række andre Firmaer.

Schiwe-Hansen havde en overordentlig nobel og repræsentativ Fremtræden. Han mindede i sit Ydre om den daværende Prins af Wales, senere Kong Edward den Syvende, en Lighed som han ikke tog ilde op at blive erindret om. Blandt Grossister og Købmænd i Aarhus fik han i Aarenes Løb den smukkeste Position, anerkendt fra alle Sider for sin Flid, sin rolige Værdighed og sin noble Tænkemaade. Men til Trods for, at han efterhaanden fik en velfunderet Stilling og en god Forretning, forsonede han sig aldrig med Livet i Provinsen. Hans Væsen bar alle Dage Præget af Resignation; det var naturligvis ikke blot Savnet af Hovedstadslivet, men ogsaa Skuffelsen over, at han ikke selv var blevet den Storkøbmand, han drømte om i sin Ungdom.

Schiwe-Hansen og hans Hustru Marie, f. Brennecke, f. 9. Maj 1852 i Flensborg, hørte til Lars og Johannes Glads intimeste Vennekreds. De var selvskevne Gæster ved alle større Familiebegivenheder, og de greb gerne Lejligheden til et Besøg i Hovedstaden. Schiwe-Hansen døde 16. Juni 1914, og hans Enke flyttede da til København, hvor hun ofrede sig

for Lars Glads Børn og Børnebørn. Endskønt hun havde sit eget hyggelige Hjem, opholdt hun sig ofte maanedsviis i Huset hos Fru v. Müllen. Fru Schiwe-Hansen døde paa Frederiksberg 16. Oktober 1927.

Samarbejdet mellem Lars Glad og Ad. William var i enhver Henseende det bedste. Firmaet gik fremad under intenst Arbejde, og de to Indhavere følte sikker Grund under Fødderne. Det var lykkedes dem at oparbejde en betydelig Omsætning og skabe en levedygtig Forretning, men ganske vist havde de heller ikke undt sig ret meget af Livets Goder, Arbejdet var deres et og alt. Naar man gennemblader Kassebøgerne for disse første Aar, slaar det En, hvor lidt Indehaverne hævede til deres eget Underhold. Lars Glad brugte som Regel under 100 Kr. pr. Maaned, Johs. Glad lidt mere, skønt han kun var Prokurist i Firmaet. William var den, der brugte mest, 200—250 Kr. pr. Maaned, men han var jo ogsaa gift. Først boede han Herluf Trollesgade 25, samme Ejendom, hvor Firmaet havde Kontor i Stuen. Her fødtes 30. Juni 1882 hans Datter Inger, som efter Williams Død, da hans Enke var blevet gift med Johannes Glad, blev adopteret af denne og i 1904 gift med Grosserer Peter Asmussen. I 1883 flyttede William til Dosseringen 38 for at bo nærmere ved Fabriken paa Nørrebrogade, og senere da Fabriken var flyttet til Raadmandsgade, boede Familien Jagtvej 59.

Den passive Deltager, Carl A. N. Petersen, hævede derimod regelmæssig sine Renter og sin Del af Udbyttet, uden at han nogensinde gjorde nogen Indsats af Arbejde, hvad jo heller ikke var Meningen. Alligevel følte det i Længden som en Byrde, at Glad og William skulde svare en Del af Fortjenesten til en Udenforstaaende, hvor meget man end skyldte hans Indsats af Kapital, at hele Foretagendet havde faaet Livskraft. En saadan Betragtning er ganske naturlig og vil melde sig for enhver, men da Lars Glad i 1886 blev forlovet og maatte tænke dybere over sin egen Fremtid, kom der et nyt Moment til i Overvejel-

serne. Endelig meldte der sig Vanskeligheder for Firmaet fra en Kant, hvor man mindst ventede det, og dette har sikkert ogsaa været medvirkende til en Omordning af Gældsforholdet til Oliemøller Carl Petersen. Ejeren af Nørrebrogade 102, C. H. Berlème Nix, solgte nemlig i 1886 Ejendommen til Skorstensfejermester Poulsen, som paa Grunden vilde opføre et stort moderne Beboelseshus. Som Følge heraf blev Fabrikslokalerne, som Firmaet L. C. Glad & Co. benyttede, opsagt til Fraflytning April Flyttedag 1887. Det var derfor nødvendigt for Løbe- og Smørfarvefabrikationen, som krævede ret stor Plads, at faa nye Lokaler, hvor man kunde være sikret mod at skulle flytte med kort Varsel. Altsaa maatte Firmaet gøre sig fortrolig med den Tanke at

Overretssagfører G. Oppenheim, R. af Dbg.
1847—1925.

købe Grund eller Bygninger, som egnede sig til Formaalet, men til denne Udvikling af Virksomheden ønskede Glad og William ikke Carl Petersens Kontrol; de har maaske ogsaa været bange for Indsigelser, naar de skulde binde Firmaets Penge i Ejendoms køb. I det hele maatte Interessentskabsforholdet til Carl A. N. Petersen baade i denne og andre Henseender være en Hemsko for Firmaets frie Udvikling.

Det traf sig saa heldigt, at man fra Familien Carl Petersens Side var gunstig stemt for en Omordning af Forholdet, idet C. A. N. Petersen, efterhaanden som hans Fader blev ældre, mere og mere havde overtaget Ledelsen af Oliemøllen, hvilket optog hele hans Tid og al hans Interesse. Selv om Forholdene saaledes var gunstige, skulde der

dog en smidig Forhandler til at udforme de Forslag, som de to Kompagnoner fremsatte, men en saadan Mellemand havde Lars Glad netop fundet i Overretssagfører G. Oppenheim, som havde faaet Bestilling i 1877 og i 1882 var gaaet i Kompagni med Overretssagfører

Prangen. Det var en ganske kuriøs Maade, at Glad og Oppenheim fandt hinanden paa. Firmaet havde nemlig haft et juridisk Mellemværende, som var lagt i Hænderne paa Overretsprokurator Steinthal, men som det viste sig, at denne ikke kunde ordne, og Glad søgte derfor med Steinthals Samtykke en anden Sagfører. Det skete paa den Maade, at man slog op i Vejviseren og standsede ved Navnet Oppenheim, fordi det mindede om Navnet paa Standard Oil Companys Agent for Tyskland og Skandinavien, Leo Oppenheim, Frankfurt a/M, med hvem Firmaet allerede den Gang stod i livlig Forbindelse. Denne tilfældige Navnelighed var afgørende, men nu om Stunder vilde man vel nok ikke søge en Sagfører i Vejviseren, men gennem privat Anvisning. Overretsprokurator Steinthal billigede imidlertid Valget, og det Tillidsforhold, som hermed indleddedes mellem Lars Glad og Overretssagfører Oppenheim, blev Grundlaget for et Samarbejde igennem mange Aar. Utallige er de Sager, hvori Oppenheim har raadet og vejledet Lars Glad og hans Firma, altid med den fineste og nobleste Uegennytte. Firmaet Glad hørte lige til Oppenhejms Død 1925 til hans kærester og højst skattede Klienter. Det var ikke noget almindeligt Forretningsforhold, men et Venskab og tillidsfuldt Samarbejde, som er overført til den næste Generation i begge Firmaer.

7. Januar 1887 undertegnedes da en Overenskomst mellem Olie-møller Carl A. N. Petersen paa den ene Side og Indehaverne af Firmaet L. C. Glad & Co., Ad. William og L. C. Glad, paa den anden. Den gaar ud paa følgende:

- 1) C. A. N. Petersen udtræder af Interessentskabet, Kontrakten af 16. September 1882 hæves, og Glad og William frafalder ethvert Krav paa deres tidligere Medinteressent.
- 2) Endvidere erkender de paa egne og Firmaets Vegne at være Petersen skyldig 70.000 Kr., som skal betales med 5000 Kr. strax, 5000 Kr. inden Udgangen af Februar og derefter Kr. 416.67 pr. Maaned (5000 Kr. pr. Aar), indtil hele Summen er tilbagebetalt. Det til enhver Tid skyldige Beløb forrentes med 4 % p. a.
- 3) Hertil knyttedes en Række Bestemmelser angaaende Petersens Ret til at revidere Firmaets Bøger, Firmaets Forpligtelse til at aflevere Status senest hvert Aars 1. April og endelig 9 forskellige Tilfælde, i hvilke Gælden straks skulde være forfalden til Udbetaling, der-

under f. Eks. en af Deltagernes Død. Dette Tilfælde skulde netop indtræffe faa Aar efter ved Ad. Williams Død 1890.

Til Sikkerhed for Februar-Udbetalingen gav Firmaet Oliemøller Carl A. N. Petersen haandfaaet Pant i følgende Konnossementer, som skulde indløses i Løbet af Januar og Februar Maaned:

40 Fade Mineralolie til Værdi	Kr. 1543,29
15 — Orlean	— — 1305,61
10 — Olivenolie	— — 1028,93
20 — Elain	— — 982,05
		Ialt .. Kr. 4859,88

som blev indbetalt prompte den 1. og d. 20. Februar, hvorefter Firmaet fik Konnossementerne udleveret til fri Raadighed.

Det var store Forpligtelser, det unge Firma havde paataget sig, men de maatte og skulde overholdes, og de blev det. Ofte kneb det at svare de maanedlige Afdrag og Renterne i December Termin. Flytningen til Raadmandsgade 23 i 1887, Nybygninger, Udvidelser, hele Firmaets Vækst krævede stadig flere Penge. Undertiden var det nødvendigt at formaa en eller anden intim Forbindelse til at skrive paa en Vexel, for at man kunde præstere Betalingerne i rette Tid, men det lykkedes at overholde alle Forpligtelser, uden at der nogensinde var Tale om blot en Dags Forsinkelse, endnu mindre om Prolongation. Ifølge Overenskomsten skulde hele Summen være tilbagebetalt 1. December 1898, men allerede 16. Februar 1895 kunde Lars Glad betale Carl A. N. Petersen Resten af Pengene og faa Overenskomsten tilbage i kvitteret Stand. Saa stærkt var det gaaet fremad for hans Firma, og selvom han følte det som en Triumf og Befrielse for en tung Byrde, saa var det samtidig med dyb Taknemmelighed for den Hjælp, han havde faaet ved Begyndelsen af sin Løbebane, at han klarede sit Forhold til Carl A. N. Petersen, og samtidig efter Overretssagfører Oppenhejms Raad fik den gamle Oliemøller Carl Petersens Attest for, at Forholdet var endelig reguleret. I mange Aar derefter stod Firmaet Glad i regelmæssig Forretningsforbindelse med Oliemøllen paa Lyngbyvej, baade medens den ejedes af Familien Petersen og under de senere Omskiftelser (nu A/S Danske Oliemøller og Sæbefabriker).

Mellem de to tilbageværende Deltagere, Ad. William og L. C. Glad oprettedes 1. April 1887 en ny Interessentskabskontrakt, som blev gjort uopsigelig i 12 Aar, altsaa indtil Gælden til Carl A. N. Petersen var betalt. Iøvrigt er Kontrakten, som tydelig nok er skrevet af Overretssagfører Oppenheim, meget udførlig og giver f. Eks. Rettesnor for Arbejdets Fordeling — Lars Glad leder Fabriken, William Kontoret. Ligeledes indeholder den sunde Regler for Bogholderi og for Statusopgørelse, som kan tjene som Mønster for enhver Forretning. Det foreskrives, at Varerne skal optages til Indkøbspris, og udestaaende Fordringer betragtes som værdiløse, naar de ikke er betalt et Aar efter Paakrav. Paa Inventar afskrives 10 %. Efter at samtlige Omkostninger, derunder ogsaa Renter af Forretningens Debet til Carl A. N. Petersen er fradragne, godskrives hver af Deltagerne 5 % af hans indestaaende Kapital, og derefter deles Nettoavancen lige mellem dem. Giver Forretningen Tab, bæres det med Halvdelen af hver. (Det sidste Alternativ er dog aldrig indtruffet i Firmaets Historie).

Karakteristisk er følgende Bestemmelse (§ 2):

Ethvert Forretningen forpligtende Dokument saasom Vexler, Obligationer, Gjældsbreve og lignende skal for at have Gyldighed være underskrevet af os begge, ligesom ingen Forretning, der angaar over 1000 Kr., maa afsluttes, uden at vi begge ere enige derom. I Tilfælde af Uenighed, skal den, der modsætter sig en Forretning, selv om den angaar et mindre Beløb end 1000 Kr., have den afgørende Stemme.

og man sporer heri Lars Glads noksom bekendte Forsigtighed. I samme Retning gaar Bestemmelsen i § 7, om, at ingen af Deltagerne maa hæve mere end 5000 Kr. om Aaret til personligt Forbrug, saalænge Mellemværendet med Carl A. N. Petersen ikke er fuldt afviklet. Ligeledes § 5, som forbyder Deltagerne at overtage nogen som helst Kautionsforpligtelse.

Bestemmelserne om Interessentskabets Opløsning i Tilfælde af Dødsfald skulde faa stor Betydning. I saa Fald skulde den Efterlevende fortsætte Firmaet og uden yderligere Overdragelse overtage Aktiver og Passiver. Enken skulde i 10 Aar have udbetalt en Fjerdedel af Firmaets Overskud, men ingen Udbetaling af Kapital, før Forholdet til Carl A. N. Petersen var endelig reguleret. Derefter skulde den Afdødes Kapi-

tal udbetales i Løbet af 6 Terminer. Hvis Enken indlod sig i nyt Ægteskab, skulde enhver Andel i Forretningens Overskud bortfalde.

Med stor Dygtighed og Omtanke var enhver Eventualitet forudset, og i 1890, altsaa kun 3 Aar efter, fik Bestemmelserne i Kontrakten Aktualitet ved Ad. Williams Død.

Terrænet mellem Nørrebrogade og Tagensvej Nord for Jagtvejen henlaa i 80'erne som Marker og Gartnerhaver med spredt Bebyggelse ind imellem, saaledes som Periferien i en Storby ser ud, naar Byen vokser. Nu om Stunder er L. C. Glad & Co.s store Fabriksgrund om-

Gamle Huse i Raadmandsgade.

Fot. 1930

givet af høje moderne Beboelseshuse, men endnu kan man i Raadmandsgade se de smaa provinsielle 1- og 2-Etages Huse, som hører en svunden Tid til. Arbejdernes Fællesbageri blev bygget i 1886 paa en Baggrund i Raadmandsgade, hvortil førte en Smøge, omgivet af høje Tjørnehække, den nuværende Nannasgade. Ligeoverfor fandtes en Plads, som tilhørte Tømrermester Julius Nielsen, som havde Værksted og Beboelse i en 2-Etages Bygning tilbage paa Grunden. Hele Forgrunden var opfyldt af Tømmerstabler og nye Konstruktioner, som Folkene arbejdede paa. Mælkebøtter og Skarntyder trivedes frodigt paa hele Jordstykket, det var fredeligt og landskabeligt, og dog i Byens umiddelbare Nærhed. Det var denne Grund, Lars Glad havde udset sig til Byggegrund for Firmaets nye Fabrik. Antagelig er han blevet opmærksom paa den ved at se Fællesbageriet blive bygget, og da Forholdet til Carl A. N. Petersen var blevet lykkelig ordnet, var det næste Skridt at sikre Firmaets fremtidige Virkeplads.

Slutsedlen om Køb af Matr. No. 1588 udenbys Klædebo Kvarter blev

udfærdiget af Overrets-
sagfører G. Oppenheim
og underskrevet 11.
Marts 1887. Den fast-
satte Købesummen til
18.300 Kr., som skulde
udredes paa følgende
Maade:

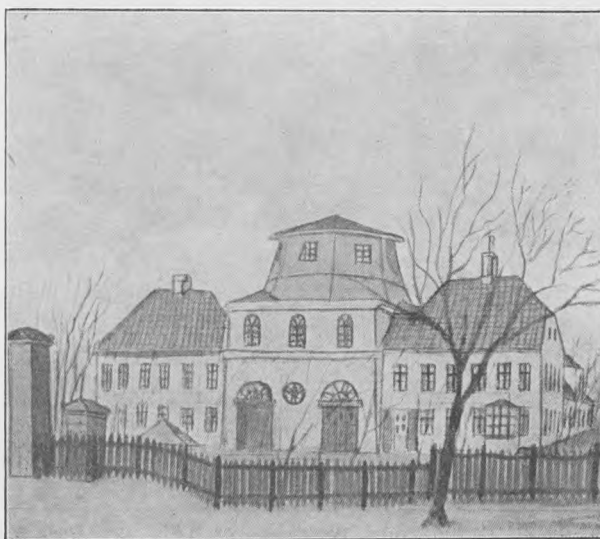
- a. 1. Prioritet til Fru
Eickhoff overtages
af de nye Ejere.
- b. Køberne udbetaler
kontant, hvad de
kan opnaa i 2. Prio-
ritet, naar den pro-
jekterede nye Fabriksbygning er blevet opført.
- c. For Resten af Købesummen udstedes en 3. Prioritets Obligation,
uopsigelig i 5 Aar, til Tømmermester Jul. Nielsen.
- d. Handelen afsluttes under Forudsætning af, at Køberen erholder
Autoriteternes (derunder Sundhedskommissionens) Tilladelse til
paa Grunden at opføre en Bygning til Fabrikation af Smørfarve.

og i Henhold hertil blev
Skøde udfærdiget 13.
Juli 1887, tinglæst 25.
Juli s. A. Køberne op-
gav dog at søge et 2.
Prioritets Laan, men
formaaede i Stedet Fru
Eickhoff til efter Fa-
briksbygningens Opfø-
relse at forhøje 1. Prio-
riteten til 12.000 Kr.
Ejendommen blev vur-
deret 24. November
1887 til 30.000 Kr., og
Bygningerne brandfor-
sikret for 26.700 Kr. De

Fot. 1930

1884-Bygningen, som stod paa Grunden, da
L. C. Glad & Co. købte Ejendommen.

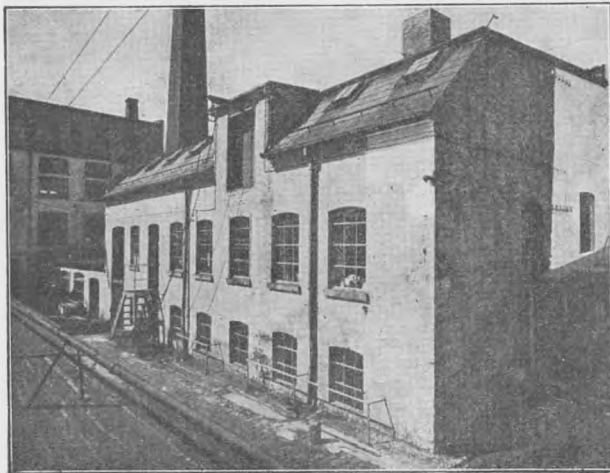

Ølunds Mølle.

indvundne 2000 Kr. blev udbetalt til Tømremester Jul. Nielsen, som fik en Obligation paa 6300 Kr. for Resten af Købesummen. Denne Obligation blev betalt December Termin 1896 og udslettet af Pantebogen. Fru Eickhoffs Prioritet blev indfriet i Juni Termin 1898, og Firmaet ejede hermed Grunden kvit og frit.

Som det vil erindres, var Firmaet opsagt til Flytning fra Nørrebrogade 102 allerede til April 1887, men den nye Bygning i Raadmandsgade kunde først blive færdig i September. Derfor maatte Lageret af Kemikalier m. m. en Tid anbringes i den gamle Ølunds Mølle, som laa paa det nordøstlige Hjørne af Jagtvejen og Nørrebrogade, hvor nu Bikuben findes. Selve Møllen var allerede dengang nedrevet, men i den rummelige Underbygning blev Firmaets Varer opmagasineret, og herfra skete Expeditionen. Nogen Fabrikation maatte imidlertid ikke finde Sted i disse brandfarlige Omgivelser, og Smørfarvekogningen blev derfor flyttet til den gamle Beboelsesbygning, som fandtes paa Grunden i Raadmandsgade. I Løbet af April Maaned 1887 fandt Overflytningen Sted, men det var naturligvis kun en interimistisk Ordning baade i Ølunds Mølle og i Raadmandsgade.

Murermester Thorvald Lindhard, som boede Nyhavn 18, og som Glad sikkert har kendt som Nabo i en Arrække, fik den nye Fabriksbygning i Entreprise. Det var en 1-Etages Bygning med Kælder under hele Huset. Byggesummen var paa 7400 Kr., som skulde betales med

Smørfarvebygningen af 1887.

Fot. 1930

I den lave Mellebygning til venstre laa de ældste Destillationskedler 1893—1900.

2000 Kr., naar Tagværket var rejst, 1700 Kr. 1. September 1887 og Resten, 3700 Kr., i 6 følgende Terminer. Lindhard skulde have Pant i Ejendommen efter de allerede prioriterede 18.300 Kr., men en saadan Obligation ses aldrig at være bleven udfærdiget. Parterne maa være blevet enige om Betalingen uden juridiske Formaliteter.

I den nye Bygning blev Smørfarven endelig installeret i Kælderen, Pakstue og Expedition i Stuen (»opad Jerntappen«). Denne Bygning findes den Dag i Dag og benyttes endnu paa samme Maade, men der blev i 1893 tilbygget en Loftsetage til Opbevaring af Emballage m. m. Smørfarvekogningen finder endnu Sted i de samme Rum som dengang, men denne Afdeling er senere blevet udvidet med en Tilbygning med nye Kedler og Filterpresser. I den gamle Beboelsesbygning, som fandtes paa Grunden, blev Osteløbekarrene opstillet i Stuen. Paa 1. Sal indrettedes Kontoret og Bolig for Fuldmægtig Johannes Glad.

Om Efteraaret forlod man Ølunds Mølle. Nu var hele Virksomheden samlet i Raadmandsgade paa egen Grund og i egne Fabriksbygninger, hvilket var en stor Fordel. Begivenheden blev fejret ved Udsendelsen af en ny elegant Prisliste pr. 1. Januar 1888, der bærer Vidnesbyrd om den Stolthed, som har fyldt Firmaets Indehavere over at have bragt deres Foretagende et stort Skridt fremad og faaet Penge-sagerne ordnet paa tilfredsstillende Maade.

Der skulde dog komme nogle bitre Draaber Malurt i Glædens Bæger, idet Firmaet netop i dette Aar led en af sine største Skuffelser, nemlig paa Fabrikationen af Blanksværte. Af den omtalte Prisliste citeres følgende Passus:

P. P.

Vi tillade os at henlede vore Kunders Opmærksomhed paa, at vi fra 1ste Januar d. A. have oprettet en Fabrik af Blanksværte efter den originale engelske Recept.

Denne vor »excellent danish oil Blacking« har det Fortrin fremfor alle andre indenlandske Blanksværter, at den er absolut syrefri, blanker udmærket, samt holder sig som dens Konkurrent Berrys Blacking altid blød.

De af os i sin Tid indsendte Prøver have vundet almindelig Bifald, og foreligge allerede ret betydelige Ordres til Effectuering.

Priserne ere:

Ved 1 Gros	Kr. 300
» orig. Kiste indh. 14 Gr. pr. Grs.	» 285
» 5 orig. » » 14 - - -	» —
» 10 » » » 14 - - -	» —

Idet vi hermed anbefale Dem dette vort nye Fabrikat,
imødeser vi Deres meget behgl. Ordres herpaa.
København N, Januar 1888.

L. C. Glad & Co.

Baade Købmændene og Publikum tog med Iver det nye Præparat op, da Priserne var betydelig billigere end Berrys. Men desværre viste det sig snart, at Blanksværten ikke holdt, hvad der var lovet. Den blanke kede godt nok, men efter en halv Times Forløb blev Fodtøjet mat og glansløst. Reklamationerne strømmede ind. Personalet bestilte snart ikke andet end at blanke Støvler for at prøve Produktet i Praksis. Man søgte Assistance paa Steins Laboratorium og kom derved i Forbindelse med cand. pharm. J. A. Windfeld-Hansen, som senere blev Firmaets mangeaarige Medarbejder, Driftsleder paa Fabriken og Medindehaver af Firmaet i 1917. Men alt var forgæves. Med blødende Hjerter maatte Lars Glad opgive Blanksværten, som var startet med saa store Forventninger. Resolut blev Fabrikationen standset, hele Restlageret og alle Returvarerne kørt paa Lossepladsen. Daarlige Varer maatte Firmaet ikke handle med, det vilde svække dets Renomé, saa hellere tage Tabet straks. Det var ikke Smaapenge, det drejede sig om, rundt regnet 12.000 Kr., som denne fejlslagne Spekulation kostede Firmaet. Det Aar kneb det at udrede de skyldige Afdrag og Renter, i Særdeleshed da den nye Fabriksbygning havde slugt alle Firmaets Reserver.

Imidlertid gik det heldigvis fremad med Firmaets andre Artikler, specielt Smørfarven og Osteløben. Det var smaat, hvad der solgtes til Indlandet, hvor Chr. Hansens Laboratorium havde et betydeligt Forspring, men desto større var Salget til Udlandet, specielt til de Lande, som William berejste, men hans Helbred blev desværre Aar for Aar slettere. Til Hjælp for ham engageredes Rich. Eilersen som Korrespondent og Rejsende, men det var fremdeles William, som fra sin Sygeseng ledede Salget. Rich. Eilersen har forøvrigt indlagt sig herostratisk Berømmelse i Firmaets Historie ved i 1892, da han allerede havde forberedt Starten af sit eget Firma, at optage Ordres til dette paa en Rejse i Frankrig for Glad & Co. Aaret efter viste det sig endvidere, at han overfor sine franske Forbindelser havde benyttet Glad & Co.s Konvolutter »Manufactory Copenhagen«, men Firmaets Navn var raderet ud og erstattet med Rich. Eilersens. Ved Overretssagfører Op-

penheim lod Glad & Co. straks nedlægge Forbud mod, at Eilersen benyttede saadanne Kuverter, men mere kom der heller ikke ud af Sagen, da Forseelsen paastodes at være begaaet af Eilersens Agent i Frankrig, som tidligere havde været Agent for Glad. Nogen flatterende Sag var det dog ikke for Eilersen, da den blev offentliggjort i Bladene. Brødrene Glads Forhold til ham var altid senere præget af disse pinlige Begivenheder ved Afslutningen af deres Samarbejde.

Adolph William døde paa sin Hustrus Fødselsdag, som ligeledes var deres Bryllupsdag, 18. Juni 1890 i Hjemmet Jagtvej 59, af en uheldelig Halslidelse. Hermed var et virksomt Liv afsluttet. Lige til det sidste fulgte han interesseret alt, hvad der foregik i Firmaet, og han havde den Glæde at se sit Værk krones med Held. Han vil altid blive mindet som en dygtig Forretningsmand, en retskaffen, brav Karakter og en kærlig og omsorgsfuld Familiefader.

* * *

Fabrikant Johannes Glad.

Fra Fødslen var Johannes Glad glimrende begavet. Han havde et let Nemme, saa at han hurtig tilegnede sig Kundskaber, navnlig Sprog; Engelsk talte han som en Indfødt. Han var i Besiddelse af stor Ordenssans og Nøjagtighed og blev derfor en udmærket Bogholder og Regnemester. Lige indtil sin Udtræden af Firmaet i 1918 førte han personlig Generalhovedbogen og opgjorde hvert Nytaar Firmaets Status. Han kendte Forretningen i alle Enkeltheder og var i Stand til at overtage hvilket som helst Arbejde, det være sig paa Kontoret eller i Marken, han havde prøvet det hele og tjent sig op gennem Graderne. Til at begynde med førte han Kassebogen og deltog i Korrespondancen.

Dernæst rejste han en Tid i Provinserne, efter at Søren Berg var traadt fra. Baade Lars og Johannes Glad var ikke saa lidt overtroiske. De begyndte aldrig paa noget en Mandag og aldrig den 13. i en Maaned, og det er forøvrigt blevet Tradition i Firmaet. Naar Johs. Glad var paa Rejse, levede han altid meget stille. Han pakkede altid sin Kuffert, naar han var staaet op om Morgenen, for at kunne fortsætte til næste By, lige saa hurtigt han var færdig med sit Dagsarbejde paa Stedet. Han var meget flittig, spillede aldrig Kort, men omgikkes baade Kunder og Kolleger med den indsmigrende Elskværdighed, som var hans Særkende lige fra Barn, og som gjorde ham almindelig afholdt af alle, han kom i Berøring med.

Ved Williams Død i 1890 tilfaldt det ganske naturligt Johs. Glad at føre hans Arbejde videre. Han var paa Grund af sine Sprogkundskaber særlig egnet dertil, omend han aldrig rejste i Frankrig og Belgien, men kun i England og senere Amerika. Det var hele Smørfarve- og Løbesalget til Udlandet, som Johs. Glad overtog, og efterhaanden dannedes den Praksis, at Lars Glad tegnede den indenlandske Post, Johs. Glad den udenlandske, en Sondring af Arbejdet i to særskilte Afdelinger, som senere blev yderligere gennemført ved en Omlægning af Bogholderiet, saaledes at de to Afdelinger kunde opgøre Aarsresultatet hver for sig.

En anden Følge af Williams Død var den, at Firmaet ifølge Kontrakten overgik til Lars Glad som Eneindehaver. Ganske vist skulde han svare Williams Enke en Fjerdedel af Nettoudbyttet i 10 Aar, men dette bortfaldt, da Johs. Glad i 1891 ægtede Fru Minna William. Samtidig blev der truffet nærmere Aftale mellem Brødrene om Fordelingen af Firmaets Nettooverskud; men Johs. Glad vedblev dog formelt at staa som Prokurist. Først mange Aar senere, i 1917, blev han officielt anmeldt som Medindehaver, men Aaret efter, da Firmaet overgik til den nuværende Ejer, Generalkonsul Carl Glad, fik han atter Prokura

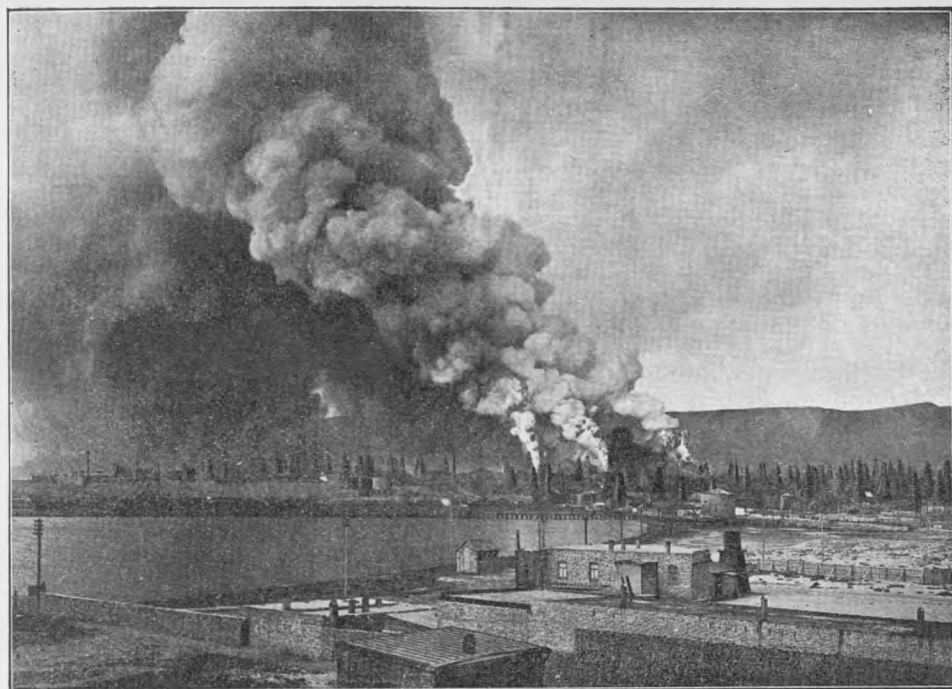
Fru Minna Glad.

for fremdeles at kunne støtte Firmaet med sin rige Erfaring. I Realiteten har Johs. Glad dog i alle disse mange Aar været Deltager i Firmaet og som saadan ydet en glimrende Indsats af Arbejde og Købmandsdygtighed, som har været af den største Betydning for Firmaets Vækst og Fremgang.

Ved Indretningen af den nye Fabrik i Raadmandsgade var Osteløben blevet i høj Grad stedmoderligt behandlet. Osteløbekarrene var som anført blevet opstillet i Stueetagen af den gamle Beboelsesbygning, som fandtes paa Grunden, men Pladsforholdene var ikke tilfredsstillende. Dertil kom, at Salget af Osteløbe til Udlandet var stærkt stigende, takket være Williams og Johs. Glads Salgsarbejde. Produktionen kunde slet ikke holde Trit med Efterspørgslen, en Udvidelse var en Nødvendighed.

Der var imidlertid kommet en ny Artikel op, som ikke blot skulde faa den allerstørste Betydning for Firmaet, men som i de forløbne 50 Aar har udviklet sig til en af de vigtigste Faktorer i Verdensøkonomien, nemlig Mineralolien (Jordolien).

Tidligere var man til Smøring af Maskiner henvist til at bruge Rapsolie, Tran og Talg, som i og for sig er fortrinlige Smøremidler, men som hver især har sine praktiske Mangler. Rapsolie og Talg stivner for hurtigt, og Tran har, navnlig naar den opvarmes, en højst ubehagelig, gennemtrængende Lugt. Fra Rusland kom nu de nye mineralske Maskinolier, som i Smøreevne vel nok ikke kunde konkurrere med Rapsolien, men som til Gengæld havde andre Fordele, først og fremmest lavt Frysepunkt, ca. $\div 18^{\circ}$ C., saa at Olien altid er flydende om Vinteren f. Eks. i Jernbanevognenes Axellejer. Dernæst er Mineralolien praktisk talt syrefri, saa at den aldrig kan blive sur (harsk), og den angriber derfor ikke Metaller. Endelig havde den russiske Maskinolie et smukt lysegult Udseende og kunde meget vel som Handelsvare konkurrere med Rapsolie. Ifølge Traditionen var det forøvrigt netop nogle smukke Prøver af russisk Maskinolie, som havde bevirket, at Forhandlingerne

Baku. Naftakilder i Brand.

med Oliemøller Carl Petersen fik et gunstigt Resultat. Glad var nemlig allerede dengang inde paa den Tanke at fremstille russisk Maskinolie herhjemme ved Destillation og Raffinering af russisk Raaolie. Indførselstolden paa den færdige Olie var $4\frac{1}{6}$ Øre (2 Sk.) pr. Pund, medens Raaolie (Masut) kun kostede $\frac{3}{4}$ Øre pr. Pund (56 Sk. pr. Td). Der var altsaa en god Fortjeneste at tage hjem, hvis denne Fabrikation kunde sættes i Scene, og det skal have været Udsigten hertil, som fik gamle Oliemøller Carl Petersen til at udlane Pengene for at skaffe Sønnen en fast Aarsfortjeneste.

Da nærværende Skrift ikke udelukkende henvender sig til Fagmænd, er det maaske ikke af Vejen at give en kort Fremstilling af Mineraloliens Natur og Historie.

Raaolie (Nafta, Stenolie, Jordolie, Raapetroleum) forekommer udbredt over hele Jorden. Kemien bestemmer den som bestaaende af en Række forskellige Kulbrinter. Spørger man, hvorledes Olien er op-

staaet, saa er Forklaringen den, at ligesom Kullene er en forhistorisk Tids mægtige Skove, som er forstenet under et vældigt Tryk og ved en meget høj Temperatur, saaledes er Olien Myriader af Dyr, antagelig Havdyr, som for Millioner af Aar siden er begravet under en Jordomvæltning og i Tidens Løb gennem en Forraadningsproces omdannet til Kulbrinter (Englers Hypotese). For denne Antagelse taler, at olieførende Lag ofte findes lejret ovenpaa et Saltvandslag og under en Opsamling af Naturgas. Dybt i Jordens Skød har disse kæmpemæssige Forraad af bunden Energi slumret i Millioner af Aar, indtil den søgende Menneskehed fandt Vej til at løse de bundne Kræfter.

Jordoolien, som paa de mest righoldige Steder kom sivende op af Jorden, har ganske vist været kendt og benyttet i Aarhundreder, dels til Belysning, dels som Lægemedel — Petroleum eller Rockoil var omkring 1850 en af de mest skattede Patentmedicinere i De forenede Stater, den helbredede for alle mulige Sygdomme, endog Tæring — men det var Oberst Edwin Drake, som i Titusville i Pennsylvanien første Gang borede efter Olie og 23. August 1859 paa 70 Fods Dybde stødte paa en Oliekilde, som daglig i lang Tid gav ca. 4000 Liter Jordolie. Dette var Indledningen til hele den moderne Olieindustri, som i Løbet af faa Aar skulde antage kæmpemæssige Dimensioner. Men det skulde gaa Edwin Drake som saa mange andre af Menneskehedens Pionerer. Hans Oliekilder blev berøvet ham ved juridiske Kunstgreb, og i 1884 døde han som en fattig og forglempt Mand.

Naar Oberst Drakes Opdagelse straks fik epokegørende Betydning, saa var det fordi den moderne Petroleumslampe netop var opfundet nogle Aar forinden af Tyskeren Stohwasser. Verden hungrede efter Lys, efter bedre Belysningsmidler, end man hidtil havde haft i Talglys, Astral- og Moderatørlamper. Den nye Petroleumslampe fik derfor en mægtig Udbredelse baade i den gamle og den nye Verden, men den var dyr i Brugen, thi Petroleum var ikke til at skaffe i saa store Mængder, som Lampens Udbredelse krævede. Petroleum var kendt nok; den udvandt ved Destillation af skotsk Skiferolie og af Jordolie i de Lande, som havde saa rige Kilder, at Olien flød op af sig selv. Drakes Fortjeneste var altsaa ikke, at han opdagede Petroleum'en, men at han var den første, som ved sin Boremethode aabnede en Ventil til Jordens Indre og skaffede Olien frem i større Mængde. Hans Opdagelse bevirkede en fuldkommen Oliefeber i Pennsylvanien. I Løbet af 1½ Aar

blev der foretaget over 2000 Boringer, og nu væltede Olien frem fra sit underjordiske Fængsel i saa uhyre Mængder, at man langt fra havde Tønder eller Beholdere nok til at optage den, men maatte indgærde Marker med Jordvolde for i disse Reservoirer at opbevare Raaolien, til man kunde skaffe den frem til Raffinaderierne, hvoraf der straks blomstrede en Mængde frem. Men Transportforholdene i Landet var gyselige. Jernbaner fandtes ikke, og Lov og Ret var i Olierdistrikterne sat ganske ud af Funktion i disse Aar. Alt var Uorden og Forvirring; men frem af dette Kaos voksede det næste store Navn i Oliens Historie John D. Rockefeller. Han var født 1839 og havde haft en Agenturforretning i Cleveland, Ohio, men blev interesseret i et Olieraffinaderi, som var startet af Samuel Andrews. Sammen med denne og nogle Kapitalister fra New York stiftede han i 1870 det senere verdenskendte Standard Oil Company med en Kapital paa 1 Million Dollars.

I Rusland kom Udviklingen først senere. Ganske vist synes Forekomsten af Jordolie i Baku allerede at have været kendt i Oldtiden, og det er sikkert nok, at Dampskibene paa det kaspiske Hav allerede i 1870 fyrede med Masut, saaledes kaldes Residiet, som bliver tilbage i Kedlerne, naar den raa Jordolie ved Opvarmning (Destillation) har afgivet Benzin og Petroleum; men den moderne Petroleums-Industri i Rusland begyndte først i 1873.

Dens Grundlægger er Robert Nobel, en ældre Broder af den berømte svenske Legatstifter Alfred Nobel. Sammen med en tredje Broder, Ludvig, var Robert Nobel Leder af den af deres Fader grundlagte Vaabenfabrik ved St. Petersburg. Paa en Forretningsrejse til Kaukasus i Begyndelsen af 1870'erne blev han opmærksom paa de rige Olieforekomster paa Halvøen Apscheron ved Baku. Som den teknisk og kommercielt højt uddannede Mand han var, kendte Robert Nobel selvsagt til, hvilken stor Industri Petroleumsudvindingen allerede var blevet i den nye Verden. Han besluttede da at forsøge at starte en lignende Industri ved Baku. Efter nogle Aars Forsøgsdrift grundlagde han sammen med Broderen Ludvig i 1876 Oliefirmaet Gebrüder Nobel, som de, og efter dem Ludvigs Søn Emanuel Nobel, lige indtil Bolschevikernes Nationalisering af den hele Industri i 1920, forstod at hævde som det ledende russiske Oliefirma. Dets Kapital var i 1913 steget til 30 Millioner Guldrubler, og det beherskede da omkring 14 pCt. af den russiske Petroleumsproduktion.

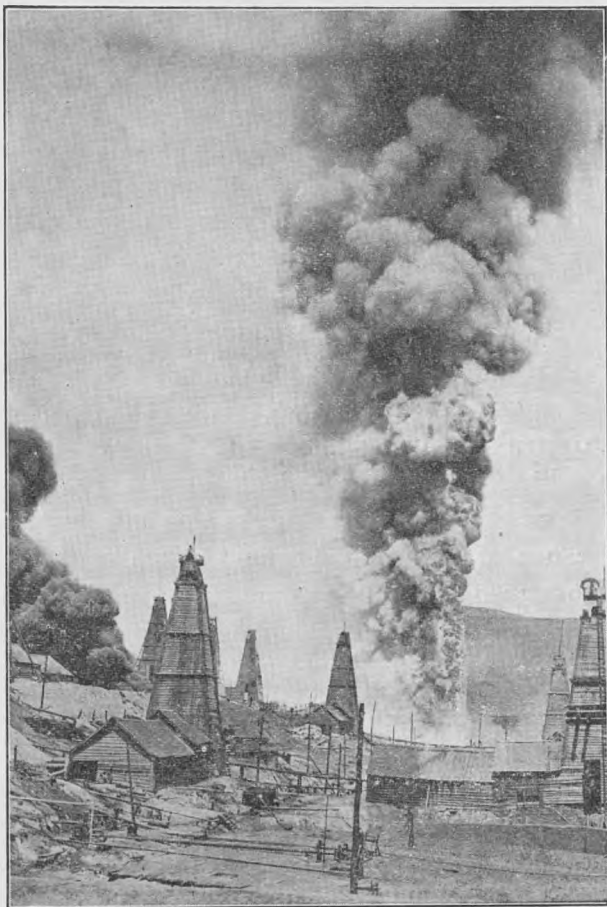
Vi vil nu standse lidt i Udviklingen og dvæle et Øjeblik ved Raaliens Behandling og ved dens Produkter.

Siden Oberst Drakes primitive Boremaskine er Fremgangsmaaden ved Olieboringen blevet meget forbedret, men endnu foregaar Arbejdet fra de høje Jern- eller Trætaarne, som er karakteristiske for Olie-distrikterne. Fra Borettaarnet slynges det tunge Mejselbor med Maskinkraft mod Borehullets Grund og river hver Gang en Del af Grunden op. Den løse Jord pumpes op med Vand, og Borehullet udfores efterhaanden med Jernrør. Drake traf paa Olie i 70 Fods Dybde. Nu maa man som Regel meget længere ned, 6—700 Fod, ja meget ofte 2—3000 Fod. Naar saa Boret træffer et olieførende Lag, fyldes Borehullet med Olie, og Pumpningen kan begynde. Men Udbruddet foregaar ikke altid saa lidenskabsløst. Det er ofte hændt, at Olien er sprunget frem af Borehullet med voldsom Kraft som en flere Hundrede Fod høj Fontæne, der har givet overvældende Masser af Olie i 2—3 Uger, men saa pludselig er faldet til Ro. Det er ogsaa hændt, at saadanne Springbrønde er kommet i Brand og som kæmpemæssige, osende Fakler har indhyllt Landet i vid Omkreds i ildelugtende Røgskyer i Maanedsvis, inden Branden har kunnet slukkes med Jord, Sand og Sten.

Kilderne ved Baku var umaadelig righoldige, og de mægtigste Springbrønde har været i Virksomhed her, bl. a. den berømte Droojba Fontæne, som kom til Udbrud 1. September 1883 med en saa uimodstaelig Kraft, at den raserede alt i Nærheden, Borettaarne, Maskiner og Tilbehør. Oliesøjlen var 90 Meter høj og gav daglig 50.000 Tønder Olie. Den sprang i 4 Maaneder og var vel knap saa frodig i den sidste Tid, men man regner med, at den ialt gav 3 Millioner Tønder Olie, hvoraf langt det meste flød ubenyttet ud i det kaspiske Hav, fordi det var ganske umuligt at opsamle en saadan Overflod.

Har man imidlertid faaet bastet og bundet en af disse Jordens Kæmper, saa gælder det først og fremmest at faa Olien rensat for Vand og Slam. Det sker som Regel i aabne Reservoirer, hvor Urenhederne synker til Bunds. Herfra pumpes Olien saa i Rørledninger, ofte mange Mil, til Raffinaderiet for at destilleres og raffineres. At Vand koger vil sige, at Vædsken gaar over i Dampform. Afkøler man Vanddampene, for-tætter de sig atter til det, man kalder destilleret Vand. Ganske paa samme Maade gaar det til ved Olie-destillationen, kun er der den Forskel, at Vand er et ensartet Stof, som koger ved 100° C., og som altid

kun giver Vand ved Destillationen, medens Olie er en Række højst forskellige Kulbrinter med højst forskellige Kogepunkter. I store Kedler ophedes Raolien nu gradvis, og ved 50—100° C. afdamper den flygtige Del af Olien, som vi kalder Benzin. Dampene ledes ud i Deflegmatører, hvor de afkøles og fortættes til Vædske, Raabenzin. Destillationen fortsættes, og de næste Destillater kalder vi Petroleum. Derefter kommer Solarolie, Spindelolie, og først ved 300° C. afgaar de Dampe, som giver Maskinolie. Det er Fabrikernes Sag først at adskille Destillaterne og derefter at raffinere de fortættede Vædske med Svovlsyre og andre Kemikalier, saaledes at de faar de rette tekniske Egenskaber hver til sit Brug, Benzin til Eksplosionsmotorer, Petroleum til Belysning og Maskinolie til Smørebrug. Tilbage i Kedlerne bliver en sort, begagtig Masse, Goudron, som bruges til Vejbelægning, Fabrikation af Tagpap og lignende Formaal.

Prospekt fra Baku.

Dette er i store Træk Fremgangsmaaden ved Oliens Behandling, som den var i den første Tid, og som den er den Dag i Dag, naturligvis i forbedret Form, over hele Kloden. Ganske vist er Raolien aldrig ens, — selv fra to Borehuller Side om Side kan der være Forskel i dens tekniske Egenskaber — og derfor maa Destillationen afpasses efter den

paagældende Raolies Karakter. Pennsylvansk Raolie giver f. Eks. 70 pCt. Petroleum, medens russisk kun giver 25 pCt., men til Gengæld saa meget mere Solarolie og Smøreolie. Andre Felter, f. Eks. Mexico, giver Raolier med et meget stort Asfaltindhold og en Del Benzin, derimod kun lidt Petroleum og næsten ingen Smøreolie.

Da Firmaet L. C. Glad & Co. fik Pengemidler til Raadighed ved Ad. Williams Indtræden i 1882, var Olien som anført et af Punkterne paa Firmaets Program, og kort efter begyndte man at hjemtage russisk Maskinolie. Paa dette Tidspunkt var den russiske Olieindustri i fuldt Sving. Foruden Nobel var der blomstret en Mængde andre Fabriker op, som hver især havde Ry for at levere fine og smukke Kvaliteter til industrielt Brug. Navne som Ragsine, Ter-Apokoff og Schibajeff var almindelig kendte, ogsaa blandt Forbrugerne, da Importørerne gjorde alt for at faa deres egne Mærker indført. Men Nobel, hvis Agent i København var Firmaet Ludwig Edelstein, var dog igennem mange Aar det foretrukne Mærke.

Firmaet Glad saa snart, at der kun var ringe Fortjeneste paa at hjemtage de kendte Mærker og gik derfor en anden Vej. Ved Assistance af Det kgl. danske Generalkonsulat i St. Petersborg var man kommet i Forbindelse med Firmaet W. Ropes & Co., som delvis ejedes af en Englænder, Mr. Wm. Hartock. Firmaet havde Fabrik i Petersborgs Havnedistrikt og laa godt for Export baade til Skandinavien og til England, og da dets Olier ikke solgtes under et bestemt Mærke, men paa handelsmæssige Betingelser, saa var det en Forbindelse, som passede for Firmaet Glad, og som i Løbet af 90'erne, da Destillationsvirksomheden optoges, skulde faa den største Værdi for det unge Firma ved den Hjælp og Vejledning, det beredvillig, med Tilsidesættelse af egne Interesser, ydede ved Fabrikens Indretning og Drift i de første Aar. Den fra Ropes importerede Maskinolie blev benævnt ^{L_CG} Nr. 1 og kostede en-gros 22 Øre pr. Pund, inclusive Tønde. Desforuden fandtes et billigere Mærke »Extra 0« til 20 Øre og nogle tyndere Mærker. Masut importeredes ogsaa og kaldtes Black, Pris 12 Øre pr. Pund. Disse Priser er ca. 10 pCt. højere end Noteringerne nu, men som Kuriosum skal anføres, at Prisen for Maskinolie i 1918 under Verdenskrigen var oppe paa Kr. 3,50—Kr. 4,50 pr. kg, altsaa en Stigning til det ti-dobbelte.

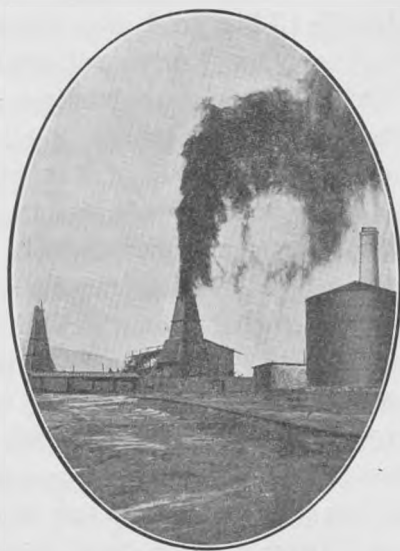
I Glad & Co.s Prisliste af 1893, hvori bl. a. findes en Anbefaling for

Firmaets russiske Maskinolie fra Elektrisk Centralstation, Gothersgade 30, findes følgende Instruktioner, som viser, at det var en Overgangstid, hvor man efterhaanden gik bort fra Brugen af Rapsolie til Maskinsmøring til Fordel for de nye mineralske Maskinolier:

»Ved Overgangen fra Planteolie (Rapsolie, Bomolie og lign.) til Mineralolie, bør man i Begyndelsen bruge en Blanding af de 2 Slags Olier. Planteolierne angribe nemlig paa Grund af deres konstante Indhold af Oliesyre altid Lejerne og afsætte derfor et klæbrigt Stof i dem. Da Mineralolien har den Egenskab at kunne opløse denne Beg, vil dette kunne medføre Uregelmæssigheder i Maskinens Gang, naar denne Øpløsning sker for pludseligt.

Hvor der bruges Sugevæger maa disses Antal mindst fordobles, da der gennem et lige Antal Væger opsuges 2 à 3 Gange saa meget Rapsolie som Mineralolie.«

Følgen af de mineralske Maskinoliers Fremgang var forøvrigt den, at Prisen for de vegetabilske Olier gik enormt ned, saa at man i 90'erne kunde købe Rapsolie omtrent for det halve af den tidligere Pris.

Baku.
Springbrønd i Virksomhed.

Det tilfaldt Johs. Glad at opdyrke de udenlandske Forbindelser ogsaa for Oliens Vedkommende, og hans Arbejde blev derved betydelig udvidet. Der bestod dog naturligvis det intimeste Samarbejde mellem Brødrene, og Lars Glad var den, som eksperimenterede, undfangede Ideerne og lagde Planerne til deres Udførelse. Hertil var det imidlertid nødvendigt at forskaffe sig teknisk Assistance, og Firmaet henvendte sig derfor til Steins analytisk-kemiske Laboratorium om Vejledning angaaende Mineralolie-Destillation, og paa denne Maade opstod Samarbejdet med J. A. Windfeld-Hansen, som i de første Aar assisterede Firmaet paa Steins Laboratoriums Vegne, men senere gik over i Firmaets Tjeneste.

Projektet gik ud paa at fremstille russisk Maskinolie her i Landet ved Destillation af russisk Masut, men forinden man kunde skride til Fabrikens Indretning, maatte Grundlaget først være i Orden, nemlig Toldbeskyttelsen. Kunde man regne sikkert med en Beskyttelse for et hjemligt Produkt af ca. $3\frac{1}{2}$ Øre pr. Pund, vilde Fabrikationen kunne lønne sig, og man kunde vente med Held at optage Konkurrencen med de importerede Mærker. I anden Række kom saa Overvindelsen af de tekniske Vanskeligheder, Fabrikens Indretning og Drift, Muligheden for Salg af Biprodukterne etc. etc. Efter den dagældende Toldlov af 4. Juli 1863 var Grundlaget ganske vist i Orden, Maskinolie var til høj Told, Affaldsolie til lav Told, men hvad var Affaldsolie? — Nogen fast Praksis fandtes ikke. Kunde det tænkes, at Toldvæsenet vilde tarifere f. Eks. Destillat, altsaa uraffineret Maskinolie som Affaldsolie? — Fra W. Ropes & Co. fik man et Parti Destillat hjem, som frembødes efter Prøve og ganske rigtig af Toldvæsenet blev ansat til den lave Toldsats. Kunde man klare sig paa denne Maade, var det naturligvis en Fordel, thi det var en forholdsvis let Sag at raffinere Destillatet med Svovlsyre og derved fremstille en smuk, lys, færdig Maskinolie. Derfor var det foreløbig den Vej, Firmaet slog ind paa.

Det var dog umuligt at skaffe Plads til Raffineringskarrene for Olie i de Bygninger, man havde til Raadighed, og samtidig blev en Udvidelse af Løbeafdelingen Dag for Dag mere nødvendig. Forholdene i det gamle Beboelseshus, hvor Løbefabrikationen foregik, havde hurtigt vist sig at være altfor smaa og upraktiske, og man havde været nødt til midlertidig at flytte Kontoret til en Stueejlighed i et af de smaa Huse i Raadmandsgade. Salget af Osteløbe — Danish rennet — gik

fremad med Kæmpeskridt, Fabriken kunde slet ikke holde Trit med Salget, og Firmaet maatte for at tilfredsstille Kunderne, indkøbe og fortolde store Partier Osteløbe fra Barnekows Fabrik i Malmø, hvilket naturligvis ikke var rentabelt. Kun 2 Aar var forløbet siden Indflytningen i den nye Fabriksbygning, men en Udvidelse var allerede paa-trængende nødvendig.

Imidlertid krævede en Nybygning mange Penge, og selv om Virksomheden blomstrede, og Salget stadig forøgedes, saa var Kontanter ikke just det, Firmaet havde mest af i disse Aar. Ganske vist var det et Gode, at Olie-møller Carl A. N. Petersen ikke benyttede sig af sin Ret til ved Fru Williams Ægteskab med Johannes Glad at forlange Restkapitalen udbetalt paa een Gang — denne Sag blev ordnet af Overretssagfører G. Oppenheim med sædvanlig heldig Haand — men til Indkøb af Raavarer, til Kredit til Kunderne, til Experimenter, Rejser o. m. a. var der stadig Brug for flere Penge, og nu kom saa hertil Spørgsmaalet om, hvorledes man skulde skaffe Penge til en ny Fabriksbygning. Lars Glad søgte Raad hos Murermester Thorvald Lindhard, og ved hans Hjælp blev Sagen ordnet med en

Johs. og Minna Glad.

forholdsvis lille kontant Udbetaling. I det hele taget maa man beundre den Dygtighed, og man tør vel ogsaa nok sige det Held, Lars Glad havde til altid at finde Udveje, naar det kneb. Lindhard fik Arbejdet i Entreprise for ca. 20.000 Kr. og forpligtede sig paa Forhaand til at tage en 3. Prioritet i Ejendommen paa Kr. 16.500, saa at Firmaets konstante Udlæg ved Bygningens Opførelse kunde holdes indenfor 4000 Kr. — Med al Hast blev Arbejdet paabegyndt i November 1890, og allerede i Februar kunde Løbekarreene opstilles i de nye Lokaler.

Saa snart den nye Fabriksbygning kunde tages i Brug, begyndte Firmaet at hjemtage Destillat, som indklareredes til den lave Told, 56 Skilling pr. Tønde, i Henhold til administrativ Afgørelse. I Løbet af

Aarene 1891—92 importerede Firmaet flere Tusinde Tønder Destillat og indtjente Toldbeskyttelsen alene paa Oliens Raffinering. Ganske vist var der ca. 10 % Svind ved Oliens Behandling, men det var alligevel en god og lønnende Forretning.

Den nye Bygning var efter den Tids Forhold ret anselig. Den laa med Facade ud mod Arbejdernes Fællesbageri, altsaa vinkelret paa Nybygningen af 1887. Ved en Port var Bygningen delt i to Dele. Til højre for Porten, i den sydlige Del, var Osteløbe-Fabrikationen installeret. Karsystemerne stod paa 1. Sal, hvorfra den udfældede Løbe hurtigt og bekvemt kunde løbe ned i Filterposerne, som var ophængt i den forsænkede Stueetage. Her indrettedes ligeledes Expedition og Tøndevask for Løbefade. Paa Loftet fandtes Lager af Kalvemaver, og her foregik Sorteringen og Besigtigelsen af de mange Tusinde Maver, som indkøbtes fra Polen, Galizien og Rusland. Ved Bedømmelsen af disse Sendinger var Lars Glad gerne personlig til Stede for at kontrollere Kvaliteten. Han havde megen Erfaring paa dette Omraade, og prøvede en Sælger paa at indsmugle sekunda eller værdiløse Maver i Ballerne, blev det altid opdaget og Fakturabeløbet ubarmhjertigt reduceret, men altid strengt retfærdigt.

Tilvenstre for Porten, altsaa i den nordlige Del, fandtes Lokalerne for den nye Olieafdeling. Raffineringsbeholderne opstilledes i en Halvkælder, hvor Behandlingen med Svovlsyre foregik og forøvrigt foregaar den Dag i Dag. Her var ligeledes Beholdere til Blanding og Afkogning af Olie. Paa 1. Sal indrettedes Kontor, Laboratorium m. m.

Det var en stor Dag for Lars og Johannes Glad, da alt var i Orden, og Driften af de nye Anlæg kunde begynde. Hver Enkelthed var omhyggelig overvejet og beregnet, og alt viste sig at være godt og praktisk indrettet. I Hovedsagen fungerer begge Afdelinger endnu i vore Dage med disse Anlæg fra 1891 som Basis, men senere er der foretaget mægtige Udvidelser og Forandringer, efterhaanden som Firmaets Vækst krævede det. Kun én Ting var et Fejlgreb, nemlig Kontorets Anbringelse paa 1. Sal i Fabriksbygningen. Der fandtes netop i denne Bygning en Stempelpumpe, hvis taktfaste Slag Dagen igennem hurtigt viste sig at være en ulidelig Plage for Personalet. Dertil kom, at Olieugt og Syredampe ofte fyldte Lokalerne; men man holdt dog ud, indtil Pladshensyn i 1894 tvang Lars Glad til at leje Kontorlokaler paa 1. Sal i Ejendommen Jagtvej 79, hvor han boede privat i Etagen oven-

Hovedbygningen af 1891,
flagsmykket til Jubilæet 30. December 1905.

over. Hermed indleddes den Adskillelse mellem Fabrik og Kontor, som altid senere har bestaaet, og som har sine Fordele, men ogsaa sine Ulemper, idet Chefer og Kontorpersonale har mindre god Anledning til at følge Fabrikens Arbejde.

Vanskelighederne med Kontoret var dog af underordnet Betydning. Hovedsagen var, at selve Fabriken var praktisk og moderne indrettet. Den nye Bygning skulde jo fremtidig være Virksomhedens Centrum med de to Hjertekamre, Løben og Olien, hvorfra nyt Liv, ny Velstand skulde flyde. Derfor blev Aarstallet 1891 ogsaa med fuld Ret ved en senere Ombygning anbragt paa Bygningens Facade mellem 1880, Stiftelsesaaet, og 1905, det Aar, da Firmaet fejrede sit 25 Aars Jubilæum.

Den 15. April 1891 udstedte L. C. Glad & Co. en 3. Prioritets Panteobligation til Murermester Lindhard paa Kr. 16.500. Beløbet skulde tilbagebetales med 2000 Kr. 11. Juni s. A., og Resten med 1000 Kr. hver følgende Termin. Imidlertid havde Udvidelsen med Tilbehør af en Dampkedel, Røranlæg og Beholdere samt Indkøb af Olie og Kalve-maver, som var nødvendige for at holde de store nye Anlæg i rentabel Drift, udtømt alle Firmaets Ressourcer. Overretssagfører Oppenheim skaffede da 4000 Kr. fra en Klient, Enkefru Enevoldsen, som fik Pant i 2. Prioritet, idet Tømrermester Jul. Nielsen og Murermester Lindhards Laan rykkede tilbage. Til Gengæld fik Lindhard udbetalt alle 4000 Kr. som første Afdrag, Resten af Afdragene faldt punktlig hver Termin. Allerede i 1896 kunde Lars Glad udbetale hele Restbeløbet og lade Obligationen slette i Pantebogen. Aaret efter udbetalte han Enkefru Enevoldsens Obligation, saa at man forstaar, hvilken Fremgang og Opdrift der var i Forretningen allerede i disse første Aar af den nye Tid, men samtidig maa man beundre den Evne og Vilje til Konsolidering, som altid besjælede Lars Glad. Det var ikke for intet, at han altid gav sine Medarbejdere det Raad aldrig at kautionere og aldrig at skrive bag paa Tjeneste-Vexler. Han selv var vidt fjernet fra den Slags Letsindigheder, og hans Privatforbrug blev altid holdt indenfor meget spartanske Grænser.

Allerede 1887 foretog Johs. Glad sin første Rejse til England, hvor det lykkedes ham at komme i Forbindelse med en Række store Firmaer, bl. a. Verdensfirmaet Crosse & Blackwell, som i de kommende Aar blev en af Firmaets største Kunder i Osteløbe, saavel flydende Løbe som Pulver og Tabletter. Hans Sprogkundskaber, hans Elskværdighed og faglige Indsigt gjorde ham til en velset Gæst hos de store engelske Købere. Englænderne er som bekendt meget konservative. Det er vanskeligt at vinde deres Tillid, men er det først sket, saa er de trofaste Venner og Kunder. Johs. Glad rejste i de føl-

gende 20 Aar mindst en Gang om Aaret til England og fik altid store Ordres i Osteløbe og Smørfarve. Den sidste Artikel svandt dog mere og mere ind, da den let kunde fremstilles paa Stedet. Løben krævede derimod den omhyggeligste Behandling, og Mejerierne var meget ængstelige for at skifte Fabrikat, saa at Firmaet Glad allerede ved sit Navn og sin Kvalitet havde en fortrinlig Position, som Konkurrenterne ikke let kunde angribe. Mellem Mr. Blackwell og Johs. Glad udviklede der sig i Aarenes Løb et fortroligt Venskabsforhold, som medførte, at Johs. Glad altid under sine Ophold i London boede i Mr. Blackwells

I. S. Blackwell, London.

Hjem, og denne har ogsaa gentagne Gange besøgt Johs. Glad i Villaen »Dear Home« i Hellerup, Hjørnet af Hellerupvej og Gersonsvej, hvortil Familien flyttede i 1894, da Forretningens Opsving tillod en mere komfortabel Livsførelse.

Firmaets Konkurrenter, Importørerne af de færdige russiske Olier, som maatte betale 4 Øre pr. Pund i Told, var imidlertid blevet opmærksom paa, at Glad & Co. importerede Destillat til Raffinering og derved indtjente en høj Toldbeskyttelse. Man rettede en Henvendelse til Toldvæsenet, og Resultatet blev, at hele Oliespørgsmaalet blev taget op til Drøftelse. Da Toldloven af 4. Juli 1863 blev givet, kunde Tilfælde som det foreliggende ikke forudses. Det drejede sig nu om at faa fastlagt bestemte Normer for, hvad der var højt toldpligtigt, og hvad

der var lavt. Her var det da Firmaet L. C. Glad & Co., som foreslog den Adskillelse, som gælder den Dag i Dag, at Mineralolie er højt toldpligtig, hvis den er gennemskinnelig mod Flammen af et Lys, naar den ses i et 1 cm Reagensglas, i modsat Fald betragtes den som Af-faldsolie. Dette Kriterium blev fastsat ved administrativt Cirkulære, og det var saa langt fra, at Toldmyndighederne misbilligede Firmaets Import af Destillat til den lave Toldsats, at man tværtimod baade ved denne og mange senere Lejligheder samarbejdede med Firmaet for at faa den bedste og retfærdigste Praksis for Oliepositionerne. Det maa erindres, at det var en ny Tid, som holdt sit Indtog, og at Kendskabet til Mineraloliens Natur og Egenskaber dengang endnu var i sin Be-gyndelse.

Helt anderledes var Toldvæsenets Stilling overfor direkte Forsøg paa at omgaa de gældende Toldsatser. Efter at Skelnemærket mellem høj og lav Told var blevet indført, prøvede saaledes et dengang meget kendt, men nu ikke mere eksisterende Firma paa at indføre et stort Parti Maskinolie, som var sværtet med Kørnøg, til den lave Told. Det blev opdaget, og Firmaet blev idømt en meget stor Toldmulkt. Det var Meningen, at Kørnøgen efter Fortoldningen skulde fjernes ved Filtrering, men da det her drejede sig om en bevidst Forurening med et ganske fremmed Stof, kun for at undgaa Tolden, blev denne Frem-gangsmaade bedømt som Toldsvig.

Importen af Destillat var altsaa stoppet. Vilde man udnytte Told-beskyttelsen, var der ikke andet at gøre end bygge et Destillations-anlæg og hjemtage Masut til Behandling. Det var Vejen, Firmaet maatte slaa ind paa, men man gik frem med Lars Glads bekendte For-sigtighed. Det var jo et Foretagende af betydelig større Dimensioner end den hidtil foretagne Raffinering, en virkelig Fabrikation, hvortil udkrævedes teknisk Assistance. Overvejelserne af dette nye Frem-stød tog mere end et Aar, saa at man først i 1893 kunde begynde at destillere russisk Masut under Ledelse af cand. pharm. I. A. Windfeld-Hansen, som nu blev fast knyttet til Firmaet.

Siegfried Philippsen.
1871—1920.

Magnus Schultzer.
1867—1925.

Inden dette Kapitel sluttes, skal nævnes to af Johs. Glads Medarbejdere fra disse Aar, nemlig Siegfried Philippsen og Magnus Schultzer. Den første var født i Antwerpen 30. August 1871, Søn af Skibsmægler Philippsen, Firma de Leeuw & Philippsen, som var Agent for Det Forenede Dampskibs-Selskab. Den unge Philippsen var blevet ansat paa D. F. D. S.^s Kontor for at sætte sig ind i Fragt- og Skibsforretningen. Han ønskede dog tillige at lære danske Forhold nærmere at kende, og da Rich. Eilersen i 1893 etablerede sig, overtog Philippsen hans Stilling som Korrespondent og udfyldte den med megen Iver og Dygtighed. Han rejste i Holland, Belgien og Frankrig, og passede, naar han var hjemme, den udenlandske Korrespondance. Kontoret paa Jagtvejen 79, hvor Firmaet residerede fra 1894, vendte mod Syd, og om Sommeren kunde Solen bage stærkt trods Markiser og nedrullede Gardiner. Det inderste Kontor var Chefens, Lars Glads, hvor de intime Konferencer og de finansielle Operationer foregik, men i det store, ydre Kontor sad Johs. Glad og Philippsen lige overfor hinanden ved et stort Skrivebord og altid om Sommeren i Skjortearmer. Det var herfra, at Firmaets Exportforretning blev ledet, her blev der arbejdet, aldrig i det forcerede febrilske Tempo, som præger Forretningslivet nu om Stunder, men roligt og

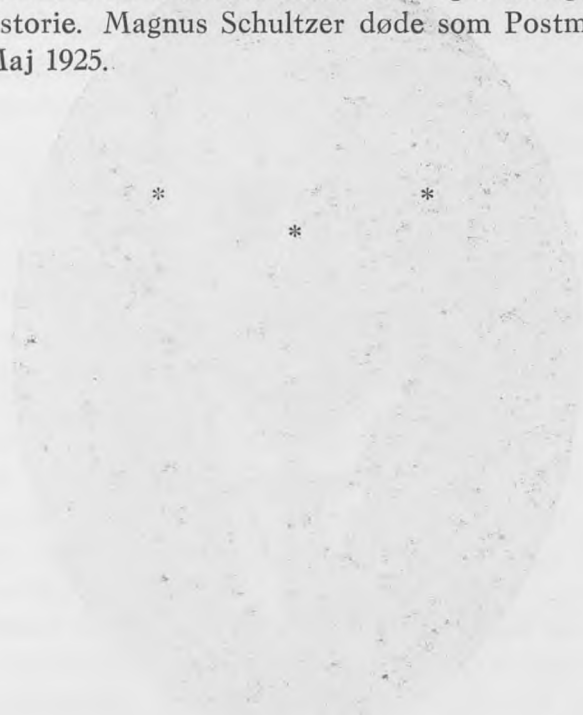
velovervejet. Trods Fremgang og Udvidelser kunde Forretningen over-
ses, og man tog sig Tid til at bringe hver Enkelthed i Orden, og stod
altid paa fast og sikker Grund. I Gaardværelset fandtes Bogholderiet;
her arbejdede Frk. Laura Jensen, som tillige havde den indenlandske
Korrespondance, og som i mange Aar var Firmaet en udmærket Støtte.

Da den ældre Philippsen døde i 1900, forlod Sønnen sin Stilling hos
Glad for at overtage Firmaet i Antwerpen, som han førte støt videre
i en Aarrække. Ved Antwerpens Bombardement i 1914 maatte han
og hans Hustru, en dansk Dame, flygte over den hollandske Grænse
og kom efter en farefuld Rejse til Danmark, hvor Philippsen fra Juni
1916 blev Leder af Fragnævnets Befragtningskontor. Han døde 13. Maj
1920 i Pau i Sydfrankrig, hvortil han var rejst for at søge Helbredelse
for Sukkersyge. Siegfried Philippsen var hædret af den danske Stat
med Ridderkorset af Dannebrog.

Magnus Schultzers Fader var Hvidgarver og boede Jagtvej 77, men
han døde tidligt, og Forretningen blev overtaget af den bekendte Gar-
ver Peronard. Sønnen kom til Postvæsenet, men fik i 1892 Extra-
arbejde i Bogholderiet hos L. C. Glad & Co. Lars Glad boede jo privat
Jagtvej 79. Om det er Schultzers Lokalkendskab i Kvarteret eller maaske
snarere hans Stilling som Expedient ved Nørrebros Postkontor, hvor
Firmaet plejede at indlevere sin Post, som har bragt Schultzer i Be-
røring med Lars Glad, vides ikke, kun at Johs. Glad, som var Leder af
Bogholderiet, var særdeles tilfreds med hans Nøjagtighed og Hurtig-
hed, to gode postale Egenskaber. I 1895, da Arbejdet paa den uden-
landske Afdeling var vokset saa stærkt, at Johs. Glad og Philippsen
ikke kunde overkomme det hele, blev Schultzer Medarbejder ved den
udenlandske Korrespondance, idet han dog samtidig skulde passe sin
Gerning i Postvæsenet. Ved denne Lejlighed ansattes som Bogholder
i Schultzers Sted Postassistent A. M. Duvantier, som 1905 gik helt
over i Firmaets Tjeneste som Kontorchef og endnu fungerer som saa-
dan for den indenlandske Afdeling.

Det viste sig dog vanskeligt for Schultzer at passe begge sine Stil-
linger paa tilfredsstillende Maade, og da Landpostbudene i 1896 blev
organiseret og oprettede deres egen Syge- og Begravelseskasse, blev
Schultzer Forretningsfører og opgav samtidig Stillingen i Firmaet. Det
var ganske vist ikke mange Aar, Magnus Schultzer arbejdede for Glad

& Co., men hans Dygtighed og glimrende Anlæg for Bogholderi og Statistik mindedes altid senere af Johs. Glød og berettiger til en Plads i Firmaets Historie. Magnus Schultzer døde som Postmester i Klampenborg 19. Maj 1925.

Fabrikant, cand. pharm. I. A. Windfeld-Hansen

R. af Dbg.

Det var et Kuld af dygtige Samfundsborgere, som opfostredes i Møller og Bankdirektør Hansens Hjem i Ribe. En Søn blev Belysningsdirektør i København, en anden Konsul i Vejle og Ejer af Vejle Bomuldsspinderi, en tredje Bankdirektør i Ribe og Landstingsmand, og den fjerde Søn J. A. Windfeld-Hansen blev Medindehaver af L. C. Glad & Co. Han var født 17. September 1855, altsaa jævnaldrende med Lars Glad, og valgte efter endt Skoleuddannelse Pharmacien som Studium. I 1875 blev han cand. pharm. og fik straks Ansættelse hos Alfred Benzon, men to Aar senere overgik han til Professor V. Steins kemisk-analytiske Laboratorium som Assistent. I

denne Stilling arbejdede han i 15 Aar og høstede megen Erfaring og Varekundskab, som senere kom ham tilgode. Det er fortalt foran, hvorledes Firmaet Glad først kom i Forbindelse med ham i Anledning af den uheldige Blanksværte-Fabrikation, og hvorledes han senere paa Steins Laboratoriums Vegne vejlede med Hensyn til Mineralolie-Destillationen, indtil han i 1892 traadte helt over i Firmaet.

Naar J. A. Windfeld-Hansen ikke paa et tidligere Tidspunkt blev fast Medarbejder i Firmaet L. C. Glad & Co., saa laa det i to Ting. For det første tænkte han sig ikke Fremtiden som praktisk Fabrikant, men drømte om at faa sit eget kemisk-tekniske Laboratorium, en Plan, som senere blev realiseret af hans yngre Broder, den femte Søn af Familien, som blev Ejer af Struers Laboratorium. Dernæst var Lars Glad ikke indstillet paa at afgive Ledelsen af Fabriken til en Fremmed. Det havde været hans Del af Arbejdet i en Aarrække, og Fabriken var hans Værk og Hjertebarn. Man samarbejdede derfor med Windfeld-Hansen paa et helt andet Grundlag, men naturligvis kunde det ikke være andet end, at Muligheden for hans Overgang til Firmaet har været under stadig Overvejelse i disse Aar.

I 1891 frembød der sig en Lejlighed til at studere russiske Forhold paa nærmere Hold, idet Haandværkerforeningen arrangerede en Fællestur til St. Petersborg og Moskva. Windfeld-Hansen deltog i Rejsen og medbragte Introduktion til Firmaet W. Ropes & Co. og til Direktør Wm. Hartock. Denne Rejse blev af stor Betydning for Windfeld-Hansen og dermed for Firmaet Glad. Han fik Lejlighed til at se, hvorledes den store russiske Fabrik arbejdede, og fik derigennem mange Impulser, som kom Firmaet Glad til Nytte. Maaske har han ogsaa paa denne Rejse faaet en saa stærk Forstaaelse af Mineraloliens store Muligheder, at han har gjort sig fortrolig med den Tanke at vie den sin Fremtid, men Samarbejdet med Brødrene Glad blev endnu i nogen Tid fortsat paa uforandret Basis.

Det var dog i Længden umuligt for Lars Glad at overkomme Ledelsen af Fabriken, samtidig med at han ogsaa skulde lede det indenlandske Salgsarbejde, dirigere Pengesagerne, overveje og planlægge nye Fremstød o. m. a. Derfor søgte Firmaet en Ingeniør som Driftsleder paa Fabriken, og til denne Stilling anbefalede Windfeld-Hansen daværende Ingeniør ved Københavns Belysningsvæsen, cand. polyt. Ivar Knudsen. Sagen var saa godt som i Orden, og Kontrakten allerede skrevet, da

Ivar Knudsen i sidste Øjeblik foretrak en Stilling hos Burmeister & Wain, hvor det ikke var kemiske, men tekniske og maskinelle Opgaver, som ventede. Det er tilstrækkelig bekendt, hvorledes Ivar Knudsen her fandt sit rette Felt, hvorledes han opfandt den Forbedring af Dieselmotoren (Backgearet), som gjorde den anvendelig i Skibe og dermed indledede en ny Epoke i Skibsfartens Historie.

I 1892 foretog saa Windfeld-Hansen sin 2. Rejse til Rusland, denne Gang ledsaget af Johs. Glad. De hjembragte som Resultat af Rejsen en Række Tegninger og Oplysninger, Planerne til nye store Fabriksanlæg. De havde sikret sig Levering af Raaolie fra Ropes, som i Fortjeneste paa Masuten fik Erstatning for den tidligere Leverance af færdig Maskinolie og derfor beredvillig ydede sin Hjælp. Og nu var Spørgsmaalet om Windfeld-Hansens Ansættelse i Firmaet modent til Afgørelse. Han krævede dog at sidestilles med Johs. Glad, og dette maatte Lars Glad gaa ind paa. Der blev truffet Aftale om Udbyttets Fordeling, en Kontrakt blev opsat, men aldrig underskrevet, og hermed var det fremtidige Forhold mellem de tre Partnere grundlagt. Windfeld-Hansen tog sin Afsked fra Steins Laboratorium og helligede sig herefter Gerningen som Leder af L. C. Glad & Co.s Fabrik. Basis for Samarbejdet var ikke nogen skriftlig Aftale — Lars Glad havde en Skræk for at binde sig — men udelukkende hver enkeltts Kvalifikation. Hvad Dag det skulde være, kunde Deltagerne skilles og gaa hver til sit, og dog varede dette Samarbejde trods mange Rivninger, navnlig angaaende Ledelsen af Fabriken, hvori Lars Glad ganske naturligt ønskede at være medbestemmende, i samfulde 25 Aar, indtil 1918, da Windfeld-Hansen trak sig tilbage med en meget betydelig Formue. Hans Stilling som Medindehaver var dog Aaret før, i 1917, blevet klarlagt ved, at han sammen med Johs. Glad og Carl Glad var blevet officielt anmeldt som Medindehaver af Firmaet.

Der var Opgaver nok, som ventede paa deres Løsning. Først og fremmest Olie-Destillationen, som skulde indrettes paa Grundlag af de Erfaringer, man havde vundet i Rusland.

Efter grundige Overvejelser var man blevet enig om en Nybygning mellem den ældre Fabriksbygning af 1887 og Nybygningen af 1891. Først havde man ansøgt Bygningsinspektøren og Sundhedskommissionen om Approbation paa en enkelt Destillationskedel med Røgleledning til Forbygningens Skorsten, som var 25 Al. høj. Senere udvidede man Andragendet til to »fuldstændig lukkede cylindriske Kedler til Kogning af Mineralolie væsentlig til Maskinbrug«, en lukket Asfaltkedel og et »Dampudviklingsapparat, der ikke er underkastet det offentlige Tilsyn, og hvis Damptryk højst er 2 à 3 Pd. pr. Kvadrattomme«. Til Brug for det nye Anlæg forlangte Autoriteterne opført en ny 35 Alen høj Dampskorsten. Forhandlingerne førtes paa Firmaets Vegne af Arkitekt A. Berthelsen, som helt op til Nutiden med enkelte Undtagelser har haft Ledelsen af Firmaets Nybygninger. Endelig var man i September 1892 kommen saa vidt, at Arbejdet kunde udbydes i Entreprise. Det blev ved Licitationen overdraget Murermester Thorvald Lindhard, som ogsaa ved denne Lejlighed gav Lars Glad en Haandsrækning ved at tage en 4. Prioritet i Ejendommen paa Kr. 3600 for en Del af Byggesummen. Dette var dog ganske uden Risiko for Lindhard, da Komplekset nu blev vurderet til Kr. 64.880, med Kr. 34.800 i Prioriteter, og det var heller ikke fra Firmaets Side tænkt som andet end en øjeblikkelig Hjælp. Beløbet skulde tilbagebetales med 900 Kr. hver Termin, og allerede i 1894 kunde dette saakaldte »Skorstenslaan« udslættes af Pantebøgerne.

Autoriteterne havde givet Tilladelse til hele det Anlæg, hvorefter Firmaet havde ansøgt, men foreløbig nøjedes man med en enkelt Destillationskedel, der blev leveret af Julius Bruuns Kedelsmedje, som dengang var en ret ubetydelig Virksomhed i Raadmandsgade, men som senere slog sig op paa de bekendte Bruun-Krügerske Vandrensningapparater. Hovedvanskeligheden var at faa Kedlen fuldkommen tæt, thi Destillationen skal for at give fejlfrie lyse Destillater foregaa i lufttomt Rum (under Vacuum). Kedlen rummede kun 10 Tønder Masut, beregnet paa at give ca. 4 Tønder Maskinolie-Destillat pr. Destillation, idet den russiske Masut først afgiver ca. 40 % tynd Olie. Denne kan ganske vist adskilles i forskellige Fraktioner, bl. a. kan man fraseparere Spindelolie til Fremstilling af hvid Vaselineolie; men her samles al den lette Olie i den samme Beholder og benævnes Solarolie. De næste 40 % er svære Fraktioner, som under et benævnes Maskinolie, men

ligeledes kan skilles i lette og svære Kvaliteter. Til Rest i Kedlen bliver ca. 20 % Goudron, som naar den er afkølet til normal Temperatur er omtrent fast af Konsistens.

Med stor Spænding fulgte Brødrene Glad og Windfeld-Hansen Forløbet af Prøvedestillationen. Destillaterne viste sig at være overordentlig smukke, saaledes som det ofte gaar ved mindre Forsøg. Naar saa man skal overføre de indvundne Erfaringer til større Forhold, spiller nye Momenter ind, og Resultatet bliver et andet. Destillationen var imidlertid kun den ene Del af Processen; bagefter kom Raffineringen med Svovlsyre, Udvaskningen med Natronlud og Afkogningen af Vandet. Under disse Processer gjaldt det om ikke at tilsætte det smukke, lyse Udseende, som Destillaterne havde fra Fødslen, idet Olien er tilbøjelig til atter at mørkne ved stærk Opvarmning (Afkogningen), og den bliver derved en daarlig Handelsvare. Efter nogen Tids Forløb lærte man dog ogsaa denne Kunst — russisk Masut er et let og taknemmeligt Raastof at arbejde med — og hermed var Vejen saa banet for den Destillations-Virksomhed, som Firmaet driver den Dag idag, og som vel langtfra er saa fordelagtig under den nugældende Toldlov som under den gamle, men som dog i Aarenes Løb har gjort det muligt for Firmaet Glad at holde Stillingen i Kampen mod de store, fremmede Olie-truster.

Det var ikke nogen stor Kapacitet den første Oliekedel havde, men Oliekælderens var alligevel et veritabelt Guldmagerværksted. En Tønde lys Olie kostede dengang i Told ca. 13 Kr., en Tønde Masut ca. Kr. 1,12, altsaa en Difference af ca. 12 Kr. — Ganske vist kostede Destillation og Raffinering baade Svind og Penge, men alligevel faldt der omved en Tikrone i Firmaets Kasse alene i Toldbesparelse for hver færdig Tønde Maskinolie, Kedlerne kunde aflevere. Intet Under, at de tre Alkymister syslede med Planer om en Udvidelse af Fabriken, saa at man for Alvor kunde optage Destillationen og udnytte den Chance, man her havde fundet; men der meldte sig Vanskeligheder ved at komme af med Biprodukterne, Solarolie og Goudron, Syreasfalt og Nafténsæbe, saa at Udvidelsen foreløbig blev opsat.

Solarolien kaldes ogsaa Gasolie, fordi den kan anvendes til Fremstilling af Belysningsgas. Der fandtes dengang i Provinsen adskillige store isoleret beliggende Hospitaler, Skoler o. l., som ikke kunde forsynes fra de kommunale Gasværker, f. Eks. Sindssygehospitalet ved

Middelfart, Ebberødgaard Aandssvageanstalt, Herlufsholms Skole m. fl. — Til disse Institutioner fik L. C. Glad & Co. efterhaanden Leverancen af Solarolie, og det var ikke Smaaposter, det drejede sig om. Middelfart Sindssygehospital brugte saaledes ca. 1200 Tønder om Aaret, og Glads russiske Solarolie var i en lang Aarrække disse Anstalters Raastof til Fremstilling af Belysningsgas, indtil de alle i den nyere Tid er gaaet over til elektrisk Lys.

I disse Aar begyndte ogsaa Explosionsmotorerne at komme frem, ikke blot Dieselmotorerne, som Burmeister & Wain byggede, men ogsaa Petroleums- og Raaolienmotorer baade til Fabriker, Tærskværker, Savværker m. m. og som Baadmotorer. Hertil fandt Solarolien Anvendelse som Erstatning for Petroleum. Ganske vist havde Solarolien højere Flammepunkt, men ved rigtig Indstilling af Luft- og Brændstoftilførslen kunde Solarolien endogsaa give større Kraftudvikling end Petroleum. Den var tilmed væsentlig billigere og blev derfor efterhaanden almindelig anvendt baade til mindre Dieselmotorer, som gik daarligt med den tykke, sorte Brændselolie, og til Petroleumsmotorer.

For Goudronen fandt man ved Ropes Vejledning Afsætning til de store Jern-Valseværker i Wales og Belgien, men her kneb det at opnaa tilfredsstillende Priser. Derfor kom Windfeld-Hansen ganske naturligt ind paa at udnytte dette Biprodukt til Fremstilling af Vognsførelse, som Danmark hidtil havde faaet fra Tyskland, Rostocker-Vognsførelse. Ikke blot kunde Glads Vognsførelse sælges billigere end den tyske, men den var ogsaa bedre af Kvalitet og Konsistens. Den havde en smuk glansfuld sort Farve, som gjorde Lykke blandt Kunderne, og i Løbet af ganske faa Aar var den tyske Vare, som tidligere blev indført af Hørkram-Grossisterne, fortrængt og disse vundne som Kunder. Alle danske Landmænd kender den Dag idag Glads sorte Vognsførelse og forstaar at vurdere dens glimrende Egenskaber.

Syreasfalten, Affaldet fra Destillaternes Behandling med Svovlsyre, var det derimod i lang Tid umuligt at valorisere. Men Kaptajn Mats Sperling, som var Chef for Helsingborg Stads Bygnadskontor, fik ved Forsøg gode Resultater med Vejbelægning foretaget med Syreasfalt, som var neutraliseret med Kalk. I mange Aar aftog Helsingborg Kommune alt, hvad Glad & Co. fik frem af Syreasfalt, til dette Brug, og Helsingborg var en af de første Byer, hvor man belagde Gader og Veje med kunstig Asfalt.

Nafténsæben endelig fandt Anvendelse til Imprægnering, idet den blev tilsat Kobbervitriol og solgt som Kobbersæbe. Det var den første Begyndelse til den Fremstilling af et nyt Imprægneringsstof, som senere blev overdraget til Akts. Kymeja, der nu forhandler dette under Navn af »Cuprinol«.

I Løbeafdelingen findes ogsaa et Affaldsprodukt, nemlig de brugte Kalvemaver, men for disse er det trods mange Spekulationer aldrig lykkedes at finde Anvendelse. Et Forsøg paa at opfodre Høns og Gæs dermed mislykkedes totalt. Maverne er i sig selv uden Næringsværdi, kun tørre Hinder, men efter Opblødningen i Saltlage, er de saa gennemtrukket med Salt, at de end ikke egner sig til Gødning, men maa køres paa Lossepladsen.

Det var heller ikke dette Problem, Windfeld-Hansen beskæftigede sig med under Ledelsen af Løbefabriken. Det gjaldt om at gøre Udtrækket saa stærkt som muligt. Jo stærkere man kunde faa Løbeessensen, jo mere økonomisk var Driften. Han fandt paa at binde Maverne paa Stokke, som blev anbragt lodret i Karrene, ca. 100 Maver i hvert Kar. Endvidere blev Karrene sat i indbyrdes Forbindelse ved Gummirør fra Foden i det ene Kar til Toppen af det næste, saaledes at der fandt en stadig Cirkulation Sted. Naar Saltlagen havde gennemløbet alle 12 Kar, var den mættet med Løbe og Maverne praktisk talt tømt for deres Indhold af Løbestof. Under Filtreringen tilbageholdes en Del Slim, som dog ogsaa indeholder Løbe. Derfor kom man ind paa at tørre denne Slim og omdanne den til Pulver og Tabletter.

Fra en af sine Rejser til England hjembragte Johs. Glad Prøver af vandfarvet Essens (Junket), som af de engelske Firmaer solgtes til Kolonierne til Fremstilling af kunstig Tykmælk. Det var svag Osteløbe, hvoraf nogle Draaber opløst i en Theskefuld koldt Vand er nok til at faa en Tallerken Mælk til at løbe sammen. Ved Tilsætning af Chocolate, Frugtsaft, Vin o. l. kan man heraf tilberede en forfriskende

og velsmagende Dessert. Det lykkedes Windfeld-Hansen at fremstille en saadan vandklar Essens — Løbe er ellers af Farve som Malagavin — og Firmaet fik i denne Vare en mægtig Afsætning til England. Da man til andre Markeder af Fragthensyn maatte fremstille en stærkt concentreret Løbe, dels flydende, dels som Pulver, var Salget af den tynde Junketessens, som blev tilovers ved Concentreringen, særdeles velkommen.

Et endnu større Opsving fik Salget af Junket-Tabletter, altsaa Junket-Essens i Pulverform, udhamret i Tabletter. Løbestoffet tørres i Skabe, som gennemblæses med varm Luft, males derefter i en Kuglemølle, og naar det er fuldkommen homogent, som et hvidgult Pulver, gaar det i Tabletmaskinen, som uden nogen Art af Bindemiddel udhamrer Pulveret i Tabletter af Størrelse som en 10 Øre. Disse pakkes i Glas — 20 i hvert — etiketteres med engelsk eller spansk Text, Glassene lægges i Æsker — 12 Glas i hver Æske — og sendes derefter ud til alle Egne af Verden, men specielt til Troperne, hvor alle Husmødre kender Glads Junket Tablets. Johs. Glad hjembragte i 1896 en Ordre fra Crosse & Blackwell paa 40.000 Glas Junket-Tabletter.

Den 5. November 1893 indtraf den første Brand paa Fabriken. Den opstod om Natten ved Selvantændelse i en Tvistbeholder. Brandvæsenet blev tilkaldt, og man blev hurtig Herre over Ilden. Der var dog sket en Del Skade paa Træværk og Materiel, saa at Driften af Oliefabriken maatte indstilles i nogle Maaneder. Skaden paa Bygningerne blev opgjort til Kr. 5462, paa Inventar til Kr. 3624, og Nye Danske Brandforsikrings-Selskab var saa kulant at udbetale Assurancen 7. December, endnu før Forhørene i Anledning af Branden var afsluttet.

Firmaet benyttede Lejligheden til at anskaffe Destillationskedel Nr. 2, som Autoriteterne jo forlængst havde approberet, samt til at gennemføre en Del Forbedringer af Oliefabrikens Indretning, hvorved man sikrede sig mod Ildsvaade i Fremtiden. Det var navnlig Sidebygningen, hvor Destillationskedlen var anbragt, som det var gaaet ud over. Disse

Rum blev nu omhyggeligt isolerede, bl. a. ved Jerndøre, og nogle Må-
neder efter kunde Driften genoptages med to Destillationskedler. Fa-
briken var nu baade for Oliens og for Løbens Vedkommende tidssva-
rende indrettet, og arbejdede i de følgende Aar uden Afbrydelser eller
Hindringer, indtil det stigende Salg gjorde nye Udvidelser og Forbed-
ringer paakrævet.

* * *
* * *

Under den gamle Toldlov.

1893—1908.

Naar man skuer tilbage paa den Udvikling, som Osteløbeafdelingen har gennemgaaet fra den første Tid og helt op til Nutiden, saa viser Billedet en rolig og jævnt fremadskridende Vækst. I Modsætning til Oliefabrikationen hviler Fremstillingen af Osteløbe ikke paa nogen Beskyttelse i Toldloven. Raastoffet, Kalvemaverne, importeres fra Polen, Rusland og enkelte andre Lande, hvor Nydelsen af nøgternt Kalvekød er almindelig, og det færdige Produkt exporteres for Størstedelen til Udlandet. Under Verdenskrigen, da Grænserne var spærret, forsøgte man ganske vist at fremskaffe nøgterne Kalvemaver herhjemme, men det var ganske utilstrækkelige Kvanta, man fik frem, og dette er forlængst opgivet. Polen og Galicien er Hovedleverandører af Kalvemaver til Osteløbefabrikerne baade i den gamle og den nye Verden. Priserne har varieret meget. I 1891 kostede en Kalvemave paa Lager i København 22 Øre, i 1905 var Prisen 8 Øre, under Verdenskrigen ca. 3 Kr. og nu ca. 20 Øre. At Kalvemaver ikke er nogen ringe Artikel paa Verdensmarkedet, kan ses deraf, at Glad & Co. aarlig forbruger ca. 1½ Mill. Stk.

De danske Mejerier anvender betydelige Mængder Osteløbe, men Firmaet Glad har aldrig haft nogen større Andel i dette Salg. Exporten har været Firmaets Styrke, og naar Dansk Løbe fremdeles nyder Ry i den store Verden, saa skyldes det den høje Standard, som de to store danske Fabriker, Chr. Hansen og Glad, altid har opretholdt for deres Produkter. Dette har imidlertid krævet stadige Udvidelser og Forbedringer, og naar man gennemblader Ejendomskontoen i Glad & Co.s Generalhovedbog, saa ser man hurtig, at Løbeafdelingen saa langt fra

har været Stifbarn i Aarenes Løb, men at det er store og kostbare Nyanlæg, som falder paa denne Konto. Saaledes var det nødvendigt allerede i 1894 at bygge en Etage til paa Forbygningen for at skaffe Plads til Kalvemavelageret. I 1902 blev Løbekælderen udvidet med en ny Ovenlys-Tilbygning, hvor der indrettedes Tøndevask og Expedition. I 1907 blev der bygget endnu en Etage paa Forbygningen for at skaffe Plads til nye Karsystemer, og Mavelageret rykkede derefter op i den nye Loftetage. I 1923 blev endelig den nye Sidebygning paa Forpladsen opført, saa at Glads Osteløbefabrik nu er en af de største og bedst indrettede i Verden. Dette er dog kun Milepælene. Ved Siden deraf har der ustandselig fundet Forbedringer og Nyanskaffelser Sted med det Formaal altid at levere det bedste Produkt til den billigste Pris.

Firmaet søgte i den første Tid væsentlig sine Kunder i Frankrig og Belgien, senere i England og de engelske Kolonier; men fra 1892 træffer man ogsaa amerikanske Købere i Bøgerne. Til denne Udvidelse af Kundekredsen knyttede Johs. Glad store Forventninger, og i 1895 foretog han en Rejse til Staterne og Canada. Han hjembragte en Mængde store og gode Ordres og knyttede Forbindelser, hvoraf mange bestaar endnu den Dag idag. De amerikanske Mejerifirmaer arbejder paa et stort Felt med Tusinder af Købere, som skal have Løben leveret til en ganske bestemt Termin, naar Ostefabrikationen begynder. Derfor plejer de at afgive Ordres paa 50—100 Fade, undertiden 2—300 Fade, hvilket er ganske ukendt i Europa. Disse Kunder var det jo nok værd at bevare, og det lykkedes ogsaa for Glad & Co., men Firmaet maatte betale dyre Lærepenge. Det viste sig nemlig, at Osteløben tabte i Styrke ved den lange Transport, og en Del Partier maatte tages tilbage. Til at begynde med kunde man ikke forstaa Grunden hertil, men Windfeld-Hansen fandt tilsidst ud af, at Garvesyren i Stærerne trængte ud i Løben og svækkede Styrken. Han fandt da paa at paraffinere Tønderne indvendig, saa at Løben ikke kom i Berøring med Træet, og hermed var Vanskeligheden overvunden. Exporten til U.S.A. og Canada, saavel som til Australien og andre oversøiske Lande er siden gaaet støt og roligt fremad, men i Løbeafdelingen er det af Betydning, at ikke blot selve Varen er god og holdbar, men at ogsaa Emballagen svarer til sit Formaal. Det er kun Fade af extragodt Materiale, som kan passere Linjen uden at lække, og som

Fabrikens Funktionærer og Arbejdere 1895.

Billedet er taget foran 1884-Bygningen.

Øverste Række: Niels Madsen, Smed, Hans Jensen, Oscar Christensen*, Mads Kjeldsen, Jens Christensen, Ole Mortensen, Jul. Nielsen, Vognmand Hansen.

Mellemste Række: Henrik Larsen, Niels Madsen, Forvalter Borella, Formand Jørgen Mortensen, Joh. Green, Jul. Johansen.

Nederste Række: Formand P. Jeppesen*, Chr. Olivarius, Joh. Nielsen, »Hattemageren«, Lars Jørgensen*, Lars Sørensen.

De med * betegnede arbejder endnu i 1930 paa Fabriken.

kan taale de Stød og Knubs, som falder af ved Omladning paa de lange Rejser til fjerne Verdensdele.

Naar Glad & Co. baade for Løbets og Oliens Vedkommende har kunnet hævde sin førende Stilling igennem Aarene, saa skyldes det foruden Ledernes Flid og Dygtighed ogsaa den Stab af dygtige Arbejdere, som har været knyttet til Fabriken. Der har alle Dage bestaaet et godt og tillidsfuldt Forhold mellem Cheferne og Arbejderne, hvoraf mange har været i Firmaets Tjeneste i over 25 Aar. Ved deres indgaaende Kendskab til Fabrikationen, ved Interesse for deres Gerøring og ved Samhørighed med Firmaet, har Arbejderstaben været en udmærket Støtte for Firmaet i Aarenes Løb. Dette gælder navnlig Formændene for de to Afdelinger, Jørgen Mortensen (Olien), ansat

1891, d. 1927, og Peter Jeppesen (Løben), ansat 1892, som endnu fungerer i sin Stilling. De ses begge paa omstaaende Gruppebilleder fra 1895.

Medens Løbefabrikationen i Aarenes Løb har haft en støt og rolig Udvikling, saa kan dette langtfra siges om Olieafdelingen. Her gaar Udviklingen i store Spring og præges af den Uro, som fremkaldes af de stadig svævende Toldforhandlinger. Snart er man tillidsfuld og haaber at bevare den gældende Beskyttelse, snart ængstelig for, at Rigsdagen skal vedtage en ny Toldlov, som maaske med ét Slag kan reducere Oliefabrikens Kedler, Rør og Beholdere til en Samling gammelt Jern. At denne stadige Ængstelse for en ny Toldlov maatte hæmme Firmaet Glads Initiativ, forstaar sig af sig selv, navnlig naar man hører, at Rigsdagen i Aarene 1871—95, da den store Toldkommission blev nedsat, 10 Gange havde haft et nyt Toldlovforslag til Behandling. Alle var enige om, at den gamle Lov af 4. Juli 1863 trængte til en Afløser, men Interesserne var saa modstridende, baade politisk og erhvervsmæssigt, at Sagen Gang paa Gang maatte opgives. Alene den Omstændighed, at man 20 Aar efter Kronsystemets Indførelse stadig maatte regne med Mark og Skilling, skulde synes at være tilstrækkelig Begrundelse for i hvert Fald en teknisk Revision af Loven, men det eneste, man kunde enes om, var nogle Ændringer i 1891, hvorved bl. a. Petroleum blev nedsat fra 2 Sk. til 2 Øre pr. Pund.

Firmaet Glads Import, dels af Raaolie (først Destillat, senere Masut) og dels af færdig Maskinolie, var i Perioden 1885—1899 følgende:

Import af Mineralolie, angivet i Antal Tønder.

	Masut og Waggonolie.	Maskinolie- Destillat.	Færdige Olier.
1885.....	25		280
1886.....	11		320
1887.....	110		395
1888.....	140		476
1889.....	150		546
1890.....	175		586
1891.....	255	800	535

	Masut og Waggonolie.	Maskinolie- Destillat.	Færdige Olier.
1892.....	252	2727	235
1893.....	4872	230	135
1894.....	6877		296
1895.....	5818		994
1896.....	6838		360
1897.....	7204		614
1898.....	7560		890
1899.....	7940		1218

Af denne Tabel fremgaar det, at Firmaet stadig maatte tage mere og mere færdig Olie hjem fra Udlandet for at holde Kunderne forsynet, endskønt det var en oplagt Forretning at destillere Masut. De to gamle Kedler fra 1892 og 1894 kunde imidlertid ikke præstere mere, end de gjorde, og bygge nye turde man ikke under de usikre Forhold. Det frihandelsvenlige Flertal i Folketinget havde i 1889 vedtaget at reducere Olietolden til 2 Øre pr. Pund, og dette gik igen i Toldkommissionens Mindretalsindstilling af 1896. Ganske vist var Raaolien samtidig foreslaaet toldfri, men det var alligevel en Nedsættelse, som vilde gøre det umuligt at destillere i Fremtiden.

Imidlertid — ligesom Menneskene stadig fæster Bo paa Skraaningerne af Vesuv og Etna uden at tænke paa nye Udbrud — saaledes vænnede Firmaets Indehavere sig efterhaanden til det truende Toldspørgsmaal. Det var i Visnepolitikens Aar. Den siddende Højre-regering skulde ingen Resultater have af Rigsdagsarbejdet, og man troede virkelig tilsidst, at der aldrig vilde komme nogen ny Toldlov. Det kom forøvrigt til at passe saa nogenlunde. End ikke Systemskiftet bragte nogen Forandring. Først i 1908 naaede man ved en Række Kompromis'er at faa vedtaget den Toldlov, som med nogle faa Ændringer ved Revisionen i 1924 gælder den Dag idag. Men havde man vidst i 90'erne, hvorlænge det vilde vare, inden Resultatet kunde naas, saa er der al Sandsynlighed for, at Glad & Co. langt tidligere var skredet til de mægtige Udvidelser af Oliefabriken og forøvrigt hele Virksomheden, som foretoges i 1900 med Købet af de Langhoffske Grunde og Opførelsen af den store Destillations- og Raffineringsbygning.

Industriens og Landbrugets Olieforbrug var gaaet mægtigt frem i Løbet af 90'erne, og dette havde til Følge, at Oliesalget efterhaanden gled

ind i helt nye Former. Medens Maskinolie tidligere solgtes med en enkelt eller nogle faa Tønder ad Gangen til Købmændene, saa opstod der nu maskintekniske Forretninger, som havde Oliesalget til Speciale. Disse Firmaer købte gerne Glads russiske Maskinolie, som var 1 á 2 Øre billigere pr. Pund end de originale indførte Mærker, og det var Kunder, som tog hele Læs ad Gangen. Med de to smaa Destillationskedler kunde Glad & Co. dog langt fra tilfredsstillende Efterspørgslen. Derfor modnedes lidt efter lidt den Tanke hos Indehaverne, trods Risikoen at foretage den nødvendige Udvidelse af Oliefabriken.

Medvirkende hertil var de Leverancer, som Firmaet i disse Aar fik overdraget til De Danske Statsbaner, dels i Maskinolie, dels i Waggonolie og Dampcylinderolie. Ganske vist var man ogsaa i det almindelige Salg til en vis Grad inde paa at sælge Maskinolie efter Analysetal som Norm for Kvaliteten, men Statsbanerne opstillede ganske bestemte Betingelser, som Olierne skulde opfylde, og dette viste sig at være vanskeligt med de tekniske Hjælpemidler, som Firmaet raadede over. Ogsaa af denne Grund var en Udvidelse og moderne Indretning af Destillationskedler og Raffineringsystemer efterhaanden blevet et nødvendigt Krav.

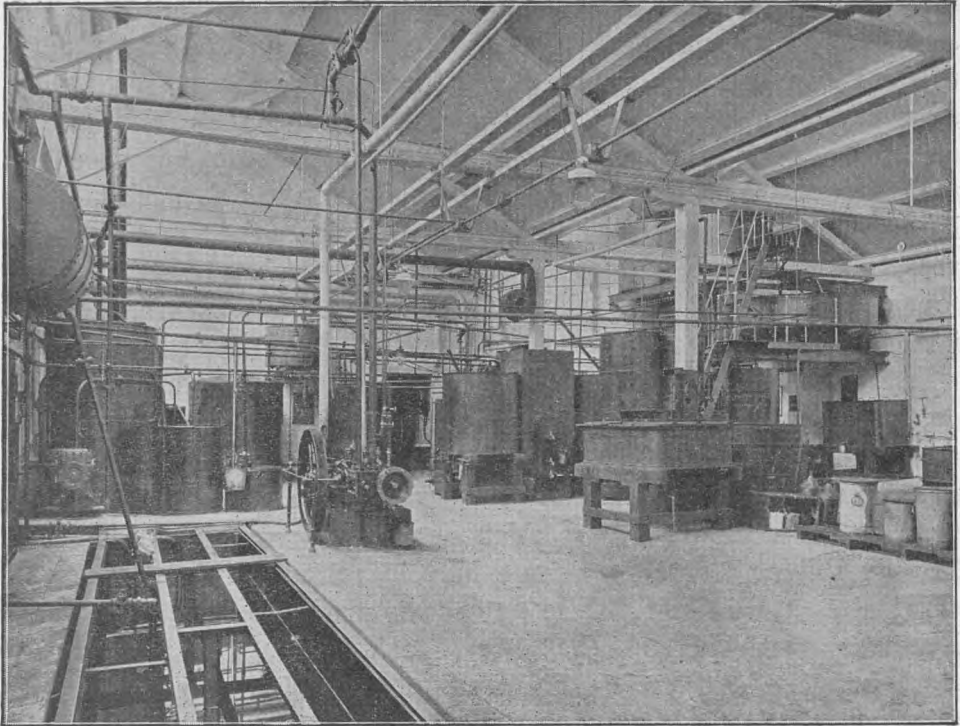
Som det ofte gaar i saadanne Tilfælde, skulde der dog en Paavirkning udefra til, før der kom Gang i Tingene. Denne Opfordring til Handling kom i 1899, da Firmaet ved en Udstykningsplan af de nærliggende Arealer pludselig saa sig i Fare for at blive spærret inde. Et Konsortium bestaaende af Sagførerfirmaet H. P. Hansen og Frits Ortman, Bagermester Pitzner og Arkitekt Mandrup Poulsen udbød et stort Areal mellem Tagensvej og Nørrebrogade til Salg til Byggegrunde. Prisen var fra 12 Kr. til 20 Kr. pr. □ Alen, og Gadeanlægget, bl. a. Ægirsgade og Vølundsgade, var approberet af Magistraten. En saadan Bebyggelse af Kvarteret, maaske tæt op ad Fabriken, kunde true hele dens Existens og vilde i hvert Fald berøve Firmaet alle Udvidelsesmuligheder. Til alt Held laa der dog et stort Gartneri mellem Firmaets Ejendom og de Pitznerske Grunde, men der maatte handles hurtigt, thi Grundene begyndte allerede at stige stærkt i Pris.

Handelen blev ordnet af Ejendomsmægler, Kaptajn A. F. Møller. Ved Skøde af 19. April 1899 solgte Pastor emeritus J. F. Langhoff, hvis Søn drev Gartneriet, Tagensvej 19, hele det paagældende Areal paa 13.537 □ Alen (Matr. No. 167 Lod 8 og Matr. No. 1013) til Gros-

serer L. C. Glad som Eneindehaver af L. C. Glad & Co. for en Pris af 4 Kr. pr. □ Alen, ialt Kr. 54.000. Paa Matr. No. 167 Lod 8 fandtes to store grundmurede Drivhuse, paa Matr. No. 1013 en Villa, hvilket alt var indbefattet i Købet. Det var altsaa en meget fordelagtig Handel, Firmaet her havde gjort, ikke blot hvad Prisen angaar; men hermed havde man sikret sig mod altfor nærgaaende Bebyggelse, havde Plads til Nybygninger og Lagerplads og yderligere Adgang til Tagensvej. Købesummen blev udredet med 6000 Kr. straks, 12.000 Kr. i Oktober 1899 og 13.324 Kr. i Marts 1900. Resten, Kr. 22.676, indestod i Prioriteter.

Det var en meget lang og smal Grund, Firmaet her havde erhvervet, men den supplerede paa en udmærket Maade den gamle Ejendom. Dybden var fra Tagensvej til Raadmandsgades Smøge, den senere Nannasgade, ikke mindre end 333 Alen. Facadelinien mod Nannasgade var derimod kun 35 Alen og mod Tagensvej 44 Alen, men her laa Villaen, hvori der senere blev indrettet Restauration, og en Udvidelse af Fabriken maatte naturligvis gruppere sig om de gamle Bygninger med Tilslutning til deres Kloaksystem, Transmissioner og Rørledninger. At Grunden skulde udnyttes til Nybygninger for Oliefabriken var man enig om, Spørgsmaalet var kun, hvor stort et Skridt man skulde tage, og hvorledes det Nye paa den mest praktiske Maade skulde forenes med de gamle Anlæg.

Firmaet henvendte sig nu til Ingeniør Otto Wolff angaaende Installationen af en ny stor Destillationskedel til Erstatning for de to gamle Kedler, og det var som tidligere Arkitekt A. Berthelsen, der udarbejdede Bygningstegningerne. Kedlens Plads var paa Forhaand givet, den maatte lægges umiddelbart opad Dampskorstenen, men altsaa paa den nye Grund, og Planen gik da ud paa at bygge en stor Destillations- og Raffineringshal med 3 sheds. Af den nye Grunds 35 Alen Facade mod Nannasgade benyttede man 28 Alen til en Udvidelse af den gamle Forbygning, saa at der fremkom et arkitektonisk Hele, og man havde dog Plads nok til en ny Indkørsel bag om Bygningen. Den store Forplads bibeholdtes til Lager og Expedition, men desforuden havde man jo nu hele den mægtige Bagplads op til Tagensvej, hvilket forøvrigt ogsaa var nødvendigt til Oplægning af Masut, naar Navigationen paa St. Petersborg var lukket. Her laa senere regelmæssigt hvert Aar i December Maaned 6—7000 Tdr. Masut til Brug

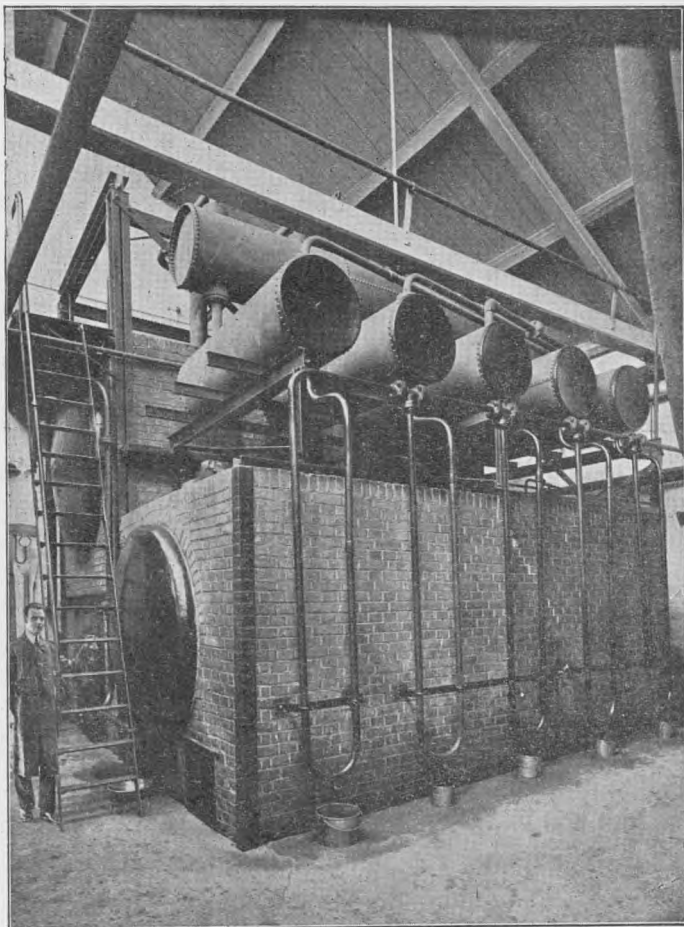
Den store Raffineringshal 1901.

i Vintermaanederne. Den nye Destillationsbygning var 45 Alen dyb og strakte sig op forbi Mellembygningen, hvor Destillationen hidtil var foregaaet, og et godt Stykke langs med Smørfarvebygningen fra 1887.

Den 4. November 1899 udsendtes Konditionerne, og ved Licitationen nogle Dage senere blev det Muremester H. C. Jensen, som fik overdraget Murerarbejdet, C. A. Tesch Tømrerarbejdet, Wardinghausen Blikkenslagerarbejdet og Oschar Larsen Glarmesterarbejdet. Alt i alt blev Arbejdet paa ca. 25.000 Kr. Bygningen skulde være færdig til at tages i Brug 15. Januar 1900, men paa Grund af en Del Forandringer i Planerne blev Arbejdet forsinket og først fuldendt i Juni.

Paa Kedelanlægget blev der afholdt Licitation 10. Maj 1900, ved hvilken Lejlighed Aktieselskabet Burmeister & Wain var dyrest. Leveringen af den nye Destillationskedel med tilhørende Forvarmer blev

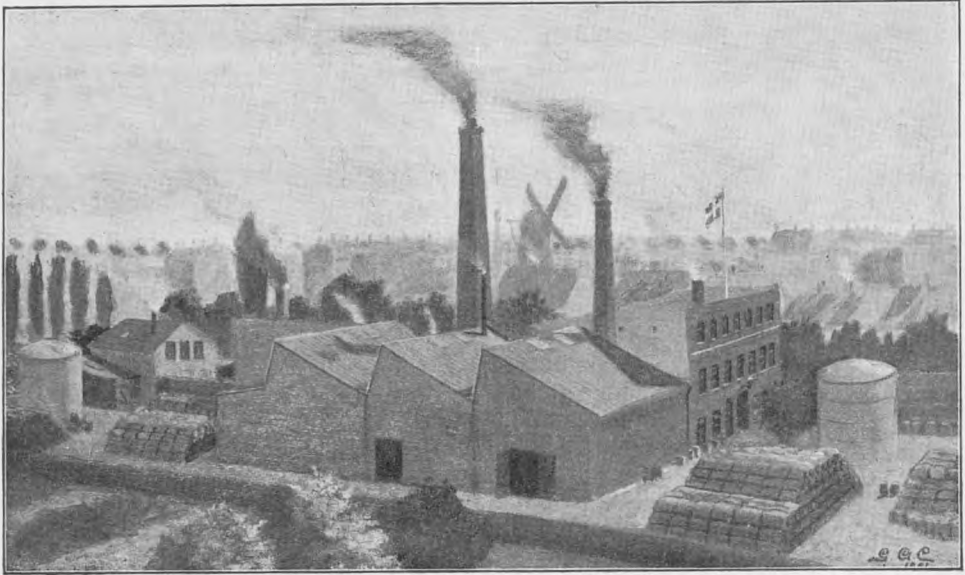
ligesom de gamle Kedler betroet til Julius Bruun. Dampkedlen blev leveret af Brdr. Henriksen, men desforuden krævede det nye Anlæg en Mængde nyt Tilbehør, Rørledninger, Pumper, Raffineringskar og Beholdere for den færdige Olie m. m., saa at Bekostningen for hele Udvidelsen løb op til ca. 50.000 Kr., det største Byggeføretagende Firmaet endnu havde indladt sig paa. Denne Gang behøvede Lars Glad imidlertid ikke at spekulere over, hvorledes Pengene skulde skaffes, thi de forløbne Aar havde givet saa store Indtægter, at man ikke blot havde kunnet frigøre sig for næsten alle de gamle Forpligtelser, men ogsaa samle tilstrækkelige Reserver til at betale den store Ud-

Destillationskedel med Forvarmer og Deflegmatorer 1901.

videlse kontant og uden fremmed Hjælp. Lars Glads gamle Støtte, Muremester Thorvald Lindhard, havde denne Gang ingen Andel i Entreprisen, fordi han var fuldt beskæftiget med andet Arbejde.

Medens man tidligere højst kunde fremstille 8 Tønder Destillat daglig, var den nye Destillationskedel i Stand til at producere 20 Tønder pr. Dag. Den rummede 50 Tdr. Masut og var forsynet med Deflegma-

L. C. Glad & Co.s Fabrik i Nannasgade 1901.
Efter Maleri af G. A. Clemens.

torer til Udskilning og Opsamling af Destillaterne. Dampkedlen var en kornisk Kedel, konstrueret for 100 Pund Overtryk, 20 Fod lang og med 300 Fod Ildpaavirkningsflade. Der etableredes kunstigt Træk til 35 Meter Skorstenen fra 1894, som nu fik sit Arbejde mange Gange fordoblet, idet baade Destillationskedel og Dampkedel var betydelig større end hidtil. Man anskaffede en ny Dampmaskine, som kunde trække en Vacuumpumpe, saa at man ved Hjælp af Vacuum kunde sætte Olien over fra den ene Beholder til den anden. Paa Bagpladsen byggedes to store Lager-Cisterner for Maskinolie, paa Forpladsen tilsvarende Cisterner for Waggonolie og Solarolie. Det var kort sagt paa alle Punkter, at Formatet blev udvidet og Fabrikationen tidssvarende indrettet. I September var Kedlerne paa Plads, og Prøvedestillationerne kunde begynde, men der gik endnu nogle Maaneder, inden alt klappe, saa at det nye Destillationsanlæg først kan regnes for at være sat i Drift fra 1. Januar 1901. Derefter blev de to gamle Kedler nedrevet, og Rummene er siden blevet anvendt dels til Kogning af Harpixolie, dels til Fabrikation af Vognsmørelse, en Anvendelse de har den Dag idag.

Hele denne mægtige Udvidelse af Virksomheden havde i høj Grad lagt Beslag paa Chefernes Tid og Tanker. Ved Betegnelsen Cheferne tænker vi baade paa Lars Glad og Johannes Glad og tillige paa Windfeld-Hansen, som almindeligvis benævntes Kandidaten eller Kandidat Hansen. I Firmaets Arkiv ligger alle Papirerne, som angaar denne Sag, Tilbudene med Lars Glads kritiske Bemærkninger, Johs. Glads Kalkulationer og Windfeld-Hansens Korrespondance med Ingeniør Otto Wolff. Der har været i Hundredvis af Detailler at ordne og aftale, en travl Tid for alle Interesserede; men da Værket stod færdigt, var det ogsaa fuldt moderne og rationelt indrettet efter danske Forhold, bygget paa Grundlag af de Erfaringer, man dels havde indhøstet selv i Aarenes Løb med de to mindre Kedler, dels havde faaet meddelt fra lignende Virksomheder i Udlandet, specielt fra Ropes i St. Petersborg.

Med fuld Drift kunde den nye Kedel give en Aarsproduktion af ca. 6000 Tønder færdig russisk Maskinolie, som der altid var Købere til. Desværre fik man samtidig ca. 6000 Tønder Solarolie, som det til Tider var vanskeligt at sælge, og ca. 3000 Tønder Goudron, som det ogsaa kunde knibe at komme af med. Men — ingen Roser uden Torne. Trods de nævnte Vanskeligheder betød det nye Anlæg en meget stor Forbedring af Firmaets Stilling i Konkurrencen. Slagordet »Dansk Arbejde« var den Gang ikke opfundet. For at kunne sælge Maskinolien, maatte Glad nødvendigvis være en Øre eller to billigere pr. Pund end Importørerne, men til Gengæld erobrede Firmaet mere og mere Terræn og tiltvang sig efterhaanden en dominerende Stilling indenfor Oliebranchen herhjemme. Medvirkende her til var den Anseelse, som Firmaet nød hos Autoriteterne og de store, offentlige Virksomheder, Statsbanerne, Københavns Belysningsvæsen, Orlogsværftet o. m. fl. Man vidste, at hos Glad stod der teknisk Indsigt og Erfaring bag Tilbudene, og dette bevirkede, at Firmaet ofte blev foretrukket fremfor Importørerne, hvis Olie-Kendskab kun var af merkantil Natur.

Saaledes blev det betroet Firmaet Glad at compoundere lys Cylinderolie til Statsbanerne efter en særlig Fremgangsmaade, som skyldtes Windfeld-Hansen. Daværende Maskinchef Busse og Maskininspektør Rambusch ønskede ikke at bruge de mørke Dampcylinderolier, nærmest af æstetiske Grunde, men da lys, pennsylvansk Cylind-

derolie ved Filtrering, som dengang foretoges over glødende Benkul, mister en Del af sin Smøreevne, maatte Olien opblandes med syrefri Maskintalg og underkastes en særlig Behandling, for at man kunde være sikker paa en homogen Blandingsolie med konstant Analyse. Statsbanerne fik forøvrigt paa Anmodning Fremgangsmaaden oplyst, men tilsikrede til Gengæld Firmaet Glad dette Arbejde for en Aar-række, saaledes at Olie og Talg blev indkøbt ved Statsbanernes aar-lige Licitationer, men leveret paa Glads Fabrik til Behandling.

Bortset fra dette Arbejde og saa naturligvis den lyse Maskinolie, paa hvilken Firmaet havde en Toldbeskyttelse, var der dog ikke me-gen Fortjeneste paa de store Licitationer. Af Konkurrencehensyn, for at kunne reklamere dermed overfor Kunderne, tilbød Oliefirmaerne med en minimal Fortjeneste, ofte til rene Kalkulationspriser, blot for at have denne Fjer i Hatten. Man har endda Exempler paa, at et Firma, der havde mindre god Orden i sine Sager, ved en Fejlregning eller Misforstaaelse af Emballage-Bestemmelsen i Betingelserne, har faaet Leverancer, som gav vitterligt Tab. Som Regel havde Glad dog Hovedparten af Leverancen til Statsbanerne, enkelte Aar Rub og Stub, ialt ca. 6000 Fade Smøreolie. Det gav med et kendt Ord, »viel Ge-schrei und wenig Wolle«, mere Hæder og Arbejde end Fortjeneste. Men nægtes kan det ikke, at der var Spænding over de store, offent-lige Licitationer, naar Klokken slog 12, og Dørene blev lukkede. Efter-nølere modtoges ikke, om det saa var nok saa store Firmaer, som var saa uheldige at komme for sent. Kontorchef Sæbye aabnede Til-budene, en Assistent protokollerede dem, og under lydløs Stilhed paa-hørtes Oplæsningen af de Bydende, der var mødt. Saasnart Mødet var sluttet, hastede Firmaernes Repræsentanter hjem til Kontorerne, hvor Cheferne ventede paa Resultatet for at kunne træffe de nødvendige Dispositioner. Det hændte, at Licitationen var en Skuffelse, men som Regel fik Glad & Co. Størstedelen af Leverancen, og dette gav An-seelse indenfor Standen.

Det siger sig selv, at Firmaet var spændt haardt for med Bygge-arbejderne af 1900. Det var mange Penge at komme af med paa et enkelt Aar, men det kunde magtes, og det var Penge, som kom mangle-fold igen. Udover de nødvendige Vedligeholdelser og Reparationer blev der ikke foretaget nye Arbejder paa Olieafdelingen i Aarene fra 1900—1905, men i disse stærke Arbejdsaar, hvor Firmaets Kurve

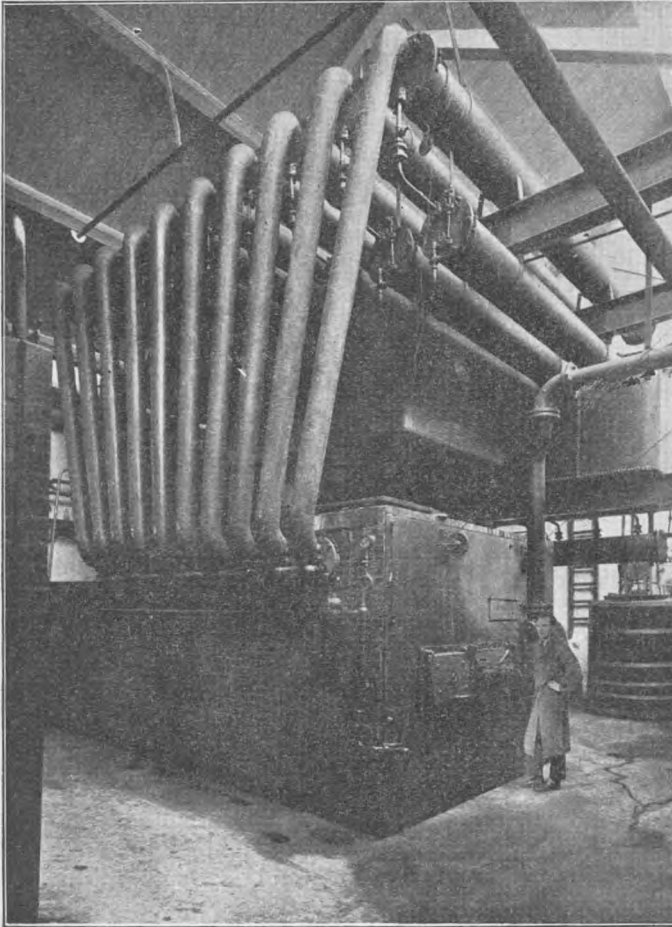
steg og steg, skabtes de Formuer, som de tre Chefer høstede som Frugten af deres Livsværk. Det var naturligvis ikke Maskinolie alene, som gav Avance, ogsaa Osteløben ydede sin store Andel, og — som det ofte gaar, naar de første Hundrede Tusinde er naaet — Pengene yngler af sig selv, alting lykkes. Dog det maa erindres, at Firmaet lededes af tre dygtige Mænd i deres bedste Alder, hver med sine fremragende Egenskaber og supplerende hinanden paa en glimrende Maade. Endvidere, at Betingelserne var tilstede for en frodig Udvikling. Dengang var det Maskinolie, meget mere end Firmaet kunde fremstille, som dannede Hovedmængden af Salgsvarerne. Man maatte derfor atter tage færdig Olie hjem fra Udlandet til Supplering og begynde at tænke paa endnu en Kedel og en ny Udvidelse af Bygningerne.

Fremstillingen af Maskinolie foregaar ved paa hinanden følgende »Destillationer« af bestemte Kvanta Masut svarende til Kedlens Kapacitet. Først pumpes Olien ind i Forvarmeren, hvor den faar en Temperatur af 50—100° C. Dernæst sættes den ved Vacuum ind i selve Destillationskedlen, hvor Hovedprocessen foregaar. Under Fortætningen i Deflegmatorerne lukker man efterhaanden af for de forskellige Fraktioner, idet Dampene jo stadig bliver sværere, jo længere Destillationen fortsættes. Man kan dog ikke destillere helt igennem, kun til ca. 80 % af Masuten, saa maa Processen afbrydes. Hvad der er tilbage i Kedlen, altsaa 20 %, er en meget tyk, sort Masse (Goudron), som har en Temperatur af 300° C., naar den tappes ud af Kedlen. Derefter sættes et nyt Parti Masut ind i Kedlen, og man fortsætter med en ny »Destillation«.

Det siger sig selv, at denne Fremgangsmaade er ret omstændelig, og Windfeld-Hansen arbejdede derfor meget med Planerne til et kon-
tinuerligt Destillationsapparat, som skulde spare baade Tid og Penge, hvis man kunde undgaa Afbrydelserne og faa en bedre Udnyttelse af Brændslet. I Efteraaret 1905 var disse Planer saa vidt fremme, at Lars

og Johs. Glad gik med til at bygge en ny Kedel til kontinuerlig Drift efter de af Windfeld-Hansen og Otto Wolff udkastede Planer.

Som sædvanlig blev der sat Kraft paa Arbejdet, da først Beslutningen var tagen.

Destillationskedel til kontinuerlig Drift. 1906.

Arbejdet blev betroet Smedeme-strene Petersen & Wraae, som efterhaanden havde overtaget Reparationsarbejderne paa Oliefabriken, og som i de følgende Aar fik en meget betydelig Virksomhed. Intet Under at det blev en Overtro i Kvarteret, at de Smede, som arbejdede for Glad, blev velstaaende Folk. Kedlen blev bygget vis à vis den gamle Kedel og forsynet med en imponerende Række af Deflegmatorer, som det ses paa hosstaaende Billede. Man

fyrede med Gas for at faa en fuldkommen regelmæssig Ildpaavirkning, og gennem en Glasrude i Fyret kunde man overse Ildstedet. Herfra kunde man ligeledes regulere Gastilførslen. Fabriken fik sit eget Gasværk, som fungerede udmærket, og i December stod Kedlen færdig, og Prøverne kunde begynde. Det viste sig imidlertid hurtigt, at Teori er et, Praksis noget andet. Trods lang Tids Experimenter var det ikke mu-

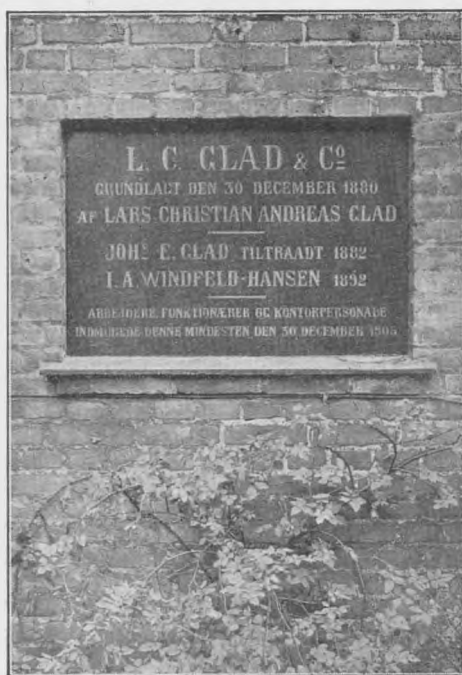
25 Aars Jubilæum 30. December 1905.

I Forgrunden: I. A. Windfeld-Hansen, L. C. Glad, Johs. Glad.
 I Baggrunden: Frk. Julie Glad, Fru Suzette Hellesen, Teaterdirektør Ivar Schmidt,
 Frk. Helga Weibel, Grosserer Menck.

ligt at faa tilstrækkelig Maskinolie-Destillat frem gennem den nye Kedel. Der fandtes dengang endnu ikke kendte Forbilleder i Udlandet for saadanne Kedler. Systemet var nyt og uprøvet, omend alt talte for, at det var den Vej, man skulde frem. Ved den kontinuerlige Drift kunde man afdestillere Olien i større eller mindre Grad, men det var vanskeligt at adskille Destillaterne i forskellige Fraktioner, og Apparatet virkede i det hele taget ikke tilfredsstillende, undtagen paa ét Punkt, nemlig til Fremstilling af Statsbane-Waggonolie med bestemte Analysetal. Hertil var Kedlen glimrende egnet, og hertil blev den i en Aarrække benyttet, idet Glad & Co. netop i disse Aar til Stadighed havde Leverancen. Først efter Krigen, i 1925, blev denne Kedel

nedrevet for at give Plads for en ny Economiser. Gasbeholderen fungerede under Krigen, da Kedlen var sat ud af Drift, som Opbevaringstank for Tran til Vognsmørelse og Konsistensfedt, som Firmaet fremstillede for Autoriteterne.

Den 30. December 1905 fejrede Firmaet L. C. Glad & Co. 25 Aars

Mindetavle.

Indmuret 30. December 1905 af Arbejdere, Funktionærer og Kontorpersonale.

Dagen for dets Stiftelse. Højtideligheden fejredes paa Fabrikken, som i den Anledning var smukt pyntet med Flag og Guirlander. I den nye Løbekælder, som var bygget 1902, var dækket lange Borde med Vin og Kage til Gratulanterne, som dels var Firmaets nærmeste Venner og Chefernes Familie, dels Kontorpersonalet og Arbejderne. En Mindesten, som Personalet havde ladet indmure i Portnerboligens Gavl, blev afsløret. Der holdtes en Række Taler, og mange var de gode Ønsker, som blev udtalt for Firmaets Held og Fremgang i de kommende Aar. Af Hs. Majestæt Kongen blev Lars Glad i Dagens Anledning hædret med Ridderkorset.

Experimenterne med den kontinuerlige Kedel tog Tid; men tilsidst maatte selv Windfeld-Hansen erkende, at den var forfejlet. Nogen Hjælp i Produktionen af Maskinolie havde den ikke givet, en Udvidelse af Destillationen var altsaa stadig paakrævet, og trods den truende Toldlov skred man da saa i 1907 til en ny betydelig Udvidelse af Virksomheden. Man byggede to nye sheds mod Øst som Tilbygning til Destillations-Bygningen af 1900, og her lagde man saa en ny Kedel af nøjagtig samme Udstyr som Kedlen af 1900. Nu skulde der ikke mere eksperimenteres, man holdt sig nøje til det, man kendte og vidste var godt. Kun begyndte man fra nu af at tilføre overhedet Damp for at fremme Destillationen. Arkitekt Berthelsen ledede som sædvanlig

Vognmand Hansen.

Dette Billede er spredt Landet over som Etiket paa Millioner af Vognsførelsesdaaser.

Byggeforetagendet, Firmaet Petersen & Wraae leverede Kedlen, og i Februar 1908 var Kedlen i fuld Drift, og uden at der var nogen som helst Vanskeligheder. Dermed blev Fabrikens Produktion med ét Slag sat op til 40 Tdr. Maskinolie pr. Arbejdsdag, men snart var heller ikke dette tilstrækkeligt, og der gik ikke lang Tid, før man maatte gaa Dag og Nat, altsaa kontinuerlig Drift, omend paa en anden Maade, end man tænkte sig i 1905. Flere Destillationskedler kunde man ikke bygge, da Skorstenen allerede var overbelastet.

I det store Rum, hvor den nye Kedel var anbragt i den sydlige Del, saa nær Skorstenen som muligt, holdtes 28. November 1908 en vellykket Fest for Vognmand Hansen, som fra 1883 havde besørget Firmaets Kørsel, altsaa næsten helt tilbage til dets Stiftelse. Vognmand Hansen var meget afholdt baade paa Fabriken og paa Kvæsthusbroen, hvor Forholdene dengang ikke var lettere end nu. Man sagde om ham, at han kunde faa Godset med, naar blot han saa Røgen af Damperen

Vognmand Hansens Jubilæum 28. November 1908.

For Bordenden Fabrikant L. C. Glad mellem Jubilaren og Hustru. Staaende til venstre nærmest Hovedbordet Forvalter A. Sønderup.

ude ved Trekrøner. Hans Billede er forevigtet paa Glads Vognsmørelse-
Daaser, hvor man ser Vognmanden køre Tankvognen med Masut
hjem til Fabriken, men dette Billede stammer forøvrigt fra en senere
Tid, da Firmaet havde faaet Cisterne i Frihavnen og Hestetankvogne
til Masuttransporten. Nu om Stunder er disse Køretøjer erstattet med
hurtigkørende Tankautomobiler.

I Aarene 1900—1910 fandt der en stærk Udvikling Sted i dette Kvarter af Byen. I 1900 blev Tagensvej udvidet og reguleret. 1903 blev Raadmandsgades Passage offentlig Gade under Navn af Nannasgade. Samtidig tog Bebyggelsen Fart i de nyanlagte Gader, bl. a. Vølundsgade, saa at Glad & Co.s Ejendomme efterhaanden omspændtes af høje 6 Etages Beboelsesejendomme. Et Held var det, at Fabriken ved Købet af Langhoffs Grunde havde faaet en nogenlunde fri Beliggenhed, men en kemisk Fabrik kan nu engang ikke skjule sin Existens, og det varede ikke længe, før de omboende begyndte at klage over Lugt fra Oliedestillationen. Nu var Fabriken ganske vist ældst paa Pladsen, men Sundhedskommissionen staar i saadanne Tilfælde altid paa de private Beboeres Side, hvad jo heller ikke er at undres over, og det er artige Summer, Firmaet i Tidens Løb har ofret for at raade Bod paa Ulemperne. Nu ledes de ildelugtende Dampe fra Destillationen ved et særligt Træksystem ind gennem Fyret, hvor de forbrænder, og gaar derefter bort sammen med Røgen gennem Skorstenen. Der er foretaget mange andre Foranstaltninger for at imødekomme Beboerne i Kvarteret, og nu lever Fabriken i bedste Forstaaelse med sine Naboer. Disse faar altid beredvilligt Lov til at spænde deres Antenner ud over Fabrikens Grund, og dette har i høj Grad medvirket til et godt Forhold mellem Parterne.

Til Gadernes Anlæg og Udvidelse maatte Glad & Co. naturligvis yde sit Bidrag ligesom de andre Grundejere, og det var ikke Smaabeløb dette kostede. Til Gengæld steg Grundenes Værdi, og da det tidligere nævnte Konsortium af 1899 havde projekteret en Tværgade fra Vølundsgade til Firmaets Grund, førtes der en langvarig Disput med de paagældende Grundejere om Firmaets Ret til at trafikere denne Gade, hvilket man dog til Dato ikke har benyttet sig af. Til Gengæld forpligtede Firmaet sig til at føre Gaden videre over sin Grund, naar denne en Gang skulde udstykket og bebygges. I de 30 Aar, der er forløbet siden, er Værdien af Firmaets Grundejendomme mangedoblet, og den Dag, det findes paakrævet at flytte Fabriken til en mere hensigtsmæssig Plads eller maaske helt nedlægge den, vil Grundene kunne sælges til Bebyggelse for en Sum, der løber op i Milioner.

At det ikke alene var Udgifter, som de nye Gadeanlæg og dermed følgende Bebyggelser medførte for Firmaet, viser Retssagen med

Tømremester H. Jørgensen, som for Facade og Lysret til Nannasgade for sin nye store Ejendom paa Hjørnet af Raadmandsgade maatte betale Firmaet 6000 Kr.

Byggesagerne havde Lars Glads specielle Opmærksomhed, og han fulgte med stor Interesse Kvarterets Udvikling. I 1899 havde han et

Dronning Louises Bro.

I Bygningen til højre i Baggrunden har L. C. Glad & Co. sine Kontorer.

stort Projekt om Køb og Bebyggelse af Jagtvej 79 og 81 (Hjørnet af Odinsgade). I den førstnævnte Ejendom havde Firmaet Kontor paa 1. Sal, og Lars Glad boede privat paa 2. Sal. Hvorfor det blev opgivet, kan ikke ses af Papirerne, men Firmaet trængte til større Kontorlokaler, og Enden paa Sagen blev i hvert Fald, at man lejede Lejlighederne paa 2. Sal i Hjørneejendommen Gothersgade 175 (La Reine). Det var ganske vist ikke specielt indrettede Kontorlokaler, men Lejligheden mod Gothersgade blev nu istandsat til Kontor og forsynet med nyt Inventar for ca. 5000 Kr., medens Lars Glad overtog Lejligheden ud mod Dr. Louises Bro. Han havde

her den store Forretnings Maskineri umiddelbart ved Haanden, kunde hver Morgen aabne og fordele Posten og lede Arbejdet. Om Sommeren, naar Dagens Arbejde var endt, var hans Yndlingsplads paa Altanen ud mod Sortedamssøen. Det glædede ham altid at nyde den skønne Udsigt over Søerne med Østersøgades blomstrende Kastanjer næsten for sine Fødder. Det er et af de skønneste Steder i København, baade naar Trafiken er stærkest over Broen i Dagens travle Timer, og naar Buelamperne tændes paa Torvet i de lune, lyse Aftener. Lars Glad fik i Aarenes Løb tilbudt et Utal af Villaer i Byens Omegn, men han var altid ængstelig for at binde sig til mere, end han personlig kunde varetage, og for at en saadan Ejendom skulde lægge Beslag paa den Tid og Omhu, som tilkom hans Forretning. Han boede lige til

Mur og Forvalterbolig mod Nannasgade.

sin Død i Gothersgade. Derefter blev Privatlejligheden inddraget til Kontor, dels til begge de gamle Afdelinger, som trængte til større Plads, dels til det i 1919 stiftede Caucasian Oil Company, som er nær knyttet til Firmaet Glad & Co.

Efter at Nannasgade var blevet ført igennem, og Fabriken derved havde faaet Facade til offentlig Gade, byggedes i 1903 en Forvalterbolig og en dekorativ Mur ud til Gaden. Dette Arbejde blev betroet Arkitekt Axel Erhardt Petersen, som var Konduktør ved det ny Christiansborg. Ganske vist var Portnerboligen altfor lille, saa at en Tilbygning i 1910 var nødvendig, men Fabriken fik ved dette Byggearbejde en smuk og værdig Indramning, som er en Pryd for Kvarteret, og som paa en naturlig og harmonisk Maade skiller Fabriken baade fra Gaden og fra Omgivelserne.

Endelig maa det i denne Forbindelse omtales, at Firmaet i 1907 foretog endnu et Ejendoms køb for at afrunde sine Besiddelser. Ved Skøde af 25. Maj 1907 solgte Enkefru Jensine Pedersen Matr. Nr. 1075, Raadmandsgade 41, Areal 2490 □ Alen, for en Sum af 25.000 Kr. Denne Ejendom, som efter den tidligere Anvendelse kaldtes Vaskeriet, kom til god Nytte, først som Bødkerværksted og til Opbevaring af Emballage o. l. Senere indrettedes Mekanikerværksted, og i 1920 byggedes paa Pladsen ud mod Raadmandsgade et Antal store Garager til Firmaets Lastbiler, som her har en bekvem Ind- og Udkørsel.

Derimod lykkedes det ikke Lars Glad at komme til Forstaaelse med de andre smaa Grundejere i Raadmandsgade trods ofte gentagne Forhandlinger. Det var hans Drøm at erhverve hele den Side af Gaden, som grænser op til Firmaets Grunde, men disse Ejendomme blev holdt i saa høje Priser, at Handel var udelukket. Først i den nyeste

Tid har Firmaet ved Køb af Marcus & Co.s store Lagerbygning, Tagensvej 17, faaet en Udvidelse af sit Omraade, som var baade naturlig og paakrævet, men det hører under et senere Kapitel.

Kuriøst nok var Toldsagen stærkt fremme paa Rigsdagen netop paa den Tid, da Firmaet foretog sin store Udvidelse af Oliefabriken, nemlig i Samlingen 1899—1900. I Landstingets Affattelse af 21. December 1899 var Tolden paa lys Olie sat til 8 Øre pr. kg, altsaa omtrent som under den gamle Lov, men Folketinget ændrede dette til 6 Øre pr. kg ved Afstemningen 12. Marts 1900. Raaolien skulde være toldfri, derom var alle Partier dengang enige. Firmaet foretog dog nogle Henvendelser til ledende Politikere for om muligt at bevare den hidtidige Beskyttelse; men Forholdene paa den politiske Arena var for urolige til, at Partierne kunde enes om en ny Toldlov.

Derefter hvilede Toldsagen i 6 Aar, og det var en lykkelig Periode for Firmaet, men Nødvendigheden af en ny Toldlov blev større Dag for Dag, og i Oktober 1906 forelagde Finansminister Neergaard et nyt Lovforslag, denne Gang med bedre Haab om at faa Sagen gennemført. Heri var lyse Olier sat til 6 Øre pr. kg, men Raaolien mærkelig nok til 1 Øre pr. kg. Blandt de mange Andragender, som i Anledning af Lovforslaget blev indsendt til Rigsdagen, var derfor ogsaa et fra Glad & Co. om Toldfrihed for Masut. Derimod argumenterede Firmaet slet ikke for at faa den foreslaaede Told paa lys Olie (altsaa Beskyttelsen) forhøjet, det mente man paa Forhaand var udelukket. Importørerne var nemlig ogsaa paa Færde for at paavirke Rigsdagen. Femten Oliefirmaer, hvem Glads Virksomhed var en Torn i Øjet, indsendte et Andragende, hvis Kvintessens var følgende ordrette Citat:

»Det nævnte Firma L. C. Glad & Co. har hidtil drevet Olie-Destillation for at indvinde Differencen mellem Tolden paa den mørke og den lyse Olie, idet denne Destillation bort-

tager de Stoffer, der gør Olien mørk, og den destillerede Olie derefter fremtræder som lys.

Denne Destillation har kunnet ske med stor Fordel, netop fordi Told-Differencen var saa stor, ca. 3 Kr. 60 Øre pr. 100 Pund. Firmaet har set denne sin store Fordel truet ved det ny Toldforslags Fremkomst, og dette har foranlediget dets Henvendelse til det ærede Udvalg med Henstilling om, at Tolden paa den mørke Olie maatte blive yderligere nedsat.

Denne Difference, som det vedkommende Firma indvinder, andrager nu 3 Kr. 60 Øre pr. 100 Pund, medens Forskellen efter den nye Lov kun bliver 2 Kr. 56 Øre, og det er givet, at dets Virksomhed derefter ikke kan være saa lukrativ som tidligere.

Imidlertid synes det os ikke, at et saadant Hensyn til nogen enkelt Mand kan indeholde nogen Begrundelse for Lovgivningen til at foretage Forandring i de Toldsatser, der ere foreslaaede, naar henses til, at dette kun vil bevirke, at det Misforhold, som i en Aarrække har eksisteret, kan fortsættes. Der er kun dette ene Firma, som kan lukrere af dette Forhold, medens det paa det bestemteste strider mod samtlige Olie-Importørers Interesse, idet disse maa betale den høje Told for lys Olie, og det eneste Udbytte vil derefter kun blive, at det nævnte Firma paa Statens Bekostning vil kunne indvinde Differencen til sig, medens en hel Stand maa betale den høje Told.

Vi tillade os derfor at anmode om, at der ikke bliver taget Hensyn til Firmaet L. C. Glad & Co.s Forslag.«

Heraf kan man uddrage adskilligt om det evige Modsætningsforhold mellem Handelen og den toldbeskyttede Industri, men tillige om de skarpe Konkurrenceforhold indenfor Oliebranchen.

Imidlertid havde Glad & Co. en mægtig Forbundsfælle, hvad Toldfrihed paa Raaolie angaar, nemlig Aktieselskabet Burmeister & Wain, hvis Dieselmotorer nu gik deres Sejrs gang, ikke blot i Danmark, men ogsaa i Udlandet. Dette Firma var naturligvis interesseret i Toldfrihed for Brændselolie, specielt de mørke Texasolier, som Østasiatisk Kom-

pagni den Gang solgte fra Cisterneanlægget paa Langeliniemolen, og som var af nogenlunde samme Beskaffenhed som russisk Masut. Resultatet blev derfor, at Raaolie med Flammepunkt 90—200° C. blev toldfri, men Hensynet til Brændselsolierne gav desværre senere et alvorligt Bagslag, idet ogsaa den lyse Solarolie efter Lovens Vedtagelse i 1908 administrativt blev gjort toldfri.

I denne Omgang kom der imidlertid ikke noget ud af Sagen, men i Oktober 1907 blev Forslaget atter fremsat og ført frem gennem tre Behandlinger i hvert Ting til Fællesudvalget, som afgav Betænkning 1. Maj 1908. Firmaet Glad havde naturligvis regnet med en Told af 6 Øre pr. kg som foreslaaet af Regeringen og vedtaget af begge Rigsdagens Ting, men i sidste Øjeblik lykkedes det Repræsentanter for Rapsoliemøllerne at vinde Gehør for en højere Beskyttelse for Rapsolie og Hørfrøolie (Linolie), som blev sat til 7 Øre pr. kg. Til Gengæld skar man saa alle andre lyse Olier ned til 5 Øre pr. kg. Johannes Glad søgte straks Audiens hos Finansminister Neergaard for at faa dette rettet, men det var ikke muligt, Sagen var afgjort i Fællesudvalget, hvor Landborepræsentanterne havde handlet ud fra Ønsket om at faa billige Raps- og Hørfrøkager, men disse to Ting har forøvrigt ikke noget med hinanden at gøre, da Priserne bestemmes af Verdensmarkedet og ikke af lokale Fabrikationsforhold. Der var imidlertid ikke noget at gøre. Loven blev vedtaget af begge Ting og stadfæstet af Kongen 5. Maj 1908. Den traadte i Kraft 1. Januar 1909, og fra denne Datum var Beskyttelsen for Mineralolieindustrien kun 5 Øre pr. kg, altsaa væsentlig ringere Vilkaar for Firmaet Glad end forhen.

For Fuldstændighedens Skyld skal blot anføres, hvorledes Tolden blev ændret for de andre Artikler, som Oliefabriken fremstillede, nemlig Vognsømørelse og Konsistensfedt. Den første fortoldedes efter den gamle Toldlov med 1 Sk. pr. Pund. Landstinget vilde i 1900 nedsætte dette til 1 Øre pr. Pund, og Folketinget vilde helt ophæve Beskyttelsen. De fem dengang eksisterende Vognsømørelse-Fabriker androg saa Rigsdagen om en Beskyttelse af mindst 2 Øre pr. kg. Resultatet blev 1,5 Øre pr. kg, og dette er bibeholdt siden. For Konsistensfedt har Tolden altid været som for lys Olie, altsaa siden 1908 5 Øre pr. kg.

Da Navigationen paa St. Petersborg er lukket fra December til medio April, var Glad & Co. altid nødt til at hjemtage ca. 5 Maaneders Masut-Forbrug i Løbet af November—December og oplægge Par-

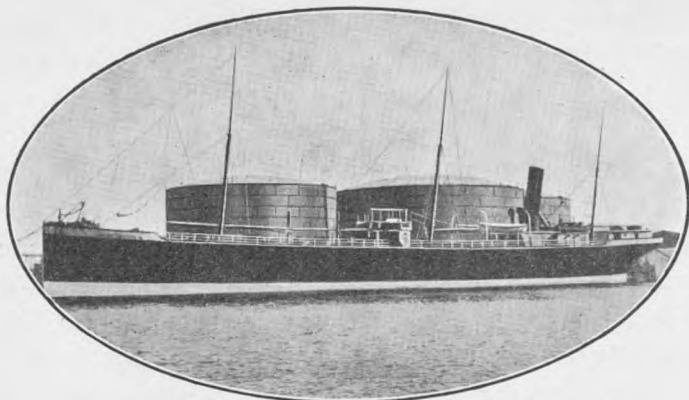
tiet paa Bagpladsen ud mod Tagensvej. Ved den nye Toldlov var Masut imidlertid givet fri fra 1. Januar 1909, og det vilde være et stort Tab, om Firmaet skulde betale Told efter den gamle Lov af et saa stort Parti Masut, blot fordi man var tvunget til at tage Olien hjem en Maanedes Tid, før Loven traadte i Kraft. Firmaet ansøgte derfor Toldvæsenet om Oprettelse af et midlertidigt Kreditoplag, hvor Masuten kunde oplægges ufortoldet under Toldlukke. Da Andragendet blev bevilget, blev Bagpladsen indhegnet, og her blev nu i Slutningen af 1908 oplagt det største Parti Olie, som Firmaet nogensinde har haft paa Lager paa Fabrikens Grund, nemlig 16.000 Fade. Det maa erindres, at Fabriken nu gik med tre store Destillationskedler, som daglig slugte 150 Tønder Masut. Hvad der skulde bruges i det gamle Aar, blev holdt udenfor Gitteret og fortoldet. Toldvæsenet forseglede Porten til Indhegningen, og først 2. Januar 1909 blev Seglet brudt af Nørrebros Toldforvalter og Lageret overgivet toldfrit til Firmaets Raadighed. Kreditoplaget blev samtidig hævet. Det Toldbeløb, som Firmaet paa denne Maade sparede, androg ca. 15.000 Kr.

Først i 1929 fik Firmaet paany Kreditoplagsret for at kunne expedere ufortoldet Olie til Skibsprovianteringshandlere i Provinserne. Det er navnlig Motorcylinderolie, som sælges »paa Udførsel« til Fragtskibe i udenrigs Fart, eller til Fiskekuttere, som skal paa Langfart. Det var tidligere forbundet med altfor mange Formaliteter at expedere saadanne Ordres, men ved Kreditoplaget er Sagen bleven betydelig simplificeret, saa at Skibshandlerne paa denne Maade kan sælge Olien 5 Øre billigere pr. kg, naar den er til ufortoldet Brug.

*

*

*

Tankdamperen »Joannis Coutzis«,
losser en Ladning Masut i Københavns Frihavn
24. Maj 1910.

Importen i Tankdamper begynder.

1909—1914.

Bag ethvert stort Fremskridt ligger der som Regel en tvingende Nødvendighed, som gennem Tanker og Overvejelser fører det Nye frem. Ganske vist frembød Firmaet Glads Import af russisk Masut i Træfade store Mangler i Forvejen. Det var vanskeligt at skaffe Fade i St. Petersborg, og navnlig gode og tætte Fade. Der var altid en mægtig Lækage paa disse Sendinger, saa at Skibenes Lastrum flød med Olie. Tønderne maatte, naar de var tømte, sælges her med Tab, væsentlig til Tjæregrossisterne, Etatsraad Vilhelm Hansen m. fl., som langtfra kunde betale den Pris, hvortil Tønderne var indkøbt i Rusland. Endvidere var Firmaets Masutimport nu blevet saa stor, at en mere praktisk og rationel Transport var paakrævet. Men det afgørende Moment, som tvang Firmaet ind paa Import i Tankdamper var alligevel den nye Toldlov, som efter sin Ikrafttræden 1. Januar 1909 viste sig at være langt farligere for Oliefabrikens Eksistens end antaget.

Toldbeskyttelsen for lys Olie var altsaa reduceret fra $8\frac{1}{3}$ Øre til 5 Øre pr. kg, det var 1 Øre pr. kg mindre, end Firmaet havde regnet med; men til Gengæld var Raaolien blevet toldfri. Alligevel skulde Virksomheden kunne gaa, blot naturligvis ikke med saa fint et Udbytte som tidligere. Vanskelighederne kom imidlertid fra en Kant,

hvor de slet ikke var ventet, idet Generaldirektør Marcus Rubin fortolkede Loven saaledes, at lys Solarolie kunde indføres toldfrit som Brændselolie. Det var Hensynet til Burmeister & Wain og de andre Motorfabriker, som gjorde sig gældende. Endvidere var der i Folketinget blevet argumenteret for almindelig Toldfrihed for Brændselsoiler, men Loven gav faktisk kun de mørke, uigennemskinnelige Olier fri, og der kan næppe være nogen Tvivl om, at Marcus Rubin i dette Tilfælde handlede ud af egen Magtfuldkommenhed. Landstingsmand Holger Petersen, hos hvem Firmaet søgte Raad i denne vanskelige Situation, raadede til et Sagsanlæg mod Regeringen med Erstatningskrav, men Lars og Johs. Glad var ikke meget stemt for et saa drastisk Skridt. Rimeligvis vilde en øjeblikkelig Lovændring blive Følgen, og saa kom man maaske fra Dynen og i Halmen. Derfor indskrænkede Firmaet sig til en skriftlig Protest til det nyoprettede Toldraad, men den blev overhovedet aldrig besvaret.

Muligheden for at faa lys Solarolie toldfrit ind, maa have været Importørerne bekendt allerede før Lovens Ikrafttræden, thi allerede i Januar 1909 tilbødes lys, galizisk Solarolie til Priser, der tydelig viste Forholdet. Nu var Glad & Co. i Forvejen handicappet med Hensyn til Solarolieprisen, idet Petroleum var blevet toldfri ved den nye Lov, og for Solarolie kunde man i hvert Fald ikke faa højere Pris end for Petroleum, altsaa maatte Noteringen reduceres med 2 Øre pr. kg. Hvis nu ogsaa Tolden paa Solarolie faldt bort, saa skulde man yderligere ned, og da Udsalgsprisen for den galiziske Solarolie laa langt under Indkøbsprisen for Masuten, betød den nye Fortolkning et stort Tab, eller maaske at Oliefabriken maatte lukke.

At købe og sælge med Fordel, er i faa Ord en Købmands Gerning, og L. C. Glad var en fuldblods Købmand. Han heftede sig ikke alene ved Salgsarbejdet; Indkøbet havde i nok saa høj Grad hans Interesse. Kneb det at hævde Salgspriserne, maatte Indkøbet forbedres, og Importen af Masut i Tønder var i Forvejen belastet med saa mange Skavanker, at en Reform paa dette Omraade laa ligefor. Da nu ogsaa Prisforholdene for Solarolien kom til som Moment i Overvejelserne, var Handlingens Tid inde.

Det maa erindres, at St. Petersborg ikke er den naturlige Udskibningshavn for russisk Raaolie. Naar Glad & Co. hidtil havde faaet sine Forsyninger derfra, saa skyldtes det Forbindelsen med Firmaet

W. Ropes & Co. Men Findestedet er Kaukasusdistrikterne, navnlig Egnen omkring Baku, Apscheron-Halvøen. Det var original Balachani-Masut, Glad anvendte i Destillationen, men denne Olie maatte først transporteres i Lægtere over det kaspiske Hav og derefter den lange Vej op ad Volgaen til Rybinsk, hvor den blev pumpet over i Jernbane-Tankvogne og dirigeret videre til St. Petersburg. Her blev den sat op i store Lagercisterner, og hvad der skulde exporteres, blev tappet paa Fade. Det siger sig selv, at denne lange og besværlige Transport kostede mange Penge. Havde Lægterne kunnet gaa direkte ind til St. Petersburg, havde det været billigere, men Kanalerne, som skulde forbinde Floderne og lette Trafiken, var enten saa forsømte og vanrøgtede af den russiske Embedsstand, at Lægterne risikerede at staa paa Grund i Aarevis, eller Vandstanden var saa lav paa Grund af Tørke, at Sejlads var umulig. Under Firmaets Overvejelser blev dette Spørgsmaal omhyggelig undersøgt med Assistance baade af Ropes og af Firmaets senere Leverandør af Masut, Firmaet Gregoire Rabinovitch, St. Petersburg; men havde disse Firmaer ikke turdet benytte Lægtere paa Strækningen Rybinsk—St. Petersburg, saa turde Firmaet Glad naturligvis endnu mindre løbe denne Risiko. Der var ikke andet at gøre, Masuten maatte fremtidig tages hjem over Batum ved Sortehavet (Bakus Udskibningshavn), og vel at mærke i Tankdamper, thi i Kaukasusdistrikterne lader tomme Egetræstønder sig umuligt fremskaffe.

Dette Projekt frembød to store Vanskeligheder: at finde den rette Leverandør i Kaukasus og at finde Cisternerplads i København, hvor Tankdamperne kunde losse. Hvis det var muligt at løse disse to Problemer, saa kunde Masuten skaffes hjem til en væsentlig billigere Pris end hidtil og Oliefabrikens Stilling bevares, idet man da kunde realisere Solarolien uden Tab i Konkurrencen med den toldfri Indførsel fra Galizien og andre Steder.

Af de nævnte to Problemer var Cisternespørgsmaalet i København ubetinget det vanskeligste. Nordre Redmole (Cisternemolen i Frihavnen), var endnu ikke bygget, og et Cisterneanlæg regnedes dengang for saa brandfarligt, at Havnevæsenet ikke vilde afgive Grund dertil. Det Danske Petroleums Aktieselskab (Standard Oil) havde sine Cisterner paa Refshaleøen og Nord for Tuborg Havn. Skandinavisk-amerikansk Petroleums Aktieselskab (Pure Oil) og Dansk-Tysk Petroleumskompagni (Deutsche Bank) havde begge deres i Hellerup, syd for

Tuborg Havn, og paa disse Steder var et nyt Anlæg paa Forhaand udelukket ved Selskabernes Aftaler med Grundejerne. Forøvrigt var Besjlingsforholdene ved Tuborg Havn heller ikke gode. Selv mindre Tankdampere kunde ikke gaa ind i Havnen, og indtil den allernyeste Tid har Selskaberne maattet lægte Petroleum og Olie ind til Cisternerne, hvilket naturligvis betyder en Fordyrelse af Varen. Mange Forslag om Bygning af et nyt Tankanlæg blev drøftet, Kastrup, Islands Brygge, Helsingør o. fl., men de strandede alle paa Lægtingen eller paa Brandfaren. Det eneste Sted, hvor selv de største Tankdampere kunde gaa til Kaj og losse, var Tankanlægget paa Langeliniemolen, som var bygget i 1903 af Shell-Kompagniet i London (Sir Marcus Samuel) til Skibsfartens Forsyning med Brændselsolie. I de første Aar blev det bestyret af Østasiatisk Kompagni, senere overtaget af Kompagniet, som herfra forhandlede den sorte Borneoolie og senere Texasolie, som man dengang anvendte baade til Dieselmotorer og til direkte Fyring under Skibsdampkedler. Anlægget var imidlertid bygget altfor stort, Ø. K.s Skibe forsynede sig for Størstedelen ude i Østen, og Brugen af fuel oil til Skibsmaskiner i Stedet for Kul var dengang endnu i sin Begyndelse. Derimod solgte Kompagniet en Del Olie til de stationære Dieselmotorer, hvormed Burmeister & Wain forsynede Landets Elektricitetsværker, og Glad & Co. brugte megen Texasolie til Fabrikation af Vognsmørelse. Det faldt derfor ogsaa naturligt, at Firmaet forhandlede med Kompagniet om Leje af den nordligste af de tre store Cisterner paa Langeliniemolen, som der faktisk ikke var Anvendelse for. Denne Sag blev ordnet samtidig med Indkøbet af den første Tankladning. Lejemaalet blev afsluttet 21. Januar 1910 for 2 Aar, og Lejen var 9000 Kr. aarlig, inclusive Betjening. Ventilene til Glads Cisterne blev aflaaet, og der nedlagdes et særligt Aftapningsrør for denne Tank i Forbindelse med en elektrisk dreven Centrifugalpumpe, saa at Glad faktisk havde sin egen selvstændige Beholder, uafhængig af det øvrige Anlæg. Her modtog Firmaet nu sine Masuttilførsler, indtil Krigen satte en Stopper for al Import fra Rusland, men det maa anføres, at Ø. K. i 1911 solgte hele Cisterneanlægget og den dertil knyttede Olieforretning til Det Danske Petroleums Aktieselskab. Lejekontrakten med Glad forblev dog i Kraft og fornyedes i 1912 af D. D. P. A. for 3 Aar. Arrangementet ophørte i 1915.

Selve Masutindkøbet var ogsaa en stor og vanskelig Opgave, thi man havde ingen som helst Erfaring for, hvorledes disse Forretninger ordnedes i Praksis, havde heller ingen Forbindelser i Kaukasus, som man kunde stole paa. Johs. Glad rejste derfor til Hamborg for at raadspørge Dr. Albrecht, som havde skrevet en Bog om Jordoliens Transport og Opbevaring og betragtedes som en Kapacitet paa dette Omraade. Hos ham fik Glad mange praktiske Raad og Oplysninger om Afskibningen, om Kontrol med Kvaliteten, om Retsforholdet dels overfor Tankdamperen, dels overfor Afladeren m. m. Olien forsendes nemlig i Jernbane-Cisternevogne fra Baku ved det kaspiske Hav over Kaukasus til Batum ved Sortehavet og opmagasineres der i Cisterner, indtil Afskibning kan finde Sted. Ved Forsinkelser eller Afbrydelser i Transporten kan der opstaa mange vanskelige Spørgsmaal om Ansvar og Erstatning.

Det største Problem var imidlertid at finde en paalidelig Sælger, som kunde levere den rette Kvalitet. Masut til Destillation, eller som den benævnes i Baku »Astatki«, er nemlig ikke nogen almindelig Handelsvare saaledes som Brændselsmasut. Konsulatet i Baku mente overhovedet ikke, at det vilde være muligt at købe Olien der, men foreslog Firmaet at henvende sig til Nobels Agent i København, Ludvig Edelstein. Herom kunde der selvfølgelig ikke være Tale, da Edelstein var Glads Konkurrent i det danske Marked, og man havde jo ogsaa forskellige Tilbud med Garanti for den rette Analyse, men Lars Glad var efterhaanden bleven ængstelig for at betale en Tankdamperladning Masut forud ved Remburs i Batum. Det drejede sig jo om en kvart Million Kroner i rede Penge, og hvad kunde man ikke risikere med Hensyn til Kvaliteten! Ganske vist fandtes der private Inspektionsfirmaer, som paatog sig Kontrollen med, at Ladningen svarede til de stillede Betingelser, men alligevel — det var første Gang, Firmaet stod overfor et saa stort og risikabelt Indkøb. Dertil kom, at Firmaet ikke havde rigtig Tillid til, at Rabinovitch kunde levere fra Batum. Han tilhørte den russiske Bonvivanttype, altid udhalet efter sidste Parisermode, altid med en Cigaret i Mundvigen og, naar han passerede København for at hilse paa Firmaet, altid paa Vej til Paris eller Baden-Baden. Hans Leveringer fra St. Petersburg blev altid først betalt efter Modtagelse og Besigt, det kunde man overse; men betale en hel Tanklast forud ved Indpumpningen i Batum, det var for risikabelt.

Desforuden havde Firmaet Tilbud fra et Par andre russiske Firmaer, bl. a. fra Brødrene Kahan, som ejede Russisch-Baltische Mineraloelwerke, Riga, og flere andre russiske Fabriker. Med dette Firma traadte Glad & Co. det følgende Aar i fast Forbindelse, og efter Krigen blev Verdensfirmaet Caucasian Oil Company, for hvilket Selskab Generalkonsul C. F. Glad er ledende Direktør, stiftet paa Basis af Firmaet Kahans russiske Besiddelser; men i 1910 var Forbindelsen endnu for ny. Lars Glad veg tilbage for Risikoen. Han vilde hellere betale lidt mere for Varen og saa være paa den sikre Side. Altsaa henvendte han sig til Østasiatisk Kompagni, hvor Indkøb af en Tanklast Olie hverken var nogen ukendt eller nogen særlig imponerende Forretning. Ø. K.s Olieafdeling lededes af daværende Kontorchef, senere Direktør Madsen-Mygdal, et klart Hoved og en fremragende merkantil Dygtighed. Mødet, paa hvilket denne Sag blev afgjort, fandt Sted i Ø. K.s nye Bygning paa Gammelholm, som kort forinden var taget i Brug. Tilstede var Fabrikant Lars Glad og Lederne af begge Firmaets Afdelinger, A. M. Duvantier for Olieafdelingen og A. N. Roos for den udenlandske Afdeling (Mejeripræparaterne). Sidstnævnte havde forøvrigt i en Del Aar været ansat i Ø. K. og havde derfra Kendskab til Verdenshandelen. Han var et glimrende Sproggeni og havde bl. a. overtaget Rejserne baade i Europa og i Amerika efter Johs. Glad, som nu kun rejste i England.

Ved Mødet paa Ø. K.s Kontor 22. Januar 1910 forelagde Lars Glad aabent Sagen for Madsen-Mygdal, og Resultatet blev, at denne med en Ro og Sikkerhed, som i høj Grad forbavsede Glad, paatog sig ikke blot at indkøbe Masuten, men ogsaa at chartre Tankdamper og levere Olien oppumpet i Nordre Cisterne paa Langeliniemolen til samme Pris, som Firmaet Glad kunde købe Olien til og fragte Skib, med Tillæg af $\frac{1}{2}$ % for Financiering. Betalingen skulde først erlægges efter Indpumpningen, kort sagt, Ø. K. overtog hele Risikoen. Dette skete dog ikke blot af Venlighed overfor Kompagniets nye Lejer, men nok saa meget af merkantile Grunde. Det viste sig senere, at Ladningen blev leveret af Gebr. Nobel. Overfor Ø. K., som havde gjort Rusland store Tjenester under den japanske Krig, har Firmaet Nobel stillet sig til Disposition, maaske uden at kende den virkelige Køber. Rimeligvis har Kompagniet ogsaa kunnet opnaa en billigere Prisnotering fra Nobel, end Glad fra de mindre russiske Firmaer, saa at Forretningen for

Ø. K.s Vedkommende blev mere end en høflig Gestus. Hovedsagen var imidlertid, at Olien, da den kom frem, viste sig at være af fortrinlig Kvalitet, saa at alle Parter kunde være tilfreds.

Fra Hamborg var Johs. Glad rejst til London for at fragte Tankskib. Han havde gennem Mæglerfirmaet Henry Funck & Co. faaet Tilbud paa den græske Tankdamper »Joannis Coutzis«, 2500 Tons, til en Rate af 14 sh, men da Forretningen nu blev ordnet gennem Ø. K., overdrog Firmaet Glad telegrafisk sine Interesser til Kompagniet, og Chartringen gik i Orden til nævnte Rate.

Nu er Raten omtrent den samme som dengang, men der er iøvrigt ikke noget saa uberegneligt som Tankfragter. De har ingen Relation til de almindelige Godsfragter, og de er i højeste Grad fintmærkende overfor Tilbud og Efterspørgsel. I 1912—13 var Tankraten paa Sorte havet helt oppe i 55 sh pr. ton, saa at det kunde lønne sig for Firmaet Glad atter at tage Masut hjem over St. Petersborg, dog naturligvis ikke i Fade, men i Tanklægger over Østersøen. Under Krigen har Tankfragterne f. Eks. for en Rejse fra den mexikanske Golf til europæisk Havn været oppe i over 300 sh pr. ton, og selv under normale Forhold, i 1927, var Fragten omkring 45 sh, saa at kun de store Selskaber, som har egne Tankdampere og kan regne med aarlige Gennemsnitsfragter, er i Stand til at kalkulere deres Varer med nogenlunde Sikkerhed.

Tankdamperen »Joannis Coutzis« ankom til Københavns Frihavn 24. Maj 1910 med en Last paa 2500 Tons Masut, som i Løbet af 40 Timer blev indpumpet i Cisternen. Det var en stor Begivenhed for Firmaet, en ny Æra, som oprandt. Man var fri for den besværlige Import i Fade, ingen Lækage, intet Tab paa Salg af Emballage, ingen ublu Stevedorregninger ved Partiets Ankomst og Oplægning paa Fabriken. Lydløst gled Olien ind i Cisternen ved Hjælp af Damperens Pumper, lydløst løb den atter ud i Firmaets tre nye Hestetankvogne, hvori den daglig transporteredes hjem til Fabriken for at forvandles til ædlere Produkter.

Firmaet fejrede Begivenheden ved Udsendelse af en smuk illustreret Brochure, som markerer den høje Stand, Firmaet nu havde naaet.

Takket være Ø. K. var Indkøbet af den første Tankladning Masut gaaet glat og lykkeligt for sig, men det viste sig snart, at man havde betalt en altfor stor Præmie for at slippe for Risikoen. I August 1910 kom Firmaet Ch. N. Kahans Seniorchef fra Baku, Herr P. Kahan, til København og blev modtaget af Brødrene Glad med stor Courtoisi og Gæstfrihed. Ved de mundtlige Forhandlinger mellem Parterne tilbød Kahan at levere en Tankladning Destillationsmasut, svarende til Glads specificerede Analyse-Betingelser til en Pris af 34 copek pr. pud (16,38 Kg.) fob Batum. Man havde betalt Ø. K. 41 cop. pr. pud. Differencen udgjorde for en Ladning paa 3000 Tons ca. 25.000 Kr., og man forstaar, at selv Lars Glad blev stemt for direkte Indkøb i Fremtiden.

Firmaet Kahan var et mellemstort russisk Firma, som havde Fabriker i flere af Ruslands Byer, bl. a. Riga og Saratow foruden i Baku. Ligesom Firmaet Glad fremstillede Kahans Maskiner og Motorolier ved Destillation og Raffinering af Masut. Selv om Forholdene ikke var helt analoge, saa var Kahans dog det bedste Firma, Glad kunde komme i Forbindelse med, fordi det anvendte samme Raastof og derfor kunde levere den rette Kvalitet. Endvidere var dets Indehavere honnorte og respektable Folk, som indgød Tillid, og Firmaet stod vel anskrevet i Oplysningerne (Schimmelpfeng). Hvad der havde været en Leg for de erfarne Storkøbmænd i Ø. K., som kunde støtte sig til Ruslands største Oliefirma Nobel, rummede dog store Risikomomenter for et mindre Firma, og Sagen blev ikke lettere ved Lars Glads bekendte Forsigtighed. Naar en ny Mand skulde ansættes paa Kontoret i en overordnet Stilling, udtalte Lars Glad altid, at han og hans Broder

Fabrikant Lars Glad. 1910.

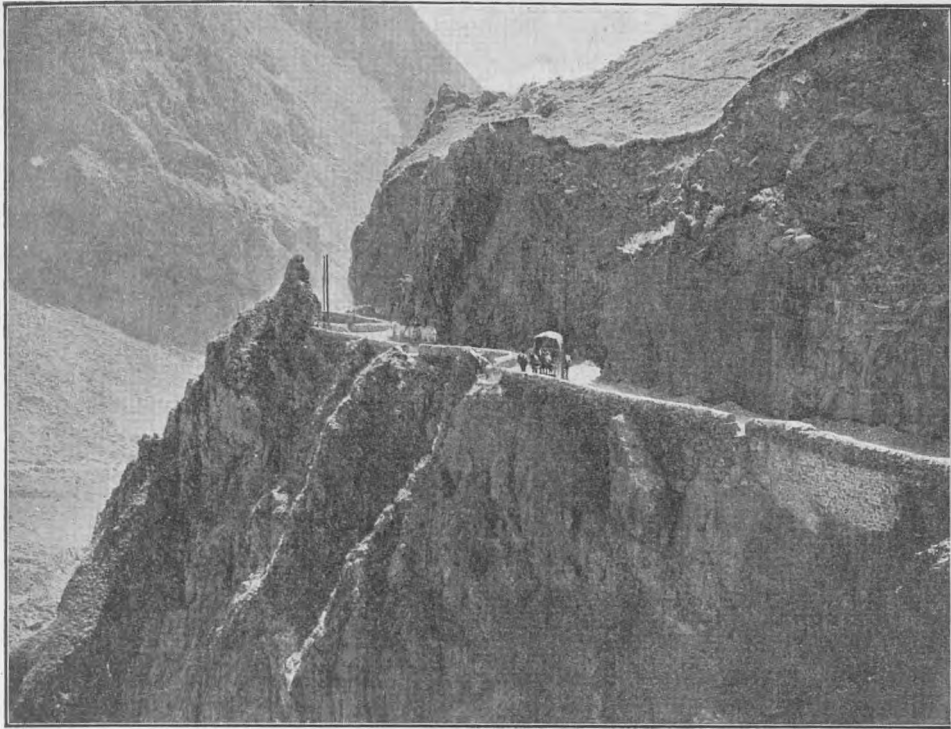
paa Forhaand var imod nye Foretagender, som kunde medføre Risiko. Han satte mere Pris paa Tilbageholdenhed overfor nye Forretninger end paa dristige Fremstød, som muligvis kunde give stort Udbytte, hvis de gik godt, men ogsaa store Tab, hvis de gik daarligt. Naar dette var Tankegangen til daglig, hvor meget stærkere maa saa ikke Ængstelsen have været ved at skulle vove sig ud i saa store og ukendte Forretninger, som det her gjaldt om. Forholdene i Baku og Batum var jo Firmaet ganske ukendte, endskønt man pr. Korrespondance, navnlig med de danske Konsulater, havde søgt at orientere sig angaaende Oliens Køb og Levering, Transport og Opbevaring, Kontrol og Arbitrage. Men hvis nu Damperen forliste undervejs til Batum? Eller værre: hvis Olien ikke kom frem i rette Tid, saa Damperen maatte vente, maaske i lang Tid, mod en demurrage af 35 sh. pr. løbende Time! At disse og lignende Tilfælde meget vel kunde indtræffe, fik Firmaet Erfaring for netop ved Afskibningen af Kahans Ladning i Januar 1911, men man søgte at forudse enhver mulig Risiko og at sikre sig mod alle Eventualiteter.

Forretningen blev endelig afsluttet ved følgende Accepttelegram fra Kahan, dateret Petersborg 27. Septbr. 1910:

Obgleich angebotener Preis sehr niedrig jedoch um das erste Geschæft zu machen erklære mich einverstanden Hundertachtzigtausend Pud Naphtarueckstaende zu drei und dreissig Kopeken zu liefern Bedingungen laut Proforma-kontrakt.

Hermed var Købet i Orden, og Felttoget blev straks aabnet mod alle de Vanskeligheder, som Sagen iøvrigt kunde medføre. Kahan har forøvrigt senere fortalt, at han gjorde denne Forretning med en saa ringe Fortjeneste, fordi der derved ligesom blev aabnet et Vindue ud imod Vesteuropa. Medens de russiske Købmænd som Regel ikke brød sig om at give Offerter til Export, var Kahans vaagne og energiske Folk, som gerne greb en ny Chance.

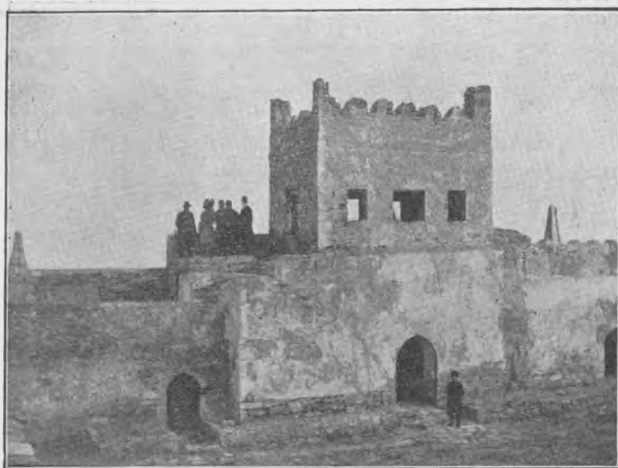
Først gjaldt det at finde en passende Damper til en rimelig Fragt. Ladningen maatte ikke gerne overskride 3000 Tons, svarende til 3300 Kubikmeter, idet Oliens Vægtfylde kun er ca. 900. Nu om Stunder vilde det være saa godt som umuligt at finde en saa lille Tankbaad til Oceanfart, da Tendensen i lange Tider har været store Baade paa 10.000 Tons og derved, men dengang fandtes en Del smaa Baade, og

Lars Glad, I. A. Windfeld-Hansen og Carl Glad paa Vej over Kaukasus
December 1910.

gennem Mæglerfirmaet E. A. Gibson & Co., London, charteredes T/S »Harry Wadsworth« til samme Rate som betalt Aaret før, 14 sh pr. ton. Skibet skulde give 18 Dages telegrafisk Notice for forventet Ankomst Batum og cancelling-date var 15. Januar 1911. I Certepartiet indsattes en Bestemmelse om, at Glad skulde kunne annullere Befragtningen ved Skibets Ankomst til Batum mod at betale £ 750 i Erstatning. Det var en Begrænsning af Risikoen, for det Tilfælde, at Olien ikke skulde være til Stede.

Søforsikringen tegnedes i Danske Lloyd mod en Præmie af $\frac{5}{8}\%$, men den var gennem nævnte Selskab placeret hos Lloyds Underwriters, London. Desforuden tegnedes gennem Mæglerfirmaet Rose Brothers en Række supplerende Policer, som dækkede Tab af Avance indtil £ 3000 i Tilfælde af Ikke-Levering og indtil £ 2000 for Forsin-

Rejseselskabet besøger det gamle persiske Tempel i Baku.

Ved disse Forsikringer imødekom man Lars Glads Forlangende om »safety first«, men de dækkede jo alligevel kun Transportrisikoen. For at kunne føre personlig Kontrol med Oliens Kvalitet og samtidig lære Forholdene i Kaukasus at kende, foretog Lars Glad ledsaget af sin Søn Carl Frederik Glad og Windfeld-Hansen, en Rejse til Baku og Batum midt i Vinterens Hjerte. Først rejste Selskabet til St. Petersborg, hvor Windfeld-Hansen modtog Introduktionskrivelser til ledende Teknikere i Baku af den nye Direktør for W. Ropes & Co., Mr. E. Hilton-Brown. Derfra gik Rejsen over Moskva til Baku, hvor man tilbragte Julen. Den danske Konsul *Biering*, som nu er Gesandt ved Balkan-staterne, ydede sine Landsmænd al mulig Hjælp og Støtte, og for første Gang studerede de danske Oliefolk ved Selvsyn Jordoliens Fremkomst og Behandling, saa de mægtige Oliefelter med Hundreder af Boretarne, de store fritliggende Destillationskedler, hvori Benzin og Petroleum blev udvundet, og de kæmpemæssige Reservoirer. I en Korrespondance til Hjemmet fortæller Carl Glad om, hvorledes man paa lang Afstand mærker Olietaagen, som hviler over Bakudistriktet, og om det stærke Indtryk, som de Rejsende fik ved Synet af denne mægtige Virksomhed. Kendt paa Forhaand, som de var med Jordoliens Natur og Egenskaber, var det en stor Oplevelse for dem her at se Olieindustrien i Verdensformat, thi netop i disse Aar var Produktionen i Baku atter paa sit Højdepunkt efter de politiske Urolig-

kelse i Skibets Ankomst indtil 30. Januar 1911. Det er ikke almindeligt at tegne saadanne Forsikringer, men hos Lloyd, London, kan man som bekendt dække enhver optænkelig Risiko, og det var et Felt, hvorpaa Kontorchef Roos fra sit tidligere Arbejde i Ø. K. under den russisk-japanske Krig havde en Del Erfaring.

Kasbek. — Lars Glad.

heder i 1906—07. I Sammenligning hermed var Fabriken i København kun i Lilleputformat, men alligevel var Forbindelsen til Stede. Fra disse ustandselig lærende Boretarne kom den Olie, som forsendt i Tankvogne over Kaukasus til Batum, derfra i Skib til København rundt hele Europa, fyldte Kedlerne derhjemme.

Fra Baku rejste Selskabet med Toget til Wladikavkas paa Nord-siden af Bjergene. Her ender Banen, og nu gik Rejsen videre med Firspand og Slæder op over Kaukasuskæden til Tiflis. Det var en meget interessant, men til Tider anstrengende og besværlig Rejse. Navnlig Turen over Kasbek Passet ved Vintertid var farlig, men alt forløb godt, og Selskabet ankom i god Behold til Tiflis, hvor Nytaaret fejredes efter dansk Tidsregning. I Rusland er man som bekendt 12 Dage bagud efter den gamle julianske Kalender.

Nytaarsaften efter vesteuropæisk Tidsregning indtraf Selskabet i Batum, hvor det blev modtaget af den danske Vicekonsul Warnecke, som selv arbejdede i Oliebranchen og skulde bistaa ved Kontrollen med Ladningen. Tankdamperen lod imidlertid vente paa sig, og i den Anledning gik Johs. Glad i stor Ængstelse og Spænding hjemme i København. Da den blev chartret, skulde den først udføre en Rejse til Batum og retur, før den kunde tage Glads Ladning, men paa denne første Rejse blev Skibet allerede forsinket paa Udrejsen. Paa Hjemvejen fik det meget haardt Vejr og maatte gaa ind til Vigo 15. December. Der var altsaa al mulig Udsigt til, at de tegnede Forsinkelses-Policer skulde blive effektive, og Johs. Glad tænkte sig allerede Muligheden af at annullere Certepartiet og chartre en anden Baad, men en saadan var ikke til at skaffe. Efter 5 Dages ængstelig Ventetid kom der endelig Telegram om, at Skibet nu lossede i Zeebrügge, og 27. De-

cember afgik det til Batum, hvortil det lykkelig ankom 16. Januar, altsaa en Dag for sent, men selvfølgelig blev Certepartiet opretholdt, og Glad & Co. fik en Del af de betalte Ekstrapremier refunderet af Lloyd, da Policerne ikke var blevet effektive.

Ved Batums Havn findes en hel Cisterneby, den ene Række Tanks bag den anden, tilhørende de forskellige Oliefirmaer og Opbevaringselskaber. I en af disse Cisterner henstod 3000 Tons Masut for Regning Ch. N. Kahan. I Løbet af December var Olien sendt fra Baku i Tankvogn over Kaukasus, da Rørledningen kun maa bruges til Petroleum. Windfeld-Hansen kontrollerede nu sammen med Konsul Warnecke Kvaliteten, som befandtes tilfredsstillende. Til Dækning for Fakturabeløbet havde Glad aabnet en Remburs i St. Petersborg, men denne blev efter telegrafisk Ordre fra Lars Glad overflyttet til Russo-Asiatic Bank, Batum. 19. Januar var Olien indpumpet i Skibet, alt klar til Afgang, og Rejseselskabet begav sig ombord i »Harry Wadsworth« for at rejse med til Konstantinopel. Paa Rejsen over Sortehavet havde Skibet haard Storm, saa at det blev flere Dage forsinket. I København var man meget urolig for Passagerernes Skæbne, men langt om længe indløb endelig Telegram om, at de velbeholdne var gaaet i Land i Konstantinopel.

»Harry Wadsworth« fik en haard Rejse paa Resten af Vejen, men 20. Februar ankom Skibet lykkelig til København og opløstede sin Ladning. Trods haardt Vejr var der hverken Lækage eller Beskadigelse paa Ladningen. Det fortjener at bemærkes, at Firmaet Glad til Dato overhovedet aldrig har haft Anledning til at kræve Erstatning hos Assuranceselskaberne for Skade paa Tankdamperladninger. I de 20 Aar, som er forløbet siden »Joannis Coutzis« opløstede den første Ladning, er alt gaaet lykkeligt uden Forlis eller Havari.

Med Konsul Warnecke i Batum havde Glad knyttet varig Forbindelse. Han var tysk af Fødsel, men dansk Vicekonsul, og havde oparbejdet en betydelig Forretning paa Stedet. Han foreslog Glad konstant Lejemaal af en Cisterne, saa at Firmaet kunde købe Masut i Baku, naar Prisen var billigst, oplagre Olien i Batum og altid være sikker paa, at den var til Stede ved Tankdampernes Ankomst. Disse Planer blev dog ikke til Virkelighed, væsentlig fordi Fragterne i den følgende Tid ikke tillod Import fra Batum. Men Forbindelsen holdtes stadig vedlige.

Da Krigen udbrød, blev Warnecke, som var tysk Officer, fængslet og sammen med sin Hustru ført som Krigsfanger til Wiatka i Nordrusland. I 1916 lykkedes det at faa Hjemrejsepas for hans Hustru. Efter Freden i Brest-Litowsk blev ogsaa Warnecke fri. Da Batum var hans Virkefelt, rejste han atter dertil, og ved Firmaet Glads Hjælp prøvede han at arbejde sin Virksomhed op paany, men det mislykkedes. De Forretninger, navnlig i caustisk Soda, ildfaste Sten o. lign. Artikler for Oliefabrikerne i Baku, som han gjorde à meta med Glad, gav Tab, og i 1920 blev han udvist af Bolschevikerne sammen med de øvrige Konsuler for Stater, der ikke havde anerkendt Sovjet. Han er en af dem, der trods al tænkelig Flid, Energi og personlig Dygtighed har faaet hele sin Eksistens ødelagt af Krigen.

Konsul Warnecke.
Batum.
R. af Dbg.

Da Lars Glad havde den Sorg at miste sin Hustru i 1896, var Datteren Julie Albertine Nathalia, opkaldt efter Farmoderen, kun 7 Aar gammel, og Sønnen Carl Frederik Overgaard, opkaldt dels efter Fregatkaptajnen og dels efter den norske Gren af Slægten, kun 6 Aar. Børnene mistede deres Moder i en Alder, hvor Hjertet netop trænger

Julie og Carl Glad.
1901.

mest til Kærlighed og Omsorg, og hvor højt Lars Glad end elskede sine Børn, saa kunde han dog umuligt erstatte dem, hvad de havde tabt. Da den første, svære Tid var gaaet, kastede han sig med dobbelt Iver over sin Forretning, og han havde det Held i Frk. Helga Weibel at finde en pligtopfyldende og trofast Husbestyrerinde, som vandt Børnenes Hengivenhed, og som lige til Lars Glads Død var Familien en trofast Støtte. Medens Datteren Julie forblev i Hjemmet lige til sit Ægteskab i 1910 med Pianist Kai v. Müllen, blev Sønnen Carl Frederik optaget paa Herlufsholm lærde Skole i 1902 efter i 5 Aar at have frekventeret Hertz' Forberedelseskole paa H. C. Ørstedsvvej.

Carl Glad blev Student fra Herlufsholm i 1909 og opholdt sig derefter et halvt Aars Tid i Tunbridge Wells i Eng-

land for grundigt at sætte sig ind i det engelske Sprog og engelsk Levesæt. Som naturligt var, ønskede Lars Glad, at hans Søn skulde hellige sig Forretningen for engang at kunne føre den videre, og dette stemmede meget vel overens med Sønnens Ønsker. Efter Hjemkomsten fra England begyndte Carl Glad derfor som Assistent paa den indenlandske Afdeling for at lære Tingene at kende fra Grunden. Det var netop i den Periode, hvor Tankdamper-Importen begyndte, og han fik saaledes sin første Uddannelse i Forretningslivet og sin Indvielse til den Gerning, han senere skulde overtage, paa det allerinteressanteste Tidspunkt i Firmaets Liv. Store Foretagender, mangehaande Overvejelser og Diskussioner fyldte baade

Dagens Arbejdstimer og Aftnerne i Hjemmet. Dertil kom, at Lars Glad fra sin egen Ungdom havde en stærkt udviklet Rejselyst og vurderede Nyttens af en Rejse, selv om den ikke var forbundet med praktiske Formaal, højt. Alene det at se fremmede Lande og lære dem at kende, var i hans Øjne opdragende og udviklende. Det er fortalt, hvorledes Carl Glad var med paa den store Rejse til Kaukasus i Vinteren 1910—1911. I de følgende Aar indtil Verdenskrigen foretog han en Mængde Forretningsrejser, ho-

vedsagelig i Europa for Olieafdelingen, og som Regel ledsaget af Kontorchef A. M. Duvantier, men ogsaa i 1911 til U.S.A. og Canada i Selskab med Fabrikant Lars Glad og Kontorchef A. N. Roos for at studere Osteløbesalget derovre. Paa disse Rejser erhvervede Carl Glad sig det Kendskab til fremmede Nationer og internationale Handelsforhold, som ingen Storkøbmand kan undvære, samtidig med at han lærte Forrettningens indre Liv grundigt at kende.

»Harry Wadsworth«s Ladning var baade den første og den sidste Tank-Forretning, som Glad afsluttede med Firmaet Kahan. I Løbet af 1911 steg Efterspørgslen efter Tanktonnage saa enormt, at Fragten Batum—København gik op i prohibitive Rater, over 30 sh. pr. ton. Resultatet blev, at Firmaet maatte bekvemme sig til paany at tage Masut hjem paa Fade fra Petersborg. Fra Rabinovitch købte man det allernødtørftigste til Vinterforbruget, idet man haabede, at Tankmarkedet til Foraaret vilde stille sig gunstigere; men dette Haab beskæmmedes. Fragterne holdt sig oppe i det samme høje Niveau. Tanken stod tom paa Langeliniemolen, og Fabriken skulde bruge Masut. Hvad var der at gøre? Spørgsmaalet

Carl Glad.
1909.

A. N. Roos.
1878—1919.

Lars og Carl Glad
under Niagara Vandfaldet 1911.

blev løst paa den Maade, at man af Rütgerswerke, Berlin, chartrede en lille Tankdamper paa 1000 Tons, som ellers benyttedes til Transport af Tjæreolie, for 3 Rejser fra St. Petersborg til København til en Fragt af 15 sh pr. ton. Rabinovitch skulde levere Masuten fra Cisterne i St. Petersborg, men Olien blev paa denne Maade væsentlig dyrere end Aaret forud. Det viser ganske godt Oceanfragternes usædvanlige Højde, at det var billigere at føre Masuten op gennem Rusland til Petersborg og derfra videre til København, end at tage den fra Batum paa normal Maade.

Carl Glad og A. M. Duvantier rejste i Slutningen af Maj 1912 til Petersborg for at kontrollere Indladningen i T/S »Julius Rütgers«. Rejsen gik først til Stockholm, hvor Statens Järnvägar holdt Licitation paa Tomfat. Den stigende Import i Tankdamper baade af Petroleum og af Smøreolie havde nemlig bevirket, at der efterhaanden var blevet Mangel paa Egetræsfade. Priserne steg, og da Lars Glad frygtede, at Olieafdelingen ikke skulde kunne faa den nødvendige Emballage til Fabrikens færdige Produkter, foretog Firmaet Masseindkøb af Fade i Sverige og andre Steder. Frygten viste sig delvis ugrundet, men igennem en Aarrække købte Firmaet Tønder i Stockholm paa meget gunstige Betingelser.

I Petersborg lærte Carl Glad personlig de store russiske Oliefirmaer at kende og blev modtaget med den største Forekommenhed overalt, ikke blot af Ropes og Rabinovitch, men ogsaa af de andre derværende Firmaer, med hvem Glad & Co. stod i regelmæssig Forbindelse. Enhver, der har rejst en Del, véd, hvorledes alene Nærværelsen paa et fremmed Sted uvilkaarlig giver en bedre Forstaaelse af Sagerne, end om de bedømmes hjemmefra. Opholdet i den pragtfulde russiske Hovedstad i den skønne Foraarstid med St. Petersborgs

berømte lyse Nætter var uforglemmeligt for Deltagerne. De havde Følelsen af her at være i Begivenhedernes Centrum, og de kunde jo ikke ane, at de Forbindelser, som de arbejdede paa at knytte, to Aar efter skulde blive afbrudt af Verdenskrigen og senere fuldstændig sprængt af Revolutionen.

»Julius Rütgers« afsejlede 6. Juni med fuld Last 954 Tons til København og gjorde endnu to Rejser med omtrent samme Kvantum. Dermed var Fabriken foreløbig forsynet. Fra D. D. P. A. købte man yderligere et Parti rumænsk Masut, som viste sig at være velegnet til Destillation, og som benyttedes jævnsides med den russiske Olie.

Haabet om en Nedgang i Tankfragterne gik heller ikke i Opfyldelse i 1913. De steg tværtimod til den enorme Højde af 55 sh pr. ton. Firmaet traf da et lignende Arrangement som Aaret forud, men denne Gang med D. D. P. A., af hvem man chartrede Tanklægger »Dieselea« for 4 Rejser Petersborg—København til en Fragt af 250 Kr. pr. Døgn, exclusive Omkostninger. Olien blev denne Gang indkøbt hos W. Ropes & Co. Carl Glad og A. M. Duvantier skulde ligesom i 1912 kontrollere den første Afskibning.

Rejsen til St. Petersborg blev foretaget ombord paa »Dieselea«, som havde en udmærket Kahyt og et pragtfuldt Dæk. Det var et gammelt Tanksejlskib, bygget i Frankrig for Transport af Petroleum fra Amerika til Europa i Oliens første Tid. Nu var det berøvet sin Takkelage, kun de nøgne Master stod tilbage, men det var et flot Skib i Søen, blot ikke manøvredygtigt. Det slæbtes af Dampbaaden »Diomedes«, som Glad havde været i Hamborg for at chartre, men til at begynde med var det nær gaaet galt. Slæbetrossen sprang, netop som Skibet var kommet ud af Frihavnen. Vejret var haardt, og »Dieselea« var nær strandet paa Middelgrunden, saa at Kaptajn Gyde maatte kaste Anker for Natten. Næste Dag oprettedes Forbindelsen, og derefter gik Rejsen godt. »Dieselea« indtraf velbeholden i St. Petersborg 12. Juni. Lægterne kom paa Siden, og Pumpningen begyndte.

Denne Gang opholdt Carl Glad sig kun i St. Petersborg de faa Dage, det varede at fylde Skibet. Saa gik Rejsen tilbage paa samme Maade, lidt ensformig, kun afbrudt af de regelmæssige Maaltider ombord, af et eller andet Skib, man passerede, eller af en rask Løbetur eller et Styrtebad paa Dækket. Det var herlige Dage. Da Transporten rundede Falsterbo Søndag Morgen 19. Juni, laa Søen blank som et

L. C. Glad & Co.s Fabrik 1912.

Spejl, og paa de følgende 3 Rejser var Vejret gennemgaaende fint, saa at Glad & Co. paa denne Maade fik en god Forsyning Masut hjem i Cisternen uden Uheld af nogen Art.

Aarene 1909—1913 var travle Arbejdsaar for Firmaet. Paa Oste- løbeafdelingen gik Arbejdet og Salget sin rolige Gang uden større Begivenheder. Det var i Olieafdelingen, at det Nye marcherede frem paa Indkøbets og Transportens Omraade, men samtidig krævede Salget et stadig stigende Arbejde. Firmaet havde i denne Periode en Mængde store Leverancer til Stats- og kommunale Myndigheder, til Statsbanerne, Orlogsværftet, Gas- og Elektricitetsværkerne, Sporvejene, Vandforsyningen, mange Privatbaner etc. etc. — Til Fyr- væsenet leveredes store Partier Skiferolie, den saakaldte »Petroline«, som Vagerdamperen »C. F. Grove« afhentede i Leith. Denne Olie var særlig velegnet til Fremstilling af Lysgas. Til Burmeister & Wain

havde man Leverancen af hele Smøreolieforbruget, derunder ogsaa af Dieselmotorolie »Philadelphia« og Cylinderolie Nr. 1, hvilke Mærker begge blev officielt autoriserede af Selskabet og blev indført ved en Mængde Elektricitetsværker, som dreves af B. & W. Dieselmotorer.

Tankvogne. 1912.

I det daglige Salg til Grossister og Købmænd fandt et stort Op- sving Sted. Omsætningen naede i 1912 det tidobbelte af Salget i 1891. Det var ikke blot Maskinolie, som leveredes i store Partier (hele Læs) til de københavnske Grossister, men ogsaa Motorolie, Centrifugeolie og lidt efter lidt Automobilolie. — Dampcylinderolie og andre specielle Olier, som Fabriken ikke selv kunde fremstille, købtes væsentlig af Standard Oil Company of New Jersey, Thompson & Bedford Depart- ment. Det var mægtige Tilførsler, Firmaet modtog pr. Damper fra New York og Philadelphia, men Varerne faktureredes af Leo Oppen- heim, Frankfurt a/M, som var Standards Resident i Europa for Smøre- olier. Carl Glad besøgte ham ved flere Lejligheder, og han blev altid modtaget med stor Elskværdighed. Vognsmørelse og Konsistensfedt fremstillede Fabriken i stadig stigende Kvanta. L. C. Glad & Co. var Landets største Oliefirma, almindelig anset og kendt for sine gode Produkter, for sin kulante Behandling af Kunderne og for sin korrekte og hurtige Expedition. Saaledes var Stillingen i 1914, da Verdens- krigens Bulder sprængte det fine Net af Kultur- og Handelsforbin- delser, som bandt Nationerne sammen, og styrtede alt ud i Kaos.

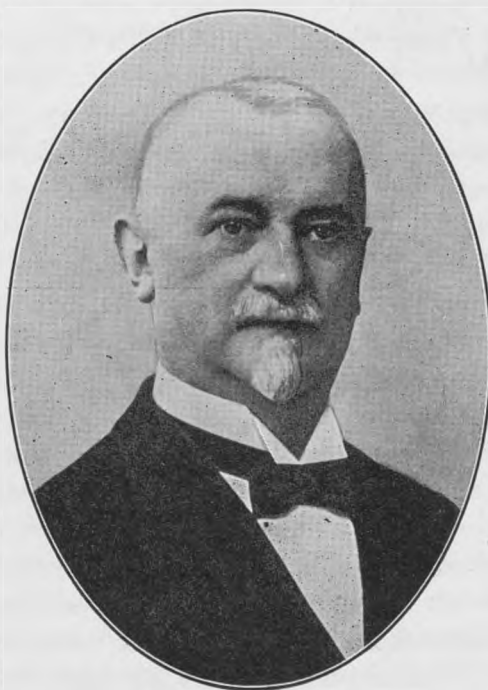
Firmaet Glads Nettofortjeneste var i denne Periode ikke helt tilfredsstillende, delvis paa Grund af de høje Bulkfragter. Der kom et Par Aar, hvor Nytaarsopgørelsen var en Skuffelse for Cheferne, som jo fra de syv fede Aar fra 1901 til 1908 var vant til et glimrende Udbytte. Trods fuld Beskæftigelse paa begge Fabrikens Afdelinger var det ikke muligt at indtjene blot tilnærmelsesvis saa meget som før 1908. At det hovedsagelig var Følgen af den nye Toldlov, var givet, men for at faa koncise Tal at regne med, blev Firmaets Bogholderi omlagt, saaledes at man kunde opgøre hver Afdelings Resultat for sig. Det bekræftede sig, at Osteløbe-Afdelingen arbejdede støt og sikkert, gav hvert Aar omtrent det samme Udbytte, men for Oliefabriken var Nettooverskudet gaet stærkt ned, trods Import af Masut i Tank-skib. Det skyldtes dog ikke blot den ringere Toldbeskyttelse, men ogsaa den skarpe Konkurrence. Maskinolie solgtes ikke blot ved Licitationerne, men i en-gros Handelen saa godt som uden Avance af Importørerne for dog ikke at overlade Glad hele Salget. Til Gengæld tog man saa en stor Avance paa Specialolierne, navnlig Dampcylinderolie. Dette Forhold er efter Krigen blevet nivelleret paa en mere sund Basis, saa at der nu ligger en mere ligelig, men ganske vist procentvis meget ringe Fortjeneste paa Oliesalget til Forhandlere. I 1912—13 var Glads Brutto-Avance paa en Tønde Maskinolie kun 3 Øre pr. kg = 5 Kr. pr. Tønde, altsaa end ikke, hvad Toldbeskyttelsen beløb sig til. Derfor kan det heller ikke undre, at den danske Oliehandlerstand som almindelig Regel sad haardt i det. Der var faktisk foruden Glad & Co. kun 1 à 2 Firmaer i Branchen, som klarede sig. Resten fik det kun lige til at gaa rundt.

Men for Glads Vedkommende vidste enhver Mand i Byen, at Firmaet var vel konsolideret. Fabrikant L. C. Glad var fra 1912 til sin Død i 1918 Medlem af Landmandsbankens Bankraad.

Trods dalende Fortjeneste repræsenterer disse Aar dog alligevel Kulminationen af Firmaets Virksomhed og af Chefernes Anseelse. Det intense Arbejde, det stigende Salg, Tankdampernes Ankomst til Frihavnen, de mange offentlige Leverancer, det gode Forhold til alle Myndigheder og last but not least den glimrende økonomiske Position — alt dette tilsammen gav Glans og Hæder. Danmarks Forbrug af Smøreolier i disse Aar anslaaes til 66.000 Fade aarligt. Heraf leverede Glad & Co. godt og vel en Tredjedel. Firmaets Import, Masuten ibe-

regnet, var over 30.000 Fade om Aaret. De store udenlandske Olie-truster var dengang ikke inde paa det danske Marked, hele Olie-handelen laa i Hænderne paa de private danske Importfirmaer samt paa Vacuum Oil Company, som dog kun solgte til Forbrugere (Fabriker o. lign.) og ikke var nær saa stærkt fremme som nu. Der har været Aar under og efter Krigen, hvor Fimaet Glads Fortjeneste var langt større, og i de senere Aar har Udviklingen ført med sig, at Im-porten og Salget nu er større end i 1913, men set paa Baggrund af Tiden dengang, maatte L. C. Glad & Co. karakteriseres som Danmarks førende Oliefirma.

Medens Lars Glad, som omtalt, altid blev boende paa Søtorvet, havde Johs. Glad allerede i 1894 købt Villaen paa Hjørnet af Hellerupvej og Gersonsvej, som han døbte »Dear Home« i Modsætning til hans Arbejds-mark »the wide world«. Det er ingen Tilfældighed, at disse to Extremer danner Felterne paa hans Skydeskive. Her nød han Hjemmets Fred, glædede sig over sine smukke Stuer og passede om Sommeren sin pragtfulde Rosenhave. Men da Spørvognen i 1908 blev ført igennem Viadukten paa Hellerupvej, forsvandt ogsaa Idyl-len. Han solgte »Dear Home« og købte i Stedet Albertis Villa »Mines Lyst« paa Ordrupvej. I 1915 solgte han dog ogsaa denne Villa, som senere om-dannedes til »Københavns Sygehjem«. Han boede i nogle Aar i Trond-hjemsgade, men hverken han eller Fru Minna Glad kunde vænne sig til Livet i Byen, og i 1918 købte han Villaen »Ordruphøj« ved Fem-vejen, hvor han boede til sin Død i 1924, og som endnu tilhører hans Enke.

Fabrikant Johs. Glad. 1912

Krigsaarene 1914—1918.

V erdenskrigen traf Glad & Co. saa temmelig uforberedt. Mordet i Serajewo fandt Sted 28. Juni 1914. Hele Verden gyste over denne Udaad, men hvor ofte havde man ikke før set Krigens Spøgelse, f. Eks. under Marokkokrisen i 1905, da Uvejret saa langt mere faretruende ud. Undersøgelsen i Serajewo varede tre Uger, og i al den Tid gik Trafik og Handel i Europa sin vante Gang. Først da Østrig 23. Juli sendte sit Ultimatum til Serbien, erkendte man Krigsfaren for Alvor, og da var det for sent. Fremskaffelsen af nye Vareforsyninger vilde tage Uger, ja Maaneder, og Risikoen ved at afgive Ordres under disse Forhold var ikke til at overse.

Kun paa et Punkt var Glad & Co. velforsynet, men det var i en ganske inferior Artikel, nemlig Pudsetvist, hvori Firmaet det Aar havde Kontrakt med Statsbanerne. Leverancen var dækket hos et Berlinerfirma, som imidlertid gik i Stykker, og Glad & Co., som ellers købte meget forsigtigt ind, havde mærkeligt nok hjemtaget 600 Baller i en enkelt Post fra det kendte Storfirma W. Wolf & Söhne, Stuttgart. Partiet kom frem i sex store Jernbanevogne umiddelbart før Krigens Udbrud, og derved blev Firmaet i Stand til fuldt ud at opfylde sine kontraktlige Forpligtelser overfor Statsbanerne, ogsaa i denne Artikel.

Løbeafdelingen var dækket i Kalvemaver og Annattofrø for 3 à 4 Maaneder. Olieafdelingen, som plejede at ligge med langt mindre Forsyninger, havde derimod kun ganske normale Beholdninger af de sædvanlige, importerede Oliemærker. Svovlsyre, Kul og andre Hjælpestoffer fik man jo tilkøbt et Par Gange om Ugen, saa heri var der overhovedet intet Lager. Men værst saa det dog ud med Raoliebeholdningen i Fri-

havnen, den var kun paa ca. 600 Tons russisk Masut, Resten af »Dieseleas«s Tilførsler fra 1913. Naar Firmaet ikke forlængst havde faaet nye Forsyninger hjem, saa laa det i, at den rumænske Masut, hvoraf der heldigvis var nogle Hundrede Tons i Nota paa en løbende Kontrakt med D.D.P.A., fungerede tilfredsstillende. Den ene Kedel arbejdede med russisk, den anden med rumænsk Masut, og bortset fra en Difference i Vægtfylden, var der ingen Forskel paa Destillaterne. Af Hensyn til, at en Del Salgskontrakter var sluttet i russisk Olie, var man dog selvfølgelig nødsaget til i hvert Fald delvis at fortsætte med denne Vare, og Firmaet havde netop indhentet Tilbud fra Kahan i Baku paa en Tankladning Masut, da Krigens Udbrud satte en Stopper for videre Forhandlinger. Hvorvidt en saadan Ladning var kommet igennem Dardanellerne, er vel tvivlsomt. Risikoen var i hvert Fald ikke til at overse, og hermed sluttede da den russiske Æra i Firmaets Historie. Den havde været glansfuld og givet store Resultater. Den russiske Olie var den ene af de Grundpiller, hvorpaa Firmaet var bygget op. Nu slog Krigens pludselig Bom for al Import fra Rusland, og til Dato har den ikke kunnet genoptages. Siden 1914 har Glad & Co. været henvist til udelukkende at arbejde med amerikansk Masut (reduced crude oil).

Krigens Udbrud gav Anledning til fuldstændig Panik i den københavnske Handelsverden. Ingen, der har oplevet disse kritiske Dage, vil nogensinde glemme Kapløbet om at sikre sig Varebeholdninger, og den kraftige Stigning i Priserne, som ikke havde anden Begrundelse end den stærke Efterspørgsel. Regeringens Foranstaltninger mod Kædehandel og Vareaager var derfor i høj Grad paakrævede. Saaledes averterede en Kreds af københavnske Olieimportører 7. August i Dagsbladene, at alle Kontrakter var suspenderede, endskønt der jo ikke var Krig her i Landet og heller ikke i Amerika, hvorfra de fleste fik deres Forsyninger. Saa var den Annonce, som Glad & Co. indrykkede i samtlige københavnske Dagblade 9. August 1914, bedre funderet:

OLIE.

Paa given Foranledning tillader vi os at meddele vore Kunder, at løbende Kontrakter hos os om Levering af Olie og andre Smøremidler etc. selvfølgelig staar ved Magt saavel med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet som Pris, saavidt

vore Beholdninger strækker til, og saalænge det blot er muligt for os at holde vor Fabrik i Drift. Mangel paa Arbejds-kraft, Kul og andre Hjælpe midler kan naturligvis umulig-gøre dette.

Vi skal gøre vort Bedste for at ekspedere Ordrene hurtigst muligt, men vi henstiller dog til vore Kunder ikke at rekvirere større Kvanta, end hvad der svarer til det hidtidige regelmæssige Forbrug. Ligeledes maa vi under de nuværende Forhold i al Almindelighed anmode om kontant Regulering.

At vi udenfor vore løbende Kontrakter nødvendigvis maa forhøje vore Priser, er kun en ganske naturlig Følge af den Risiko og de enorme Prisstigninger paa Raalie og Hjælpe-stoffer, som vi selv er udsatte for.

København, 8. August 1914.

L. C. Glad & Co.

I denne Meddelelse er der et Par Ting, som springer i Øjnene, først og fremmest at Firmaet vil opfylde sine Forpligtelser, saavidt Forraadene strækker til, og derfor maa rationere sine Kunder. Dette var i høj Grad nødvendigt baade for at beskytte Varebeholdningerne og for overhovedet at kunne overkomme Expeditionen. Fra tidlig Mandag Morgen den 3. August og 14 Dage frem i Tiden var Firmaets Tele-foner ustandselig blokeret af Opringninger fra ængstelige Kunder. Det var hele Landet, som pludselig vilde have Vished for at kunne faa den nødvendige Smøreolie: Privatbaner, Fabriker, Elektricitetsværker, Dampskibsselskaber, Tærskværker o. m. a., og det gjaldt i hvert enkelt Tilfælde at jugere Forbruget rigtigt og tilfredsstillende Køberen. Samtidig skulde Firmaet selv dække sig saa vidt muligt i Kul, Harpix, Syre o. m. a. Hjælpestoffer og protestere mod ublu Prisforhøjelser. Det var travle Dage i August 1914, men takket være den fornuftige Maade, hvorpaa Firmaet Glad & Co. greb Tingene an, lykkedes det at stille de fleste af Kunderne tilfreds.

Mandag 3. August indløb Telegram fra Kahan, St. Petersborg, som bad Glad forespørge, om den gamle Fru Kahan og hendes Søn Aron var i god Behold i Bad Nauheim. Den direkte Telegraftforbindelse mellem Rusland og Tyskland var jo afbrudt ved Krigserklæringen. Dagen

efter kunde Glad sende et beroligende Svar til St. Petersborg. Nu indløb Telegrammer om Eftersøgning af andre Personer af Familien Kahan, og inden Ugens Udgang var Glad & Co.s Kontor blevet Centralen for et stortilet Hjælpe- og Efterforskningsarbejde til Gunst for russiske Familier, som ved Krigens Udbrud befandt sig i Udlandet, specielt i Tyskland og Østrig-Ungarn, men ogsaa til Schweiz og Holland blev dette Arbejde udstrakt. I ca. 300 Tilfælde lykkedes det at finde de paagældende Russere og at give Underretning om deres Opholdssted og Befindende.

Rejse-Akkreditiverne var fuldkommen værdiløse, da enhver Bankforbindelse mellem Landene var afbrudt. Derfor stod mange af disse Russere uden Penge til Hjemrejsen, som maatte ske over Danmark eller Sverige, hvis de paagældende da ikke blev interneret som Krigsfanger. Ogsaa paa dette Punkt maatte Glad & Co. tjene som Mellemled. I Løbet af August Maaned afsendte Firmaet ikke mindre end 98.000 Kr. til landflygtige Russere. Da det viste sig, at Sagen kunde praktiseres, og da Hjælpen krævede langt større Beløb, end Firmaet kunde staa i Forskud for, blev Pengene telegrafisk overvist fra Petersborg til København med 10 à 20.000 Kr. ad Gangen og herfra anvendt efter de foreliggende Instruktioner.

Hele dette store Barmhjertighedsarbejde blev udført af Personalet om Aftenen efter Kontortid. Naar Dagens travle Arbejde var endt og Kontoret lukket, blev de russiske Telegrammer taget frem og behandlet. Stor var Glæden, naar Svaret fra Tyskland lød paa, at den Paagældende var »gesund«, men der var ganske vist ogsaa Tilfælde, hvor det trods Forespørgsel til mange forskellige Byer ikke lykkedes at finde Adressaten. Undertiden krævede det stor Kombinationsevne at finde ud af de forskellige Personers indbyrdes Forhold, deres Navne og Adresser. Telegrammerne var jo ikke altid lige tydelige, men

Carl Glad. 1910.

i det Store og Hele lykkedet Arbejdet over Forventning. De tyske Myndigheder lagde ikke Eftersøgningen den mindste Sten i Vejen, og Familien Kahan og dens Venner var yderst taknemmelige for det menneskekærlige Arbejde og den gode Hjælp, som Glad havde ydet dem i en vanskelig Tid. Da Brødrene Kahan i 1916 kom til København, medbragte de en kalligraferet Adresse i Lædermappe samt et kostbart Sølv-Teservice som Erkendtlighedsgave til Firmaets Indehaver, Lars Glad, og Kontorchef Duvantier fik senere overrakt et Guld-Cigaretetui med en smuk Inskription som Tak for det store Arbejde i August Maaned 1914.

Carl Glad havde aftjent sin Værnepligt i 1910, men ved Krigens Udbrud blev han indkaldt til Sikringsstyrken. Mandskabet blev beordret paa Gravearbejde i Omegnen, og der hændte det mærkelige, at Carl Glad kunde ringe ind til Kontoret i Gothersgade og fortælle sin Onkel, Johs. Glad, som intetanende var taget hjemmefra om Morgenens, at Kompagniet nu var i Gang med at anlægge Skyttegrave tværs gennem hans Have i Ordrup. Senere laa Carl Glad i Kvarter i Gentoft, i Holte og i Høveltejren, men han søgte, saa godt det lod sig gøre, at

følge med i Firmaets Arbejde, indtil han i Januar 1915 blev permitteret.

Carl Glad blev umiddelbart efter sin Indkaldelse viet i Soldateruniform til Frk. Nira Christensen, Datter af afdøde Grosserer Andreas Christensen, Indehaver af Kulfirmaet Alfred Christensen & Co. — Brylluppet var bestemt længe i Forvejen, men Krigens Udbrud medførte, at det foregik i al Stilfærdighed. Det var en alvorlig Tid, ingen vidste, om vort Land kunde holdes udenfor det store Opgør mellem Naboerne, men Hjemmet

Nira Glad.
1890—1915.

var allerede indrettet i Stockholmsgade, og saadanne Krigsbryllupper var almindelige, ikke blot i de krigsførende Lande.

Desværre fik Carl Glad ikke Lov til ret længe at beholde sin unge Hustru. Hun fødte en Søn, der i Daaben fik Navnet Lars Robert Andreas Glad; men hun døde kort Tid efter. Begravelsen foregik fra Garnisons Kirke, som var fyldt til sidste Plads af de to Familiers talrige Slægt og Venner. Det var en gribende Højtidelighed for den unge Kvinde, hvis Livstraad saa tidlig var bristet.

Krigens Udbrud satte mægtigt Liv i Oliesalget, men til Gengæld maatte Indkøbsarbejdet i den første Maanedes Tid fuldstændig indstilles. Situationen var saa ukendt og Risikoen saa uberegnelig, at Firmaets Chefer bestemt vægrede sig ved at placere nogen som helst Ordre i Udlandet. Saa hellere vente og se. Den tyske Hær marcherede frem mod Paris med Øjnene rettet mod Urskiven, som det hed i et bevinget Ord. Alle ventede, at Krigen hurtigt maatte være forbi, og at Handelen mellem Nationerne derefter atter vilde falde tilbage i de gamle Folder. Ingen kunde ane, at den Tornado, som for hen over Verden, ogsaa for Handelens Vedkommende vilde rasere meget af det Bestaaende og vende op og ned paa en Mængde Forhold.

Landets Beliggenhed giver den neutrale danske Handel med de krigsførende Lande store Chancer, ihvorvel disse er forbundet med stor Risiko. Det er i et tidligere Kapitel fortalt, hvorledes Danmark netop havde sin mest glimrende Handelsperiode under Napoleonskrigene, men ogsaa hvilke enorme Tab Handelen den Gang led ved Kapring og Beslaglæggelse. Med Forfærdelse læste man nu om de første Minesprængninger af danske Skibe i Kanalen. I de forløbne hundrede Aar var Verden unægtelig gaaet frem, hvis det kan kaldes et Fremskridt uden Varsel at udlægge Miner for neutrale Skibe i et internationalt Farvand! Intet Under, at Rederne var bange for at sende Skibene ud trods Krigsforsikring og trods de høje Fragter, som allerede nu blev budt; men de Skibe, som var i Fart, maatte natur-

ligvis fuldende deres Rejser. Den 28. August 1914 kom saaledes S/S »Frederik VIII« uventet ind til København efter en god Rejse nord om Skotland. Skibet medførte bl. a. ca. 1000 Tønder Maskin-, Motor- og Cylinderolier til L. C. Glad & Co. — Det var omtrent Halvdelen af en Række Ordres, som Olieafdelingen havde telegraferet til Amerika 28.—31. Juli, men da Telegrammerne maatte dirigeres via Frankfurt a/M. (Leo Oppenheim), naaede kun en Del af dem igennem. Partiet var hverken sø- eller krigsforsikret. Ingen havde regnet med dets Fremkomst, i hvert Fald ikke saa tidligt, da Expeditionen normalt plejede at vare 1½ Maaned, men Krigens Udbrud havde lukket for Amerikas Export til Tyskland, og dette nød de skandinaviske Lande godt af. Olien var i høj Grad velkommen, thi det begyndte at knibe med Importolierne, endskønt Glad 30. Juli havde lagt Beslag paa Standards Lager i Frihavnen. Det var kun ca. 300 Tønder af forskellige Mærker, men det var dog en god Hjælp, og Leo Oppenheim var senere meget misfornøjet med, at hans Repræsentant, Grosserer E. Malling, havde favoriseret Glad & Co. ved at sælge Firmaet næsten hele Lageret. Nu fik man altsaa et nyt stort Parti til Disposition. Det betød ny Forsyning til Kunderne, god Fortjeneste, og man aandede ligesom lettet op ved at se, at Importen dog selv under de forhaandenværende vanskelige Forhold kunde gennemføres.

Al Olie, og i Særdeleshed mineralske Smøreolier, er decideret Krigskontrabande. Skal Olien ikke direkte anvendes til Krigsmateriellet, Kanoner, Geværer, Automobiles m. m., saa kan den bruges til at holde de Krigsførendes Fabriker i Gang. Den danske Regering udstedte derfor straks Udførselsforbud for Smøreolie. Overtraadte man Forbudet, var man strafskyldig efter dansk Lov. Det var først et Aar senere, at den engelske Regering begyndte at kræve Garanti-Erklæring og Depositum for at lade Oliesendinger til danske Modtagere passere. Men der var saavidt vides ingen, som forsøgte at smugle Mineralolie til Tyskland, endskønt det ikke manglede paa fantastiske Forslag. Saaledes kom en Schweizer hertil og foreslog Glad & Co. at søge den danske Regerings Tilladelse til Import af Cylinderolie for overhededet Damp, som Schweiz i høj Grad manglede, fra Amerika via Danmark og Tyskland, fordi Vejen over Havre (Frankrig) var spærret af Troppe-transporter. Den Slags hasarderede Planer blev pure afvist. Glad & Co. ønskede ikke at have blot Skyggen af en Mistanke paa sig, og Fir-

maet har ikke været indblandet i en eneste Udførselssag, endskønt Importfirmaerne ofte meget mod deres Vilje kunde blive Part i den Slags Affærer.

I September var den rumænske Olie fra D.D.P.A. opbrugt. Hvad Selskabet havde tilbage af denne Olie maatte reserveres for de løbende Kontrakter, og nye Tilførsler fra Sortehavet kunde ikke forventes. Glad & Co. blev nødt til at slukke Fyret under den ene Destillationskedel, men endnu var der russisk Masut i Behold til 3 Maaneder. Naar saa ogsaa dette Parti var brugt, hvad saa? De Unge i Firmaet presede paa, for at Firmaet skulde købe Masut i Amerika, men det var nemmere sagt end gjort. Nu havde Firmaet arbejdet med russisk Masut i en Menneskealder. Personalet var vant til denne Olie, kendte dens Egenskaber, baade dens Fortrin og dens Mangler, men hvordan vilde en amerikansk Raaolie arte sig i Kedlerne? Og hvor skulde man faa den fra? Firmaet var jo slet ikke orienteret til den Side af Verdensmarkedet, havde egentlig kun købt Poster af Betydning af Standard Oil, og det var altid raffineret Olie. Hvorledes saa pludselig slaa over i en anden Raaolie, hvis Natur man ikke kendte? Men noget maatte der jo gøres, og tilsidst gik Lars Glad modstræbende med til at telegrafere til Texas Company, Newyork, efter 2 Prøvepartier, hver paa 500 Barrels Masut. Disse Partier kom hjem omkring Nytaar, netop som Beholdningen af russisk Masut var opbrugt, altsaa for saa vidt i rette Øjeblik; men desværre viste Olien sig at være uegnet til Destillation. Den gav en tynd, paraffinholdig Maskinolie, som naturligvis kunde sælges under de forhaandenværende Forhold, men det nyttede ikke at faa mere hjem af denne Olie. Chefernes Skepsis overfor en ny Raaolie bundede i rigtig Erkendelse og i mangeaarig Erfaring.

Men selv om nu ogsaa Overgangen til amerikansk Raaolie var en saa vanskelig Ting, at den maatte forberedes med den største Forsigtighed, ved Prøvepartier af forskellige Mærker etc. etc., saa kunde man dog benytte Tiden til at hjemtage færdigraffineret Olie fra

Amerika. Først Partiet ex S/S »Frederik VIII«, senere andre Partier, som hjemtoges i Løbet af Efteraaret fra Standard Oil Company, efter at E. Malling langt om længe var kommet i direkte Forbindelse med Thompson & Bedford Department, viste jo tydeligt, at denne Vej var farbar. Enhver kunde se, at der her laa en sikker Forretning for den, der vilde tage Chancen op, thi Landet maatte og skulde have Olie hjem, og Transport-Risikoen kunde jo dækkes ved Forsikring. Ingen var nærmere til at gøre dette Arbejde end Firmaet Glad, men begge de gamle Chefer, som dog paa ingen Maade var gamle af Aar, men som gennem 30 Aars intimt Samarbejde tænkte og følte paa samme Maade, havde en Skræk for at indlade sig paa nye og ukendte Foretagender. Det var, som om Krigen slog Fodfæstet bort under deres ellers saa vaagne Købmandsinstinkter. De frygtede Prisfald, naar Værerne var kommet hjem, Vanskeligheder med Assurancen, Disput om Kvaliteten o. m. a., men mest afgørende var vistnok deres Utilbøjelighed til at risikere blot en Del af den indtjente Formue. Risiko var for Johs. Glad, men mest for Lars Glad, det store Spøgelse, som fik dem til at forpasse det afgørende Øjeblik. Vel sandt, at Glad & Co. ikke som de rene Handelsfirmaer var indstillet paa en saadan Opgave, men de vigtigste Betingelser var tilstede, nemlig Kapitalen og Kunderne. Det lykkedes Glad & Co. gennem hele Krigsperioden ved fornuftige Dispositioner at holde Kundekredsen forsynet. Firmaet fik sin bestemte Andel af Importen, da denne reguleredes ved Overenskomst med Myndighederne, men denne Andel stod ikke i det rette Forhold til Firmaets tidligere Import, og Fortjenesten kunde have været mange-doblet, hvis Firmaet i Efteraaret 1914 havde turdet tage sin Chance. Nu saa man med Undren, hvorledes et andet Oliefirma fragtede Skibe og tog hele Ladninger Smøreolie i Fade hjem fra Amerika, ganske vist ikke til Danmark alene, men ogsaa til Videresalg i Sverige og Finland. Paa dette Marked var Glad & Co. ikke indført, og det var naturligtvis medvirkende til Firmaets passive Holdning.

Paa andre Punkter viste Firmaet større Initiativ. Rapsoliemøllerne havde hurtig opbrugt deres Beholdninger af Frø, og Glad & Co. var da henvist til at importere raffineret Rapsolie fra England. Et Parti heraf blev forsøgsvis tilbudt Jacob Holm & Sønner og accepteret. Dette førte til, at Glad & Co. i første Halvdel af 1915 solgte Rapsoliemøllerne ialt ca. 1200 Tønder Rapsolie med god Fortjeneste. Ogsaa

i Elain, Pudsetvist, Harpix og andre Artikler gjordes gode Konjunkturforretninger. For at bøde paa den knappe Raaoliebeholdning købtes i Oktober 1914 100 Tons Solarolie af D.D.P.A. Partiet indpumpedes i Firmaets Cisterne, og den Blandingsolie, som derved fremkom, hjemkørtes successive til Destillation. Ganske vist blev Maskinolie noget tyndere end normalt, men de strenge Kvalitetsfordringer maatte dengang vige for den tvingende Nødvendighed. I Maj 1915 købtes et nyt Parti paa 200 Tons Alfa-Solarolie til Destillation, idet denne Olie indeholdt en Del Maskinolie. Resten fremkom som lys Solarolie, for hvilken der var god Anvendelse, dels til Salg, dels til egne tekniske Formaal.

Til Fremstilling af Waggonolie hjemtoges nogle Partier Goudron fra Petersborg og London, men denne Import maatte hurtig indstilles paa Grund af de høje Fragt- og Assuranceudgifter for Sejladsen paa Petrograd. Derimod var det store Partier Black-Oil, som Firmaet fik fra H. P. Wheatley & Co., London, i næsten hele Krigsperioden. Denne Olie brugtes kun i ringe Grad til Smøring, derimod til Fabrikation af Vognsmørelse og lign. Hertil kræves en Olie af dybsort Farve, men Firmaets egen Goudron-Produktion var jo standset, og Elmore-Olien, som man tidligere havde faaet fra Vallø Olieraffineri i Kristiania Fjord, var ikke til at skaffe i Krigsperioden. Da det rigtig kneb i 1917—18, blev Wheatleys Black-Oil forøvrigt ogsaa solgt til Smøring, opblandet med Solarolie. Det viser, hvor langt man dengang var kommet ned med Fordringerne, og hvorledes man kan klare sig, naar det rigtig gælder.

I November 1914 kom der en Repræsentant for Sun Oil Company, Philadelphia, et af Amerikas største uafhængige Oliefirmaer, til København. Glad havde indledet Underhandlinger med Sun om Køb af Masut, men denne Sag havde kun mindre Interesse for det amerikanske Firma. Besøget gjaldt Organisationen af de store Sendinger færdigraffineret Olie, som Firmaet allerede dengang var begyndt at afskibe til Skandinavien med Københavns Frihavn som Basis. I denne Henseende kunde Glad & Co. ikke være Firmaet til Nytte, og nogen Forstaaelse opnaaedes derfor heller ikke, men Glad besluttede sig dog til paa anden Haand at hjemtage et Parti Sun Masut til Destillation. Dette Parti kom frem i Februar 1915 og viste sig anvendeligt. Olien var betydelig dyrere end den russiske, men indeholdt mere Maskinolie-

Destillat og mindre Solarolie. Den var vanskeligere at raffinere, men efterhaanden lærte man dens Natur at kende. Af denne Olie hjemtog Glad & Co. i Løbet af Krigsaarene store Partier, saa store som Firmaets Kvantum tillod, i Fade. Import i Tankdamper var ikke til at tænke paa, saalænge Krigen stod paa, bl. a. ogsaa fordi Lejemaalet med D.D.P.A. udløb i 1915, og det blev under de foreliggende Forhold naturligvis ikke fornyet.

Glad & Co. havde det Held at kunne opfylde alle de løbende Kontrakter med Stats- og kommunale Myndigheder, specielt Statsbanerne. Ved Krigens Udbrud havde Firmaet Leverancen af lys Maskinolie, Waggonolie, Cylinderolie (og Pudsetvist). Alle disse Kontrakter løb til 1. Oktober 1914, og Statsbanerne fik ikke blot de købte Kvanta leveret, men benyttede sig ogsaa af sin Ret til at forlange 10 % over det stipulerede Kvantum. Efterhaanden som de gamle Kontrakter løb ud, tilbød Firmaet og fik Accept for nye Partier, naturligvis til betydelig højere Noteringer, idet Priserne steg, ikke blot paa Raalien, som nu maatte tages fra Amerika, men ogsaa paa Kul, Syre og alle andre Hjælpestoffer. Kun i Cylinderolie kneb det en Overgang at holde Banerne forsynet, da Partierne blev standset i England i 1915, men i det Store og Hele var Glad & Co. en god Støtte for Banerne i Krigens vanskelige Tid. Laboratorieførstander Jacobsen ved Statsbanerne samarbejdede med Windfeld-Hansen paa Fremstillingen af de forskellige Olier til Banernes Brug, og selv under den fuldstændige Blokade i 1917—18 lykkedes det at dække Forbruget, bl. a. ved at tilsætte den forhaandenværende Olie Tran fra Kgl. Grønlandske Handel. Tran er et fortræffeligt Smøremiddel, som blandet i Olie af ringere Kvalitet giver denne forbedret Smøreevne, men ved sin gennemtrængende Lugt er Trannen uegnet til Brug under normale Forhold.

Naar Krigstilstanden tages i Betragtning, var Aaret 1915 egentlig ganske tilfredsstillende. Firmaets Import af Smøreolie kom op paa ialt 17.000 Fade, deraf 6000 Fade Masut. Det var ganske vist betydelig mindre end i de foregaaende Fredsaar, men relativt set et stort Kvantum, som nogenlunde dækkede Behovet. Det maa erindres, at den amerikanske Masut gav dobbelt saa meget Maskinolie som den russiske, og at en Del Industrivirksomheder havde maattet standse eller indskrænke Driften. Desforuden indførte Firmaet i dette Aar ca. 3000 Fade Rapsolie, Maisolie, Elain, Tran, Talg og andre tekniske Olier og

Fedtstoffer samt 1020 Baller Pudsetvist. Der var ingen Mangel paa Arbejde. Salget gik nogenlunde roligt, og Prisstigningen paa de forskellige Varesorter var for intet at regne imod, hvad vi senere skulde opleve.

Imidlertid prægedes Aaret paa anden Maade af Krigens Begivenheder. Haabet om en hurtig Afslutning paa Operationerne gik ikke i Opfyldelse, Kampen stiyndede i Skyttegravene, og England maatte ty til Blokade og Udsultning. I Krigens første Maaneder var der faktisk ikke lagt Hindringer i Vejen for den neutrale Besejling af tyske Havne, naar blot Skibene ikke medførte Krigskontrabande; men fra 1. Marts 1915 var Blokaden en Kendsgerning. Enhver Damper, som prøvede paa at forcere den engelske Krydserkæde mellem Skotland og Norges Kyst, blev overhalet og i Reglen ført til skotske Havne for at visiteres. For at lette Passagen af Forsyningerne til Danmark blev der truffet den Ordning med den engelske Regering, at Importørerne overfor Grosserer-Societetet eller Industriraadet afgav Deklarationer for, at Varerne udelukkende var bestemt for Danmarks Behov og ikke under nogen Form vilde blive genudført. Paa Grundlag heraf udstedte de nævnte Organisationer Skibsattester, som skulde ledsage Varepartierne og tjene som Legitimation overfor de engelske Blokademyndigheder. Det blev en fast Regel, at Skibene anløb Kirkwall eller anden skotsk Havn for Visitation, men det fortjener at bemærkes, at den danske Stat som saadan ikke var Deltager i Arrangementet. Den trufne Ordning, som faktisk stred imod Folkeretten, hvilede udelukkende paa private Overenskomster mellem den engelske Regering og de danske Handels- og Industri-Organisationer. Importørerne forpligtede sig endvidere til at paalægge enhver dansk Køber de samme Forpligtelser, som de selv havde paataget sig, og dette nødvendiggjorde et helt Komplex af Deklarationer, som naturligvis i høj Grad besværliggjorde Omsætningen.

Glad & Co.s Forpligtelser overfor Grosserer-Societetet og Industriraadet blev opslaaet i Kontoret, forsynet med Underskrift af samtlige overordnede Funktionærer. At det var en alvorlig Sag at forsynde sig imod det højtidelige Tilsagn, Firmaet havde afgivet, fremgaar klart af Erklæringens Tekst, men desforuden var der fastsat Bøder paa indtil 10 Gange Salgssummen af det paagældende Vareparti, og de Firmaer, som blev blacklistet, mistede tillige hele deres Import vestfra og fik deres merkantile Rygte ødelagt.

ERKLÆRING

Undertegnede, der søger Grosserer-Societetets Komité's Attestation for Troværdighed, erklærer herved paa Æresord, at de Deklarationer, hvorpaa den ovennævnte Attestation søges tilføjet, er i fuld og udtømmende Overensstemmelse med Sandheden, og at de i et og alt vil blive efterkommet af os. Denne Erklæring afgives paa vort Firmas og dettes ansvarlige Deltageres Vegne.

Saafrømt der rejses Tvivl om de paagældende DeklARATIONERS Rigtighed, eller om de i dem givne Tilsagn senere er bleven opfyldt, forpligter vi os endvidere herved til — foruden det offentligretlige Ansvar, vi dermed maatte paadrage os — at underkaste os en Undersøgelse af Tvivlsmaalet ved et af Grosserer-Societetets Komité nedsat Nævn, til hvilket vi ligeledes er pligtig at afgive alle de til Tvivlsmaalets Bestømmelse efter Nævnets Skøn nødvendige Oplysninger, eventuelt ogsaa, om det forlanges, give Nævnet Adgang til at lade foretage den efter dettes Skøn fornødne Undersøgelse af vore Bøger og Forretningspapirer. Dette Nævn, hvis Afgørelse (Kendelse) for os skal være endelig og forbindende og altsaa ikke skal kunne indbringes for Domstolene, kan idømme os Bøder indtil det dobbelte af Faktura-Værdien, hvilke Bøder indtales af Komitéen, som ligeledes nærmere træffer Bestemmelse om Anvendelsen af Bødebeløbet. Endelig giver vi vort Samtykke til, at Nævnets Kendelse eventuelt opslaas paa Børsens sorte Tavle.

København, den 15. Juni 1915.

L. C. Glad & Co.

Imidlertid havde Glad & Co. en Særstilling fremfor saa mange andre Firmaer, idet Olieafdelingens Artikler alle som én var udførselsforbudte. Overtrædelse af Forpligtelserne var derved i sig selv vanskeliggjort, men de engelske Myndigheder havde alligevel Opmærksomheden i særlig Grad henvendt paa Olieimportørerne og traf med hver enkelt af disse Særoverenskomster, som i Hovedsagen gik ud paa det samme som Aftalen med Grosserer-Societetet og Industriraadet, men som for hvert enkelt Firma indeholdt særlige Bestemmelser. Overenskom-

sten med Glad & Co. blev underskrevet 30. September 1915, og heri var Export af Smørfarve og Vognsmørelse tilladt, dog selvfølgelig ikke til Centralmagterne. Smørfarve var jo en af Løbeafdelingens vigtigste Exportartikler, og i Vognsmørelse havde Firmaet til Sydamerika og Australien haft en ret betydelig Export, som dog under Krigen sygnede hen. Til Sikring af de indgaaede Forpligtelser deponerede Firmaet Kr. 10.000 hos den engelske Minister i København. Glad & Co.s Import af Olie var dækket af denne Overenskomst og krævede ikke Skibsattester fra Grosserer-Societetet eller Industriraadet.

Til at begynde med fungerede Systemet godt nok, men i Oktober meldte der sig nye Vanskeligheder, foranlediget ved den stærke Import. Ifølge Admiralitetets Liste var der i Januar—September 1915 passeret 14.522 Tons Lubricating Oil til København gennem Kontrollen (72.610 Fade), og dette var langt over det normale Forbrug. For at forhindre Misbrug, skred de engelske Myndigheder nu til en Rationering af Importen, men Forhandlingerne blev aabnet paa en for Importørerne højst ubehagelig Maade, idet Licens pludselig blev nægtet for al Smøreolie til Danmark, og de Skibe, som var undervejs, blev standset og maatte helt eller delvis opløse deres Ladninger i engelske Havne.

Da Meddelelsen herom naaede København i Slutningen af Oktober, blev det besluttet, at Carl Glad og A. M. Duvantier skulde rejse til London for at forhandle med de engelske Myndigheder. Rejsen blev trods Minefaren i Nordsøen foretaget med D.F.D.S.s Dampers »Ficaria« til Hull, som allerede dengang havde været Genstand for tyske Luftangreb. De Rejsende fik hurtigt at mærke, at de kom til et krigsførende Land. Ved Landstigningen blev de personlig visiteret og skulde derefter melde sig hos Politiet, inden de kunde rejse videre. I London var alle Vinduer blændet, for at intet Lys om Natten skulde vejlede Fjendens Luftske. Gadelygterne var sværet sorte, saa at kun et svagt Skær belyste Fortovskanten. Overalt færdedes Militær og Politier. Paa Trafalgar Square hvervedes Soldater til Hæren, og navnlig Carl Glad blev ofte tiltalt af Hverversergenterne med det sædvanlige: »Join the army!« Men det var ganske neutralt, men for Firmaet yderst vigtige Sager, de to Udsendinge havde at ordne, hvilket fremgaar af følgende Liste over de standsede Partier:

BESLAGLAGTE PARTIER.

S/S »Absalon«,

H.	7514/8013	500	Brls.	Engine Oil N.
L.	8439/8938	800	„	Mazoot*)
	4836/5135			
	1581/1880	300	„	„ *)
	10700/49	80	„	Cylinderoil filtered T*)
	1/30			

købt af Sun Oil Company, Philadelphia.

S/S »Gulfaxe«,

S.H.	1/165	165	Brls.	Cylinderoil »Sheffield«*)
------	-------	-----	-------	---------------------------

købt af Union Petroleum Comp., Philadelphia.

L.	13501/13700	400	Brls.	Mazoot*)
	12761/12960			

købt af Sun Oil Company, Philadelphia.

S/S »Florida«,

K.F.		50	Brls.	Pale oil 885
K.P.		100	„	Queens H.V. Machinery oil
K.L.		25	„	Cylinderoil N
K.F.		25	„	„ Locomotive
K.K		100	„	„ Continental*)
K.F.		25	„	„ Cold Test
K.F.		100	„	„ Extra L.L.*)

købt af Standard Oil Company of New Jersey.

ialt 2670 Fade

*) Videresolgt til De Danske Statsbaner.

LICENS NÆGTET.

Købt af Benjn. R. Vickers & Sons Ltd., Leeds:

10 Brls. White Mineral Oil,
10 „ Castor Oil,
30 „ White Oleine,
20 „ Pure Cod Liver Oil,
58 „ Pale Scotch Maize Oil.

Købt af Bartoline Ltd., Hull:

30 Brls. White Mineral Oil Nr. 33,
30 „ „ „ „ „ „

Købt af Joseph Cookson Ltd., Manchester:

200 Bags Cotton waste Nr. 816,
100 „ „ „ „ 8245.

Købt af Arthur Smart & Sons Ltd., Manchester:

25 Bags Cotton waste W. 470.

Købt af H. P. Wheatley & Co., Ltd., London:

600 Brls. Black Oil.

ialt 1113 Colli.

Det første Besøg, som Firmaets Repræsentanter aflagde i Foreign Office, faldt afgjort uheldigt ud. Det var først Meningen, at Glad sammen med Grosserer Alfred Olsen og Direktørerne for D. D. P. A. og Vacuum Oil Company, som alle var i London i den samme Anledning, skulde deltage i et Fællesmøde angaaende Rationeringen af hele den danske Petroleums- og Olieimport, men Glad fik ingen Tilsigelse til dette vigtige Møde, antagelig fordi det var relativt smaa Partier, Firmaet havde under Afskibning, og fordi de engelske Myndigheder ikke var korrekt orienteret angaaende Firmaets Betydning i det danske Marked. Derimod blev Firmaet Glads Repræsentanter tilsagt til et særligt Møde i Foreign Office 15. November, og her søgte de nu at opnaa en Aarsrate i Danmarks Import af Smørelie paa 16.000 Fade, idet de paaberaabte sig den hidtidige Import paa over 30.000 Fade, Masuten indbefattet. Saaledes som den danske Toldstatistik var affat-

tet, figurerede den toldfri Masutolie imidlertid ikke som Smøreolie, og det var ikke muligt at faa Mr. Parker, the Secretary of the Admiralty, til at forstaa det rette Forhold. Under Konferencen med de andre Importører, som jo ikke havde nogen Pligt til at varetage Glads Interesser, var Danmarks normale Forbrug opgivet til 66.000 Tønder. At Glad & Co. heraf alene skulde have importeret Halvdelen — umuligt! Mødet endte uden Resultat, men samme Aften modtog Firmaet hjemme Telegram fra sine Repræsentanter om at lade udarbejde en verificeret Statistik over Firmaets samlede Import i 1913. Denne Liste blev nu omhyggelig udarbejdet af en autoriseret Revisor, attesteret af den engelske Legation og afsendt 20. November. Da den i et senere Møde blev forelagt Mr. Parker, stillede han sig mere forstaaende, men forøvrigt blev Rationeringen først senere endelig ordnet. Danmarks samlede Aarskvantum blev dog fastsat til 60.000 Fade, men selv denne Ordning blev ikke effektiv. Den skærpede Blokade i 1916 og navnlig i 1917 slog Grunden bort under alle de trufne Aftaler.

Under Arbejdet for Frigivelse af de beslaglagte Partier fik Glad god Hjælp af Christian Burmeister, som repræsenterede det danske Krigsforsikrings-Institut overfor de engelske Myndigheder. Ved hans Hjælp lykkedes det at faa frigivet de 425 Tønder ex »Florida«, som var oplosset i Greenock. Men gennem Burmeister fremkom ogsaa Procurator General's ubehagelige Forespørgsel om, hvilken Forbindelse der var mellem de 165 Tønder Cylinderolie »Sheffield« ex S/S »Gulfaxe« og en vis Mr. Albert Gallion? Glad var nødt til at lægge Kortene paa Bordet. Denne Sending var en Del af et større Parti, som var købt af Firmaet Albrecht & Co., Hamborg, for successive Afskibning fra Philadelphia og til Brug for De Danske Statsbaner. Glad kunde heldigvis fremlægge Kontrakterne, og da det danske Udenrigsministerium samtidig gennem Legationen i London attesterede Rigtigheden, blev Partiet frigivet. Englænderne havde opsnappet et traadløst tysk Telegram til Philadelphia, undertegnet Albert Gallion, angaaende Afskibningen, og det kan jo ikke undre, at de engelske Myndigheder derved fik Mistanke om, at Olien var bestemt for Fjenden.

Ogsaa i Legationen, i Generalkonsulatet, samt af Bankdirektør C. C. Clausen og af Ingeniør Alexander Foss, som begge var i London hhv. paa Grosserer-Societetets og Industriraadets Vegne, blev Glad elskværdig modtaget og støttet i Arbejdet. S/S »Absalon« var alle-

rede blevet frigivet et Par Dage efter Glads Ankomst ved Bestræbelser fra de andre Ladningsmodtageres Side. Men der var Arbejde nok endda. Foruden Myndighederne skulde de engelske Sælgere besøges og Aftaler træffes om nye Køb, ikke blot i ovennævnte Varer, men ogsaa i Harpix, Elain, Ricinusolie m. m. Endvidere skulde Carl Glad introducere sig hos Firmaets engelske Kunder og om muligt optage nye Ordres i Osteløbe og Smørfarve. Til Trods for, at han ikke kunde sælge til fast Pris paa Grund af de usikre Tilførsler af Kalvemaver, fik han dog betydelige Ordres med hjem til Udførelse hurtigst muligt og bedst muligt. Det viser det Tillidsforhold, som bestod mellem Firmaet og dets engelske Aftagere, men ogsaa den Varehunger, som gjorde Prisen til et underordnet Spørgsmaal.

Da Carl Glad og A. M. Duvantier 30. November forlod London, var alle de løbende Sager ordnet. De beslaglagte Partier var alle frigivet, Licens var tilstaaet eller i hvert Fald stillet i Udsigt for alle de købte Varer og de fornødne Aftaler truffet angaaende nye Forsyninger. I Løbet af December og Januar kom de frigivne Partier efterhaanden frem og dannede en gunstig Optakt for 1916.

Det er nu paa Tide, at vi ser paa, hvorledes Osteløbe-Afdelingen klarede sig i Krigsperioden.

For denne Afdeling var Vanskelighederne paa ingen Maade mindre end for Olieafdelingen, snarere større, thi ikke blot hindrede Krigen Importen af Kalvemaver, men Afsendelsen af de færdige Produkter besværliggjordes i høj Grad af de usikre Transportforhold og nødvendiggjorde kostbare Omladninger til de oversøiske Lande. F. Eks. maatte alt Gods til Syd- og Mellemamerika forsendes via New York. Løben til Australien og Newzealand maatte sendes pr. Bane til Göteborg og Kristiania og der omlades i de store svenske og norske Eksportbaade. Værdien af en enkelt Sending paa 100 Ankre koncentreret Osteløbe androg i 1917—18 opimod 150.000 Kr., saa at det var enorme Beløb, Firmaet maatte udrede i Sø- og Krigsforsikringspræmier.

Senere, under den uindskrænkede Undervandskrig, maatte man endogsaa sende Løben til England og de engelske Kolonier pr. Bane over Helsingborg og Kristiania til Bergen og derfra med norske Skibe til Hull, da de danske Baade ikke turde medføre Gods, der ikke havde faaet fri Passage af de tyske Myndigheder.

I første Række maatte Forsyningen med Kalvemaver sikres, men det havde sine store Vanskeligheder, da de paagældende Distrikter i Rusland, Polen og Galizien var Krigsskueplads. Desuden havde baade Rusland og Tyskland udstedt Udførselsforbud for Kalvemaver. Kontorchef A. N. Roos rejste dog allerede i September 1914 til Berlin og købte der 138.000 Maver, som blev oplagret til senere Udførsel, men Haabet om at faa Licens for disse Maver glippede, og de henlaa i flere Aar for Glads Regning i Berlin.

Heldigvis stillede de østrigske Myndigheder sig mere velvilligt. Da den første Krigsforskrækkelse havde lagt sig, genoprettedes Forretningsforbindelsen med Firmaets Leverandører af Kalvemaver i Polen og Galizien, og da disse havde samme Interesse i at sælge Maverne, som Glad i at købe dem, lykkedes det virkelig under hele Krigen, lige indtil Centralmagternes Sammenbrud i 1918, at holde denne Forsyning i Gang. Naturligvis var det mindre Partier, og naturligvis steg Prisen stærkt, men takket være de østrigske Maver gik Osteløbefabrikationen aldrig helt i Staa. Ordningen af de nødvendige Formaliteter kostede meget Arbejde, men den herværende østrigske Gesandt, Baron Franz, ydede beredvilligt Firmaet sin Hjælp til at opnaa baade Udførselstilladelse fra Østrig og Transit gennem Tyskland.

Forsyningerne fra Rusland var i flere Aar fremkommet gennem Firmaet Hermann Druebin, Riga, som efter Krigens Udbrud flyttede sit Kontor til Petrograd og Moskva og fortsatte Opkøbene for Glads Regning, men Vanskelighederne bestod i at faa Udførselstilladelse for Maverne. I den Anledning rejste A. N. Roos til Petrograd i Februar 1915, og ved Assistance af det danske Gesandtskab lykkedes det at faa nogle Partier fri, ialt ca. 375.000 Stkr. Disse blev da afsendt pr. Bane over Haparanda og videre gennem Sverige. Det siger sig selv, at dette i høj Grad maatte fordyre Varens Pris. Senere paa Aaret var Johs. Glad i Petrograd i samme Anledning, og i Løbet af 1915 kom de russiske Maver nogenlunde regelmæssigt frem.

For at bøde paa de utilstrækkelige Tilførsler udefra søgte man nu

at faa de hjemlige Slagterier til at fremskaffe nøgterne Kalvemaver, og det lykkedes virkelig at opelske en ret betydelig Produktion, navnlig da Prisen efterhaanden steg fra 20—25 Øre pr. Stk. til Kr. 2,50 pr. Stk. Efter Krigen er de danske Maver atter forsvundet fra Markedet, men i Aarene 1915—1920 var de af stor Betydning for den danske Osteløbeindustri.

Dog var de russiske Forsyninger en væsentlig Betingelse for, at Fabrikationen kunde holdes i Gang. Det viste sig imidlertid nødvendigt at have en Repræsentant til Stadighed i Petrograd, og hertil blev udset Gerson Oppenheim, som i 1912 var bleven ansat i Firmaet, og som senere blev Rejsende for Olieafdelingen. Han rejste første Gang til Petrograd i Januar 1916 og opholdt sig der med korte Mellemtidrum til November s. A. Det lykkedes ham at organisere Forsyningen paa heldig Maade, saaledes at Druebin gennem sine mange Opkøbere rundt om i Landet skaffede Maverne til Petrograd, hvor Glad & Co. havde lejet Lagerrum til Sortering og Opmagasiner af Varerne, indtil Exportlicens kunde opnaas. Ved Assistance af Gesandten, Kammerherre Harald Scavenius, og Handelsattaché M. A. Langberg fik Oppenheim efterhaanden Udførselstilladelse for de indkøbte Partier. Ogsaa den britiske Legation i Petrograd var behjælpelig, idet England var interesseret i at faa Osteløbe frem baade til sit eget og til Koloniernes Behov. Ikke desto mindre var det dog kun en Brøkdelen af den normale Import, som det lykkedes at faa frem i disse Aar, for 1916 kun ca. 300.000 Maver, men i Forbindelse med de østrigske Tilførsler og de indenlandske Forsyninger var det dog nok til, at Kunderne saa nogenlunde kunde holdes forsynede.

Besværlighederne ved at faa Kalvemaver frem fra Rusland ramte naturligvis hele den danske Osteløbeindustri. Paa Foranledning af Chr. Hansens Laboratorium dannede derfor samtlige danske Fabrikanter i Januar 1917 en Indkøbsforening, som skulde sørge for Landets Forsyning med russiske Kalvemaver, saa længe Krigen varede. Det blev overdraget Chr. Hansens og Glads Repræsentanter at foretage Indkøbet, og i Februar rejste Oppenheim atter til Petrograd, hvor han sammen med Druebin paabegyndte Arbejdet. Man var dog ikke kommet ret langt, da den russiske Revolution udbrød i Marts Maaned og ganske naturligt forvoldte et stærkt Afbræk i Handelssamkvemet mellem de forskellige Dele af det store Rige.

Efter Forløbet af en god Maanedes Tid kunde Indkøbene dog genoptages, og da man var naaet hen paa Sommeren, var der opsamlet ret store Poster, men saa udbrød Bolschevik-Revolutionen i Juli Maaned, og atter taarnede Vanskelighederne sig op, ikke blot for selve Opkøbet, men ogsaa for Forsendelsen af Varerne ind til Petrograd. Det var næsten umuligt at faa tegnet Forsikring paa Varelageret.

Da man var naaet hen paa Efteraaret, var der efterhaanden opkøbt rundt regnet en halv Million Maver til Fordeling blandt de danske Firmaer. Indkøbet var fælles, men hvert enkelt Firma maatte selv sørge for Udførselstilladelse for sit Kvantum, og heri laa Vanskeligheden. I September lykkedes det dog Oppenheim at faa Licens hos Bolschevikerne for Glads Kvantum, 150.000 Stkr., som blev afsendt via Wasa—Stockholm til København. Det var et yderst gunstigt Resultat, som Oppenheim havde Grund til at være stolt af, thi intet af de andre danske Firmaer fik Licens for deres Andel, og til Dato er de paagældende Partier ikke sluppet ud af Sovjetrusland.

I 1918 lykkedes det ikke at faa russiske Maver frem til Danmark. Paa Foreningens Vegne rejste Oppenheim til Petrograd i Maj Maaned, og ganske vist fik han med stort Besvær samlet et Parti, men Forholdene var nu blevet saa usikre og Muligheden for at faa Licens saa ringe, at Opkøbene maatte indstilles. Et Forsøg paa at faa det allerede opsamlede Parti frigivet strandede, og Maverne blev derfor solgt paa Pladsen. Siden 1917 er der ikke kommet russiske Maver hertil.

Under Opholdet i Petrograd i 1918 forsøgte Oppenheim ogsaa at fremskaffe et Parti russisk Olie. Varen var til Stede, og den russiske Sælger troede saa fuldt og fast paa, at han kunde faa Licens, at han chartrede Skib og indladede Partiet, men Bolschevikerne beordrede hele Lasten opløst igen. Historien kostede ikke Glad noget, men det russiske Oliefirma maatte betale Skibet 120.000 Kr. i Erstatning.

Imidlertid havde man stadig ca. 138.000 Maver fra 1914 henliggende i Berlin. Trods gentagne Ansøgninger, som anbefalede af Industri-raadet og af det danske Gesandtskab, var de tyske Myndigheder ikke til at formaa til at give Maverne fri, endskønt den tyske Ostefabrikation var saa godt som fuldstændig indstillet. Da fik Carl Glad Idéen til en Udveksling med Mejeriprodukter. Han henvendte sig til Mejeriorganisationerne og forestillede dem, at de jo var interesseret i, at Maverne kom frem, da Mejerierne ellers vilde komme til at mangle Løbe.

Et Samarbejde blev da indledet, og det lykkedes ved at tilbyde dansk Kasein til Erstatning at faa den længe ønskede Udførselstilladelse for Maverne. Kaseinen blev købt af Direktør Madsbjerg, Aarhus, og eksporteret gennem den tyske Indkøbscentral, Firmaet Emil Henius. Maverne kom frem i Slutningen af 1917, og en Del af den deraf fremstillede Løbe skulde ifølge Overenskomsten reserveres for de danske Mejerier til en Pris af Kr. 3,50 pr. Kilo, men de benyttede sig forøvrigt kun i ringe Grad af denne Aftale, saa at Glad & Co. kunde anvende Størstedelen af Produktionen til sin Export.

Det var en meget vigtig Forretning, som det lykkedes Carl Glad at ordne paa denne Maade. Maverne var opkøbt til en Pris af 30—50 Pf. pr. Stk. i 1914, men i de forløbne 3 Aar var deres Værdi steget til ca. 2½ Kr. pr. Stk. Partiet repræsenterede altsaa en Sum af ca. 350.000 Kr., men heraf var ¼ Mill. Kr. Værdistigning, altsaa ren For- tjeneste, vel nok et Stykke Arbejde værd.

I September 1916 henvendte Overretssagfører Helweg-Larsen sig paa Konsul Heys og Direktør Leon Levins Vegne til Fabrikant L. C. Glad med Tilbud om at købe Firmaet med alle dets Aktiver. Saavidt det senere blev oplyst, var det Meningen at danne et Aktieselskab, udbyde Aktierne til en Overkurs og incassere Gevinsten. Det var paa den Tid den sædvanlige Fremgangsmaade, og talrige er de Virksomheder, som paa denne Maade er blevet »udvandede«.

De gamle Chefer, Lars og Johs. Glad, var paa mange Maader trætte af Forretningens Besværligheder. Det kneb for dem at vænne sig til Krigstidens urolige Konjunkturer. Vanskelighederne blev større og større, og ingen vidste, hvorledes og hvornaar det hele vilde ende. Tilbudet kunde derfor nok fortjene at overvejes, men Brødrene Glad har dog næppe for Alvor tænkt sig at lade Firmaet gaa over paa fremmede Hænder, selv mod en nok saa stor Gevinst. For det første arbejdede Stifterens Søn, Carl Glad, jo allerede i Forretningen og havde under Forhandlingerne været en bestemt Modstander af at sælge Fir-

maet, men dertil kom, at det var A. N. Roos, som kort forinden havde sagt sin Plads op og forladt Firmaet, der stod bag ved Henvendelsen. Der blev holdt et Par Møder om Sagen, men lykkeligt blev Resultatet, at Tilbudet afvistes.

Denne Episode i Forbindelse med Lars Glads tiltagende Svagelighed gav imidlertid Stødet til den Omordning af Firmaet, som gennemførtes fra 1. Januar 1917. Johs. Glad, I. A. Windfeld-Hansen og Carl Glad indtraadte alle som ansvarlige Deltagere i Firmaet, saaledes at

Fabrikant Carl Glad.

dette nu havde fire Chefer. Kontorchef A. M. Duvantier og Kasserer H. F. Hansen fik kollektiv Prokura, og cand. polyt. J. Busck-Nielsen, hidtil Ingeniør ved Valby Gasværk, blev ansat som Driftsbestyrer paa Fabriken. Hermed var da Forholdet mellem de tre gamle Medarbejdere i Firmaet formelt blevet ordnet, efter at det reelt havde existeret fra 1892, og Ledelsen havde faaet tilført nyt Blod og friskere Synspunkter ved Optagelsen af Carl Glad, men i Hovedsagen var Firmaets Ledelse dog endnu i 1917 i Hænderne paa de gamle Indehavere.

Det vil blive for vidtløftigt at skildre alle de forskellige Faser i Olieforsyningen under Krigen. Blokaden skærpedes stadig, i 1916 paa Grund af Undervandskrigen, i 1917 paa Grund af Amerikas Indtræden

i Verdenskrigen 5. April. Glad & Co. fik ved den engelske Rationering for 1916 tildelt 12.000 Fade eller en Femtedel af Danmarks Import vestfra af mineralske Smøreolier. Heraf lykkedes det dog kun at faa ca. 10.000 Fade igennem, men ogsaa dette maa betegnes som gunstigt, i Særdeleshed da hertil kom ca. 1600 Tønder vegetabiliske Olier og 1200 Baller Pudsetvist. For 1917 fik Glad & Co. tildelt 9600 Fade, men nu var Forholdene efterhaanden blevet saa vanskelige, at det i hele dette Aar kun lykkedes at faa 4800 Fade hjem, hvilket naturligvis var altfor lidt til at dække Firmaets Behov. Importen af tekniske, vegetabiliske Olier faldt til 600 Tønder og af Pudsetvist til 400 Baller. Alle disse Partier importeredes i Aarets første Halvdel, inden den amerikanske Embargo blev rationelt gennemført og hindrede enhver Import af Olier vestfra.

Blandt de vegetabiliske Olier fortjener Castorolien (Ricinusolie) en særlig Omtale. Det var nemlig Glad & Co., som i 1916—17 holdt den danske Marines Flyvebaade forsynet med dette højst nødvendige Smøremiddel, som i ganske særlig Grad blev eksportkontrolleret i England. Firmaet havde ikke før Krigen haft nogen Import af denne Vare, men alligevel lykkedes det i 1916 at faa Licens for 8425 Kg. = ca. 50 Tønder, som næsten udelukkende blev solgt til Orlogsværftet. I 1917 naaede man kun ca. 1200 Kg., men denne Artikel viser, hvorledes det ahang af gode Forbindelser i War Trade Department eller Foreign Office, hvem der fik Licens for Varerne, og hvor vigtigt det var at kæmpe mod Vanskelighederne og ikke bukke under for dem.

Den 20. Juli 1917 maatte Glad & Co. meddele sine Kunder, at Maskinolie-Destillationen var indstillet af Mangel paa Raolie. Fabrikationen af Vognsmørelse ligeledes. Til Konsistensfedt havde man Raavarer for en Maaned. Af originale amerikanske Maskin- og Specialolier havde man 2. Juni modtaget 1450 Fade fra Standard Oil Company. Med Sparsommelighed kunde de strække til en Maanedes Tid, men dermed var ogsaa alt Haab om yderligere Tilførsler fra Amerika forbi, man maatte se sig om efter Forsyninger andetsteds fra, og hermed begyndte saa den enorme Prisstigning, som jo paa ingen Maade gjaldt Smørestoffer alene, men overhovedet ramte alle Varesorter. Et Exempel forklarer Forholdet. Glad & Co. købte i November 1917 et Parti Cylinderolie, som havde henligget i Frihavnen et Par Aar, bestemt for

Tyskland, men som Importøren ikke havde kunnet faa Udførsels- tilladelse for. Denne Olie betaltes med Kr. 2,35 pr. kg, exclusive 2 Aars Pakhusleje, medens den normale Pris var ca. 50 Øre pr. kg. Forhandler- prisen blev sat til Kr. 2,75 og Forbrugerprisen til Kr. 3,00, hvilket med- førte en Henvendelse fra Den overordentlige Kommission, men da Fakturaen fra Importøren, Frederik Regeler, blev fremlagt, blev Pri- serne approberet.

Primo Oktober 1917 nedsatte Industriraadet et Smøreolieudvalg un- der Ledelse af Fabrikant C. F. Jarl, og dettes første Handling var at indkalde Opgørelser over Beholdningerne hos samtlige Landets Olie- handlede. Glad & Co.s Liste, som er ganske betegnende for Situationen, ser saaledes ud:

Lys mineralsk Smøreolie	ca.	600 kg	} ialt ca. 85 Tdr.
Mørk » »	»	1.600 »	
Dampcylinderolie	»	10.000 »	
Konsistensfedt	»	2.000 »	

og de andre Importfirmaer var ikke bedre forsynet. Saaledes havde Vacuum Oil Company kun paa Lager 6 Tønder Cylinderolie, 1 Tønde Waggonolie og 92 Tønder andre Maskin- og Smøreolier, ikke noget imponerende Lager for et Verdensfirma, som endda havde de aller- bedste Forbindelser i Amerika. De samlede Beholdninger udgjorde ialt kun 815 Tønder, svarende til kun 4 Dages Normalforbrug. For Statsbanernes Vedkommende var Situationen meget alvorlig, idet man kun havde tranblandet Olie til højst 4 Uger.

Men naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest. Centralmagterne havde faaet fast Fod i Rumænien og udnyttede paa Kraft de der- værende Oliedistrikter, som det ikke var lykkedes de flygtende engel- ske Ingeniører at ødelægge. Uendelige Tog af Cisternevogne rullede Dag og Nat op gennem Østrig til de tyske Depoter, specielt til Wil- helmshafen, hvor den tyske Flaade havde sine mægtige Cisterneanlæg. Bortset fra Cylinderolie for overhedet Damp var Oliehungeren næsten tilfredsstillet, og Muligheden for Import fra Galizien, som jo laa os

nærmere end Rumænien, var ikke udelukket. Efter Aftale med Industri-
raadet rejste Carl Glad og Driftsbestyrer Busck-Nielsen 23. Novem-
ber 1917 til Wien for at købe Olie, først og fremmest til Statsbanerne,
som nødvendigvis maatte have nye Forsyninger. Ogsaa Kalvemaver
var et Nummer paa Programmet, men Arbejdet blev forsinket ved
den ubehagelige Omstændighed, at Glads Akkreditiv ikke var ad-
viseret, og Banken nægtede derfor Udbetaling. Det varede ikke min-
dre end 10 Dage, inden Sagen ved Udveksling af Telegrammer med
Landmandsbanken gik i Orden, og dette Tilfælde viser i et Strejflys,
hvordan Verden var kommet af Lave. Imidlertid lykkedes Expedi-
tionen for saa vidt, som Statsbanerne blev forsynet med 600 Tønder
galizisk Olie, som blev solgt gennem Firmaet Wm. Gottschalck,
Naphta Actiengesellschaft »Galicia«s Agent i København, fordi Glad
ikke vilde risikere at blive blacklistet ved at købe Olie sydfra. Derud-
over var det imidlertid ikke muligt i Øjeblikket at faa Licens for
Smøreolie til Danmark, men der kom senere en Del Partier baade ga-
lizisk og rumænsk Olie frem.

Under Opholdet i Wien kom Glad i Forbindelse med en østrigsk
Ingeniør, som antagelig gennem Udførselskontoret havde hørt om de
danske Forretningsmænds Besøg og nu meldte sig som Køber til Oste-
løbepulver. Til Glads store Forbavselse lod Forretningen sig let og
hurtig ordne. Det viste sig senere, at Løbepulveret var bestemt for den
østrigske Hærs Flyvevæsen. Ved Hjælp af Løben udfældedes Kasein
af Mælk, og Kaseinen brugtes til at bestryge Flyvemaskinernes Planer
mod Fugtighed. Mærkeligt nok viste de tyske Myndigheder sig uhyre
vrangvillige til at give Transit for Partiet, antagelig fordi Tyskland selv
manglede denne Vare. Først efter flere Maaneders Forhandlinger lyk-
kedes det Baron Franz at opnaa fri Passage for Løbepulveret til Wien.

Smøreolieudvalgets Leder var meget misfornøjet med, at det købte
Parti paa Forhaand var reserveret for Statsbanerne, endskønt dette
netop havde været Forudsætningen og Basis for Licensen. Glad maatte
fremlægge sin Kalkule og nøjes med 5 % Avance, hvilket under de
forhaandenværende vanskelige Arbejdsforhold var en daarlig Tak for
de Tjenester, som Firmaet under hele Krigen havde vist netop Stats-
banerne, dets mangeaarige og trofaste Kunde. Naar det lykkedes Ba-
nerne at holde Smøringen nogenlunde gaaende, saa skyldtes det i høj
Grad Firmaet Glad, som i Kraft af sine Fabriksanlæg var i Stand til

at fremstille de ekstraordinære Hjælpemidler, som Forbruget krævede, og som altid følte sig forpligtet til først og fremmest at opfylde sine Stats- og kommunale Leverancer. Ogsaa overfor de andre Oliefirmaer optraadte Smøreolieudvalget paa en dominerende Maade, som følte saa meget mere urimelig, som dets Leder intet Kendskab havde til Oliebranchen.

Under disse vanskelige Forhold fandt Oliefolkene hinanden. 21 københavnske Firmaer — herunder baade Importører og Melleghandlere, men alle virkelige Oliefolk — mødtes 3. December 1917 og stiftede »Foreningen af Danske Smøreolie-Importører« til Varetagelse af fælles Interesser. Bestyrelsen, som i første Møde konstituerede sig som »Udvalg«, fik til Opgave at forhandle med Smøreolieudvalget, og til Formand valgtes Grosserer Alfred Olsen, hvis Firma havde haft den største Import i de forløbne Krigsaar. Denne Ordning viste sig meget heldig, thi ved de paafølgende Forhandlinger blev Ledelsen af Nødhjælpsforsyningen lagt i Oliehandlernes egne Hænder, saa at fremmed Indblanding blev undgaaet; kun forbeholdt Fabrikant Jarl sig at prøve Udsalgspriserne, men ogsaa paa dette Punkt lykkedes det Foreningen at hævde Medlemmernes Interesser, saa at altfor rigoristiske Prisansættelser blev undgaaet.

Ved Overenskomst mellem Foreningen og Smøreolieudvalget blev det nu overdraget L. C. Glad & Co. at opblende de forhaandenværende Lagre med Hajtran, som leveredes af Den kgl. Grønlandske Handel. Cylinderolie for mættet Damp, Automobil- og Motorolie blandedes med 33 % Tran, alm. Maskinolie med 70 % og Waggonolie endda med 90 % Tran. Ved Beregningen af denne saakaldte 1. Pulje fik Deltagerne godtgjort importerede Olier med Kr. 1,35 pr. kg uden Hensyn til Kvalitet, opkøbte Olier derimod med den faktiske Indkøbspris. Trannen leveredes af Grønlandske Handel til en Pris af 2 Kr. pr. kg. Glad fik 5 Øre pr. kg for Blanding, Emballering og Kørsel, og de blandede Tranolier solgtes til en Enhedspris af Kr. 1,95 pr. kg, hvilket averteredes i Dagbladene for 15. Januar 1918. Ingen Forbruger kunde dække mere end 6 Ugers Behov, og ønskedes over 25 kg, skulde Smøreolieudvalget approbere Leveringen.

I Betragtning af den alvorlige Situation var disse Bestemmelser ingenlunde upaakrævet. Ingen maatte hamstre paa de andre Forbrugeres Bekostning. Den største Sparsommelighed var nødvendig, og

store Virksomheder, som f. Eks. Titan, der var vant til at faa leveret flere Heltønder Smøreolie ad Gangen, maatte nøjes med en Blikdunk paa 25 kg. Industriraadet udsendte Opfordring til alle sine Medlemmer om Indsamling af Olie fra Dryptrug, Udvinding af Olie fra Kondensatorvandet og fra Tvistpudseklude. Disse Henvendelser giver bedre end mange Ord et Billede af den herskende Oliemangel.

I Løbet af Aaret foretoges nye Tranblandinger (2., 3., 4. og 5. Pulje), men nu var Kalkulationen ved Anvendelse af hærdet Tran fra Aarhus Oliefabrik og rumænsk Olie fra Brødr. Jansen kommet saa højt op, at Udsalgsprisen til Forbrugere maatte forhøjes til Kr. 2,95 pr. kg. Tranolierne fordeltes mellem de enkelte Firmaer efter en Liste, som væsentlig hvilede paa de engelske Importtal.

Pulje Nr. 4 og Nr. 5 omfattede hver ca. 3000 Tønder og gav i lang Tid Glad & Co. fuld Beskæftigelse, da den rumænske Olie først skulde destilleres og raffineres, inden den kunde tranblandes. Det var mægtige Beløb, disse Puljer omfattede. Olien fra Brødr. Jansen løb saaledes op i ca. 1 Million Kroner, som Glad & Co. maatte staa i Forskud for, og Kalkulationerne, Fordelingen og Afregningen af Puljerne gav Firmaets Olieafdeling et kolossalt Arbejde, men Forsyningen blev gennemført til de andre Medlemmers fulde Tilfredshed.

Endvidere fik Glad & Co. af Smøreolieudvalget overdraget Fabrikationen af Tran-Konsistensfedt, som fremstilledes af Spindelolie og Tranfedtsyre og solgtes til de af Udvalget approberede Priser. I Mod sætning til saa mange andre »Krigsvarer« var baade Tranolierne og Tranfedtet udmærkede Smøremidler. Dette kan derimod ikke siges om den saakaldte »Vognsmørelse 1918«, som Firmaet fremstillede efter Smøreolieudvalgets Recept,¹ men ikke paa dets Opfordring. Udvalget betroede nemlig denne Fabrikation til et andet Firma, men Glad optog da resolut Fabrikationen og havde i denne Vare et kæmpemæssigt Salg, medens derimod det andet Firma, som var autoriseret af Udvalget, saa godt som intet solgte. Efter Importens Genaabning, da Vognsmørelse af normal Kvalitet atter kunde fremstilles, maatte Glad & Co. dog køre hele sit Restlager af »Vognsmørelse 1918« paa Lossepladsen og ligeledes tage store Partier retur fra Kunderne til

¹ 40 % Tjæreolie.

40 % Kridt.

20 % Tranfedtsyre (Trannen opkøbtes paa danske Fiskepladser).

fuld Pris, hvilket naturligvis betød et enormt Tab. Men fra Nytaar 1920 nægtede Firmaet at tage mere retur og fik af denne Grund ikke saa faa Konflikter. Endnu saa sent som i 1926 kom Partier af »Vognsmørelse 1918« retur.

Paa Slutningen af Aaret 1918 fik Firmaet Alfred Olsen & Co. et Parti russisk Masut hjem fra Finland til Gengæld for Landets Forsyning med danske Landbrugsprodukter. Glad & Co. fik overdraget Destillation og Raffinering af dette Parti, og hermed kulminerede Oliepriserne, idet Udsalgsprisen blev sat til 4 Kr. pr. kg, men Olien er mange Steder blevet solgt til $4\frac{1}{2}$ Kr. pr. kg. Masuten indgik i Kalkulen med en Pris af Kr. 2,65 pr. kg, medens Glad & Co. før Krigen havde haft russisk Olie i sin Cisterne til en Pris af 6 Øre pr. kg. Masuten var altsaa ved Extra-Omkostninger blevet fordyret med 40 Gange sin virkelige Værdi.

Det kan ikke forundre, at Den overordentlige Kommission havde Opmærksomheden henvendt paa de høje Oliepriser og daarlig kunde forstaa deres Berettigelse. I intet af de Tilfælde, hvor der blev foretaget Undersøgelse hos københavnske Oliefirmaer, blev der dog fundet noget som helst Grundlag for Tiltale for Kædehandel eller Vareaager.

Til L. C. Glad & Co. rettede Kommissionen en skriftlig Forespørgsel 20. Oktober 1917 i Anledning af en Prisnotering til Firmaet Julius Petersen, Kolding, som var blevet anklaget af en af sine Kunder for at tage for høje Priser, og som nu benyttede Glad & Co.s Offerte til Forsvar, endskønt der intet Køb forelaa, kun et ubenyttet Tilbud. I Redegørelsen til Kommissionen gav Glad & Co. en udførlig Fremstilling af Oliehandelens Vilkaar under Krigen, paaviste hvorledes Importen stadig var formindsket, saa at Omkostningerne maatte lignedes paa et langt mindre Kvantum Varer end tidligere, hvilket naturligvis forhøjede Priserne. Indberetningen var ledsaget af Statistiker over Firmaets Import, udarbejdet af autoriseret Revisor Carl Andersen, samt af specificerede Kalkuler for hver enkelt Varesort. Hele dette omfattende Materiale blev paa Kommissionens Vegne eftergaaet af Kontorchef Rantzau, Overformynderiet, og befundet korrekt i alle Enkeltheder, hvorefter Den overordentlige Kommission approberede Firmaets Prisnoteringer.

PRISSTIGNINGEN 1914—1918

for Maskinolie, Cylinderolie, Konsistensfedt og Vognsmørelse,
angivet i Øre pr. kg.

Dato	Maskin- olie	Cylinder- olie	Konsistens- fedt	Vogn- smørelse
<i>1914</i>				
15. Maj	27	36	36	20
11. Aug.	40	44	44	24
<i>1915</i>				
1. Jan.	44	48	48	28
8. Marts		52	52	
1. Okt.				32
<i>1916</i>				
10. Jan.	52	52	52	40
23. Febr.	60	56	60	
1. Apr.	64	56	64	48
1. Maj	72	76	72	56
<i>1917</i>				
10. Jan.	84	88	92	65
10. Apr.	120	96	132	100
12. Juni		124		
20. Juli	148	160	164	
15. Aug.				136
20. Sept.	200	200	192	180
<i>1918</i>				
				Kval. »1918«
11. Jan.	195	195		
1. Apr.			290,60	137,40
29. Maj	295	295		
23. Juli			300	
19. Decbr.	400	400		

1917 havde i mange Maader været et vanskeligt og brydsomt Aar. Det var begyndt under de bedste Auspicier, men efterhaanden som Maanederne gik, forværredes Situationen, og den amerikanske Embargo, som traadte i Kraft fra 15. Juli, satte Kronen paa Vanskelighederne. Juniorchefen Carl Glad og Lederen af Olieafdelingen A. M. Duvantier planlagde en Rejse til Staterne, dels for mulig at opnaa Licens for Olie til Danmark, dels for at studere Forholdene og knytte nye Forbindelser med Fremtiden for Øje. Denne Rejse blev imidlertid opgivet, da man efterhaanden forstod, at Amerika gennemførte en fuldkommen Afspærring af Skandinavien baade for Personer og for Gods, og at Indrømmelser umuligt kunde opnaas. Firmaets Repræsentanter kunde endda risikere ikke at faa »permit« til Hjemrejsen.

I Stedet lod Firmaet saa udarbejde en Pjece, som indeholdt to instruktive Artikler af Georg Brøchner, dels angaaende Danmarks Forhold til U.S.A. i 1917, dels en Paavisning af, hvorledes Danmark under Krigen havde delt sine Landbrugsprodukter ligeligt mellem England og Tyskland og saaledes hævdet sin fuldtud neutrale Stilling. Endvidere indeholdt Pjecen en Artikel om den Hjælp, som Danmark ydede U.S.A. i 1864, da vi var i Krig med Preussen og Østrig og kunde have kapret mange værdifulde Priser, tyske Skibe, som sejlede med Levnedsmidler og Krigsfornødenheder fra Hamburg og Bremen til New York. Borgerkrigen rasede dengang i Amerika, og Præsident Lincoln rettede en Henvendelse til den danske Regering om ikke at benytte sin Overmagt til Søs. Af Venskab for det amerikanske Folk viste Danmark det Højsind at lade Tilførslerne til Amerika passere. »Harpers Weekly« for 28. Maj 1864 skriver i en ledende Artikel angaaende denne Sag:

»The people of the United States will remember such a friendly action during our great fight, with a gratitude which may prove of practical value by and by.«

men da Øjeblikket kom i 1917, hvor Amerika kunde have gjort Gen-gæld, var Sagen glemt og Uncle Sam ikke at faa i Tale. Glads Pjece, som var udarbejdet med stor Omhu og særdeles smukt trykt og udstyret paa glittet Papir, blev konfiskeret som »Propaganda« af den amerikanske Censur. Det var Mening, at den skulde have været rundsendt til alle betydende Personligheder i Amerika, men det var kun ganske enkelte Exemplarer, som naede deres Adressater, og Pjecen gjorde derfor ikke den tilsigtede Virkning.

For Lars Glad, Firmaets hæderkronede Stifter og dets glimrende Leder under Opgangen i Fredsaarene, var Krigstiden med dens urolige Konjunkturer og hele hæsblæsende Tempo kun af det Onde. End ikke de mest lokkende Fortjenester kunde bringe ham til at se med Sympati paa en Tid, som i hans Øjne var ren Hasard. Kun modstræbende gik han med til mange af de Foretagender, som Krigstiden førte med sig, og som dog var nødvendige, hvis Firmaet ikke helt skulde vegetere. Han var oplært i den gamle Skole, da Pengene var smaa, og han kunde aldrig vænne sig til Gullaschtidens Luxus. I 1914 troede han som alle andre, at Krigen hurtig vilde være ført til Ende, men Aarene gik, og der var ingen Udvej at se. Tværtimod blev Forholdene stadig værre, Risikoen stadig større og Vanskelighederne uovervindelige. I 38 Aar havde han nu arbejdet for sit Firma, ført det frem til et ærefuldt Stade i enhver Henseende. Men nu var han træt, han forstod ikke den nye Tid, kunde ikke følge med i dens Heksedans omkring Guldkalven. Han selv havde skabt sin Formue ved mange Aars dygtigt Arbejde; men nu var sligt ikke mere estimeret, alt var Hasardspil.

Firmaets andre Indehavere respekterede Lars Glads Ønske om at trække sig tilbage fra sin Livsgerning, og hans to mangeaarige Medarbejdere, Johs. Glad og I. A. Windfeld-Hansen, besluttede sig til samme Skridt, saa at Firmaet kunde føres videre af den nye Generation, altsaa af Juniorchefen Carl Glad. Dog hedder det i Cirkulæret af 1. Februar 1918:

»D'Herrer L. C. Glad og Johs. Glad vil dog ogsaa fremdeles støtte Firmaet med deres mangeaarige Indsigt og Erfaring. — Herr Johs. Glad tegner fremtidig Firmaet pr. procura.«

og paa denne Maade, sikret ved Raad og Bistand fra sin Faders og Onkels Side, overtog Carl Glad Firmaet under særdeles vanskelige Forhold.

Importen af Olie vestfra var stoppet. Løbeafdelingen kæmpede ligeledes med svære Hindringer. Fabriken laa delvis stille, Fremtiden var højst usikker. Ganske vist var Pengekassen fyldt til Randen, men hvad nyttede det, naar Virksomheden halvvejs var gaaet i Staa? Det var en Tid, som krævede vaagen Agtpaagivenhed, saa at man kunde gribe de faa Chancer, der var fremme for at beskæftige Fabriken og holde det store Personale i Arbejde. Det var en Lykke, at Firmaet

fik overdraget de store Arbejder for Smøreolieudvalget og for Oliehandlerforeningen. Derved holdtes Fabriken saa nogenlunde i Gang, og selv om det en Tid var nødvendigt at lade Arbejderne gaa paa Skift med halv Beskæftigelse, saa kom Firmaet dog ikke i den Situation som saa mange andre danske Virksomheder at maatte afskedige sin faste Stab af Arbejdere.

At Tiden ogsaa krævede Smidighed og Forhandlingsevne til alle Sider, ses bedst af de engelske Licenser for Udførsel af Osteløbe. Det var nemlig ikke muligt at fremskaffe tilstrækkelig mange russiske eller neutrale Kalvemaver til Fabrikationen, og den britiske Legation maatte, hvor nødvendig den end vilde støtte Fjendens Økonomi, gaa med til et vist Indhold af fjendtligt Stof i Osteløben, først 30 %, senere i 1918 endogsaa 50 %. Det var Professor Karl Meyer, som paa Industriraadets Vegne kontrollerede Produktionen og udstedte de nødvendige Certifikater; men Forhandlingerne angaaende denne og mange andre indviklede Sager førtes af Firmaet direkte med den britiske Legation. Arbejdet dengang bestod for en stor Del i Forhandlinger med Myndighederne, og disse Sager kunde ofte træneres i lange Tider, før et Re-

sultat opnaaedes; men var endelig alt blevet lykkelig ordnet, saa var Forretningerne som Regel meget lukrative, og baade paa Løbe- og paa Olieafdelingen var Aaret 1917 trods Varemangel og allehaande Vanskeligheder et af de bedste, Firmaet nogensinde har haft.

Det var derfor ogsaa med en betydelig Formue, at I. A. Windfeld-Hansen kunde trække sig tilbage 1. Februar 1918 efter 25 Aars Arbejde i Firmaet. Han havde været Danmarks Repræsentant i den interskandinaviske Komité til Udarbejdelse af fælles Regler for Søtransport af farligt Gods og var 1. Maj 1917 blevet udnævnt til Ridder af Dannebrog. Ved de Forhandlinger, som førtes mellem Deltagerne med Firmaets mangeaarige

Fabrikant
I. A. Windfeld-Hansen.
R. af Dbg.

Raadgiver, Overretssagfører G. Oppenheim, som Opmand naaede man hurtigt til Enighed. Det Beløb, som tilkom I. A. Windfeld-Hansen ifølge Opgørelsen over Firmaets Aktiver, blev udbetalt ham kontant paa ét

Bræt. Johs. Glad skulde successive have sin Andel udbetalt, og Lars Glads Andel forblev indestaaende i Firmaet, som jo fremdeles havde Brug for en mægtig Driftskapital, bl. a. til Financiering af Oliehandlernes Puljer i 1918, foruden til den daglige Drift af begge Afdelinger.

Lars Glad havde i mange Aar lidt af nervøs Hovedpine, som ofte plagede ham i høj Grad. Hertil kom en Blærelidelse, som ligeledes pinte ham meget, og en tiltagende Aareforkalkning, som altfor tidligt bøjedede den før saa raske og stærke Mand. Efter hans Udtræden af Firmaet fulgte han vel stadig Arbejdet paa nært Hold, men han var synlig ældet, til Trods for, at han kun var 62 Aar gammel. Hans Tanker gik i disse Aar tilbage til Barndomsaarene i Køge, og han glædede sig ved sammen med Redaktør Fr. Opffer og Taarnurfabrikant Bertram Larsen at besøge Skuepladsen for deres tidligste Bedrifter. Han, der før var saa rastløs optaget af Arbejdet for sin store Virksomhed, fandt nu Tilfredshed i Hjemmet, hvor hans Søstre, Fru Anna Møller og Fru Suzette Helle- sen, var regelmæssige Gæster, og hvor Pianist Edv. Borregaard ofte glædede Selskabet ved sit Spil. Men hans Kraft var brudt. Da Lars Glad i Efteraaret 1918 blev angrebet af den spanske Syge, bukkede han under for Sygdommen og døde i sit Hjem 22. Oktober. Begravel- sen fandt Sted fra St. Andreaskir- ken, hvor Familiens mangeaarige Ven, Pastor Steen, holdt en gri- bende Tale. Firmaets øverste Funk- tionærer stod Æresvagt om Kisten og bar deres gamle, ærede og af- holdte Chef ud af Kirken.

Køge Huskors.

Mindetavle, indmuret paa Hotel Prin- sens Facade, Køge. Skænket af Fa- brikant Lars Glad.

Fru Anna Møller og Fru Suzette Hellesen.

Lars Glad havde indsat sin Broder, Johs. Glad, Overretssagfører G. Oppenheim og Firmaets mangeaarige Kasserer H. Fr. Hansen til Exekutorer. Det var et stort Bo at behandle, men da der kun var to Arvinger, nemlig Carl Glad og hans Søster, Fru Julie v. Müllen, kunde Boet hurtig sluttet. Udbetalingerne til Fru v. Müllen unddrog dog Firmaet en væsentlig Del af dets Driftskapital, men lykkeligvis var der gennem Krigsaarene opsparet et saa stort Reservefond, at Firmaets Stilling og Arbejde ikke i nogen Maade berørtes derved. Forretningen kunde føres videre uden at omdannes til Aktieselskab, og endnu den Dag idag er L. C. Glad & Co. et Privatfirma, faktisk det eneste danske Oliefirma af Betydning, som ikke er afhængig af en eller anden udenlandsk Trust.

Med Lars Glad var et langt, arbejdsomt Liv afsluttet. Under hans Ledelse havde Firmaet vokset sig stort og stærkt, der var skabt et solidt Fundament at bygge videre paa. Fra de trange Aar i Køge efter Kaptajn Glads Død var Familien naaet frem til Rigdom og en høj

social Position, takket være Lars og Johs. Glads Arbejde. Navnet Glad havde faaet Klang i vide Kredse, og indenfor Forretningsverdenen var der næppe en Købmand Landet over, som ikke kendte Firmaet og respekterede dets hæderlige og korrekte Principper. Et smukkere Eftermæle kan ingen Købmand ønske sig, og Navnet L. C. Glad vil altid blive erindret som Skaberen af Firmaets glørværdige Traditioner.

Endnu i nogle Aar forundtes det Johs. Glad at arbejde med paa Firmaets videre Udvikling og Fremgang, men ogsaa hans Styrke var nedsat af de mange Aars intense Arbejde. I 1922 traadte han helt tilbage fra Arbejdet paa Grund af Sygdom. Besynderligt

Fabrikant Johs. Glad.

nok var det ogsaa for hans Vedkommende en alvorlig Aareforkalkning, som nedbrød hans Helbred. Han døde 29. November 1924 og blev under stor Deltagelse bisat fra Krematoriet paa Bispebjerg.

*

*

*

Generalkonsul Carl Frederik Glad.

Centralmagternes Sammenbrud i Oktober 1918 bragte ikke lige- straks nogen Forbedring i Varetilførslerne. Der gik lange Tider, før det var muligt i større Udstrækning at faa Licens for engelske og amerikanske Varer. Krigsapparatet var jo stadig i Gang, og i hele Aaret 1919 maatte de danske Importører vedblive at tage Erklæringer af deres Købere.

Den første Varepost, som Firmaet Glad fik frem ultimo November, efter at Vaabenstilstanden havde mildnet Blokaden noget, var 160 Bal-

ler Cotton-Waste fra Joseph Cookson Ltd., Manchester. Det var et helt Aar siden, man havde haft virkelig Bomulds-Pudsetvist til Disposition. Under Blokaden havde Fabriker, Maskinværksteder og Jernbaner, kort sagt alle Maskinfolk, som daglig har Brug for dette nyttige Hjælpemiddel, maattet klare sig med Klude og Træuld. Nu kom her en Sending af den rigtige Vare. Ganske vist var Importprisen 76/— pr. cwt. mod 40/— i 1917, men alligevel blev Varen revet bort.

Fra Amerika kom i December Borsyre, Blaasten og Harpix, Varer, som var beordret til bedst mulig Pris for Aar og Dag tilbage, og for hvilke alle Formaliteter var i Orden. I Januar 1919 kom 200 Fade Elain fra New York og 50 Fade fra England, de første Tilførsler af Elain til Danmark siden 1917, men hvor paaskønnede disse Varer end kunde være, saa var det alligevel ikke dem, Firmaet længtes mest efter. Hvad Landet mest savnede, var Smøreolie til rimelige Priser, men endnu var der ret store Beholdninger af tranblandede Smøreolier og af den dyre finske Olie. Af denne sidste blev en ny Destillation sat i Gang i Januar 1919, og det blev aftalt mellem Industriraadets Smøreolieudvalg og Oliehandlerforeningen, at Olie af ny Tilførsel fra Amerika ikke maatte bringes i Handelen, før de gamle Partier var solgt, en Ordning, hvori alle Parter var interesseret, da alle Firmaerne laa med Beholdninger af Krigsolie.

Det var heller ikke nemt at faa Olie hjem fra U.S.A. Paa Grund af det store Hjemmeforbrug i 1917—18 og de mægtige Forsyninger til de Allierede var Overskudet til Export kun ringe. Tonnage var knap paa Grund af de mange Torpederinger, og Fragterne høje. Endvidere maatte man regne med hurtige Prisfald paa alle Varer; derfor holdt de danske Olieimportører sig forsigtigt tilbage. Det var kun Vacuum Oil Company, Standards Repræsentant, Grosserer E. Mallings, og Firmaet Alfred Olsen & Co., som fik Partier hjem i Begyndelsen af Aaret, og med disse som Grundlag dannede Olieimportørerne saa i Marts den sidste, saakaldte »amerikanske Pulje«. Samtlige Beholdninger blev afleveret til Glad & Co., som destillerede 600 Tønder Masut, der indgik i Puljen à 81,4 Øre pr. kg, og ved Blanding og Raffinering af de andre Partier, som indgik à 105 Øre pr. kg, fremstillede en Række af de mest nødvendige Kvaliteter. For samtlige Mærker autoriseredes en en-gros Pris af 127 Øre, til Forbrug 135 Øre pr. kg, men disse Priser gjaldt dog ikke for Compoundolierne, som skulde fremstilles ved Tilsætning af

vegetabilsk Olie. I Glads Prisliste af 8. Marts 1919 staar raff. Soyaolie opført med en Pris af Kr. 5,50 pr. kg. Vore Naboer i Vegetabiloliebranchen nægtede sig altsaa heller ikke noget i Retning af høje Priser.

Industriraadets Smørelieudvalg havde allerede i August 1918 autoriseret Glad & Co. til at fremstille et nyt Parti Krigs-Vognsmørelse, idet man nu erkendte, at Firmaet bedre end nogen anden var i Stand til at paatage sig disse Arbejder. Det blev imidlertid en dyr Oprejsning for Tilsidesættelsen i Begyndelsen af Aaret. Firmaet købte nemlig til Brug for denne Fabrikation op imod 2000 Tønder Trætjære i Sverige, men det gik med Tjære som med saa mange andre forholdsvis let tilgængelige Varer, at Vaabenstilstanden fik Priserne til at falde enormt. Endnu værre var det, at »Vognsmørelse 1918« i sig selv var saa daarlig, at der ligefrem indtraadte Køberstrejke. Da først der var Haab om snart at faa Olie-Vognsmørelse frem igen, var Krigsvaren usælgelig. I Juni 1919 maatte Glad & Co., som anført i et tidligere Afsnit, køre hele Restlageret paa Lossepladsen. De tilbageværende ca. 800 Tdr. Tjære blev solgt til Holland med et direkte Tab paa ca. 50.000 Kr. eller 60 Kr. pr. Td. Saa afslappende paa Priserne virkede Fredsudsigterne, og saa enorme Tab var en Købmand udsat for, hvis han havde disponeret for stort.

Derimod gik Afviklingen af Fedtfabrikationen for sig uden Tab. Firmaet holdt de nye Tilførsler tilbage til 1. Juli, og paa dette Tidspunkt var Tranfedtet, hvis Kvalitet ikke var saa daarlig, praktisk talt udsolgt.

Et Par andre Exempler vil vise den enorme Risiko, som var forbundet med Importhandelen i disse Aar. I September 1918, altsaa umiddelbart før det østrigske Sammenbrud, købte Glad & Co. tre Cisternevogne galizisk Schmieroel-Destillat af Petroleum Products Vertrieb Gesellschaft, Wien. Disse tre Vogne afgik sammen med nogle og tredive andre Cisternevogne til Danmark primo November, men blev i Oswiecin beslaglagt af Polakkerne, som havde rejst sig mod de østrigske Myndigheder. Det viste sig senere, at Olien var blevet bortsolgt ved Auktion for en Sum af ø. Kr. 60.000, svarende til d. Kr. 1800, medens Glads Indkøbspris var d. Kr. 66.000 (d. Kr. 2,20 pr. kg).

Vognene var krigsforsikret i Aktieselskabet »Dansk Lloyd«, som imidlertid nægtede at betale Erstatningen, da det Passerede ikke skyldtes Krig, men Opstand eller Overgreb, som ikke faldt ind under Policen. Sam-

me Standpunkt indtog »Absalon«, hvori Firmaet Brdr. Jansen havde forsikret 32 Vogne i samme Tog for en Sum af Kr. 600.000. Der blev nu af Firmaerne gjort et mægtigt Arbejde for at faa Erstatning af de polske Myndigheder. Carl Glad og Gerson Oppenheim var flere Gange i Warschau angaaende denne Sag, men det lykkedes dem ikke at naa til et Resultat, og Beløbet blev afskrevet som tabt paa Aarsregnskabet for 1919. Firmaet Brdr. Jansen, som jo ogsaa var stærkere interesseret, havde imidlertid anlagt Sag mod »Absalon« og — vandt den! Hermed var Resultatet givet ogsaa for Danske Lloyds Vedkommende. Glad & Co. fik i 1920 Forsikringen udbetalt. Senere lykkedes det Kaptajn O. H. Winkel, som af Assuranceselskaberne blev sendt til Warschau, at faa de polske Myndigheder til at rykke ud med Størstedelen af Beløbet i Form af Olie, og denne Sag endte altsaa tilfredsstillende for alle Parter.

Værre gik det med Firmaet Glads Masutkøb i Baku 1920. Firmaet købte paa Certifikat 5000 Tons original Balachani Masut, som laa opmagasineret i Cisterne i Baku, og betalte Olien med ca. Kr. 200.000. Det var Meningen, at Olien skulde holdes i Beredskab, indtil det paany var muligt at faa den transporteret over Kaukasus og afskibet i Batum; men 14 Dage efter Købets Indgaaelse marcherede Bolschevikerne ind i Baku. Hele den russiske Olieindustri blev nationaliseret, det vil sige frataget de retmæssige Ejere og overtaget af Staten. Firmaets Erstatningskrav hviler blandt mange andre lignende Sager i den danske Kommission for Tilgodehavender i Rusland, men Beløbet er forlængst afskrevet som tabt, og selv om det nuværende russiske Regimente skulde blive afløst af et mere moderat, saa er det vel tvivlsomt, om det russiske Samfund nogensinde bliver i Stand til at betale blot en Brøkdel af Vesteuropas Krav baade paa Zarens og paa Lenins Rusland.

Imidlertid var der efterhaanden kommet lidt mere Liv i Olieimporten. Standard Oil kunde ganske vist ikke levere fra New York, men i England havde Trusten mægtige Lagre, hvorfra E. Malling fik nogle Forsyninger frem til Danmark. De autoriserede Priser holdtes oppe

indtil videre, men da Glad & Co. 1. Juli 1919 havde Afskibningstelegram fra New York for 3000 Fade af alle de gamle kendte Mærker, som man saa længe havde maattet undvære, udsendte Firmaet en ny reduceret Prislister, hvori Maskinolie staar opført til Kr. 1,00, Motor- og Cylinderolie til Kr. 1,08—Kr. 1,20 pr. kg, alt for lykkelig Ankomst pr. S/S »Oscar II« ca. 15. Juli. Olie-Vognsmørelse kostede 96 Øre og Konsistensfedt 104 Øre pr. kg. Hermed var Restriktionerne bortfaldne og Oliehandelen i Danmark atter fri.

Foreningen af danske Smøreolie-Importører havde under Blokaden været til stor Nytte som Oliehandlernes officielle Organ ved Forhandlingerne med Autoriteterne, baade danske og fremmede. Ved Importens Genoptagelse i 1919 var det af Vigtighed for Oliehandlerne at faa aftalt bestemte Regler for Standard Oil Companys Oliesalg i Danmark. Grosserer E. Malling var nemlig blevet afskediget og Repræsentationen overdraget til Skandinavisk-Amerikansk Petroleums-Aktieselskab, Direktør F. W. Kraft. Ingen vidste, hvorledes dette Selskab vilde gribe Sagen an, men Grosserer Laur. Andersen havde dog telegrafisk faaet Mr. Bedfords Løfte om kun at expedere Ordres i Smøreolie til Landets virkelige Oliehandlere, og kun til Firmaer, som kunde aftage Partier paa mindst 500 Tønder aarlig. Dette Løfte bekræftede Direktør Kraft mundtlig overfor en Deputation fra Oliehandlerforeningen, bestaaende af D'Herrer A. J. Rasmussen og Rud. Kaastrup, men dette Tilsagn er forlængst svigtet. Nu om Stunder sælger Standard-Trusten Automobilolie i Litervis ved sine Benzintanke direkte til Forbrugerne og paafører derved sine Kunder blandt Importørerne en meget skadelig Konkurrence.

Foreningens Møder var endnu i nogle Aar Samlingsstedet for de københavnske Oliehandlere, men senere har Foreningen tabt sin Betydning,¹⁾ fordi den indenfor sine Rammer tæller baade Importører, Grossister og Mellemandlere med altfor modstridende Interesser. Men under Krigen var den en nødvendig Organisation, i hvilken Glad & Co. stod sammen med de øvrige Oliefirmaer til Forsvar for fælles Interesser.

¹⁾ I den allersidste Tid er der dog kommet Planer frem om at rekonstruere Foreningen paa en bredere Basis, saa at den kan fungere som Organ for hele Oliebranchen.

Med den fri Import af færdige Smøreolier var naturligvis meget naaet, men for Glad & Co. var det en Livsbetingelse at faa Destillationen i Gang paany, at faa Masut hjem fra Amerika. Det første Parti ankom fra Sun Oil Company med S/S »Dalana« 20. August 1919, og hermed var Firmaet sat i Stand til yderligere at reducere sine Priser. I Prislisten af 25. August staar Maskinolie anført til 85 Øre og Motor- og Cylinderolie til 88—104 Øre pr. kg, altsaa et stort Skridt henimod normale Prisnoteringer. Denne Bevægelse i nedadgaaende Retning blev imidlertid bremset dels af den stærke Kursstigning paa Dollars og dels af den optimistiske Stemning, som Krigens Afslutning fremkaldte, og som stimulerede til nye Varekøb til høje Priser. Nu, 10 Aar efter, forstaar man ikke, hvorledes hele Verden kunde have Tillid til et saa højt Prisniveau, da Historien dog viser, at en stærkt opadgaaende Krigskonjunktur altid følges af et stærkt Fald, naar Fredstiden kommer. Ikke desto mindre holdt Stemningen sig til 1921, men saa kom Reaktionen ogsaa saa meget stærkere.

Valutaindkøbene var i Aarene fra 1919 til 1925, da den danske Krone gik i Pari, en meget betydningsfuld Del af det daglige Arbejde i Firmaet. Ofte var det store Beløb, det drejede sig om, saa at blot en mindre Kurssvingning kunde betyde et stort Tab eller en stor Gevinst, og disse Sager var derfor altid Genstand for indgaaende Drøftelse og for Chefens personlige Medvirken. I April 1918 betalte Firmaet for 10 Fade Blaasten, som paa en ubegribelig Maade var sluppet igennem Blokaden, en Dollarskurs af 3,23, i Januar 1919 var Kursen omtrent i Pari 3,75, men nu steg den hurtigt paa Grund af de store Vareindkøb fra Amerika, Juli 1919 4,48, November 5,36, Februar 1920 6,80 og kulminerede 9. November 1920 i 7,68. Dette maatte selvfølgelig i høj Grad indvirke paa Priserne, og Firmaet sikrede sig derfor gerne Dollars samtidig med Varekøbene, for dog nogenlunde at vide, hvad Varerne vilde kalkulere; men ogsaa dette blev vanskeligt fra det Tidspunkt, da fremmed Valuta blev rationeret af Bankerne, og man ligefrem maatte staa i Kø for at faa Lov at købe de Dollars, man skulde bruge. Det var en yderst nervepirrende Tid for Forretningsverdenen. Undertiden var der Holdepunkter at gaa efter, som f. Eks. Afskibningerne af Smør og Æg til England, hvilket altid lettede Kurserne, men som Regel kunde man lige saa godt tælle paa Frakkeknapperne som at ræsonnere sig til, om

et Valutakøb var gunstigt eller ikke. Siden 1925 har danske Købmænd heldigvis ikke behøvet at regne med denne Risiko.

For Olieafdelingen var den stærkt stigende Dollarkurs naturligvis en stor Ulempe, omend Købelysten — som man siger — er størst i et opadgaaende Marked. Men at Kursstigningen ogsaa kunde være til Firmaets Fordel, nemlig for Løbeafdelingen, viser Carl Glads Amerikarejse i 1919.

Det nordamerikanske Osteløbemarked var blevet stærkt forsømt under Krigen og næsten tabt, væsentlig paa Grund af de strenge Kontrolbestemmelser med Indhold af fjendtligt Stof i Løben, men ogsaa fordi der i Amerika fandtes to nationale Fabriker, som nogenlunde kunde dække Forbruget, nemlig Chr. Hansens i Little Falls og Marshalls i Madison. Ganske vist brugte man ikke at spise nøgternt Kalvekød i Staterne saa lidt som i Danmark, men under Krigen viste det sig dog muligt at oparbejde en Produktion af anvendelige Maver. Det var de store Slagterier i Chicago, som leverede Hovedmængden, men Priserne var høje, baade for Maver og for Løbe.

For nu at indvinde det tabte besluttede Carl Glad at foretage en Rejse til Amerika i September 1919, ligesom Johs. Glad havde gjort det i 1895. Han ledsagedes af sin Hustru, Fru Grethe Glad, som boede i New York, Chicago eller Montreal, medens Glad rejste ud til de temmelig spredt boende Kunder. Først besøgte de gamle Mejeridistrikter i Nærheden af New York, hvor Firmaet havde Kunder fra gammel Tid, i Utica, Cattaraugus og Syracuse. Overalt blev han hilset med Glæde og fik store Ordre, thi de Priser, han kunde notere, og som var baseret paa et meget billigt Køb paa 100.000 østrigske Maver fra Firmaets mangeaarige Leverandør Salomon Schön i Biala, laa betydeligt under, hvad man var vant til at betale under Krigen. Rejsen gik videre til Chicago og Wisconsin, derefter til Kanada, overalt det samme glimrende Resultat af Salgsarbejdet.

Imidlertid var Firmaet i København begyndt at blive ængstelig over de store Ordre, som Glad telegraferede hjem fra Amerika. Partiet fra Schön dækkede ikke nær, hvad der var solgt; men værre var det, at Mavepriserne gik stærkt i Vejret. Forklaringen ligger i, at Fredsforhandlingerne havde bragt mange skjulte Partier Maver frem — det var netop et saadant Parti, Glad havde haft Held til at købe af Schön for ca. 38 Øre pr. Mave, endskønt Prisen i 1919 ellers var ca. 60 Øre pr. Mave — men efterhaanden var disse Partier brugt, og Produktionen var paa Grund af Krigen gaaet stærkt ned. Maver var pludselig ikke til at skaffe.

Derfor fandt Johs. Glad og Kontoret i København det nødvendigt at bremse Carl Glads Salgsarbejde, og man sendte ham et alvorligt Telegram om Situationen. Der kom intet Svar paa Telegrammet, kun nye Ordre. Man prøvede til en ny Adresse, men med samme Resultat. Telegrammerne naaede ham ikke, han solgte roligt videre. Først ved Tilbagekomsten til New York opnaaedes Forbindelse, men da var Firmaet forpligtet til at levere mægtige Partier Løbe over 1920 til Priser, som, hvis de ikke gav direkte Tab, i hvert Fald heller ikke gav Fortjeneste, altsaa en dyrekøbt Tilbageerobring af det amerikanske Marked.

Men Lykken staar den kække bi. Hjælpen kom fra en Kant, hvorfra den ikke var ventet, og af Olieafdelingen heller ikke velset, nemlig ved Kursstigningen paa Dollars. Carl Glad foretog efter sin Hjemkomst ledsaget af G. Oppenheim en Rejse til Østrig for at opkøbe Maver, men de maatte rejse hjem uden øjeblikkelige Resultater, Priserne var saa høje og Forraadene saa knappe, at der faktisk ingen Maver var at faa. Men alting ordner sig her i Verden. Senere kom der Maver frem, ganske vist til Kr. 1,20 pr. Stk., men det betalte sig endda. Kursen for de mange Dollars, som Firmaet fik hjem i Løbet af 1920 for Løbe solgt til Amerika, steg uafbrudt fra 4,50 i September 1919, da Glad rejste ud, til 7,68 i November 1920, saa at Firmaet alligevel fik en god Fortjeneste i danske Kroner paa de mange og store Ordre, som Carl Glad optog i Amerika i 1919.

Hjemrejsen fra New York foretog Carl Glad og Frue med »Leviathan« (Vaterland), som U.S.A. havde overtaget fra Tyskland, men som de amerikanske Sømand daarligt kunde navigere. Derfor blev Sørejsen en Skuffelse, Livet ombord var præget af Uorden, daarlig Le-

delse og daarlig Forplejning, men det maa jo erindres, at det var i Efterkrigstidens første og vanskeligste Periode.

Den Kundekreds i Amerika, som Carl Glad saaledes havde generobret, har Firmaet for en Del bevaret; men Løbesalget i U.S.A. er gaaet stærkt tilbage, fordi hele Mælkeproduktionen i Øststaterne omkring New York og Chicago nu anvendes til de store Byers Forsyning. Oste-
produktionen har nu om Stunder sit Centrum i Wisconsin og de vestlige Stater, hvor ogsaa Løbesalget er koncentreret. Endvidere spiller Hensynet til de nationale Fabriker om muligt endnu mere ind end tidligere, saa at Importen her som andre Steder i Verden har vanskelige Kaar at arbejde under.

En Dag i September 1919 holdtes Krigsraad paa Firmaets Kontor. Tilstede var Chefen, Fabrikens Driftsbestyrer og Prokuristerne. Emnet var Bygning af et Cisterneanlæg i Frihavnen. Nu var Krigen jo forbi. Store Planer var fremme om at gøre København til en Stabelplads for Østersøen. Havnevæsenet havde i 1915—16 bygget Nordre Redmole, udelukkende til Cisterneplads for Oliefirmaerne. Flere af Grundene var allerede udlejet, bl. a. til Østasiatisk Kompagni, som havde opført 2 Stk. 3000 Tons Cisterner til Dieselolie, til Shell, som havde projekteret to store Cisterner til Solarolie, og til D. F. O. K. m. fl. — Spørgsmaalet var, om Glad & Co. skulde gribe til, medens der endnu var en Grund at faa paa Redmolen. En Cisterne var den nødvendige Betingelse for, at Firmaet kunde genoptage Importen i Tankdamper, og dette atter Betingelsen for en lønnende Drift af Oliefabriken. Ganske vist var alle enige om, at Prisen for en Cisterne endnu var meget høj, og at man vel nok senere kunde bygge den betydelig billigere, men i 1919 var man endnu i Højkonjunkturen. Selv de mest skeptiske kunde ikke dengang tænke sig, at Priserne i Løbet af 5—6 Aar vilde falde til en Fjerdedel.

Resultatet blev, at Cisternen vedtoges i Princippet. Derefter indhentedes Tilbud fra tyske Firmaer — Amerika var paa Grund af den

høje Dollarkurs udelukket — og 29. Oktober 1919 accepteredes et Tilbud fra Dampkessel- und Gasometer-Fabrik A. G. vorm. A. Wilke & Co., Braunschweig, paa en 4700 cbm Tank til en Pris af M. 470.000, inclusive sædvanligt Udstyr. Montagen skulde koste D. Kr. 40.000. Tanken skulde være færdigmonteret 30. April 1920. Ved Kontrakt af 5. December 1919 lejede Firmaet af Havnevæsenet en Grund paa 1123 m² paa Nordre Redmole til en Lejeafgift af 6 Kr. pr. m² eller Kr. 6738,— aarlig i de første 10 Aar, 7 Kr. pr. m² eller Kr. 7861,— i de følgende 10 Aar. Denne Ordning synes noget bagvendt, men det maa tages i Betragtning, at Havnevæsenet har haft ganske enorme Udgifter til Bygningen af denne Mole under Krigen, og at disse Penge først kan indvindes, efterhaanden som Anlægene stiger i Værdi og rationel Udnyttelse.

Var Grunden dyr, saa blev Cisternen sandelig heller ikke billig. Brandvæsenet forlanger, at hver enkelt Tank skal være omgivet af en Mur høj nok til at rumme hele Cisternens Indhold, hvis den springer læk eller lign. Denne Mur forlanges endda ekstra solidt bygget. Arbejdet blev givet i Entreprise til Firmaet Kampmann, Kierulff & Saxild for en Pris af Kr. 128.000. Pumper og Overrisling, som ligeledes forlanges af Brandvæsenet, til Trods for at Masut ikke er direkte brandfarlig, leveredes af Firmaet J. Krüger og kostede med de tilhørende Jord- og Kloakarbejder Kr. 80.000. Selve Cisternen kostede, inden den var færdig, Kr. 200.000; alt i alt kom Anlægget til at staa Firmaet i Kr. 400.000, medens det nu kan bygges for Kr. 100.000, saa meget er Materialer og Arbejds løn faldet i Pris siden 1920.

Men vi foregriber Begivenhedernes Gang. Braunschweig havde alt saa faaet Ordren. Raadgivende Ingeniør G. C. Nielsen udarbejdede Tegningerne, og 6. Januar 1920 rejste han ledsaget af Driftsbestyrer Busck-Nielsen til Braunschweig, bl. a. fordi Schiffbaustahl-Kontoret i Essen ikke vilde frigive Pladerne, endskønt der forelaa Udførsels-tilladelse fra Regeringen. D'Herrer opnaaede imidlertid intet, da omfattende Strejker og Kulmangel lammede den tyske Industri.

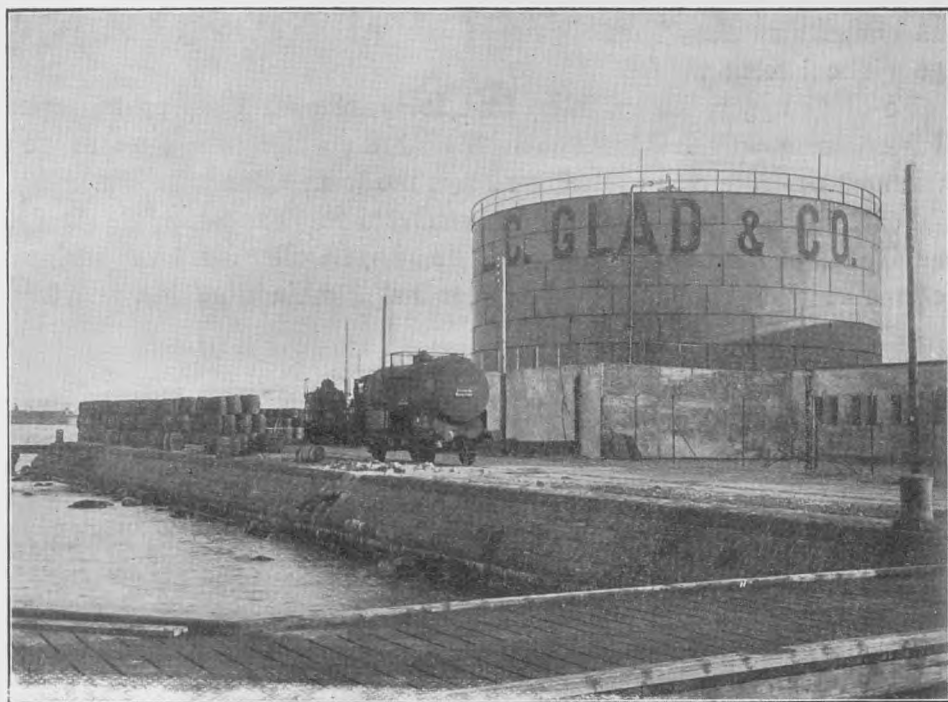
Da Cisternen blev accepteret i Braunschweig 29. Oktober 1919, købte Glad en halv Million Mark til Kurs 15,75. Ultimo November var Kursen faldet til 11,85, ultimo December til 10,65 og ultimo Januar 1920 til 7,50. For dog at redde noget af Tabet sendte Firmaet Driftsbestyrer Busck-Nielsen og Repræsentant G. Oppenheim til Berlin med

det Formaal at opkøbe Lastbiler og mulig andre Varer, som endnu kunde faas til saa smaa Priser i Mark, at de med Fordel kunde importeres hertil. Det lykkedes at faa Udførselstilladelse for 7 Stk. Büsing Lastvogne, som kom hertil successive i Løbet af 1920. Tre af Vognene blev reserveret til Firmaets eget Brug, de andre blev solgt til danske Industrifirmaer, bl. a. en Vogn til Christiansholms Fabriker, og alle disse »Krigsvogne« har siden gjort fortrinlig Nytte i 7—8 Aar, indtil de sidste af dem nu er bukket under for Alder og Slidtage.

Dampkessel- und Gasometer-Fabrik, Braunschweig, kunde imidlertid ikke skaffe Materialer til Tanken »selbst für Geld und gute Worte«. Glad gik endda med til at betale en Overpris af M. 1000 pr. Ton eller Rm. 132.000 ialt for at faa Cisternen bygget i Stahlblech-Qualität, men heller ikke disse Plader kunde Braunschweig fremskaffe, da det kom til Stykket, og til Slut blev Kontrakten med Braunschweig annulleret.

Ved den Licitation, som derefter afholdtes med nogle danske Firmaer som de Bydende, blev Akts. Allerups ny Maskinfabrik, Odense, billigst med en Sum paa 187.000 Kr. og fik Arbejdet overdraget. Dette Firma havde haft andre Cisternearbejder herhjemme, bl. a. for De Danske Sukkerfabriker og for Shell, og laa med en Beholdning Plader, som kunde passe til Glads Cisterne, men desværre langt fra nok til Cisternens Fuldførelse. Imidlertid blev Arbejdet paabegyndt i Maj 1920 og fortsattes i Løbet af Sommeren, indtil Pladerne slap op i August Maaned.

En saadan Cisterne bygges ikke som et Hus fra neden opad, men derimod fra oven; man begynder med Toppen. Ganske vist lægges først Fundamentet og Bundpladerne, men derefter foregaar Arbejdet paa den Maade, at man først fremstiller Tagkonstruktionen. Derefter nitter man Pladerne sammen til Bælter, som successive hænges op under hverandre. Hver Gang et Bælte er færdigt, løftes Cisternen saa højt op, som det er nødvendigt, og hviler paa en Bjælkekonstruktion, indtil det sidste Bælte kan nittes til Bundpladerne. Det er et Arbejde, som skal udføres med stor Nøjagtighed, dels af Hensyn til Stabiliteten, dels fordi blot et enkelt utæt Nittehul kan give mægtig Lækage. Naar Tanken er færdig, pumpes den fuld af Vand, dels for at prøve, om den kan staa for Tryk, dels for Utætheder. Overrislingsapparatet er indrettet saaledes, at det automatisk gaar i Gang ved en bestemt

Cisterneanlæg i Københavns Frihavn.

Temperatur. Strømmen sluttes ved, at en elektrisk Sikring smelter, Pumpen træder i Virksomhed, og Sprinklerne begynder deres Arbejde. Lykkeligvis har der til Dato ikke været Anledning til at prøve den effektive Virkning af Overtislingsapparaterne paa Nordre Redmoles mange Cisterner. Tankbyen i Frihavnen har hidtil været forskaanet for Ildebrande.

Da Allerups Pladebeholdning slap op, forsøgte man at skaffe nye Materialer her paa Pladsen, men intet af de københavnske Jernfirmaer havde Plader paa Lager, og fra Tyskland var der ikke meget Haab om at faa Materialer frem. Dog, det maatte naturligvis prøves, og hvad der ikke lykkedes for Glad & Co. og for Braunschweig, det lykkedes for Allerups Eftf. Ultimo September kom Pladerne frem, og i Februar 1921 stod den nye Cisterne fiks og færdig, rede til at modtage den første Tankladning. Den store lysegraa Cisterne, paamalet Firma-navnet L. C. Glad & Co., kan ses af enhver, som kommer til København ad Søvejen, og kunde ligeledes tidligere ses af de Spadserende

paa Langelinemolen. Nu er Synet af den spærret af to nyopførte sydlige Nabocisterner.

To af de nye tyske Lastbiler blev forsynet med Tank og indrettet til Masuttransport fra Frihavnen til Fabriken. Disse Vogne er dog forlængst opslidte og erstattet med nye moderne »Renault« Tankbiler.

Foreløbig blev der dog ikke Anvendelse for Tankanlæget, da det paa Grund af de høje Oliepriser og den høje Dollarskurs var forbundet med altfor stor Risiko at tage en hel Tankladning Masut hjem.

Tankbil.

Firmaet arbejdede stadig med Sun Masut, og Tanken var lejet ud i 1922 og Størstedelen af 1923.

Aaret 1920—21 karakteriseres af hyppige og stærke Prissvingninger, delvis foranlediget af Dollarskursen. Aaret 1919 havde udvist en temmelig regelmæssig opadstigende Kurve, men i de følgende Aar steg og faldt Kursen ganske uberegneligt, omend den i Hovedsagen var stigende i 1920, fra 5,25 i Januar til 7,68 i November og faldende i 1921 fra 6,38 i Januar til 4,75 i December. Det var imidlertid ikke alene Kursen, som fik Priserne til at stige, men ogsaa Oliemangel i

Amerika. Det var umuligt efter det store Opbud af Mandskab til Krigen pludselig at tilfredsstille en hel Verdens Oliehunger, og Knap-
hed paa Varer giver stigende Priser. Et Blik paa Maskinoliepriserne
vil vise, hvor stærke Svingningerne var, indtil det store Konjunktur-
fald i Efteraaret 1921 regulerede Priserne:

	Øre pr. kg.		Øre pr. kg.
1919, 25. August	85	1921, 15. Januar	125
10. Oktober	88	5. Februar	108
22. November ...	92	10. „	104
1920, 10. Januar	96	10. Marts	110
2. Februar	105	15. April	92
20. „	125	1. Maj	76
20. Marts	116	1. August	84
15. April	116	1. September ...	74
20. Maj	120	1922, 10. Januar	64
20. Juni	124	10. Marts	58
1. September ...	128	1. August	52
24. „ ...	140	1923, 20. Januar	44

I de følgende Aar er Priserne yderligere faldet, saa at Smøreolien
nu ligger omtrent i samme Niveau som før Krigen.

Da Bygningen af Cisternen trak ud i 1920, og Haabet glippede om
atter at faa russisk Masut hjem, indkøbte Firmaet et større Parti
original russisk Maskinolie i Fade fra Batum. Det første Parti heraf
ankom til København med S/S »Begna« 20. Juni og betaltes med gode
Priser. Emballagen var ganske vist ikke den bedste, men den smukke,
lyse, russiske Maskinolie havde længe været savnet af Kundekredsen.
De næste Partier gik til Sverige og solgtes væsentlig til de to store
svenske Firmaer Axel Christiernsson og Wahlén & Bloch, med hvem

Glad & Co. derved traadte i regelmæssig Forbindelse. Aaret 1920 betegner Højdepunktet af Glad & Co.s Omsætning, idet Værdien af de solgte Varer i dette Aar løb op til næsten 12 Mill. Kroner.

Efter Krigen var Importen af Automobiles, navnlig fra Amerika, steget stærkt, og Forbruget af Automobiliolie tiltog Aar efter Aar. Disse Motorer kræver specielle Kvaliteter, vekslende dels efter Motorens Konstruktion og Størrelse, dels efter Aarstiden. Glad & Co. har i sin Fabrikation af Automobiliolie altid fulgt de Olietyper, som oprindeligt er indført af Vacuum Oil Company, og de Betegnelser, som efterhaanden har vundet Hævd hele Verden over, nemlig »B« extra-svær, »BB« svær og »A« medium, alle røde Olier med grønlig Fluorescens, samt »E« og »Exarctic«, lysegule Olier, væsentlig til Vinterbrug. Men Glad & Co. savnede et særligt Kendetegn for sine Olier

Gladiator.
Tegning af
Arthur Dahlskog.

og lod derfor i 1919 indregistrere en Gladiator som Varemærke, ikke blot for Autoolie, men ogsaa for Konsistensfedt, Vognsmørelse, Remmevox og andre Artikler. Beskrivelsen lyder saaledes: En romersk Gladiator i kort Brynje, Sandaler og Hjælm med høj Kam, som bærer et firkantet buet Skjold paa venstre Arm og et kort romersk Sværd i højre Haand. Den ene Fod støttes paa en Klippeblok. Firmaets Emballage er, naar ikke andet er aftalt med Køberen, altid mærket med Gladiator-Figuren, og under dette Mærke har Olieafdelingen siden 1919 ført sit Arbejde støt og energisk fremad. Gladiatoren findes ikke blot paa Trætønder og Jerntromler, men ogsaa paa de kendte røde Blikdunke med Automobil- og Motorolie, paa Fedtdaaserne, Omslag til Remmevox, paa Tryksager og Etiketter. Enhver Købmand og enhver Automobilist i Landet kender denne Figur og véd, at den dækker Varer af dansk Fabrikat og af prima Kva-

litet, fuldtud jævnbyrdig med de som oftest langt dyrere indførte Mærker. Glad & Co. har modtaget et stort Antal fine anbefalinger for sine Automobil- og Motorolier, men i Spidsen for dem alle staar Ford Motor Company's Autorisation af »Gladiator« til Brug i de nye Typer. Denne Anbefaling opnaaedes i 1929, efter at Gladiator-Olien var blevet undersøgt og prøvet paa Fords Laboratorium i Manchester.

Kun én Gang i sit Liv har Gladiatoren for Alvor maattet kæmpe for Livet. Det var da Standard Oil Company, som her i Landet repræsenteres af Det Danske Petroleums Aktieselskab, i 1928 lod indregistrere en Gigant som Varemærke. De to Figurer var hinanden saa lig, at Glad & Co. følte sine Interesser truede og anlagde Sag mod Selskabet for at faa Gigant-Mærket slettet af Registret. Sø- og Handelsretten afsagde 24. August 1928 følgende Dom:

»Det omhandlede under 21. Januar 1928 for Indstævnte, Det Danske Petroleums Aktieselskab, registrerede Varemærke bør slettes af Varemærke-Registret.

Sagens Omkostninger bør de indstævnte, Det Danske Petroleums Akts., godtgøre L. C. Glad & Co. med Kr. 100,00.«

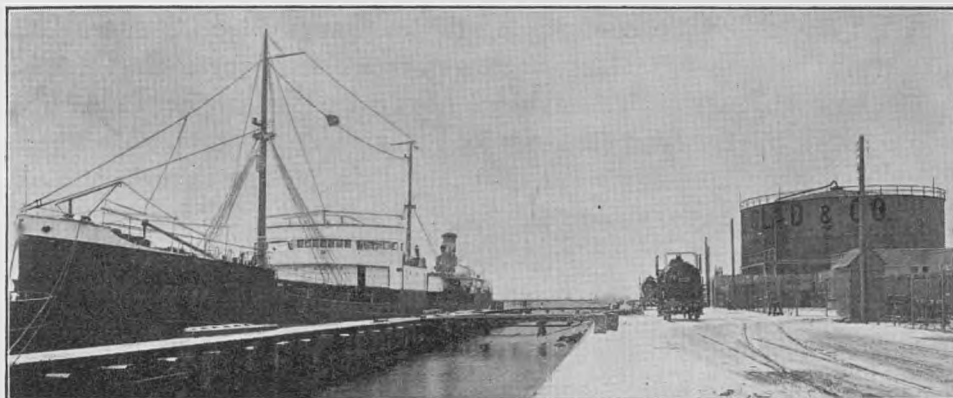
Og hermed var Trustens Angreb slaaet eftertrykkeligt tilbage. I Glads Cirkulære til Kunder og Agenter ledsages Meddelelsen om Sagens Udfald med følgende tre Fyndsprog: Køb ikke udenlandsk Olie! Støt den danske Olieindustri! Brug kun Gladiator Automobilolie!

Det var ikke første Gang, at den lille David tørnede sammen med den store Goliat og vandt Sejr. En Sag af langt større Betydning, et Erstatningskrav paa Kr. 250.000, blev i 1924 anlagt af Glad & Co. mod D.D.P.A. og efter en lang og indviklet Procedure lykkelig gennemført ved Sø- og Handelsretten. Vel fik Glad & Co. ikke tilkendt hele den forlangte Erstatning, men *efter Rettens Skøn* Kr. 140.000 og tillige Sagens Omkostninger med Kr. 5000,00. Dette viser tydeligt, at Sags-

anlægget var fuldt berettiget. Glad & Co. havde i 1923 en meget omfattende Samhandel med Standard, ikke blot i Masut, men ogsaa i færdige Smøreolier, hvoraf Firmaet købte store Partier paa 2—3000 Fade ad Gangen. Hele denne blomstrende Forretning satte Trusten over Styr ved sin afvisende Holdning under Retssagen, og først i det sidste Aars Tid er Forbindelsen blevet genoptaget.

Da det viste sig umuligt at faa Masut fra Rusland — Sovjet har til Dato ikke villet sælge Masut, kun færdig Maskinolie — maatte Glad & Co. for Alvor tænke paa at faa amerikansk Masut hjem i Tankskib, i Særdeleshed da Dollarkursen i Begyndelsen af 1923 syntes at ville holde sig nogenlunde konstant omkring 5,50. Fra D.D.P.A.s Tanklager i Hellerup havde Glad faaet en Række Leveringer af Zero Black Oil, som viste sig velegnet til Destillation af Maskinolie, og som stillede sig billigere end den hidtil brugte Sun-Masut. Af denne Kvalitet købte Glad & Co. 12. Marts 1923 ved Direktør F. W. Krafts Besøg paa Firmaets Kontor ca. 4000 Tons for Afladning fra Amerika (Baytown, Texas) September—Oktober og efter Prøve, udtaget af D.D.P.A.s Lager-Cisterne i Hellerup. Da Glads Cisterneanlæg var udlejet indtil 1. Oktober, blev det aftalt, at D.D.P.A. successive skulde levere Firmaet 1200 Tons Zero Black til Laans mod senere Regulering, naar Tanklasten kom hjem. Denne Leverance gik ogsaa tilfredsstillende til Udgangen af Juni Maaned, men paa dette Tidspunkt fik D.D.P.A. en ny Tanklast Zero Black hjem, og det viste sig desværre, at Kvaliteten var saa stærkt forringet, at Glad maatte afbryde Destillationen. Dels gav den nye Olie 10 % mindre Udbytte af Maskinolie, dels indeholdt Destillatet Parafin, og endelig udbredte Destillationen en saa gennemtrængende Lugt i det stærkt bebyggede Kvarter omkring Fabriken, at Firmaet maatte afbryde Arbejdet.

Ved de Forhandlinger, som i den Anledning førtes mellem Køber og Sælger, indtog D.D.P.A. en stejl og afvisende Holdning. Selskabet hævdede, at det for Laanekvantummet ikke havde paataget sig nogen Kvalitetsgaranti, og der var ganske vist heller ikke i de udvekslede Stadfæstelser udtrykkelig stipuleret noget herom, men Glad mente rigtignok, at det laa i Sagens Natur. Paa dette Punkt fik Glad imidlertid ikke Medhold ved Retten. Hvis nu Tanklasten ved Ankomsten i November havde været prøvesvarende, var der maaske heller aldrig blevet nogen Proces. Glad & Co. har, bortset fra Incassosager, i hele

Tankdamper »Ossag«.
20. November 1923.

sin 50-aarige Tilværelse kun ført 2 à 3 Retssager af nogen Betydning og har altid foretrukket en Ordning i Mindelighed. Men hvor mærkeligt det end kan forekomme, saa lod Direktør Kraft sig ikke advare af det Passerede, eller maaske har Standard ikke respekteret hans Instruktioner, som i hvert Fald burde have lydt paa, at Olien var bestemt til Destillation. Det viste sig 24. Oktober, da Telegram forelaa fra Inspektionsfirmaet Chas. W. Martin, at den i Tankskibet »Ossag« indpumpede Olie, 3274 Tons, tydelig nok var samme daarlige Vare, som D.D.P.A. havde paa Lager i Cisternen i Hellerup, og som Glad ikke kunde anvende. Dette bekræftede sig ved Dokumenternes Fremkomst 17. November, og Ladningen blev derefter af Glad stillet til Sælgerens Disposition.

D.D.P.A. besvarede overhovedet ikke Glads Brev. Imidlertid ankom Tankdamper »Ossag« 20 November, og Glad var nødsaget til at indpumpe Olien i sit Cisterneanlæg, men Firmaet lod Statsprøveanstalten udtage Prøver af Ladningen strax ved Ankomsten. Analysen viste, at Olien var ukontraktmæssig, men D.D.P.A. nægtede fremdeles at anerkende dette, forlangte tværtimod Differencen, \$ 1581,48, mellem den foreløbige Faktura, som var betalt ved Remburs, og den endelige Faktura betalt, hvilket dog selvfølgelig ikke skete. Da Glad 8. Januar 1924 fremsendte Skønsforretningen, Analyserne samt Opgørelsen over sit samlede Tab, hævdede D.D.P.A. endnu en Gang, at »Ossag«s Ladning var kontraktmæssig. Saa var der intet at gøre, Krigen maatte have sin Gang.

Glad & Co. lod Varemægler Eskildsen tvangssælge »Ossag«s Ladning og indkøbe ny Olie. Det var den største Mæglerforretning, Eskildsen i sin mangeaarige Virksomhed havde haft at ordne. D.D.P.A. købte fornøftigvis selv Olien, var saa at sige den eneste, som kunde bruge den, men uheldigvis var Olien saa stiv, at den ikke kunde udpumpes i de strenge Vintermaaneder. Først i April Maaned kunde Olien udleveres. Dækningskøbet blev foretaget hos Firmaet Alfred Olsen & Co., og Mæglerkurtagen for disse Forretninger beløb sig til ca. 2000 Kr. I Marts Maaned blev Retssagen anlagt.

Landsretssagfører
Kaj Oppenheim.

Overretssagfører
C. F. Olivarius.

Glad & Co. havde naturligvis strax, da Vanskelighederne begyndte i Juni 1923, raadført sig med sine juridiske Raadgivere, Firmaets gamle, trofaste Støtte, Overretssagfører G. Oppenheim, dennes Kompagnon, Overretssagfører C. F. Olivarius, og Landsretssagfører Kaj Oppenheim, Søn af G. Oppenheim. I halvandet Aar holdt denne Sag de implicerede Parter og deres Sagførere i Aande. En Række Skønsforretninger blev foretaget, bl. a. med Bistand af Professorerne Raaschou og Carl Jacobsen. Talrige Skrivelser vexledes mellem Parterne. Erklæringer indhentedes fra inden- og udenlandske Experter, og til Dokumentation af Erstatningskravenes Størrelse gennemgik aut. Revisor Axel Andersen Glad & Co.s Bøger, Kalkulationer og navnlig Fabrikens Destillations-Regnskaber. Ved mange tidligere Lejligheder havde Fir-

maet benyttet Revisor Andersen og lært at vurdere hans Evne til at se klart i indviklede Regnskabsforhold. Verificeringsarbejdet under Retssagen med D.D.P.A. kunde derfor ikke lægges i bedre Hænder. Senere er Revisor Axel Andersen blevet knyttet til Firmaet som fast Kasserevisor.

Naar denne omfattende Retssag faldt ud til Gunst for L. C. Glad & Co., saa skyldtes det i første Række Landsretssagfører Kaj Oppenhejms fortræffelige Procedure i Retsmødet 3. Oktober 1924. Endskønt Oliens Egenskaber og Behandling paa Forhaand var fremmed Stof for ham, beherskede han Sagen saa fuldkomment, at han faktisk kendte alle dens tekniske og merkantile Enkeltheder lige saa godt som Firmaets egne Funktionærer. Hans Fremstilling af Sagen var klar og let overskuelig, omend den indviklede Sag krævede et betydeligt Arbejde af Dommeren, Retspræsident H. E. Kühl, og de handelskyndige Medlemmer: Grosserer H. Hendriksen, Direktør Povl Munck, Grosserer Alfred Hertz og Grosserer M. G. S. Simonsen. Ved sit Kendskab til Stoffet og sin hurtige Tankegang havde Oppenheim let ved at imødegaa Modpartens mere eller mindre haartrukne Argumenter, og efterhaanden som Proceduren skred frem, blev man nogenlunde klar over, at Retten vilde basere sin Afgørelse paa de i sin Tid udtagne Prøver, og at Glad & Co. derfor maatte vinde Sagen.

Dommen faldt 5. November 1924 og fik det ovenfor omtalte Udfald. Det var spændende Dage, medens Sagen stod paa, og Glæden var stor over, at Retfærdigheden havde sejret, saa at man havde faaet i hvert Fald delvis Erstatning for det lidte Tab.

Axel Andersen.
Aut. Revisor.

I Forholdet til Trusterne og specielt til D.D.P.A er der ikke sket nogen væsentlig Forandring i de Aar, som er forløbet siden den store

Retssag. Det Løfte, som i sin Tid blev givet Oliehandlerne om, at Standard kun vilde sælge til de virkelige Oliefirmaer, og kun til Firmaer, som kunde bruge mindst 500 Tønder Olie om Aaret, er for længe siden brudt. I de senere Aar har D.D.P.A. ved alle sine Benzintanke opstillet Olietanke, hvorfra Automobilolie sælges litervis til enhver Forbruger. Men ikke nok hermed, Selskabet har ogsaa søgt at udelukke den danske Olieindustri¹⁾ ved at forbyde Benzinforhandlerne at føre anden Smøreolie end »Standard« og »Vacuum«. I Selskabets 5- og 10-aarige Kontrakter med Tankindehaverne maa disse forpligte sig i saa Henseende, hvis de da ikke kategorisk nægter at underskrive denne og andre lige saa haaardhændede Bestemmelser i Kontrakten. De andre fremmede Olie-truster, Shell og D.F.O.K., følger samme Politik. Shell har sine egne Smøreolier, og D.F.O.K. beskytter »Texaco« og »Castrol« ved sine Anlæg. Derfor er det efterhaanden blevet vanskeligt for de danske Firmaer i Oliebranchen, baade Fabrikanter og Handlende, at sælge Automobilolie, og de danske Oliehandlere løber Fare for helt at blive lukket ude, hvis ikke der træffes Foranstaltninger til at hindre Trusterne Overgreb, f. Eks. ved at de omtalte Kontrakter erklæres for stridende mod dansk Lovgivning.

Lykkeligvis sælges Automobilolien dog ikke alene ved Benzintankene, men i nok saa høj Grad gennem Grossister og Købmænd, Brugsforeninger, Mekanikere og Værksteder, og Gladiator-Olien naar gennem disse Mellemlid ud til Forbrugerne. I Kampen for at bevare Markedet har Glad & Co. faaet Støtte af Landsforeningen Dansk Arbejde, som gennem Købstadforeningen har henstillet til Byraadene, at Dansk Arbejde ikke udelukkes ved Bevilling af nye Benzintanke. Ved regelmæssig Deltagelse i Automobiludstillingerne i »Forum«, ved Reklamer, Landvejsskilte og Tryksager søger Firmaet selv at bringe sig i Automobilisternes Erindring, men Olie sælges nu en Gang ikke ved Reklamer alene. Der skal et personligt Salgsarbejde til. Dette udføres af Firmaets fire faste Rejsende, hvoraf de to, som arbejder i Landdistrikterne, kører Automobil og personlig kan demonstrere Gladiator-Oliernes prima Kvalitet.

¹⁾ Paa dette Punkt er der dog i den allersidste Tid sket en Ændring til Gunst for Salget af »Gladiator«-Automobilolie ved de røde Benzintanke.

Landevejsskilt.

I 1921 optog Glad & Co. Salget af Orig. amerikansk Prime White Petroleum, som leveredes i Jerntromler af København eller franco de østjydske Havnestæder. Petroleumen afskibedes fra Hamburg, og da den kunde sælges til Priser, der laa ca. 25 % under Trustpriserne, lykkedes det at oparbejde et ret betydeligt Salg. Det var dog mest en Konjunkturforretning, som svandt bort efterhaanden, som man nærmede sig normale Tilstande. En rationel Forsyning af Landet med Benzin og Petroleum kan kun ske ved Hjælp af store Tankanlæg paa forskellige Pladser, f. Eks. København og Aarhus, og den kræver til Organisation og Drift en Kapital paa op imod 10 Mill. Kroner.

Samme Aar optog Firmaet Salget af Maskiner og Motorolie til Sverige og Finland. Det var Olieafdelingens Leder, Kontorchef A. M. Du-

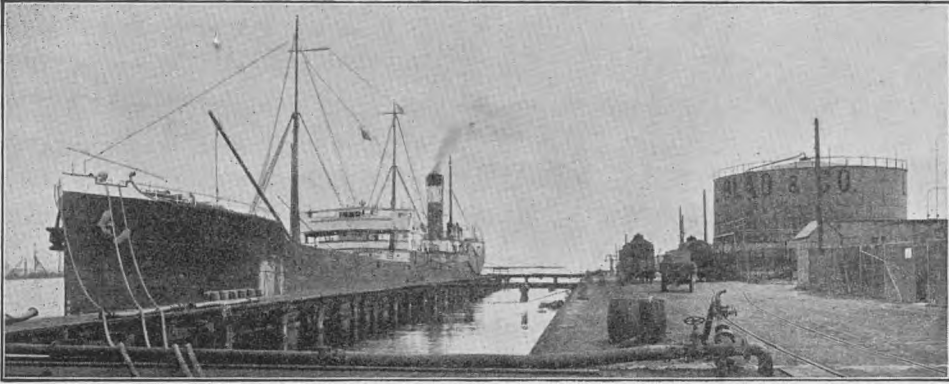
vantier, som udførte Salgsarbejdet og foretog 1 à 2 Rejser aarlig til de større svenske og finske Byer. Det lykkedes ham at oparbejde en betydelig Export, men dette Salg kunde kun opretholdes saa længe den danske Krone stod lavt. Han befandt sig netop i Finland i Juni—Juli 1925, da Kursen paa Dollars faldt fra 5,35 til 4,39, og hermed var der slaaet Bom for alt videre Arbejde paa disse Markeder. Alt Salg foregik nemlig i Dollars, og naar Firmaet fik 20 % færre Kroner hjem for Olien, gav Forretningen ikke længere nogen Fortjeneste. Ganske vist har Glad & Co. endnu trofaste Oliekunder i Sverige, Finland og en Del andre Lande, ja selv i Sydamerika; men da Firmaets Oliedestillation hviler paa den danske Toldbeskyttelse, er det henvist til at sælge Hovedmængden af sin Produktion af Maskin- og Automobilolie i det danske Marked.

Gradérværk.

Efter at de gamle Chefer var udtraadt i 1918, er L. C. Glad & Co. et Enkeltmandsfirma, som ejes og ledes af Generalkonsul Carl Frederik Glad.

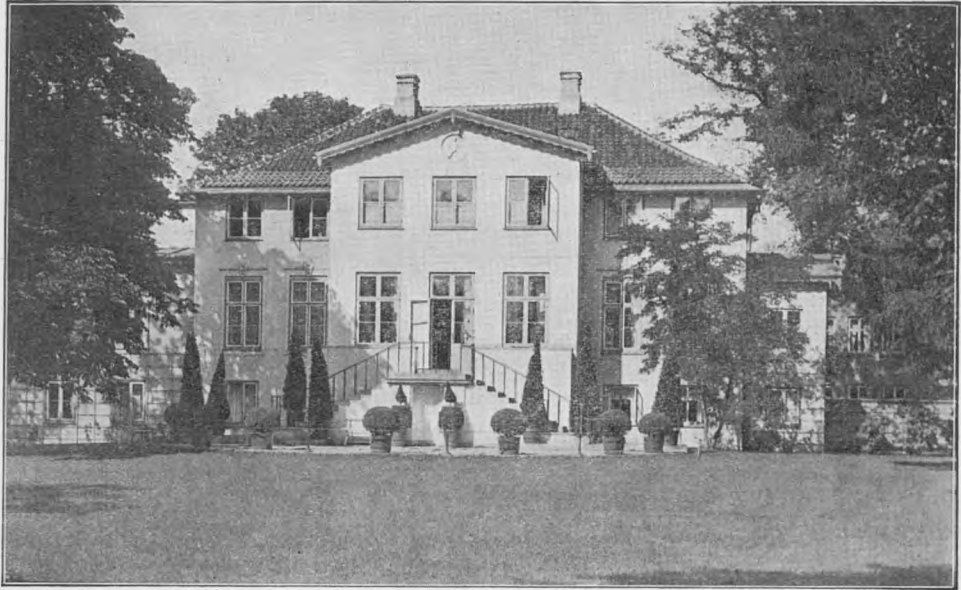
I Spidsen for hver enkelt af Firmaets Afdelinger staar en Kontorchef, som leder Indkøbs- og Salgsarbejdet, besørger Korrespondancen,

T/S »Massasoit« indpumper sin Ladning
5. August 1928.

redigerer Tryksager og Reklamer, planlægger de nye Fremstød, alt i Rapport til Chefen og under hans personlige Medvirkning.

Siden 1918 har L. C. Glad & Co. gennemgaaet en frodig og stærk Udvikling. Paa det gamle, solide Grundlag har Firmaet bygget videre. Nye Afdelinger er oprettet, Fabriksarealet udvidet, moderne Forbedringer indført i stort Omfang, kort sagt Billedet af en stor og moderne Fabriks- og Handelsvirksomhed, der vel ikke kan maale sig med de store, danske Aktieselskaber som Sukker-, Papir- og Spritfabrikerne, heller ikke med de store Vegetabiloliemøller, Dansk Soyakagefabrik og Aarhus Oliefabrik, men som dog alligevel repræsenterer en betydningsfuld Indsats i dansk Industri og dansk Handelsvirksomhed. Fabriken beskæftiger for Tiden 68 mandlige og kvindelige Arbejdere. I Kontorerne og ved Salgsarbejdet er ansat 33 fast lønnede Funktionærer og Rejsende, men hertil kommer saa alle Firmaets Repræsentanter i Provinsbyerne, paa Island, Færøerne og i Udlandet, altsaa efter danske Forhold en stor og vidtforgrenet Virksomhed.

Store Mariendal.

15. November 1921 blev Fabrikant C. F. Glad udnævnt til Generalkonsul for Republikken Østrig, og han fik dermed et nyt Felt at vie sine Kræfter. Det var i de Aar, hvor Tusinder af Wienerbørn fandt et andet Hjem hos danske Familier, og der knyttedes mellem Børnene og deres Plejeforældre et Hengivenheds- og Taknemmelighedsbaand for hele Livet.

Den lave østrigske Valuta førte endvidere en Mængde Turister til Østrig, og i 1922 viseredes ved Generalkonsulatet ikke mindre end 40.000 Pas. Senere er Visum faldet bort, og nu bestaar Konsulatsforretningerne hovedsagelig i at give merkantile Oplysninger og Introduktioner; men kommer der berømte østrigske Kunstnere eller større Rejseselskaber her til Landet — hvad flere Gange er hændet — saa er Generalkonsul Glad og Frue opmærksomme og forekommende Værter paa Store Mariendal, og de Fremmede rejser hjem med et stærkt Indtryk af Byen med de skønne Taarne og af dansk Gæstfrihed og Elskværdighed, netop de Egenskaber, som vi har fælles med Wienerne.

Generalkonsulinde Grethe Glad.

I 1918 ægtede Fabrikant C. F. Glad Fru Grethe Danielsen, f. Axelholm, og i December s. A. købte Glad Store Mariendal ved Hellerup Taxtgrænse, en Ejendom, som rummer mange historiske Minder. Struense har boet her, og i Store Mariendals Havestue blev 7. September 1807 Kapitulationen til Englænderne undertegnet af Københavns Kommandant, General Peymann, efter Byens Bombardement. Villaen blev fuldstændig restaureret og herskabelig indrettet, dog med pietetsfuld Bevarelse af Bygningens gamle Stil og Rumforhold. Indenfor Muren, som skærmer mod Omverdenen, ligger den skønne Park og Have, nær ganske vist ved Storbyens travle Liv, men ogsaa saa fjærnt fra den, at man der for en Stund kan lægge Arbejdet til Side og glæde sig over Naturens Frodighed.

I dette smukke Hjem opvokser den næste Generation, Carl Chris-

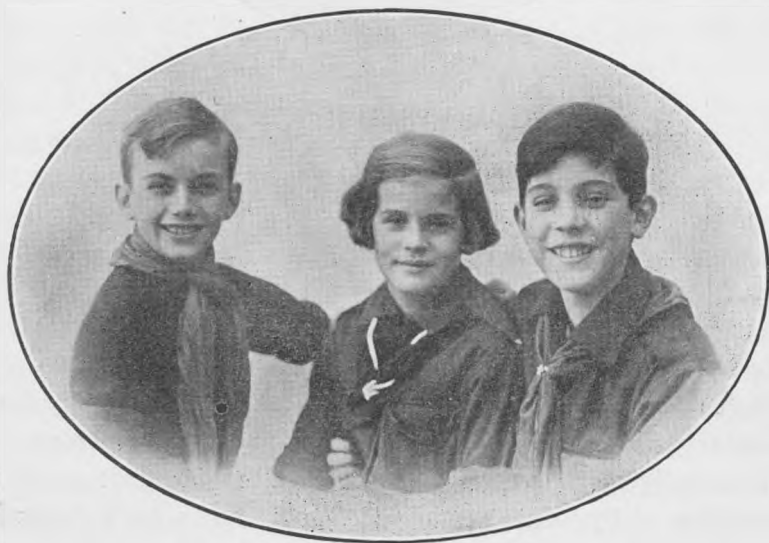

Raagegaarden.

stian, Robert og Inger Glad, og uddannes til senere i Livet at overtage deres Del af Firmaets Arbejde og føre Slægtens Traditioner videre.

Om Sommeren og ved Højtiderne bor Generalkonsul Glad med sin Familie paa Raagegaarden, som Glad købte af Landmandsbanken i 1924, og som oprindelig er bygget af Grosserer Henri Odewahn. Villaen ligger paa en Bakkekam, omgivet af en Granplantage og med Udsigt over Kattegat. Al Nordsjællands Friskhed og Skønhed er samlet paa denne Plet, som mod Syd

kan ligge badet i tropisk Sommervarme og mod Nord har det store Hav og den sunde Brise, som blæser om Danmarks Kyster.

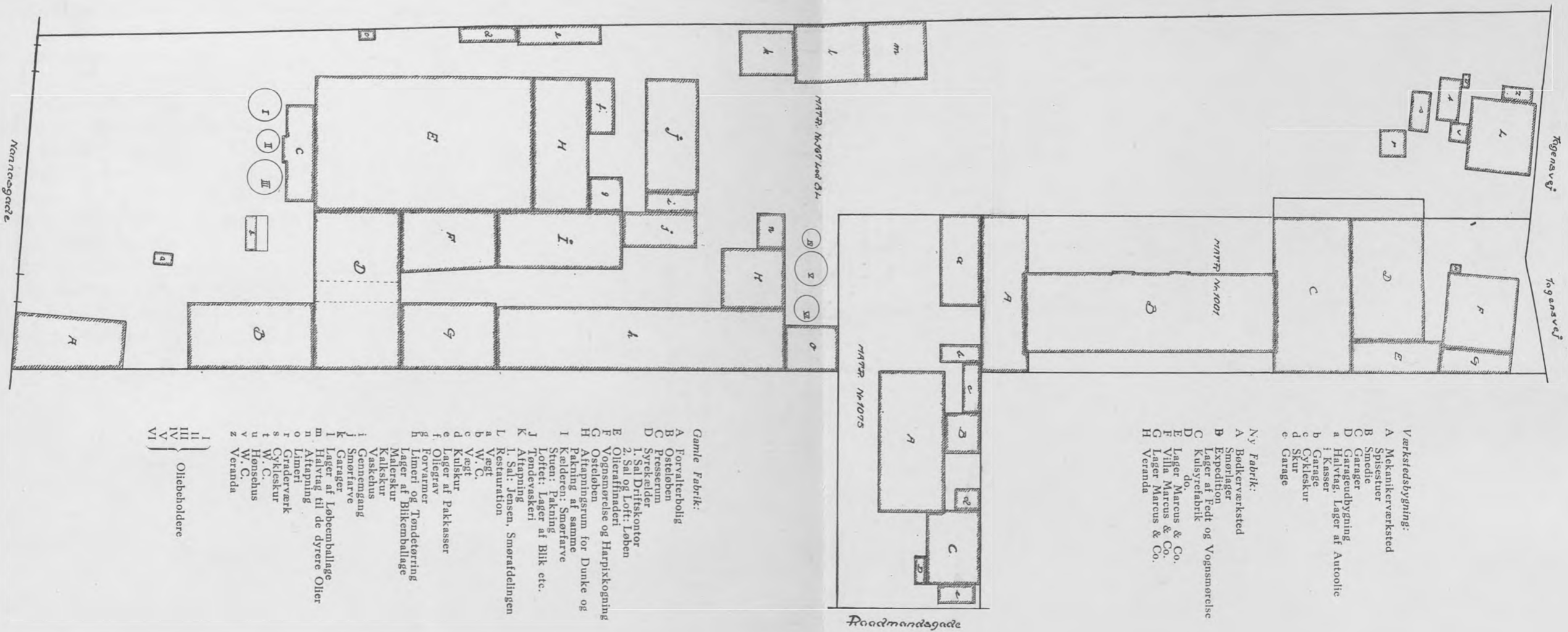

Robert Glad.
F. 20. Januar 1915.

Inger Glad.
F. 9. Maj 1916.

Carl Christian Glad.
F. 29. November 1914.

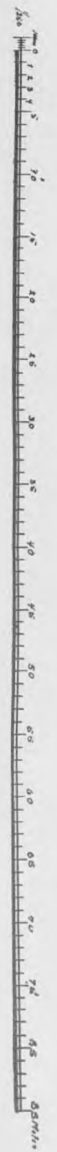
SITUATIONSPLAN
1:250

- Værkstedbygning:
- A Mekanikerværksted
 - B Spisestue
 - C Smedie
 - D Garager
 - a Garagedybning
 - b Halvtag, Lager af Autoolie
 - c Kasser
 - d Garage
 - e Cykleskur
 - f Skur
 - g Garage
- Ny Fabrik:
- A Bødkerværksted
 - B Smørlager
 - C Expedition
 - D Lager af Fedt og Vognsmørelse
 - E Kulsyrefabrik
 - F Lager Marcus & Co.
 - G Villa Marcus & Co.
 - H Lager Marcus & Co.
 - I Veranda

- Gamle Fabrik:
- A Forvalterbolig
 - B Østløben
 - C Presserum
 - D Syrekælder
 - E 1. Sal Driftskontor
 - F 2. Sal og Loft; Løben
 - G Olieraffineri
 - H Vognsmørelse og Harpikskogning
 - I Østløben
 - J Aftappingsrum for Dunke og Pakning af samme
 - K Kældere: Smørfarve
 - L Stuen: Pakning
 - M Loftet: Lager af Blik etc.
 - N Tøndevaskeri
 - O Aftapning
 - P 1. Sal: Jensen, Smørfatdelingen
 - Q Restauration
 - R Vægt
 - S Vægt
 - T W. C.
 - U Kulisur
 - V Lager af Pakkasser
 - W Oliegrav
 - X Forvarmer
 - Y Limeri og Tøndetørring
 - Z Lager af Blikembalage
 - a Malerskur
 - b Kalkskur
 - c Vaskehus
 - d Gennemgang
 - e Smørfarve
 - f Garager
 - g Lager af Løbeballage
 - h Halvtag til de dyrere Olier
 - i Aftapning
 - j Limeri
 - k Grønderværk
 - l Cykleskur
 - m W. C.
 - n Hønschus
 - o W. C.
 - p Veranda
- 1
II
III
IV
V
VI
Oliebeholdere

Grundplan af Fabrikens Ejendomme.

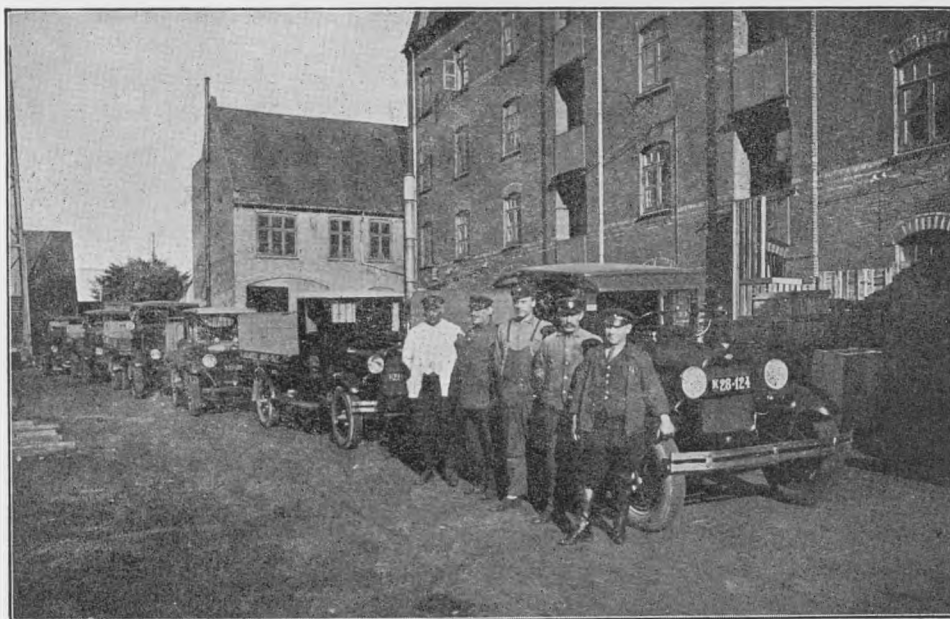

MASSAVALAARV F. NOVEMBER 1929

Fabriken ledes af Ingeniør, cand. polyt. J. Busck-Nielsen, som til- lige er Firmaets Repræsentant i Arbejdsgiverforeningen og Industri- raadet. Under ham sorterer alle tekniske Spørgsmaal, specielt natur- ligvis Fabrikationen af alle de Varer, som Firmaet fremstiller, men ogsaa Udvidelser og Forandringer, Forholdet til Autoriteterne, Byg- ningskommission, Sundhedskommission, Brandvæsen m. m. Han har Kontor og Laboratorium i Hovedbygningen paa Fabriken.

I Spidsen for hver af Fabrikens Afdelinger staar en arbejdende For- mand, for Osteløben Peter Jeppesen, som har været ansat i Firmaet i 38 Aar. Han er denne Afdelings ubestridte Faktotum. Nu afdøde Jørgen Mortensen, Formand i Oliefabriken, var ogsaa en af Vete- ranerne, ansat i 1891, pensioneret 1926, død 1927. Hans Stilling over- toges af Axel Andersen. Endelig er Marinus Madsen Pladsformand og har Ansvaret for alle de Varebeholdninger, navnlig Tøndegods, som er oplagt i fri Luft.

Expedition og Kørsel ledes af Forvalter Blemholt med to Assisten- ter. I hans Kontor løber Traadene sammen for Fabrikens merkantile Ledelse, Forholdet til Kunderne, til Leverandørerne og til Publikum.

L. C. Glad & Co.s Chaufførkorps.

Carl Lyngvold, Julius Jørgensen, Ingemann Petersen, Lauritz Nielsen, Peter Andersen.

Peter Jeppesen.
Formand i Osteløben.
Indtr. 7. April 1892.

I. Busck-Nielsen.
Driftsbestyrer.
Indtr. 1. Januar 1917.

Axel Andersen.
Formand i Olien.
Indtr. 12. August 1921.

Marinus Madsen.
Formand paa Pladsen.
Indtr. 9. Oktober 1915.

A. Blemholt.
Forvalter.
Indtr. 19. Maj 1919.

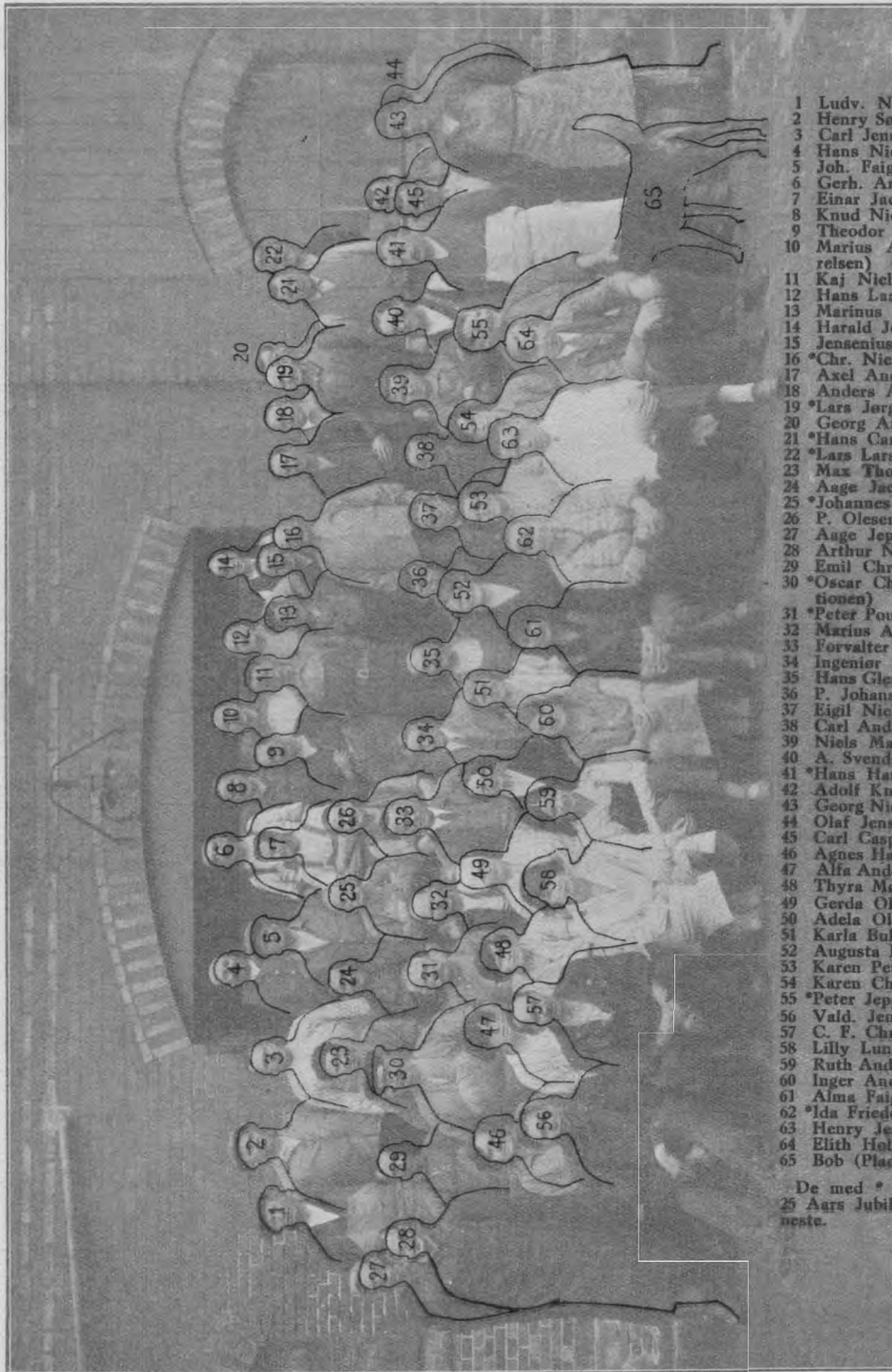
I. L. M. Kjær.
Bødkermester.
Indtr. 9. Oktober 1907.

Leif Schmidt.
Indtr. 1. Maj 1928.

Elith Holm.
Indtr. 1. Oktober 1927.

- 1 Ludv. Nielsen (Løben)
- 2 Henry Sørensen (Expeditionen)
- 3 Carl Jensen (Expeditionen)
- 4 Hans Nielsen (Expeditionen)
- 5 Joh. Faigh (Expeditionen)
- 6 Gerb. Andersen (Olien)
- 7 Einar Jacobsen (Pladsen)
- 8 Knud Nielsen (Smørfarven)
- 9 Theodor Petersen (Olien)
- 10 Marius Andreasen (Vognsmørelsen)
- 11 Kaj Nielsen (Mekaniker)
- 12 Hans Larsen (Olien)
- 13 Marinus Madsen (Pladsform)
- 14 Harald Jensen (Syremand)
- 15 Jensenius Nielsen (Fyrbøder)
- 16 Chr. Nielsen (Løben)
- 17 Axel Andersen (Olien, Form.)
- 18 Anders Andersen (Løben)
- 19 Lars Jørgensen (Fyrbøder)
- 20 Georg Andersen (Olien)
- 21 Hans Carlsen (Vognsmørelsen)
- 22 Lars Larsen (Syremand)
- 23 Max Thomsen (Kulsyren)
- 24 Aage Jacobsen (Pladsen)
- 25 Johannes Møller (Løben)
- 26 P. Olesen (Bødker)
- 27 Aage Jensen (Pladsen)
- 28 Arthur Nielsen (Bødker)
- 29 Emil Christoffersen (Løben)
- 30 Oscar Christensen (Expeditionen)
- 31 Peter Poulsen (Expeditionen)
- 32 Marius Andersen (Olien)
- 33 Forvalter A. Wemholt
- 34 Ingeniør J. Bisck-Nielsen
- 35 Hans Glentvor (Harpixkogning)
- 36 P. Johansen (Mekaniker)
- 37 Eigil Nielsen (Tankpasser)
- 38 Carl Andersen (Fyrbøder)
- 39 Niels Madsen (Smed)
- 40 A. Svendsen (Løben)
- 41 Hans Hansen (Smørfarven)
- 42 Adolf Knudsen (Tøndevask)
- 43 Georg Nielsen (Vognsmørelsen)
- 44 Olaf Jensen (Løben)
- 45 Carl Caspersen (Tøndevask)
- 46 Agnes Hansen (Smørpakkeriet)
- 47 Alfa Andersen (Smørpakkeriet)
- 48 Thyra Møller (Smørpakkeriet)
- 49 Gerda Olsen (Løben)
- 50 Adela Olsen (Løben)
- 51 Karla Buhl (Løben)
- 52 Augusta Horst (Løben)
- 53 Karen Petersen (Løben)
- 54 Karen Christensen (Løben)
- 55 Peter Jeppesen (Løben, Form.)
- 56 Vald. Jensen (Kulsyren)
- 57 C. F. Christensen (Kulsyren)
- 58 Lilly Lund (Smørpakkeriet)
- 59 Ruth Andersen (Smørpakkeriet)
- 60 Inger Andor (Smørpakkeriet)
- 61 Alma Faigh (Smørpakkeriet)
- 62 Ida Friederich (Løben)
- 63 Henry Jensen (Smørpakkeriet)
- 64 Elith Holm (Kontorelev)
- 65 Bob (Pladshund)

De med * betegnede har fejret 25 Aars Jubilæum i Firmaets Tjeneste.

Fabrikens Arbejdere 1930.

Med Hovedkontoret i Gothersgade føres der ca. 100 Telefonsamtaler daglig, væsentlig angaaende Expedition af Varer, men ogsaa vedrørende Fabrikens Økonomi, Nyanskaffelser og Folkehold, hvilket alt sammen hører ind under Forvalterens Omraade.

Mellem Firmaet og dets Arbejdere har der altid bestaaet det bedste Forhold. Naar der af højere Magt er udstedes Parole om Strejke eller Lockout, saa maa denne naturligvis efterkommes, derpaa beror jo nu engang Organisationernes Magt. Men stod det til de to Parter alene, saa ønskede de helst at staa udenfor de store Kampe og afgøre Differencerne ved mindelig Forhandling. Paa Glads Fabrik hersker der en høflig og elskværdig Omgangstone mellem Ledere og Arbejdere. Disse sidste har hver især sit begrænsede Ansvar, hvilket giver Interesse og godt Samarbejde, og efterhaanden som Aarene gaar, tillige Hengivenhed for Firmaet og dets Indehaver.

Afdøde Fabrikant Lars Glad stod i nært personligt Forhold til sine Arbejdere, af hvilke nogle havde været hos ham lige fra de første Aar. Det Ceremoniel, som i hans Tid brugtes, naar en Arbejder havde været ansat 25 Aar i Firmaets Tjeneste, følges med stor Pietet fremdeles. Der finder en lille Højtidelighed Sted paa Firmaets Kontor i Gothersgade i Overværelse af Fabrikens Driftsbestyrer og Prokuristerne. Ved et Glas Vin ønsker Generalkonsul Glad den paagældende Arbejder til Lykke og oplæser følgende Adresse, hvis Tekst skyldes Firmaets Stifter, Fabrikant L. C. Glad:

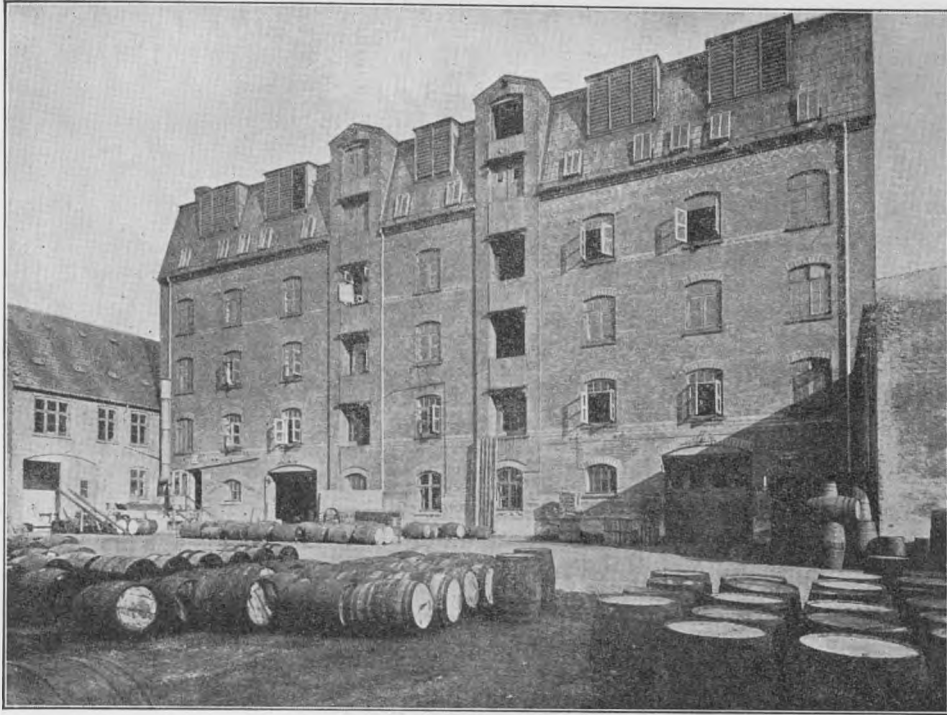
»I Anledning af, at det idag er 25 Aar siden, De blev ansat i vort Firmas Tjeneste, idet De tiltraadte den, vil vi gerne sammen med Dem mindes Dagen og bringer Dem herved paa Firmaets Vegne vor bedste Tak for de Aar, De har arbejdet hos os. Til Erindring om Dagen har vi den Glæde at vedlægge en Sparekassebog, hvorover vi i Dagens Anledning beder Dem disponere, idet vi samtidig udtaler vor Paaskønnelse for den Samvittighedsfuldhed, hvormed De altid har udført Deres Arbejde.

Vi haaber, at De endnu i mange Aar maa være knyttet til Deres Virksomhed paa vor Fabrik, og i Haabet om, at De og Deres Familie maa gaa en lykkelig Fremtid i Møde, forbliver vi

Med hjertelig Hilsen

Deres

L. C. Glad & Co.

Marcus' Bygning.

Derefter udspinder der sig altid en Samtale om de forløbne Aar og gamle Dage, og det taler højt om det gode Forhold mellem Firmaet og dets Arbejdere, at der for Tiden findes 10 Arbejdere paa Fabrikken, som har fejret 25 Aars Jubilæum.

Den største Begivenhed i Fabrikens senere Historie er Firmaets Køb af Aktieselskabet Marcus & Co.s Ejendom, Tagensvej 17, hvorved Fabrikens Areal og Lokaler fik en haardt tiltrængt Udvidelse. Expeditionen foregik tidligere i 1884-Bygningen, men her var efterhaanden blevet altfor lidt Plads. Derfor var det særdeles kærkomment, da Marcus & Co. i 1923 opgav sin Fabriksvirksomhed (Huder og Skind) og tilbød Glad & Co. den store Lagerbygning, som ses paa ovenstaaende Billede, samt Kontorbygningen ud mod Tagensvej. Denne benytttes dog fremdeles af Marcus & Co. Ved Skøde af 25. Juni 1923 købte Generalkonsul Glad Ejendommen for en Sum af Kr. 150,000,—, og Firmaets Expansionstrang er derved foreløbig tilfredsstillet. I Stue-

L. C. Glad & Co.s Fabrik
med den nye Løbetilbygning 1923.

etagen i Marcus' Bygning indrettedes Expedition, Forvalterkontor, Af-
tapning paa Blikdunke, Fyldning af Blikdaaser og Spande m. m.

Paa 1. Sal er nu Firmaets Smørpakteri installeret. 2. Sal er fore-
løbig udlejet til en Skotøjsfabrik. Paa 3. og 4. Sal er Lagre af Annatto-
frø, Pudsetvist, Paraffin, Emballage m. m. Her er tillige Malersal for
Firmaets store Reklameskilte. Paa Loftet er Pakkasselager m. m.

Den indhæftede Plan over Fabrikens Grund og Bygninger giver
en Idé om Virksomhedens Omfang og Udstrækning, men fortæller
ganske vist ogsaa om, hvorledes den først lidt efter lidt har vokset sig
stor, saa at sige stykkevis. Skulde man nu projektere en saadan Fa-
brik, vilde man vel nok sørge for en stærkere Koncentration af Byg-
ningerne, et bedre Sammenspil mellem de enkelte Afdelinger, men
en Oliefabrik kræver nu en Gang stor Plads, og saaledes som Grunden
her er udnyttet, er det sket i Kraft af en jævn og naturlig Udvikling.

For Olieafdelingens Vedkommende maa det nævnes, at Firmaet
i 1926—28 gennemførte en fuldstændig Omlægning af Raffinerings-

Kasserer H. F. Hansen.
Indtr. 1. Februar 1901.

Bogholder Alfr. Jensen.
Indtr. 18. April 1911.

Hermes Petersen.
Indtr. 10. September 1923.

Erik Veiling Christensen.
Indtr. 1. Juni 1926.

Fru Ina Dyrhund Madsen.
Indtr. 15. Juni 1927.

Alfred Hansen.
Toldklarerer.
Indtr. 12. Maj 1925.

systemerne, hvorved de Mangler, som klæbede ved det gamle System, fjernedes. Glads Maskin-, Motor- og Automobilolier er nu fuldt ud paa Højde med de bedste indførte Produkter, baade med Hensyn til Oliernes tekniske Egenskaber og hvad Farve og Udseende angaar.

Ogsaa paa Løbeafdelingen er der sket store Forandringer og Udvidelser. I 1923 byggedes den store nye Tilbygning paa Forpladsen, i hvilken man fik Plads til nye Karsystemer til Udfældning af Oste-løbe. Produktionen blev herved betydelig forøget.

Kassererkontoret i Gothersgade er Firmaets økonomiske Centrum. Her bogføres alle Indbetalinger, Vexler og Checks, Giro og kontante Remisser. Herfra sker alle Udbetalinger, og der føres nøjagtig Statistik over Fabrikens og Kontorets Udgifter, saa at de kan fordeles paa rette Maade i Bogholderiet og Oplysningerne til enhver Tid være paa rede Haand. Foruden Kasse- og Bankarbejdet har Kassereren tillige Toldbodforretningerne under sig.

Kasserer H. F. Hansen leder dette Kontors Arbejde. Han var som ung Mand ansat i Landbobanken i Køge, men blev 1901 anbefalet til Ansættelse i Firmaet af Prokurator Ritzau. Han har gjort hele Opgangen med, og alle Medlemmer af Familien Glad har i Aarenes Løb gjort Brug af hans Hjælpsomhed og Erfaring i Ejendomssager, Formueanbringelse o. lign. Han var en af Exekutorerne i Fabrikant L. C. Glads Dødsbo.

Firmaets Bogholderi er oprindelig anlagt af afdøde Johs. Glad, som først var Bogholder hos Moresco, og det føres i Hovedsagen endnu som dengang. Den stærke Udvikling af Salget med de mange Hundrede daglige Poster har dog nødvendiggjort en Simplificering af Journalføringen, som nu foregaar ved Extrakt af Kladderne, medens man tidligere indførte hver enkelt Varepost i Journalen. Generalhovedbogen, som indeholder de private Konti, Firmaets Ejendoms-konti, Balance og Status, er en aflaset Foliant, som føres egenhændig af Generalkonsul C. F. Glad, ligesom den tidligere blev ført af hans

H. F. Hansen.
1926.

A. M. Duvantier.
1920.

A. M. Duvantier.
1930.

Jubilæumsvaser.

Onkel, Fabrikant Johs. Glad, personlig. Nytaarsoppgørelsen foretages altid mellem Jul og Nytaar, og Regnskabet afsluttes — dog næppe i Aar — 30. December, saa at Chefen og Prokuristerne, naar de skilles paa Aarets sidste Dag og siger hinanden Tak for det svundne Aar, ogsaa véd paa en Prik, hvad det har givet i rede Penge.

Firmaets 1. Bogholder, Alfr. Jensen, har været ansat i Glad & Co. siden 1911. Han arbejder ligesom Kasserer Hansen for alle Firmaets Afdelinger og kender alle Kunderne, i hvert Fald deres Fysiognomi i Hovedbogen. Det paahviler ham at incassere Firmaets Tilgodehavender i Provinserne, og det kan ikke skjules, at det er ham, der udskriver Advis og sørger for, at Vareposterne ikke bliver for gamle, men forøvrigt har Glad & Co. Ord for at være kulant i Pengesager.

Olieafdelingen er Firmaets største Arbejdsfelt. Ikke blot har denne Afdeling langt den største Omsætning, men de enkelte Poster er ofte smaa — Gennemsnitsprisen for en Tønde Olie i 1930 er ca. 75 Kr. — saa at der skal skrives langt flere Breve, Fakturaer, Ordresedler, Vægtnotaer etc. end paa f. Eks. Løbeafdelingen, for at Kunderne kan faa den Betjening, de har Krav paa. En formfuld Korrespondance og en

Harald Petersen.
Indtr. 1. April 1920.

Kontorchef
A. M. Duvantier.
Indtr. 3. Juni 1895.

Fru I. Poul Jensen.
Indtr. 1. September 1919.

Fru Karen Lydeking.
Indtr. 1. December 1919.

Fru Else Dahlsen.
Indtr. 1. Marts 1924.

Frk. Ella Svendsen.
Indtr. 3. Januar 1928.

C. C. Lange.
Indtr. 1. September 1928.

Folmer Danielsen.
Indtr. 1. August 1929.

Vagn Garnæs Petersen.
Indtr. 1. Marts 1930.

imødekommende Holdning overfor Kunderne er imidlertid ogsaa blandt de Ting, som Glad & Co. har Ry for.

Denne Afdeling ledes af Kontorchef A. M. Duvantier, som oprindeligt var Postassistent, samtidig med at han i 1895—1905 var 2. Bogholder i Firmaet. Derefter gik han helt over i Glads Tjeneste, rejste nogle Aar i Provinserne for at lære Kunderne og Markedet at kende og har siden ledet baade Indkøbs- og Salgsarbejdet paa den »indenslandske« Afdeling. Dog træffer Firmaets Chef personlig alle vigtigere Afgørelser, og specielt naar det drejer sig om Masutindkøb, som andrager mægtige Summer, Chartring af Tankskibe o. lign. følges altid den gamle Regel i Firmaet, at fire Øjne ser bedre end to. Ogsaa med Hensyn til Firmaets Salgspolitik bestemmer Generalkonsul Glad personlig Retningslinjerne.

Olieafdelingens Stab bestaar foruden af Kontorchefen af de fire faste Rejsende: G. Oppenheim, Ø. Ørstedholm, J. Skottfelt og Rob. Raff. Afdøde Fabrikant L. C. Glad havde en sikker Evne til at vælge sine Medarbejdere, til at vække deres Interesse for Arbejdet og faa dem til at præstere det Bedste. Dette er ogsaa nødvendigt for en Olie-rejsende, thi der er næppe nogen anden Branche, hvori Konkurrencen er saa stor og Salgsarbejdet saa intensivt som i Olie. Det er almindelig kendt, at der kræves mindst to Aars Arbejde ved Faget, før en Mand er nogenlunde perfekt til at gaa ud som Oliesælger; men naturligvis er det en Fordel at repræsentere et stort og anset Firma. Navnet Glad og Varemærket »Gladiator« er kendt af enhver Grossist og Købmand Landet over; men alligevel er den største Flid og Energi nødvendig, hvis man skal kunne bevare og udvide Kundekredsen.

Salgsarbejdet i København bestrides dels af Kontorchefen, dels af Repræsentanterne Ø. Ørstedholm og Rob. Raff; men iøvrigt har de fire Rejsende hver sit Distrikt, som berejses 3 à 4 Gange aarlig. G. Oppenheim har Fyen og Jylland, Ø. Ørstedholm Sjælland, I. Skottfelt og Rob. Raff har hver sin Del af Landdistriktet, og paa Sjælland rejser yderligere Hans Hansen til Landkøbmændene og de mindre Købstæder.

Foruden de Rejsende har Firmaet faste Pladsagenter i saa godt som alle danske Provinsbyer, hvilket er nødvendigt for at opretholde den regelmæssige Forbindelse med Kunderne. Før Krigen var der kun Agenter i de større Byer, Aalborg, Aarhus, Horsens, Vejle og Odense,

Ø. Ørstedholm.
Indtr. 10. Februar 1912.

I. Skottfelt.
Indtr. 1. Juli 1919.

G. Oppenheim.
Indtr. 24. Februar 1912

Rob. Raff.
Indtr. 7. Oktober 1917.

Hans Hansen.
Indtr. 1. Juni 1921.

Hans Hansen.
Aabenraa.

N. Petersen.
Aalborg.

Edv. Petersen.
Aarhus.

N. Pedersen-Bak.
Bogense.

Anker Jensen.
Esbjerg.

Johs. Thomsen.
Faaborg.

O. I. Simonsen.
Fredericia.

Schack Hauschildt.
Frederikshavn.

Hartmann Sørensen.
Grenaa.

A. Chr. Møller.
Haderslev.

S. Iversen.
Herning.

Chr. I. Christensen.
Hjørring.

Chr. C. Laursen.
Hobro.

L. F. Larsen.
Holbæk.

Mouritz Nielsen.
Holstebro.

I. Nøhr Jensen.
Horsens.

Wilh. Hoffmeyer.
Kallundborg.

Em. Martensen.
Kerteminde.

Andreas Fusing.
Kolding.

Viggo Hansen.
Køge.

Fredr. Petersen.
Lemvig.

Alfr. Lawrence.
Maribo.

Albert Larsen.
Marstal.

Heide-Jørgensen.
Middelfart.

Jean G. Thomsen.
Nakskov.

Rasm. Munch.
Nexø.

Peter Andersen.
Nyborg.

K. D. Iversen.
Nykøbing M.

C. Pedersen.
Næstved.

I. H. Dahl.
Odde.

Chr. Thygesen.
Odense.

Josias Frank.
Randers.

F. Nielsen.
Ribe.

Rixen Rasmussen.
Ringsted.

Oscar Petersen.
Roskilde.

N. E. Nielsen.
Rudkøbing.

J. Jacobsen.
Koldby Kaas, Samsø.

Magnus Andersen.
Silkeborg.

F. Jessen Lund.
Skagen.

P. Mortensen.
Skelskør.

O. Heide Gregersen.
Skive.

And. Rasmussen.
Slagelse.

Alfred Hansen.
Sorø.

Johs. Olsen.
Musæumsinspektør.
Svendborg.

Holger Hansen.
Sønderborg.

N. Chr. Roersen.
Thisted.

St. Steffensen.
Tønder.

P. Jørgensen.
Vejle.

Chr. Andersen.
Viborg.

Chr. I. Larsen.
Ærøskøbing.

men da Salget i 1920 tog Fart efter Krigen, krævede den moderne Udvikling, at Firmaet i hver By havde en Repræsentant, som personlig kunde overrække Firmaets Offerter og optage Ordres. Dette har ganske revolutioneret Salgsarbejdet. Medens tidligere den Rejsendes Besøg blev adviseret til Kunderne 8—14 Dage i Forvejen, saa at disse i Ro og Mag kunde efterse Beholdningerne og notere deres Ordres, saa kommer der nu med hver Formiddagspost en Strøm af Ordre fra Firmaets 50 Agenter. Tempoet er i vore Dage sat mange Grader i Vejret, og det gælder om at være paa Pletten, naar Varen skal bruges. Firmaets faste Rejsende virker nærmest som en Slags Inspektører, hvem det paahviler at afslutte Leveringskontrakter med Kunderne og derved skabe et Grundlag for Agenternes daglige Arbejde.

Øverst i Rækken blandt Firmaets mange flinke og dygtige Agenter staar N. Petersen, Aalborg, som 1. Marts 1925 kunde fejre sit 25 Aars Jubilæum i L. C. Glad & Co.s Tjeneste. Festgaven er i saadanne Tilfælde en Sum Penge og et Gladiator-Relief i Ramme. Vi vil haabe, at mange af vore Repræsentanter og gode Venner maa opleve denne Festdag og derved forny Traditionen fra de gamle Dage, da Schiwehansen i Aarhus og Scheving i Odense stod som de bærende Grundpiller i Salgsarbejdet.

Paa Island har L. C. Glad & Co. siden 1912 været repræsenteret af en-gros Firmaet Nathan & Olsen, hvis Indehavere er Grosserer Fritz Nathan, som leder Kontoret i København, medens Konsul Carl Olsen og Generalkonsul John Fenger leder den vidt forgrenede Forretning paa Island. Firmaet har Filialer paa Isafjord, Akureyri og Seydisfjord, og faste Rejsende, som Aaret rundt virker for Salget af de mangeartede Varer, som Nathan & Olsen arbejder med.

Forholdene paa Island er vidt forskellige fra de danske. Glad's Repræsentant, I. Skottfelt, plejer at rejse til Island med den første Baad i Januar Maaned. Turen gaar først til Vestmanøerne, hvor Torskefiskeriet begynder allerede i December, og han fortsætter derefter til Reykjavik og videre nord om Landet. Forbruget af Motor-cylinderolie er i Forhold til Landets Størrelse meget betydeligt, da

Grosserer
Fritz Nathan.
København.

Konsul
Carl Olsen.
Reykjavik.

Generalkonsul
John Fenger.
Reykjavik.

Fiskeriet er Islands vigtigste Næringsvej. Glads Motorbaadsolier og Marineolie til Trawlerbrug er kendt af de allerfleste islandske Forbrugere og sælges gennem Købmændene i saa godt som enhver islandsk By eller Flække.

Hvis man skulde udføre et virkeligt intensivt Salgsarbejde paa Island, var det ideelt at have sit eget søgaaende Fartøj, men det tillader Olieforretningen desværre ikke. Firmaets Repræsentant er nødsaget til at benytte Rutebaadene, som ofte kun i nogle faa Timer anløber de forskellige Pladser og desværre ikke dem alle. Naar Damperen kommer, selvom det er midt om Natten, er Købmændene dog gerne paa Benene, da der altid er Post eller Rejsende med Skibet, og ofte har I. Skottfelt og Nathan & Olsen's Rejsende, som gerne ledsager ham paa Turen, gjort Forretninger om Natten, fordi Skibet skulde afgaa

Gunnar Akselson.
Isafjord.

E. Methusalemsson.
Akureyri.

Gisli Jonsson.
Seydisfjord.

ved Daggry. Dog er Dagtimerne naturligvis de bedste. Naar Skibsfløjten lyder første Gang, er der en Times Respit. Anden Gang er der et Kvarter, til Baaden gaar, og da gælder det om at skynde sig. Ved tredje Fløjt sejler Skibet, og er de Rejsende da ikke ombord, maa de finde sig i at vente undertiden i Ugevis paa næste Baad. Det er et enerverende Salgsarbejde; thi det indtræffer ofte med daarligt Vejr, og en saadan Rejse tager som Regel 2 Maaneder at gennemføre.

N. C. Rein.
Thorshavn.

Paa Hjemvejen fra Island plejer I. Skottfelt at besøge Færøerne, først og fremmest Thorshavn, men derefter sammen med Firmaets stedlige Repræsentant, N. C. Rein, ogsaa en Række mindre Pladser, som S/S »Tjaldur« eller de lokale Rutebaade anløber.

De færøske Købmænd og Fiskere har i de sidste Par Aar i stadig voksende Udstrækning taget Grønlandsfiskeriet op og har haft særdeles gode Resultater af deres Arbejde. Til disse lange Togter er det nødvendigt, at Baadene udrustes omhyggeligt og rigeligt paa Forhaand, saa at Maskinerne ikke skal mangle Olie, Mandskabet ikke Proviant og Redskaber, saa længe Togtet varer. Ligesom paa Island er Glads Motorbaadsolier godt kendt og vel anskrevne overalt paa Færøerne, og det samme gælder forøvrigt om »Gladiator« Automobilolie, idet Biler efterhaanden bliver indført, ogsaa paa disse vore nordlige Markeder.

Inden vi forlader den indenlandske Afdeling skal vi lige nævne et nyt Felt, som Firmaet i de senere Aar har bearbejdet, og som falder noget udenfor det øvrige Arbejde, nemlig Fremstilling og Salg af Sprøjteolie til Frugttræer, navnlig imod Rødt Spind, Frugtavlernes værste Fjende.

Efter nogle Aars Forsøg indleddes 1929 et Samarbejde med Aktieselskabet Carbocrimp om Salg af Frejlev-Olie og Frejlev-Mix, som fremstilledes efter Recept af den kendte Frugtavl C. Sass Nielsen. Frejlev-Olien er anbefalet af Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby, og det samme er Carbocrimp-Frugttræcarbolineum. Sass Niensens Blanding af disse to Midler benævnes Frejlev-Mix, og heraf solgtes i de første Maaneder af 1930 opimod 2000 Tromler.

Foruden Frejlev-Olie og Frejlev-Mix har Glad & Co. i Aar optaget Fabrikationen og Salget af »Pharma«, som er en Maskin-Emulsion, det sidste store Fremskridt paa Sprøjteomraadet. Med »Pharma« har man i Lyngby haft udmærkede Resultater saavel til Vinter- som Sommersprøjtning, og dette Middel har sikkert en stor Fremtid for sig.

Paa Osteløbeafdelingen har Arbejdet en hel anden Karakter end paa »Indlandet«. Der er ikke den evige Uro, de talrige Telefonopringninger, Møder og Konferencer, Kommen og Gaaen af mange Menesker. Her gaar Arbejdet støt og roligt under Ledelse af Kontorchef H. Friis Møller, som i 24 Aar har været med til at exportere Glads Osteløbe til alle Egne af Jordkloden. Han kender Forholdene paa alle de fremmede Markeder, véd hvilke Kvalitetsfordringer der stilles, hvorledes Toldsatserne er, hvilke Priser der kan opnaas, og hvilke Fragtrater der maa betales til det paagældende Land. Alle Priser noteres cif den nærmeste Havn, og det er en hel Videnskab at dirigere Osteløben ad den rigtige Rute og til den billigste Fragt. Korrespondancen føres paa de tre Hovedsprog, men man viger heller ikke tilbage for Spansk, Italiensk og Portugisisk.

H. Friis-Møller.
Kontorchef.
Indtr. 4. Januar 1907.

M. Franck-Rasmussen.
Kontorchef.
Indtr. 1. Februar 1924.

Aage Petersen.
Konsulatssekretær.
Indtr. 15. November 1920.

P. H. Sletting.
Rejseinspektør for
Vestindien og Sydamerika.
Indtr. 10. Januar 1930.

Anker Levald.
Indtr. 15. Juli 1927.

Henry Jensen.
Indtr. 1. Januar 1929.

Oscar Christensen.
Indtr. 23. April 1929.

Salget paa Løbeafdelingen er gaaet stærkt frem i de sidste 10 Aar, saa at en ny Tilbygning i 1923 var en Nødvendighed, men desværre ser det ud til, at den protektionistiske Stemning rundt om i Landene skal lægge en Del Hindringer i Vejen for denne Export. Det gælder navnlig Australien, som omgiver sig med høje Toldmure for at værne sin hjemlige Industri, men ogsaa i Nord- og Sydamerika gør den nye Kurs sig gældende. Men lukkes det ene Marked, saa aabner der sig andre Salgsmuligheder for dansk Osteløbe, som er kendt hele Verden over.

1. Juli 1927 købte Generalkonsul C. F. Glad et mindre Smørpakkeri ved Faaborg, som ejedes af Grossererne P. M. Niepoort og C.H. Holdtgreffe.

Her pakkedes dansk Græsmør i tins og exporteredes til Troperne, altsaa en Virksomhed af samme Art som Crown Butter, men i mindre Format.

Til at begynde med blev Glads Smørpakkeri drevet i Faaborg, men det viste sig snart uheldigt, at Ledelsen var saa langt borte fra Fabriken. Den flyttedes derfor i 1929 til København og blev installeret paa 1. Sal i Marcus' Bygning. Smørret opkøbes væsentlig om Sommeren, lagres i Kølehus, indtil det skal pakkes, og køres saa til Fabriken paa Tagensvej, hvor Maskinerne staar rede til at ælte, farve og pakke Smørret, saa at det kan fremtræde med den Nuance og i den Emballage, som det paagældende Marked foretrækker.

Afdelingen nøjes ikke med at beskæftige sig med Smør, men exporterer ogsaa Svinefedt, Grisetæer til Vestafrika, Svinehoveder til Vestindien og Goudaost pakket i delikate smaa seksdelte Æsker. I alle disse Varer er der et stærkt stigende Salg.

Smørafdelingen ledes af Kontorchef Franck-Rasmussen, som i December 1927 foretog en længere Orienteringsrejse til Vestindien, Mellemamerika og Venezuela for at lære Afsætningsforholdene grundigt at kende. Nu berejser P. H. Sletting regelmæssig dette Distrikt, men desforuden har Afdelingen fornylig engageret to Rejsende, hvoraf den ene berejser Sydamerikas Vestkyst fra Colombia til Chile, medens den anden arbejder i Forindien, Bagindien og Siam, for ogsaa paa disse

Smørafdelingens
spanske Reklame-Plakater.

Markeder at indarbejde Glad & Co.s Produkter. Gennem lokale Agenter paa alle vigtigere Pladser i Indien og Afrika, Vestindien og Sydamerika holdes Firmaet til Stadighed grundigt underrettet om Forholdene. Denne Organisation søger Afdelingen stadig at udvide og underbygge, idet Basis for al Forretning paa disse Markeder er indgaaende Kendskab til politiske, erhvervspolitiske og kommercielle Forhold.

Guldmedalje og Grand Prix.
Barcelona 1929.

Kontorchef E. Launer.
Indtr. 1. September 1930.

For ganske nylig har Firmaet L. C. Glad & Co. overtaget et norsk Papirfirma, som dog væsentlig var paa danske Hænder, Aktieselskabet Frederiksstad Exportkompagnie med samt dets tidligere Ledelse og Personale for at videreføre dette Firma som en særlig Afdeling.

Det er Meningen at drive Export af Papir til oversøiske Lande, navnlig Indien, hvor Frederiksstad Export Compagnie er godt indarbejdet, men ogsaa til Sydafrika og til Vestindien og

Sydamerika, hvor Glad & Co. i Forvejen har Filialer og Rejsende for Smørafdelingen.

Birger Børresen.
Indtr. 1. September 1930.

Papirafdelingen ledes af Kontorchef E. Launer, som flere Gange personlig har berejst Indien og er vel orienteret om alle Forhold paa dette Marked.

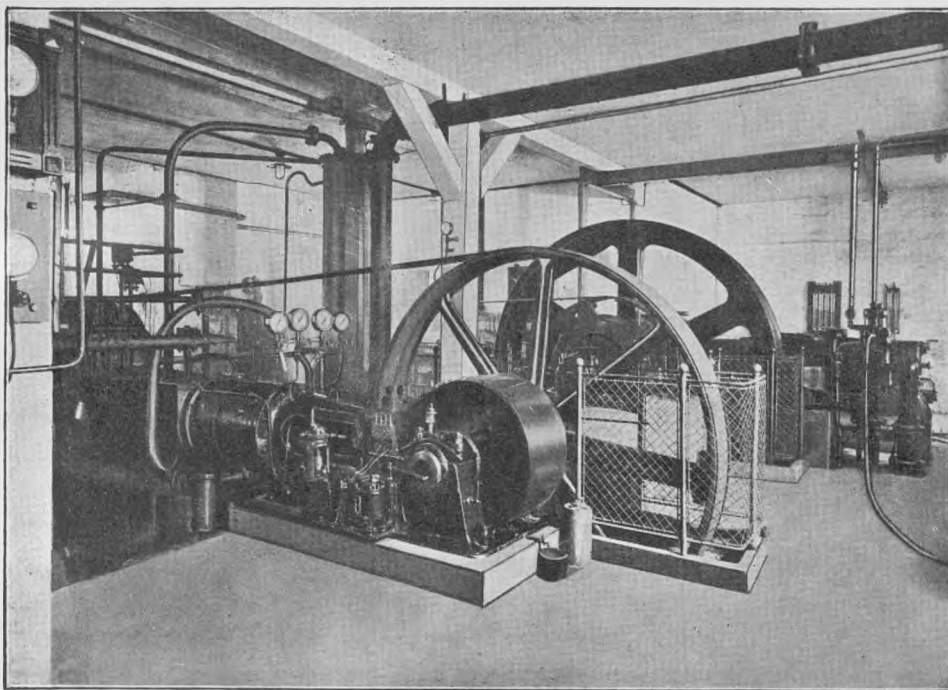
Samtidig med, at Firmaet L. C. Glad & Co. gennem Smør- og Papirexporten

søger at vinde Terræn paa fremmede Markeder, har det optaget Arbejdet paa et indenlandsk Felt, hvor Forholdene i lang Tid har tilskyndet til Nydannelse, nemlig Landets Forsyning med Kulsyre.

Hidtil eksisterede der kun en enkelt dansk Fabrik, som dels havde vanskeligt ved at præstere

C. C. Lautrup.
Indtr. 1. Maj 1929.

Kulsyrefabrikens Maskinhal.

det fornødne Kvantum og dels holdt Kulsyren forholdsvis højt i Pris til Trods for, at det efterhaanden er blevet en stor Forbrugsartikel til Bryggerier, Mejerier, Køleanlæg etc. I dette Forhold er der allerede sket en Forandring, efter at Glad & Co. har paabegyndt Opførelsen af en ny Kulsyrefabrik, som nu er omtrent færdigbygget, og som i det nye Aar for Alvor vil paabegynde sin Virksomhed.

Aron Kahan.
Berlin.

David Kahan.
Berlin.

Det er i et tidligere Kapitel fortalt, at L. C. Glad & Co. købte en Tankladning Masut af Brødrene Kahan, Baku, i 1911, og hvorledes Firmaet kunde hjælpe de af Familien Kahans Medlemmer, som blev indespærret i Tyskland ved Krigens Udbrud. Efter Krigens Afslutning, da Mulighederne for at genrejse Forretningslivet atter meldte sig, stiftedes Caucasian Oil Company 15. Maj 1919 med en forholdsvis ringe kontant Kapital, men Grundlaget skulde være Familien Kahans Ejendomme, Naftakilder og Oliefabriker i Rusland. Disse Aktiver er dog aldrig senere blevet effektive, de er alle i Bolschevikernes Hænder.

Men Brødrene Kahan havde andre Aktiver, som var mere værd, nemlig deres Forretningsdygtighed, deres Varekendskab og gode Forbindelser indenfor Oliebranchen og den tyske Finansverden. Det ny stiftede Selskab fik Domicil i København med Generalkonsul C. F. Glad som administrerende Direktør, og herfra foretages alle Indkøb, chartres Tankskibe og træffes alle vigtige Afgørelser, men Salget besørgeres for Størstedelen af Brødrene Kahan i Berlin.

Med den begrænsede Kapital, som fra først af var til Raadighed, maatte der disponeres forsigtigt. Med Kahans gamle Kontorer i Riga og Reval som Støttestrukturer oparbejdedes først en forholdsvis beskedne Forretning med Benzin, Petroleum og Smøreolie paa Rand-

Kontorchef A. Ledermann.

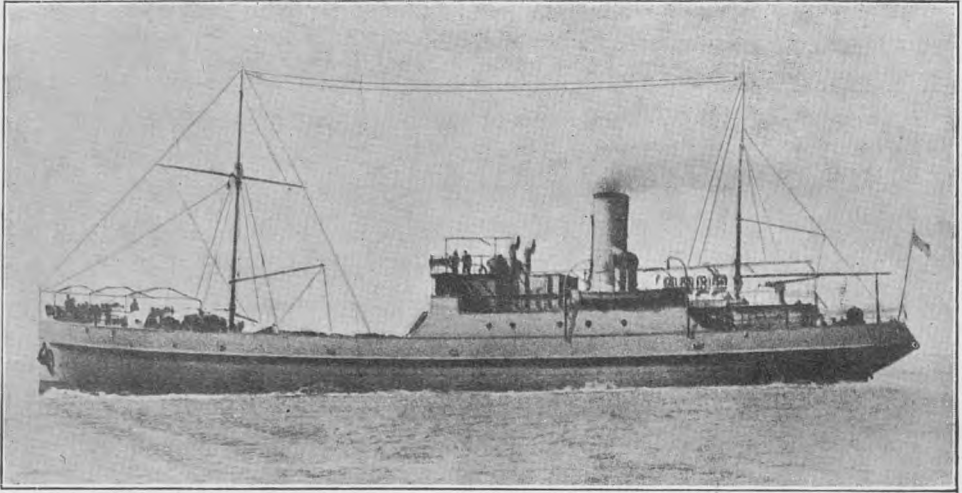

Fuldmægtig E. Feldmann.

staterne, men det varede ikke længe, før Glad og Kahan følte sig stærke nok til videregaaende Planer. De paabegyndte Import i Tankdampere fra Amerika, og i de første Aar efter Krigen, da Forholdene endnu var unormale, oparbejdede de en efter Forholdene imponerende Forretning med Salg af hele Tankladninger eller Partlaster til Købere i Tyskland, England og Frankrig; helt til Tyrkiet og Ægypten strakte sig deres Interessessfære, og der har været Tider, hvor Selskabet paa een Gang havde 12 Tankdampere i Søen til en Værdi af over 10 Mill. Kroner. I Ledelsen af Caucasian Oil Company assisteres Generalkonsul Glad af Kontorchef Ledermann og Fuldmægtig Feldmann, som begge hører til Kahans gamle, russiske Stab. I de senere Aar har Selskabets Omsætning svinget omkring 35 Mill. Kr.

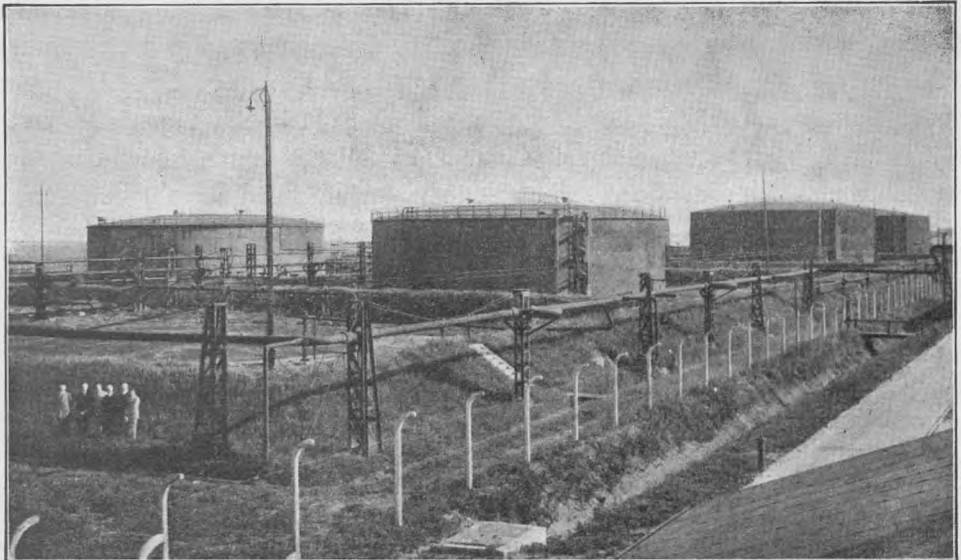
Senere har Forholdene paa Oliemarkedet nærmet sig normale Tilstande fra før Krigen. De ekstraordinære Forretningers Tid er forbi, og Caucasian er nu gaaet over til Benzinsalg i det aabne Marked paa samme Maade som det praktiseres her i Landet af Trusterne, men i Danmark arbejder C.O.C. kun i mindre Grad. Derimod har Selskabet i Tyskland og England egne Importanlæg og talrige Benzinstationer.

Caucasian driver fremdeles en betydelig Befragtnings-Forretning med Tankskibe, som Selskabet tager i time-charter og benytter dels til Import af egne Varepartier, dels til Udchartring til andre Sel-

Tankdamperen »Grethe Glad«.

skaber. Det er en ganske speciel Forretning, som kræver stor Indsigt og Erfaring, og som ledes af Generalkonsul Glad og Kontorchef Ledermann i Forening.

Caucasian Oil Comp.s Cisterneanlæg i Sande ved Wilhelmshafen.

Endvidere ejer Caucasian Oil Company selv 4 Tankskibe, hvoraf det ene er opkaldt efter Generalkonsulinde Grethe Glad.

Caucasian Oil Company har Datterselskaber og Filialer i saa godt som alle europæiske Lande. Afdelingen i Berlin, Naphta-Industrie u. Tankanlagen A. G. »Nitag«, lejede i 1922 den tyske Marines mægtige Cisternelagre i Wilhelmshafen og benytter disse dels til egne Opslag, dels til Udlejning. I England, hvor Firmaets Navn er United Oil Importers, har det ligeledes egne Cisterneanlæg og talrige Installationer. Caucasian Oil Company er et Verdensfirma, som driver Benzin- og Petroleumsforretning i internationalt Format. Naar det medtages her, er det fordi det er domicileret i København, og fordi Generalkonsul C. F. Glad er dets administrerende Direktør og økonomiske Leder.

Varemærke.
Caucasian Oil Company.

I det store Komplex af arbejdende Virksomheder, som i vor Tid er knyttet til Navnet L. C. Glad & Co., vil det ses, at Olien og Løben danner Grundpillerne nu som i Fædrenes Dage. Der gaar en direkte Udviklingslinie fra den første Import i Tønder af russisk Olie i 80'erne til de store Tankladninger Masut, som nu om Stunder med regelmæssige Mellemrum ankommer fra Amerika og indpumpes i Cisternen i Frihavnen, ja ogsaa til Caucasians vidtforgreneede Storhandel. Paa et Fundament af Kundskab og Erfaringer, indhøstet i to Generationer, er den store Bygning muret op. Et halvt Sekels Arbejde er nedlagt i denne Udvikling, saa at Firmaet nu staar i sin fuldeste Blomstring og har et større Omfang end nogensinde.

Men Handelens Vilkaar er aldrig saaledes, at man kan slaa sig til Ro paa de vundne Laurbær. Den Købmand, som ikke er paa Højde med sin Tid, bliver ubarmhjertig overfløjet af stærkere Konkurrenter. Olien er et af Verdenshandelens farligste Omraader; Løben, som overvejende er baseret paa Export, er afhængig af Markedsforhold i fremmede Lande. For begges Vedkommende gælder det, at Stilstand er Tilbagegang, Fremgang er Liv og Udvikling. L. C. Glad & Co. er ikke et Firma, som hygger sig ved den hjemlige Arne. Som i sin Tid Fregatkaptajn Carl Frederik Glad drog ud paa de store Have, som hans Sønner Lars og Johannes Glad knyttede Forbindelser mod Øst og Vest, saaledes arbejder hans Navne og Sønnesøn, Generalkonsul Carl Frederik Glad, med hele Verden som Arbejdsmark.

LITTERATUR

BENYTTET VED MINDESKRIFTETS UDARBEJDELSE

- L. V. Birck: Vigtige Varer.
C. F. Bricka: Dansk Biografisk Lexicon.
Lexicon over Adelige Familier i Danmark, København 1787.
Anton Mohr: Kampen om Oljen.
J. J. Nielsen: Danmarks Land.
Norsk Tidsskrift for Genealogi.
Johannes Olsen: Svendborg Bys Historie.
H. F. Rørdam: Københavns Universitets Historie 1537—1621.
Ivar Schmidt: Den Kannevorffske Ejendom og Forretning.
Matth. Thordarson: Havets Rigdomme.
Johannes Werner: Christian Wilhelm Duntzfelt.
Københavns Vejviser 1870—1930.